

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΜΟΝΑΔΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ:

“Ευρωπαϊκή Ένωση και κοινωνική πρόοδος :
Συνθήκες διαβίωσης και εργασίας”

Υπεύθυνος Καθηγητής : Κωνσταντίνος Τσούντας
Σπουδαστές : Φώτης Μαγγουρίλος
Περικλής Μητσέλλης

ΚΑΛΑΜΑΤΑ 2001

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- <u>ΕΙΣΑΓΩΓΗ</u>	3
- <u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ ΠΡΟΣΩΠΩΝ</u>	
1. Ελευθερία κυκλοφορίας εργαζομένων και προσώπων.	
§ 1.1.Γενικά	6
§ 1.2.Περιεχόμενο και πεδίο εφαρμογής	9
§ 1.3.Φορείς	31
§ 1.4.Περιορισμοί	32
2. Κοινωνική Ασφάλιση	35
§ 2.1.Κοινοτική νομοθεσία κοινωνικής ασφάλισης	35
§ 2.2.Επιδιωκόμενοι στόχοι	44
§ 2.3.Θεμελιώδεις αρχές του κοινοτικού δικαίου κοινωνικής ασφάλισης	45
- <u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ</u>	
§ 1.1.Γενικά	47
§ 1.2.Περιεχόμενο και πεδίο εφαρμογής ελεύθερης εγκατάστασης.	48
§ 1.3.Περιεχόμενο και πεδίο εφαρμογής ελεύθερης παροχής υπηρεσιών.	74
§ 1.4.Φορείς.	82
§ 1.5.Περιορισμοί.	84

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

§ 1.1.Γενικά	89
§ 1.2.Ασφάλεια και υγεία κατά την εργασία.	90
§ 1.3.Ασφάλεια και υγεία στο χώρο της εργασίας.	91
§ 1.4.Προστασία από ομαδικές απολύσεις.	92
§ 1.5.Προστασία από μεταβιβάσεις επιχ/σεων.	94
§ 1.6.Προστασία της αξιοπρέπειας στην εργασία.	95
§ 1.7.Δίκαιη αμοιβή.	96
§ 1.8.Αρχή εβδομάδας 40 ωρών και 4 εβδομάδων άδειας με αποδοχές.	97
§ 1.9.Ηλικία συνταξιοδότησης.	98
§ 1.10. Συμμετοχή των εργαζομένων στη επιχ/ση.	99
§ 1.11. Ισότητα ευκαιριών ανδρών και γυναικών.	100
- ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	102
- ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	106
- ΠΡΩΤΟΓΕΝΕΙΣ ΠΗΓΕΣ	107
- ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ιδέα της ενωμένης Ευρώπης έχει ρίζες που φτάνουν ως τον 13^ο αιώνα, αλλά ιδιαίτερης σημασίας έχουν οι εξελίξεις και τα γεγονότα που έγιναν μέσα στον 20^ο αιώνα. Η διαδικασία ειρηνικής και δημοκρατικής ενοποίησης ήταν έντονη στη διάρκεια του μεσοπολέμου (1920-1939), όμως η ύπαρξη του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου σταμάτησε αυτές τις κινήσεις. Μετά το Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο οι διαδικασίες άρχισαν πάλι και σημαντικότερα γεγονότα ήταν η υπογραφή των συνθηκών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα (Παρίσι 18.04.1951), της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας (Ρώμη 25.03.1957) και της πιο σπουδαίας από αυτές της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (25.03. 1957). Σημαντικότερη αναμφισβήτητη πρόοδος στον τομέα της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, από την υπογραφή των αρχικών συνθηκών, έγινε στις αρχές της δεκαετίας του 1990, με την υπογραφή της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (Μάαστριχ 7.02.1992). Η Συνθήκη αυτή προωθεί σημαντικά την ενοποίηση της Ευρώπης τόσο στον οικονομικό όσο και στον κοινωνικό και πολιτικό τομέα και μετονομάζει την Ε.Ο.Κ. σε Ε.Ε.

Μια από τις μεγαλύτερες επιτυχίες της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης είναι η ελεύθερη κυκλοφορία, η οποία φάνηκε απαραίτητη προϋπόθεση για την δημιουργία κοινής αγοράς. Στην έννοια της ελεύθερης κυκλοφορίας εντάσσονται: η ελεύθερη κυκλοφορία των αγαθών, η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων και η ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων. Η ελεύθερη κυκλοφορία των αγαθών αναφέρεται τόσο στις εισαγωγές όσο και

στις εξαγωγές μεταξύ των κρατών μελών. Προϋποθέτει την κατάργηση των εισαγωγικών δασμών και των φορολογικών επιβαρύνσεων ισοδύναμου αποτελέσματος, των εσωτερικών φορολογικών διακρίσεων και των ποσοτικών περιορισμών επί των εισαγωγών και των μέτρων ισοδύναμου αποτελέσματος. Η ελεύθερη κυκλοφορία των υπηρεσιών αναφέρεται στην ελεύθερη παροχή υπηρεσιών εντός της κοινότητας έναντι αμοιβής. Η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων συνιστάται στην ελευθερία διακίνησης υπηκόων της κοινότητας από κράτος μέλος σε άλλο κράτος μέλος. Αναφορικά με τα πρόσωπα γίνεται διάκριση μεταξύ μισθωτών και μη μισθωτών, το καθεστώς των οποίων αλλάζει. Η ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων τέλος αποτελεί ουσιαστική προϋπόθεση της υλοποίησης των άλλων ελευθεριών και αναφέρεται στην ελευθερία των τρέχουσων πληρωμών και των επενδυσόμενων κεφαλαίων γενικότερα.

Σκοπός της εργασίας αυτής είναι να περιγράψει, όσο γίνεται καλύτερα, το καθεστώς της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων και των υπηρεσιών, μέσα από τα άρθρα της Συνθήκης Ε.Ο.Κ και από άλλες σημαντικές διατάξεις που έλαβαν χώρα. Συγκεκριμένα στο πρώτο κεφάλαιο της εργασίας παρουσιάζεται το νομικό πλαίσιο της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων και γενικότερα των προσώπων, καθώς και το κοινοτικό Δίκαιο περί κοινωνικής ασφάλισης αυτών.

Το δεύτερο κεφάλαιο περιγράφει το περιεχόμενο της ελεύθερης κυκλοφορίας των μη μισθωτών εργαζόμενων, καθώς και το περιεχόμενο της ελεύθερης κυκλοφορίας των υπηρεσιών. Το τρίτο κεφάλαιο περιλαμβάνει τις βασικές αρχές που αφορούν τα

δικαιώματα των εργαζομένων και τις εργασιακές σχέσεις εντός της κοινότητας. Και τέλος η εργασία κλείνει με τα γενικά συμπεράσματα που απορρέουν από την ελεύθερη κυκλοφορία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο : ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

1. Ελευθερία κυκλοφορίας ερναζομένων και προσώπων.

§ 1.1. Γενικά

Η ελεύθερη κυκλοφορία αποτελεί βασική προϋπόθεση δημιουργίας της κοινής αγοράς. Η Ευρωπαϊκή κοινότητα προγραμμάτιζε και εγκαθιστούσε ελεύθερη διακίνηση όχι μόνο για τα εμπορεύματα, αλλά και για τα πρόσωπα μιας και δεν είναι νοητή μια κοινή αγορά χωρίς την ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων. Έτσι εκτός της ελευθερίας των εμπορευμάτων κατοχυρώθηκε και η ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων, αφού η παροχή υπηρεσιών είναι μεγάλης οικονομικής σημασίας. Αποτέλεσμα ήταν οι υπήκοοι των κρατών μελών να ασκούν οικονομική δραστηριότητα ως μισθωτοί ή ως μη μισθωτοί (ανεξάρτητοι), μεταθέτοντας την οικονομική τους εγκατάσταση σε άλλο κράτος μέλος, διαμένοντας και δρώντας εκεί υπό τους ίδιους όρους όπως και οι υπήκοοι του κράτους αυτού.

Οπότε μια από τις μεγαλύτερες επιτυχίες της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης είναι η ελεύθερη κυκλοφορία εργαζομένων και γενικότερα όλων των προσώπων. Η ελευθερία κυκλοφορίας των εργαζομένων επιτρέπει στους πολίτες της κοινότητας να ζητούν στο εσωτερικό της εργασία και καλύτερες συνθήκες ζωής από αυτές που επικρατούν στη χώρα καταγωγής τους. Αυτή η ελευθερία συμβάλει στην επίτευξη των στόχων της ενιαίας αγοράς καθιερώνοντας μια πιο ευέλικτη και αποτελεσματική ευρωπαϊκή αγορά εργασίας.

Αρχικά η κοινότητα περιορίζε τις ελευθερίες στην οικονομική δραστηριότητα των υπηκόων των κρατών μελών, αλλά ο κύκλος διευρύνθηκε και συμπεριέλαβε ανεξάρτητα από ιθαγένεια και την οικογένεια του φορέα της ελευθερίας¹. Τα εμπόδια αυτά σχετικά με την κυκλοφορία των προσώπων εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατέρρευσαν κατά τη διάρκεια της περασμένης 25ετίας. Οι ουρές των οχημάτων στα σύνορα μεταξύ των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης ανήκουν στο παρελθόν.

Οι πολίτες της Ένωσης μπορούν τώρα να μετακινούνται για τις δουλειές τους σε όλη την Ευρώπη σαν να βρίσκονται στην ίδια χώρα. Η Ευρωπαϊκή Ένωση και οι κυβερνήσεις των κρατών μελών εργάσθηκαν σκληρά για να επιτευχθεί η πρόοδος αυτή. Οι πρώτες προσπάθειες που έθεσαν τη βάση για να εργάζεται κανείς ελεύθερα σε άλλο κράτος καταβλήθηκαν τη δεκαετία του '60 και στην συνέχεια ακολούθησαν και άλλες. Η κατάργηση των συνόρων επισπεύσθηκε με τη δημιουργία της ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς ενός χώρου χωρίς εσωτερικά σύνορα στον οποίο ο καθένας θα μπορεί να διακινείται ελεύθερα. Προς το παρόν όμως υπάρχουν μερικά εμπόδια όσον αφορά την ελεύθερη κυκλοφορία, για την εξάλειψη των οποίων θα χρειασθεί ακόμη κάποιος χρόνος. Οι συνοριακοί έλεγχοι ταυτότητας αποδείχθηκαν ότι ήταν το δυσκολότερο σημείο. Αυτό συμβαίνει γιατί οι κυβερνήσεις, μεριμνώντας για την ασφάλεια των πολιτών τους, θέλουν να έχουν τη βεβαιότητα ότι το άνοιγμα των συνόρων δε θα οδηγήσει σε

1. Π.Δ. Δαγκτόγλου: *“Η ελευθερία κυκλοφορίας προσώπων υπηρεσιών κ’ κεφαλαίων”* εκδ. Σάκκουλα, σελ 10

αύξηση της διεθνούς τρομοκρατίας, του λαθρεμπορίου ναρκωτικών, της εγκληματικότητας και της λαθρομετανάστευσης. Οι κυβερνήσεις, προκειμένου να αντιμετωπίσουν αυτούς τους κινδύνους και διαφυλάσσοντας συγχρόνως τα επιτεύγματα της ενιαίας αγοράς παίρνουν ορισμένα μέτρα που αυτά περιλαμβάνουν μια κοινή πολιτική θεώρησης διαβατηρίων, τη συνεργασία αστυνομικών και δικαστικών αρχών και την ανταλλαγή πληροφοριών.

Η ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων και η κατάργηση των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα αποτελούν μέρος μιας ευρύτερης ιδέας, δηλαδή της ιδέας της εσωτερικής αγοράς στην οποία δεν είναι δυνατόν να υπάρχουν εσωτερικά σύνορα ή να εμποδίζεται η κυκλοφορία των προσώπων. Η έννοια της ελεύθερης οικονομίας έχει υποστεί αρκετές τροποποιήσεις ως προς τη σημασία της, στην αρχή η ελεύθερη κυκλοφορία αφορούσε την κυκλοφορία προσώπων που θεωρούντο ως οικονομικοί παράγοντες, είτε ως υπάλληλοι, είτε για την παροχή υπηρεσιών. Η αρχική οικονομική έννοια διευρύνθηκε αρκετά για να αποκτήσει μια γενικότερη σημασία που συνδέεται με την έννοια του πολίτη της Ένωσης, ανεξάρτητα από κάθε οικονομική δραστηριότητα ή από διαφοροποιήσεις ιθαγένειας. Έτσι δίνεται, εκτός από εργαζόμενους και αυτοαπασχολούμενους, η δυνατότητα να κυκλοφορούν και οι οικογένειες αυτών, καθώς σπουδαστές και συνταξιούχοι. Φαίνεται πια ότι η ελεύθερη κυκλοφορία δεν είναι δικαίωμα μόνο των εργαζομένων είναι και δικαίωμα όλων των πολιτών της Ένωσης είναι δηλαδή αστικό δικαίωμα στις μέρες μας.

§ 1.2. Περιεχόμενο και πεδίο εφαρμογής

Η ελεύθερη κυκλοφορία εισάγεται αρχικά από τις Συνθήκες της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ), της Ευρωπαϊκής Οικονομικής κοινότητας (Ε.Ο.Κ) και της Ευρωπαϊκής κοινότητας Ατομικής Ενέργειας (Ε.Κ.Α.Ε). Σύμφωνα με τις συνθήκες ΕΚΑΧ και ΕΚΑΕ κάποιοι από τους στόχους τους ήταν και η ελευθερία κυκλοφορίας των προϊόντων του άνθρακα και του χάλυβα καθώς και η ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων στους τομείς αυτούς. Τον ίδιο στόχο είχε και η συνθήκη Ε.Ο.Κ που πρόβλεπε την κατάργηση των εμποδίων στην ελεύθερη κίνηση των εργαζομένων ανάμεσα στα κράτη μέλη.

Το περιεχόμενο και γενικά η αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας παρουσιάζεται μέσα από τα άρθρα της συνθήκης της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας 48-51 και από ένα σύνολο κανονισμών και οδηγιών με πιο σπουδαίο τον κανονισμό 1612/68, που εκδόθηκε βάση της εξουσιοδοτήσεως του άρθρου 49 ΣυνθΕΚ².

Κατά το άρθρο 48 της συνθήκης Ε.Ο.Κ. ελεύθερη κυκλοφορία εργαζομένων σημαίνει η ανεμπόδιστη κίνηση από κράτος μέλος σε κράτος μέλος προς τον σκοπό της αναζητήσεως ή ασκήσεως εργασίας με εξαίρεση την απασχόληση στη δημόσια διοίκηση. Συγκεκριμένα το άρθρο 48³ αναφέρει τα πιο κάτω:

1. Η ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων εντός της κοινότητας εξασφαλίζεται το αργότερο κατά την λήξη της μεταβατικής περιόδου.

2. Π.Δ. Δαγκτόγλου, ο.π., σελ 23

3. Α.Δ. Παπαγιαννίδης – Α.Ι Χριστογιαννόπουλος " *Ερμηνεία κατ'άρθρο της συνθήκης Ε.Ο.Κ.* " Εκδ. Σάκουλα, σελ. 19-20

2. Η ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων συνεπάγεται την κατάργηση κάθε διακρίσεως λόγω ιθαγένειας μεταξύ των εργαζομένων των κρατών μελών, όσον αφορά την απασχόληση, την αμοιβή και τους άλλους όρους εργασίας.

3. Με την επιφύλαξη των περιορισμών που δικαιολογούνται για λόγους δημόσιας τάξεως, δημόσιας ασφάλειας και δημόσιας υγείας, η ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων περιλαμβάνει το δικαίωμα τους:

α) να αποδέχονται κάθε πραγματική προσφορά εργασίας.

[δικαίωμα αποδοχής εργασίας]

β) να διακινούνται ελεύθερα για τον σκοπό αυτό εντός της επικράτειας των κρατών μελών [δικαίωμα διακινήσεως]

γ) να διαμένουν σε ένα από τα κράτη μέλη με το σκοπό να ασκούν εκεί ορισμένη εργασία σύμφωνα με τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις που διέπουν την απασχόληση των εργαζομένων υπηκόων αυτού του κράτους μέλους [δικαίωμα διαμονής]

δ) να παραμένουν στην επικράτεια ενός κράτους μέλους και μετά την άσκηση σ' αυτό ορισμένης εργασίας, κατά τους όρους που θα αποτελέσουν αντικείμενο κανονισμών εφαρμογής που θα εκδώσει η επιτροπή [δικαίωμα παραμονής]

4. Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν εφαρμόζονται προκειμένου περί απασχολήσεως στη δημόσια διοίκηση.

Σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου η πραγματοποίηση της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων έπρεπε να γίνει προοδευτικά και να τερματιστεί κατά τη λήξη της μεταβατικής περιόδου. Από την άλλη πλευρά, λήξη της ελεύθερης

κυκλοφορίας δεν προβλέπεται, οποιοσδήποτε δε τυχόν περιορισμός της θα προϋπόθετε αναθεώρηση της συνθήκης, γιατί διαφορετικά θα ήταν αντίθετος προς αυτήν, αλλά αυτό θα αναφερθεί αργότερα στο άρθρο 49.

Στο κοινοτικό δίκαιο η έννοια της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων σημαίνει την κατάργηση κάθε διακρίσεως λόγω ιθαγένειας μεταξύ των εργαζομένων των κρατών μελών όσον αφορά την απασχόληση, την αμοιβή και τους άλλους όρους εργασίας. Δεν συμπίπτει έτσι με την έννοια του ίδιου όρου στα εθνικά δίκαια όπου ο περιορισμός της ελευθερίας κυκλοφορίας των εργαζομένων εκ μέρους ενός κράτους εις βάρος αλλοδαπών, επί των οποίων εφαρμόζεται το άρθρο 48. Πράγματι το άρθρο αυτό απαγορεύει μεν τις διακρίσεις λόγω ιθαγένειας και επιτάσσει την ισότητα μεταχειρίσεως ημεδαπών και αλλοδαπών εργαζομένων αναγνωρίζοντας στους τελευταίους το δικαίωμα ελευθερίας διακίνησης προς αποδοχή εργασίας, διαμονής σε άλλο κράτος μέλος προς άσκηση της εργασίας και παραμονής σε αυτό μετά την εν λόγω άσκηση, εισάγει όμως και τις εξαιρέσεις των λόγων δημόσιας τάξεως, τάξεως δημόσιας ασφαλείας και δημόσιας υγείας.

Αμφισβήτηση δημιούργησε το ζήτημα αν το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων των κρατών μελών σημαίνει παράλληλα και την αναγνώριση προτεραιότητας των εν λόγω εργαζομένων απέναντι σε υπηκόους τρίτων χωρών. Κατά μια άποψη, κάθε κράτος μέλος είναι μόνο του αρμόδιο να κρίνει περί της ανάγκης ή μη να αναγνωρίσει στους υπηκόους τρίτων χωρών δικαίωμα πρόσβασης στην αγορά εργασίας παράλληλα και

ισοδύναμο με το δικαίωμα που αναγνωρίζει στους υπηκόους των κρατών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Άλλη άποψη υποστηρίζει ότι ο σκοπός της συνθήκης να αναπτυχθεί κοινή αγορά εργασίας μέσα στην κοινότητα συνεπάγεται την αναγνώριση του δικαιώματος στους κοινοτικούς μόνο εργαζομένους. Ορθότερη φαίνεται η δεύτερη άποψη που αναγνωρίζεται το δικαίωμα προτεραιότητας στους υπηκόους της Ε.Ε. Η « κοινοτική προτεραιότητα » επίσης προκύπτει και από το γεγονός ότι οι κοινοτικοί εργαζόμενοι δεν υπόκεινται στους περιορισμούς εγκαταστάσεως που εφαρμόζονται επί των εργαζόμενων τρίτων χωρών και ευρίσκονται έτσι σε πλεονεκτική θέση από τους τελευταίους.

Η παρ. 2 του σχολιαζόμενου άρθρου προβλέπει την κατάργηση κάθε διακρίσεως λόγω ιθαγένειας, όσον αφορά την απασχόληση , την αμοιβή και τους άλλους όρους εργασίας. Κάθε εργαζόμενος υπήκοος των κρατών μελών, όποιος και αν είναι ο τόπος κατοικίας του υπόκειται στους ίδιους όρους εργασίας στο κράτος όπου επιθυμεί να εργαστεί, όπως και οι υπήκοοι του κράτους αυτού. Αυτό βέβαια δε σημαίνει πως οποιαδήποτε διάκριση απαγορεύεται: διακρίσεις που προκύπτουν από τη φύση των πραγμάτων, έστω και αν έμμεσα οδηγούν σε διακριτική μεταχείριση βάσει της ιθαγένειας, δεν φαίνεται ότι πρέπει να αποκλειστούν π.χ. η απαίτηση γλωσσικών γνώσεων επί συγκεκριμένου επαγγέλματος, αν οι γνώσεις αυτές συνδέονται άμεσα με την άσκηση του επαγγέλματος ή με την απαίτηση ειδικής εκπαίδευσης δεν συνιστούν απαγορευμένη διακριτική μεταχείριση. Επίσης η τυχόν διακριτική μεταχείριση σχετικά με την πρόσβαση

στο επάγγελμα και με τη διατήρηση της θέσεως που κατέχει ο εργαζόμενος απαγορεύεται. Απαγορεύεται και κάθε έμμεση και συγκαλυμμένη μορφή διακριτικής μεταχειρίσεως, όπως π.χ. η εξάρτηση της δυνατότητας ασκήσεως του επαγγέλματος από την εγγραφή σε γραφεία ευρέσεως εργασίας ή ο περιορισμός της απασχολήσεως αλλοδαπών κατά επιχείρηση ή κατά κλάδο δραστηριότητας σε τοπική ή σε εθνική κλίμακα. Έτσι επιβάλλεται ισότητα μεταχειρίσεως η οποία περιλαμβάνει: ισότητα αποδοχών, συνδικαλιστικά δικαιώματα, άδειες, κοινωνική ασφάλιση και γενικά κάθε ρύθμιση που αφορά την άσκηση της μισθωτής δραστηριότητας.

Η παρ. 3 αναπτύσσει το περιεχόμενο της αρχής της ελεύθερης κυκλοφορίας. Σύμφωνα με αυτήν την παράγραφο πρώτο δικαίωμα είναι η αποδοχή κάθε πραγματικής προσφοράς εργασίας. Η διατύπωση της διατάξεως θα οδηγούσε σε περιορισμό του δικαιώματος αυτού αν επικρατούσε η μέθοδος της γραμματικής ερμηνείας, γιατί πραγματική θα θεωρείτο η προσφορά, όταν ήταν συγκεκριμένη και συνοδευόταν από την εκ των προτέρων γνώση των συνθηκών απασχολήσεως, επομένως δεν θα μπορούσε να αναγνωριστεί στους εργαζομένους η δυνατότητα διακινήσεως από τη μια χώρα στην άλλη προς αναζήτηση εργασίας. Η ερμηνεία αυτή οδηγεί σε αποτελέσματα αφ' ενός μεν γενικώς ανελεύθερα, αφ' ετέρου δε σε αντίθετα προς την αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας. Γίνεται δεκτό, ότι οι εργαζόμενοι έχουν δικαίωμα πρωτοβουλίας όσον αφορά την ανεύρεση εργασίας και ότι δικαιούνται να διακινηθούν, έστω και αν δεν έχουν ήδη συμβληθεί ή δεν έχει προηγηθεί άμεση επαφή τους με τον

εργοδότη. Το επόμενο δικαίωμα είναι η ελεύθερη διακίνηση για τον σκοπό αποδοχής της προσφοράς εργασίας και αποτελεί τη δεύτερη ευχέρεια των αλλοδαπών εργαζομένων και συνεπάγεται έτσι και την κατάργηση εμποδίων εξόδου από την επικράτεια κράτους μέλους και εισόδου σε εκείνη άλλου κράτους μέλους. Τρίτο δικαίωμα που αναφέρει η παράγραφος 3 είναι το δικαίωμα διαμονής σε κράτος μέλος. Πρόκειται για διάταξη η οποία εξομοιώνει τους αλλοδαπούς, προσδιορίζοντας ότι η εργασία πρέπει να ασκείται σύμφωνα με τις νομοθετικές κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις που διέπουν την απασχόληση των ημεδαπών εργαζομένων, αναγνωρίζει στον αλλοδαπό εργαζόμενο όσα δικαιώματα και όσες υποχρεώσεις προβλέπονται και για τον ημεδαπό. Τέλος το δικαίωμα της παραμονής στην επικράτεια του κράτους μέλους και μετά την άσκηση σ' αυτό ορισμένης εργασίας συμπληρώνει το περιεχόμενο της ελεύθερης κυκλοφορίας, περιέχοντας στους αλλοδαπούς εργαζομένους τη δυνατότητα να παρατείνουν τη διαμονή τους στο κράτος όπου εργάστηκαν και μετά την παύση της εργασίας τους.

Τελευταίο κομμάτι σε αυτό το άρθρο είναι η παρ 4 που θέτει έναν περιορισμό: τη μη απασχόληση σε θέσεις δημόσιας διοίκησης⁴. Δεν πρόκειται για περιορισμό, αλλά βασικά για προσδιορισμό περιεχομένου της ελεύθερης κυκλοφορίας εργαζομένων. Συγκεκριμένα τα κράτη μέλη χρησιμοποιούν σε ορισμένες θέσεις αποκλειστικά ημεδαπούς υπηκόους σε θέσεις δημοσίου τομέα που αφορούν την άσκηση της δημόσιας

4. Π.Δ. Δαγκτόγλου, ο.π, σελ 35

εξουσίας και τη διαφύλαξη των γενικών συμφερόντων του κράτους ή της τοπικής αυτοδιοίκησης. Θεωρείται ότι οι αρμοδιότητες και η εξουσία που συνδέονται με τις θέσεις αυτές είναι αναπόσπαστα συνδεδεμένες με τις λειτουργίες του κράτους και δικαιολογούν συνεπώς την προϋπόθεση της εθνικότητας. Η έννοια της δημόσιας εξουσίας δεν έχει οριστεί σε βάθος από το κοινοτικό δίκαιο, αλλά περιλαμβάνει την εξουσία έκδοσης νομικών πράξεων, την εφαρμογή τους και τον έλεγχο της εφαρμογής τους, την έγκριση διοικητικών πράξεων που είναι υποχρεωτικές για τους πολίτες, τον έλεγχο της λειτουργίας των δημοσίων υπηρεσιών ή οργανισμών, την τήρηση της τάξης ή την άσκηση της δημόσιας εξουσίας. Αναφέρεται δηλαδή κατά πρώτο λόγο σε θέσεις που αφορούν τις ένοπλες δυνάμεις, την αστυνομία, τις φορολογικές υπηρεσίες και τα δικαστήρια. Ο προσδιορισμός αυτός ισχύει ωστόσο μόνο για ειδικές θέσεις εργασίας που περιλαμβάνουν την άσκηση της δημόσιας εξουσίας και δεν πρέπει να επεκτείνεται σε μια ολόκληρη κατηγορία θέσεων εργασίας με την πρόφαση ότι οι θέσεις υψηλού επιπέδου αφορούν την άσκηση της δημόσιας εξουσίας. Έτσι είναι πιθανό πολίτες της Ε.Ε. να έχουν πρόσβαση σε ορισμένες θέσεις του δημοσίου τομέα. Γενικά τέτοιες θέσεις δημοσίου τομέα που δεν περιλαμβάνουν άσκηση δημόσιας εξουσίας είναι θέσεις σε:

- ☞ Δημόσιες επιχειρήσεις και σε δημόσιους οργανισμούς οι οποίοι έχουν δραστηριότητες εμπορικού χαρακτήρα π.χ. στον τομέα μεταφορών, ταχυδρομικών ή τηλεπικοινωνιών.
- ☞ Τομέα υγείας.

Όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης (πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια, τριτοβάθμια).

Σημειώνεται ακόμη και η δυνατότητα των αλλοδαπών εργαζομένων να αμφισβητήσουν τον περιορισμό αυτό εφόσον μια συγκεκριμένη θέση εργασίας της κατηγορίας αυτής δεν περιλαμβάνει την άσκηση δημόσιας εξουσίας.

Μετά τη εξαγγελία του στόχου της ελεύθερης κυκλοφορίας και τον προσδιορισμό του περιεχομένου της και του πεδίου εφαρμογής της, η συνθήκη προβλέπει τον τρόπο και τα μέσα πραγμάτωσής της. Αυτό γίνεται με το άρθρο 49⁵ και είναι το ακόλουθο: Αμέσως μετά την έναρξη της ισχύος της παρούσης Συνθήκης, το Συμβούλιο, αποφασίζοντας με ειδική πλειοψηφία μετά από πρόταση της Επιτροπής, σε συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και κατόπιν διαβουλεύσεως με την οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, λαμβάνει με οδηγίες ή κανονισμούς τα αναγκαία μέτρα για να πραγματοποιηθεί προοδευτικά η ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων, όπως ορίζεται από το προηγούμενο άρθρο, ιδίως:

α) με την εξασφάλιση στενής συνεργασίας μεταξύ των εθνικών υπηρεσιών απασχολήσεως.

β) με τη βάση σχεδίου προοδευτική κατάργηση των διοικητικών διαδικασιών και μεθόδων, όπως και των προθεσμιών που προβλέπονται για την πρόσληψη σε διαθέσιμη απασχόληση, οι οποίες απορρέουν, είτε από εθνικές νομοθεσίες, είτε από προηγούμενες συμφωνίες μεταξύ των κρατών μελών και

5. Α.Δ. Παπαγιαννίδης-Α.Ι. Χριστογιαννόπουλος, ο.π, σελ 129

των οποίων η διατήρηση θα αποτελούσε εμπόδιο στην ελευθέρωση της διακινήσεως των εργαζομένων.

γ) με τη βάση σχεδίου προοδευτική κατάργηση όλων των προθεσμιών και άλλων περιορισμών, που προβλέπονται είτε τις εθνικές νομοθεσίες είτε από προηγούμενες συμφωνίες μεταξύ των κρατών μελών, οι οποίες επιβάλλουν στους εργαζόμενους των άλλων κρατών μελών όρους διαφορετικούς από εκείνους που ισχύουν για τους ημεδαπούς εργαζομένους, όσον αφορά την ελεύθερη επιλογή εργασίας.

δ) με τη δημιουργία μηχανισμών καταλλήλων να φέρουν σε επαφή την προσφορά και τη ζήτηση εργασίας και να διευκολύνουν την εξισορρόπηση τους με όρους που να αποτρέπουν σοβαρούς κινδύνους για το βιοτικό επίπεδο και το επίπεδο απασχολήσεως στις διάφορες περιφέρειες και βιομηχανίες.

Με το άρθρο 49 η ελεύθερη κυκλοφορία πρέπει να πραγματοποιηθεί προοδευτικά, αρχίζοντας αμέσως μετά την έναρξη της ισχύος της συνθήκης και τελειώνοντας το αργότερο κατά τη λήξη της μεταβατικής περιόδου. Σύμφωνα με το άρθρο αυτό το Συμβούλιο πραγματοποίησε την ελεύθερη κυκλοφορία ως εξής: το πρώτο στάδιο άρχισε με τον κανονισμό αριθμό 15 της 16^{ης} Αυγούστου 1961 (πρώτα μέτρα εφαρμογής της αρχής) και τελείωσε με τη θέση σε ισχύ του κανονισμού αριθμός 38 της 25^{ης} Μαρτίου 1964 που αντιμετώπιζε το πρόβλημα ως προς το σύνολο των εργαζομένων, το δεύτερο άρχισε με τη θέση σε ισχύ του τελευταίου κανονισμού και τελείωσε με την έναρξη ισχύος του οριστικού καθεστώτος που είναι αποτέλεσμα του κανονισμού αριθμό 1612/68 της 15^{ης} Οκτωβρίου 1968.

Το άρθρο 49 αναφέρεται στον τρόπο και στα μέσα πραγμάτωσης της ελεύθερης κυκλοφορίας κατά τη μεταβατική περίοδο. Ο τρόπος πραγμάτωσης της ελεύθερης κυκλοφορίας συνίσταται στην έκδοση οδηγιών και κανονισμών από το Συμβούλιο μετά από πρόταση της επιτροπής και κατόπιν διαβουλεύσεως με την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή. Η επιλογή μεταξύ οδηγίας και κανονισμού εναπόκειται στην κρίση των κοινοτικών οργάνων. Το Συμβούλιο έχει εκδώσει εν προκειμένω τόσο κανονισμούς που περιέχουν γενικές διατάξεις περί της απασχόλησης και περί των δικαιωμάτων των εργαζομένων, όσο και οδηγίες περί της ρύθμισης προβλημάτων τεχνικής φύσης. Τα μέσα πραγμάτωσης της ελεύθερης κυκλοφορίας περιέχονται στις περιπτώσεις α έως δ του σχετικού άρθρου και αξίζει να παρατηρηθεί ότι η διατήρηση των τυχών διοικητικών διαδικασιών και μεθόδων, προθεσμιών και λοιπών περιορισμών που απορρέουν από τις διάφορες συμφωνίες, καθώς και αυτών που προκύπτουν από τις εθνικές νομοθεσίες, εφ' όσον υπάρχει αντίθεση μεταξύ αυτών και της αρχής της ελεύθερης κυκλοφορίας. Αξιοσημείωτη είναι επίσης και η πρωτότυπη διάταξη της περίπτωσης δ, η οποία προβλέπει τη δημιουργία μηχανισμών κατάλληλων να φέρουν σε επαφή την προσφορά και τη ζήτηση εργασίας. Το έργο αυτό ανατίθεται στα κράτη μέλη και στην Επιτροπή, η οποία συνεργάζεται στενά με τις κεντρικές υπηρεσίες απασχόλησης εργατικού δυναμικού των κρατών, καθώς και στο Ευρωπαϊκό Γραφείο Συντονισμού του Συμφηφισμού Προσφοράς και Ζήτησης Εργασίας.

Τέλος με τα άρθρα 50 και 51 κλείνει η ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων. Το άρθρο 51 αναφέρεται στην κοινωνική ασφάλιση των διακινούμενων εργαζομένων και θα σχολιαστεί παρακάτω στην παράγραφο της κοινωνικής ασφάλισης. Το άρθρο 50⁶ είναι λακωνικό και αναφέρεται στην ανταλλαγή εργαζόμενων νέων και είναι το κάτωθι:

“Τα κράτη μέλη προωθούν στο πλαίσιο κοινού προγράμματος την ανταλλαγή εργαζόμενων νέων.”

Το άρθρο 50 αποσκοπεί στη διευκόλυνση της μετακίνησης των εργαζομένων νέων στο εσωτερικό της κοινότητας, προκειμένου να τελειοποιήσουν τη γενική και την επαγγελματική τους εκπαίδευση, να βελτιώσουν τις γλωσσικές τους γνώσεις και να αυξήσουν τις εμπειρίες τους. Το σχολιαζόμενο άρθρο αναλαμβάνει δύο κανόνες την υποχρέωση των κρατών μελών να προωθούν την ανταλλαγή εργαζόμενων νέων και την ύπαρξη κοινού προγράμματος για την προώθηση της ανταλλαγής αυτής. Αξιοσημείωτο στο πλαίσιο του άρθρου είναι ο ορισμός των εργαζόμενων νέων που περιλαμβάνει: ασκούμενους και ασκούμενες με την ιθαγένεια κράτους μέλους, ηλικίας κατά κανόνα μεταξύ 18 και 30 ετών, οι οποίοι έχουν ήδη υποστεί τη βασική επαγγελματική εκπαίδευση και μεταβαίνουν σε άλλο κράτος μέλος για να τελειοποιήσουν την εκπαίδευση αυτή, τις γλωσσικές τους γνώσεις και τη γενική παιδεία τους, απασχολούμενοι σε μια εργασία και ανεξάρτητα από το ύψος της αμοιβής τους.

Εκτός από τα άρθρα της συνθήκης Ε.Ο.Κ. υπάρχει και μια σειρά από κανόνες και οδηγίες εξίσου σημαντικά. Μερικά από αυτά είναι ο κανονισμός 1612/68 της 15^{ης} Οκτωβρίου 1968, η οδηγία 64/221 της 25^{ης} Φεβρουαρίου 1964 και η οδηγία 68/360 της 15^{ης} Οκτωβρίου 1968.

Με χρονολογική σειρά θα αναφερθεί η οδηγία 64/221⁷ που εξεδόθη προκειμένου για το συντονισμό ειδικών μέτρων που αφορούν την διακίνηση και διαμονή αλλοδαπών, τα οποία δικαιολογούνται από λόγους δημόσιας τάξης, δημόσιας ασφάλειας ή δημόσιας υγείας. Στόχος της ήταν η εναρμόνιση εθνικών νομοθεσιών για την είσοδο σε κράτος μέλος, την έκδοση ή την ανανέωση της άδειας διαμονής και την απομάκρυνση υπηκόου της κοινότητας καθώς και των μελών της οικογένειάς του για λόγους δημόσιας τάξης, ασφάλειας και υγείας. Η παρούσα οδηγία όριζε:

α) Ότι αφορά κάθε υπήκοο κράτους μέλους της κοινότητας, που διαμένει ή μεταβαίνει σε άλλο κράτος μέλος για να ασκήσει είτε μισθωτή ή μη μισθωτή εργασία, είτε για να αποδεχθεί υπηρεσίες. Επίσης αφορά το/τη σύζυγο και τα μέλη της οικογένειάς του.

β) Τα μέτρα για λόγους δημόσιας τάξης ή ασφαλείας πρέπει να βασίζονται αποκλειστικά στην προσωπική συμπεριφορά του ατόμου που αφορούν, Προηγούμενες ποινικές καταδίκες δεν αιτιολογούν από μόνες τους τη λήψη παρόμοιων μέτρων.

γ) Η λήξη ισχύος της ταυτότητας ή του διαβατηρίου, που επέτρεψε την είσοδο και την διαμονή δεν δύναται να αποτελέσει λόγο απομάκρυνσης από την επικράτεια. Το κράτος

7. Βλέπε παράρτημα 1

μέλος που εξέδωσε την ταυτότητα ή το διαβατήριο επιτρέπει χωρίς διατυπώσεις την επάνοδο έστω και εάν έχει λήξει η ισχύς ή αμφισβητείται η ιθαγένεια του κατόχου.

δ) Οι μόνες ασθένειες ή αναπηρίες που δύναται να δικαιολογήσουν την άρνηση εισόδου και έκδοσης άδειας διαμονής είναι:

- ασθένειες που δύναται να θέσουν σε κίνδυνο τη δημόσια υγεία (φυματίωση , σύφιλη, άλλες μεταδοτικές λοιμώδης ή παρασιτικές, εφόσον αποτελούν αντικείμενο προστατευτικού μέτρων στο κράτος υποδοχής έναντι των ημεδαπών καθώς και ασθένειες που υπόκεινται σε «καραντίνα».
- ασθένειες και αναπηρίες που δύναται να θέσουν σε κίνδυνο τη δημόσια τάξη ή ασφάλεια (τοξικομανία και βαριές ψυχοπνευματικές διαταραχές, έκδηλες καταστάσεις ψύχωσης με υπερκινητικότητα, παραλήρημα, παραισθήσεις ή σύγχυση).

ε) Μετά την έκδοση της πρώτης άδειας διαμονής οι επιγενόμενες ασθένειες ή αναπηρίες δεν δύναται να δικαιολογήσουν την άρνηση ανανέωσης της άδειας διαμονής ή την απομάκρυνση από την επικράτεια.

στ) Η επίκληση των λόγων δημόσιας τάξης, ασφάλειας και υγείας δεν είναι δυνατό να γίνει για την εξυπηρέτηση οικονομικών σκοπών.

ζ) Η απόφαση για την χορήγηση ή την άρνηση χορήγησης της πρώτης άδειας διαμονής πρέπει να λαμβάνεται μέσα σε 6 μήνες το πολύ μετά από την υποβολή της αίτησης κατά το διάστημα αυτό οι ενδιαφερόμενοι παραμένουν προσωρινά στην επικράτεια.

η) Το κράτος μέλος υποδοχής δύναται εάν το κρίνει απαραίτητο, να ζητήσει πληροφορίες για το ποινικό μητρώο του ενδιαφερόμενου από το κράτος μέλος καταγωγής ή από άλλα κράτη μέλη, τα οποία οφείλουν να απαντήσουν μέσα σε 2 μήνες.

θ) Οι τυχόν λόγοι δημόσιας τάξης, ασφάλειας ή υγείας κοινοποιούνται στον ενδιαφερόμενο, εκτός εάν λόγοι ασφάλειας του κράτους μέλους υποδοχής αντιτίθεται στην κοινοποίηση.

ι) Η απόφαση για άρνηση έκδοσης ή ανανέωσης της άδειας διαμονής καθώς και η απόφαση για απομάκρυνση κοινοποιείται στον ενδιαφερόμενο με τακτή προθεσμία απομάκρυνσης από την επικράτεια. Η προθεσμία δεν δύναται να είναι μικρότερη των 15 ημερών, εφόσον δεν έχει εκδοθεί η πρώτη άδεια και των 30 ημερών για άλλες περιπτώσεις.

κ) Σε περιπτώσεις αποφάσεων άρνησης εισόδου, έκδοσης ή ανανέωσης της άδειας διαμονής καθώς και απομάκρυνσης ο ενδιαφερόμενος μπορεί να ασκήσει τις ίδιες προσφυγές, που μπορούν οι ημεδαποί κατά των πράξεων της διοίκησης/ Αρχής.

Εξέχουσας σημασίας πάντως ήταν ο κανονισμός 1612/68⁸ περί ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων στο εσωτερικό της κοινότητας ο οποίος εδραίωσε το καθεστώς αυτής της ελευθερίας.

Στόχος του ήταν η κατάργηση των διακρίσεων των εργαζομένων της κοινότητας μέσω της εξασφάλισης ίσης μεταχείρισης ως προς την απασχόληση στους διακινούμενους εργαζόμενους στο εσωτερικό της κοινότητας με αυτήν που απολαμβάνουν οι ημεδαποί εργαζόμενοι. Συγκεκριμένα ορίζει:

8. Βλέπε παράρτημα 2

α) Κάθε υπήκοος κράτους μέλους έχει το δικαίωμα να αναλαμβάνει μισθωτή δραστηριότητα και να την ασκεί σε άλλο κράτος μέλος σύμφωνα με τις διατάξεις που ρυθμίζουν την απασχόληση των ημεδαπών εργαζόμενων. Επίσης έχει το δικαίωμα προτεραιότητας στις διαθέσιμες θέσεις απασχόλησης.

β) Κάθε υπήκοος και κάθε εργοδότης που ασκούν δραστηριότητα σε κράτος μέλος, δύναται να ανταλλάσσουν μεταξύ τους αιτήσεις ζήτησης και προσφοράς εργασίας, να συνάπτουν συμβάσεις εργασίας και να τις εκτελούν χωρίς καμία διάκριση.

γ) Όταν η παροχή οποιωνδήποτε πλεονεκτημάτων σε επιχείρηση εξαρτάται από την απασχόληση ελάχιστου ποσοστού ημεδαπών εργαζομένων, οι υπήκοοι κρατών μελών λογίζονται ως ημεδαποί.

δ) Ο υπήκοος λαμβάνει την ίδια βοήθεια με αυτήν που παρέχεται στους ημεδαπούς από τα γραφεία απασχόλησης εργατικού δυναμικού κατά την αναζήτηση απασχόλησης.

ε) Η διαδικασία πρόσληψης δε δύναται να εξαρτηθεί από ιατρικά, επαγγελματικά ή άλλα κριτήρια, που εισάγουν διακρίσεις λόγω ιθαγένειας.

στ) Ο υπήκοος δύναται να υποβληθεί σε επαγγελματική δοκιμασία πριν από την πρόσληψη, εάν ο εργοδότης το απαιτήσει ρητά κατά την υποβολή της προσφοράς του.

ζ) Ο υπήκοος έχει την ίδια μεταχείριση με τους ημεδαπούς χωρίς να γίνεται διάκριση ως προς την ιθαγένεια για τους όρους απασχόλησης, για τα κοινωνικά και φορολογικά πλεονεκτήματα καθώς και για φοίτηση σε επαγγελματικές σχολές και κέντρα εκπαίδευσης.

η) Κάθε διάταξη ατομικής ή συλλογικής σύμβασης εργασίας που αφορά την πρόσβαση στην απασχόληση και εισάγει ή προβλέπει διάκριση έναντι υπηκόων εργαζομένων καθίσταται άκυρη.

θ) Ο υπήκοος έχει επίσης την ίδια μεταχείριση ως προς τη συμμετοχή του σε συνδικαλιστικές οργανώσεις και την άσκηση των συνδικαλιστικών του δικαιωμάτων, καθώς και ως προς την ανεύρεση και απόκτηση στέγης.

ι) Όλα τα μέλη της οικογένειας του υπηκόου εργαζόμενου, ανεξάρτητα από την ιθαγένεια, έχουν το δικαίωμα της εγκατάστασης.

κ) Ο/η σύζυγος και το παιδί που είναι κάτω από 21 χρονών ή τα συντηρούμενα άτομα από τον υπήκοο εργαζόμενο δύναται να αναλάβουν οποιαδήποτε μισθωτή δραστηριότητα σε όλη την επικράτεια, έστω και εάν δεν έχουν την ιθαγένεια κράτους μέλους.

λ) Τα παιδιά του υπηκόου εργαζόμενου γίνονται ισότιμα δεκτά στα μαθήματα γενικής εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης.

μ) Εκτός από τις παραπάνω διατάξεις ο κανονισμός αυτός προβλέπει: τη συνεργασία μεταξύ κρατών μελών και Επιτροπής, τον μηχανισμό συμψηφισμού προσφοράς και ζήτησης εργασίας, μέτρα για την εξισορρόπηση της αγοράς εργασίας, το Ευρωπαϊκό Γραφείο Συντονισμού και τις Επιτροπές εξασφάλισης στενής συνεργασίας των κρατών μελών.

Εκτός του κανονισμού 1612/68 την ίδια μέρα εκδόθηκε και η σημαντική οδηγία 68/360¹⁰ περί κατάργησης των περιορισμών στη διακίνηση και στη διανομή των εργαζομένων των κρατών μελών και των οικογενειών τους στο εσωτερικό της κοινότητας.

9.Βλέπε παράρτημα 3

Σύμφωνα με αυτήν:

α) Τα κράτη μέλη αναγνωρίζουν στους υπηκόους της κοινότητας το δικαίωμα να εγκαταλείπουν την επικράτεια τους, προκειμένου να αναλάβουν μισθωτή δραστηριότητα σε άλλο κράτος μέλος. Το δικαίωμα αυτό ασκείται με απλή επίδειξη του δελτίου ταυτότητας ή διαβατηρίου. Τα μέλη της οικογένειας τους έχουν τα ίδια δικαιώματα.

β) Εάν το διαβατήριο αποτελεί το μόνο έγγραφο για τη νόμιμη έξοδο από το κράτος μέλος, πρέπει να ισχύει για όλα τα κράτη μέλη και για τουλάχιστον 5 χρόνια.

γ) Τα κράτη μέλη δε δύναται να επιβάλλουν στους κατοίκους αυτούς θεώρηση εξόδου ή άλλη ισοδύναμη υποχρέωση.

δ) Τα κράτη μέλη επιτρέπουν στα άτομα αυτά την είσοδο στην επικράτεια τους με απλή επίδειξη του δελτίου ταυτότητας ή του διαβατηρίου.

ε) Θεώρηση εισόδου ή άλλη ισοδύναμη υποχρέωση δύναται να επιβληθεί μόνο για τα μέλη της οικογένειας των υπηκόων που έχουν ιθαγένεια τρίτης χώρας.

στ) Τα κράτη παρέχουν το δικαίωμα διαμονής στους υπηκόους, που θέλουν να ασκήσουν μισθωτή δραστηριότητα, το οποίο διαπιστώνεται με έγγραφο καλούμενο "κάρτα διαμονής υπηκόου κράτους μέλους των Ε.Κ."

ζ) Για την έκδοση της κάρτας διαμονής απαιτείται:

- από τον εργαζόμενο έγγραφο με το οποίο εισήλθε στην επικράτεια και δήλωση πρόσληψης του εργοδότη ή πιστοποιητικό εργασίας.

- Από τα μέλη της οικογένειας έγγραφο με το οποίο εισήλθαν στην επικράτεια, έγγραφο από Αρχή του κράτους καταγωγής προέλευσης, που να αποδεικνύει το συγγενικό τους δεσμό και σε ορισμένες περιπτώσεις έγγραφο που να πιστοποιεί ότι τα εν λόγω πρόσωπα συντηρούνται από τον εργαζόμενο ή διαβιούν κάτω από την ίδια στέγη στο κράτος αυτό.
- η) Εάν κάποιο μέλος της οικογένειας δεν έχει ιθαγένεια κράτους μέλους, του χορηγείται έγγραφο διαμονής ίδιας ισχύος με αυτό που χορηγείται στον εργαζόμενο.
- θ) Η άδεια ισχύει για όλη την επικράτεια και για 5 χρόνια τουλάχιστον, η οποία ανανεώνεται αυτόματα.
- ι) Εάν οι διακοπές διαμονής συμπεριλαμβανόμενων και των απουσιών για εκπλήρωση στρατιωτικών υποχρεώσεων, δεν υπερβαίνουν τους 6 συνεχείς μήνες, δε θίγεται η ισχύς της διαμονής.
- κ) Σε περίπτωση απασχόλησης 3-12 μηνών, τότε παρέχεται προσωρινός τίτλος απασχόλησης.
- λ) Δικαίωμα διαμονής παρέχεται χωρίς άδεια διαμονής στις εξής περιπτώσεις:
  - Στον εργαζόμενο που ασκεί μισθωτή εργασία διάρκειας 3 μηνών, οπότε αρκούν έγγραφο εισόδου και δήλωση εργοδότη.
  - Στον εργαζόμενο που επιστρέφει στο κράτος μέλος, όπου διαμένει καθημερινά ή μια φορά την εβδομάδα, οπότε του παρέχεται ειδική άδεια 5ετούς ισχύος, η οποία ανανεώνεται αυτόματα

- Στον επαρχιακό εργαζόμενο που διαθέτει σύμβαση εργασίας θεωρημένη από την αρμόδια Αρχή του κράτους μέλους απασχόλησης και αποδοχής.

Όπως φάνηκε η αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας επεκτάθηκε και στα μέλη της οικογένειας των διακινούμενων εξασφαλίζοντάς τους δικαιώματα. Ένα τέτοιο παράδειγμα είναι και η οδηγία της 25^{ης} Ιουλίου 1977 77/486¹⁰ περί σχολικής φοίτησης των παιδιών διακινούμενων εργαζόμενων. Στόχος αυτής της οδηγίας είναι η κατάργησης εμποδίων που αφορούν την υποδοχή και την εκπαίδευση των παιδιών που συντηρούνται από διακινούμενο υπήκοο εργαζόμενο. Συγκεκριμένα τα κράτη μέλη οφείλουν να λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα, ώστε να παρέχεται στην επικράτειά τους δωρεάν εκπαίδευση. Το περιεχόμενο εκπαίδευσης περιλαμβάνει κυρίως τη διδασκαλία της επίσημης γλώσσας του κράτους μέλους υποδοχής προσαρμοσμένης στις ειδικές ανάγκες των παιδιών αυτών. Τα κράτη μέλη οφείλουν να λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα για την αρχική και συνεχή κατάρτιση των εκπαιδευτών, που παρέχουν τέτοιου είδους εκπαίδευση. Τέλος τα κράτη μέλη σε συνεργασία με τα κράτη μέλη καταγωγής οφείλουν να λαμβάνουν μέτρα κατάλληλα για τη διδασκαλία της μητρικής γλώσσας, αλλά και του πολιτισμού του κράτους μέλους καταγωγής.

Αργότερα με την πάροδο των ετών η ελεύθερη κυκλοφοριών επεκτάθηκε και σε άλλες μάζες προσώπων που δεν ασκούσαν οικονομική δραστηριότητα, όπως π.χ. σε συνταξιούχους,

10. Βλέπε παράρτημα 4

σπουδαστές κ.τ.λ. Σημαντικότερες οδηγίες που διέυρυναν την ελεύθερη κυκλοφορία είναι οι 90/364,90/365,90/366.

Αναλυτικότερα με την οδηγία της 28^{ης} Ιουνίου 1990 90/364¹¹ το δικαίωμα διαμονής επεκτάθηκε σε όλους τους υπηκόους των κρατών μελών. Σύμφωνα με αυτήν την οδηγία:

α) Κάθε υπήκοος κράτους μέλους της κοινότητας, ανεξάρτητα από την ιθαγένεια, έχει το δικαίωμα να εγκατασταθεί μαζί με τα μέλη της οικογένειας του σε οποιοδήποτε άλλο κράτος μέλος, εφόσον διαθέτει υγειονομική ασφάλιση και επαρκείς πόρους, ώστε να μην επιβαρύνουν, κατά τη διάρκεια διαμονής τους, το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας του κράτους μέλους υποδοχής.

β) Το δικαίωμα διαμονής διαπιστώνεται με την έκδοση εγγράφου, το οποίο καλείται "κάρτα διαμονής κράτους μέλους της Ε.Ο.Κ" με 5ετή ισχύ, που θα δύναται όμως να ανανεώνεται.

γ) Τα κράτη μέλη δύναται, εάν το κρίνουν αναγκαίο να απαιτούν εκ νέου θεώρηση της κάρτας τα 2 πρώτα έτη της διαμονής.

δ) Εάν ένα μέλος της οικογένειας δεν έχει ιθαγένεια κράτους μέλους, του χορηγείται έγγραφο διαμονής ίδιας ισχύος με αυτό που χορηγείται στον υπήκοο που τον συντηρεί.

ε) Για την έκδοση της κάρτας ή του εγγράφου απαιτείται η προσκόμιση του δελτίου ταυτότητας ή του διαβατηρίου καθώς και η απόδειξη ότι ο αιτών έχει υγειονομική ασφάλιση και επαρκείς πόρους.

στ) Ο/η σύζυγος και τα συντηρούμενα παιδιά του/της κατόχου του δικαιώματος διαμονής έχουν το δικαίωμα να αναλαμβάνουν

11. Φ.Τ. Πιέρρος Ο Α.Α. Μιχαλοπούλου-Δώρη: "Η κοινωνική πολιτική της Ε.Ο.Κ", εκδ Παπαζήση σελ 82

οποιαδήποτε μισθωτή ή μη μισθωτή δραστηριότητα στο κράτος μέλος υποδοχής, έστω και αν δεν έχουν την Ιθαγένεια κράτους μέλους.

ζ) Το δικαίωμα διαμονής ισχύει για όσο διάστημα οι δικαιούχοι είναι ικανοί να έχουν υγειονομική ασφάλιση και επαρκείς πόρους.

Ιδιαίτερης σημασίας είναι και οι οδηγίες της ίδιας ημερομηνίας 90/365¹² και 90/366¹³ που αφορούν συνταξιούχους και σπουδαστές αντίστοιχα. Με την οδηγία 90/365 αναγνωρίζεται το δικαίωμα ότι κάθε υπήκοος κράτους μέλους της κοινότητας, που άσκησε στην κοινότητα μισθωτή ή μη μισθωτή δραστηριότητα, έχει το δικαίωμα να εγκατασταθεί μαζί με τα μέλη της οικογένειάς του σε οποιοδήποτε κράτος μέλος, εφόσον εισπράττει σύνταξη αναπηρίας, πρόωρη σύνταξη, σύνταξη γήρατος, πρόσοδο για εργατικό ατύχημα ή επαγγελματική ασθένεια επαρκούς ύψους, ώστε να μην επιβαρύνουν κατά το διάστημα διαμονής τους το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας του κράτους μέλους υποδοχής. Επίσης να διαθέτουν υγειονομική περίθαλψη, που να καλύπτει το σύνολο των κινδύνων στο κράτος μέλος υποδοχής.

Όσον αφορά την οδηγία για τη διαμονή των σπουδαστών ορίζει ότι:

α) Κάθε σπουδαστής υπήκοος κράτους μέλους της κοινότητας έχει το δικαίωμα να εγκατασταθεί μαζί με τον/την σύζυγο και τα συντηρούμενα παιδιά του σε οποιοδήποτε άλλο κράτος μέλος αφού διαβεβαιώσει την αρμόδια Εθνική Αρχή, με δήλωση ή άλλο τρόπο, ότι διαθέτει πόρους, ώστε να μην επιβαρύνουν, κατά τη

12. Φ.Τ. Πιέρρος Ο.Λ.Α Μιχαλοπούλου – Δώρη ο.π, σελ 84

13. " " " " " "

ο.π, σελ 86

διάρκεια διαμονή τους, το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας του κράτους μέλους υποδοχής.

β) Απαραίτητη προϋπόθεση για να δοθεί το δικαίωμα διαμονής είναι η εγγραφή σε αναγνωρισμένο εκπαιδευτικό ίδρυμα, προκειμένου να παρακολουθήσει κατά κύρια απασχόληση κύκλο επαγγελματικής κατάρτισης, καθώς και η ύπαρξη υγειονομικής ασφάλισης που θα καλύπτει το σύνολο των κινδύνων στο κράτος μέλος υποδοχής.

γ) Το δικαίωμα διαμονής περιορίζεται στη διάρκεια του παρακολουθούμενου κύκλου επαγγελματικής κατάρτισης.

δ) Το δικαίωμα διαμονής διαπιστώνεται με την έκδοση εγγράφου, το οποίο καλείται "κάρτα διαμονής υπηκόου κράτους μέλους της Ε.Ο.Κ.", η ισχύς του οποίου θα διαρκέσει όσο και η διάρκεια της επαγγελματικής κατάρτισης ή για ένα έτος, εάν η διάρκεια της κατάρτισης υπερβαίνει το έτος. Σε αυτήν την περίπτωση η κάρτα ανανεώνεται κάθε χρόνο.

ε) Για την έκδοση της κάρτας ή του εγγράφου απαιτείται η προσκόμιση του δελτίου ταυτότητας ή του διαβατηρίου, καθώς και απόδειξη για την ύπαρξη των στοιχείων που αναφέρονται στο σημείο (α).

στ) Το δικαίωμα διαμονής ισχύει για όσο διάστημα οι δικαιούχοι εξακολουθούν να πληρούν τους όρους του σημείου (α).

Έτσι η ελεύθερη κυκλοφορία διέυρνε το περιεχόμενο της και συμπεριέλαβε εκτός τους εργαζόμενους υπηκόους, άτομα τα οποία δεν ήταν υποχρεωτικό να ασκούν οικονομική δραστηριότητα, όπως μέλη οικογενειών των εργαζόμενων υπηκόων αρχικά και αργότερα και άλλους υπηκόους όπως

συνταξιούχους, σπουδαστές οι οποίοι θα μπορούσαν να διαμένουν ελεύθερα, αρκεί να έχουν τους επαρκείς πόρους.

§ 1,3 Φορείς

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 48 της Συνθήκης της Ε.Ο.Κ. φορείς της Ελευθερίας αυτής είναι φυσικά μόνο και όχι νομικά πρόσωπα. Η διάταξη του άρθρου 48 έχει τεθεί υπέρ των εργαζόμενων των κρατών μελών. Τώρα ποιος θεωρείται εργαζόμενος θα μπορούσε να ειπωθεί ότι εργαζόμενος είναι εκείνος που παρέχει αντί μισθό την προσωπική του εργασία σε άλλον και συνδέεται μαζί του με σχέση εξάρτησης. Ο όρος περιλαμβάνει τόσο τους εργάτες όσο και τους ιδιωτικούς υπαλλήλους. Η συνθήκη δεν αναφέρεται καθόλου στους συγγενείς του εργαζόμενου. Γίνεται όμως γνωστό, ότι οι στενοί συγγενείς του πρέπει να δικαιούνται σύμφωνα με τον σκοπό του άρθρου 48, να εγκαθίστανται στο κράτος όπου ο εργαζόμενος αναλαμβάνει μισθωτή εργασία. Σύμφωνα με τον κανονισμό 1612/68 αναγνωρίζεται το δικαίωμα ότι είναι φορείς και οι σύζυγοι και οι ηλικίες μέχρι 21 και εκείνοι άνω των 21 που συντηρούνται από τον εργαζόμενο.

Έτσι φορείς της ελεύθερης κυκλοφορίας είναι κατ' αρχήν μόνο οι υπήκοοι των κρατών μελών και ο κανόνας δεν συμπεριλαμβάνει υπήκοους τρίτων κρατών. Οι υπήκοοι ενός κράτους μέλους που εργάζονται σε ένα άλλο κράτος μέλος και διαθέτουν κάποια επαρκή κατοικία μπορούν να καλέσουν την οικογένειά τους, έστω και αν αυτοί έχουν ιθαγένεια τρίτου κράτους. Ο σύζυγος και τα παιδιά του εργαζόμενου υπηκόου

μπορούν μάλιστα να αναλάβουν εξαρτημένη εργασία σε όλη την επικράτεια του εν λόγω κράτους μέλους, αλλά όχι αλλού. Επίσης εάν υπάρχουν και τα απαραίτητα οικονομικά μέσα τα συντηρούμενα μέλη από τον εργαζόμενο, μπορούν να ασκήσουν και ανεξάρτητη εργασία.

Υπήκοοι τρίτης χώρας δεν είναι φορείς αυτής της ελευθερίας, ακόμα και αν έγιναν δεκτοί και εργάζονται νόμιμα σε κράτος μέλος, δεν μπορούν να επικαλεστούν την ελεύθερη κυκλοφορία και να μεταφέρουν σε άλλο κράτος μέλος τη δραστηριότητα τους. Τέλος οι πρόσφυγες που κατοικούν σε κράτος μέλος υπάγονται στον κανονισμό για κοινωνική ασφάλιση, αλλά δεν είναι φορείς αυτής της αρχής.

§ 1.4 Περιορισμοί

Το δικαίωμα της ελεύθερης κυκλοφορίας δεν υπόκειται γενικά σε τοπικούς ή χρονικούς περιορισμούς ούτε σε περιορισμούς βάσει του ασκούμενου επαγγέλματος. Οι μόνες περιπτώσεις στις οποίες γνωρίζεται κατά εξαίρεση η δυνατότητα περιορισμού της ελεύθερης κυκλοφορίας είναι οι προβλεπόμενες στην παράγραφο 3 του άρθρου 48 είναι οι λόγοι δημόσιας τάξεως, δημόσιας ασφάλειας και δημόσιας υγείας. Σχετικά έχουν εκδοθεί αφ' ενός μεν η οδηγία 64/221 του συμβουλίου περί του συντονισμού των ειδικών μέτρων, για τη διακίνηση και τη διαμονή αλλοδαπών, καθώς και επί των μελών των οικογενειών τους και επί των εργαζομένων μισθωτών ή μη που ασκούν δικαίωμα διαμονής στο κράτος μέλος που εργάστηκαν, μετά την παύση εργασία τους, αφ' ετέρου δε σειρά αποφάσεων του Δικαστηρίου οι οποίες έχουν

συμβάλει ιδιαίτερα στην ερμηνεία των ανωτέρω εννοιών. Σε γενικές γραμμές ισχύουν τα εξής:

Τα μέτρα δημόσιας τάξεως και δημόσιας ασφάλειας πρέπει να βασίζονται αποκλειστικά στην προσωπική συμπεριφορά του ατόμου που αφορούν. Τα μέτρα απέλασης δύναται να αιτιολογούνται από απειλή της δημόσιας τάξεως ή της δημόσιας ασφάλειας προερχόμενη από το συγκεκριμένο άτομο και δεν επιτρέπεται να λαμβάνονται, είτε βάσει υποθετικών κρίσεων υποστηριζόμενων σε προηγούμενη ποινική καταδίκη, περί ενεχόμενης μελλοντικής θέσεως σε κίνδυνο της δημόσιας τάξης ή ασφάλειας. Προηγούμενες ποινικές καταδίκες δεν μπορούν από μόνες τους να αιτιολογήσουν τη λήψη παρόμοιων μέτρων και μπορούν να ληφθούν υπόψη μόνο όταν τα πραγματικά περιστατικά, στα οποία στηρίχθηκαν οι καταδίκες αφήνουν να φανεί προσωπική συμπεριφορά που συνιστά πραγματικό κίνδυνο της δημόσιας τάξης και ασφάλειας. Οπότε οι παραπάνω περιορισμοί βρίσκουν έρεισμα μόνο επί σοβαρών παραβάσεων, οι οποίες μπορούν να θέσουν σε πραγματικό και σπουδαίο κίνδυνο τα θεμελιώδη συμφέροντα της κοινωνίας. Αν και οι συγκεκριμένες περιστάσεις που μπορούν να αιτιολογήσουν την προσφυγή στην έννοια της δημόσιας τάξης είναι δυνατόν να διαφέρουν από τόπο σε τόπο και από εποχή σε εποχή, πάντως το γενικό πλαίσιο στο οποίο πρέπει να κινούνται οι αρχές διαγράφεται από την αντικειμενική σοβαρότητα του κινδύνου, καθώς και από την ανάγκη διασφάλισης της δημόσιας τάξης και ασφάλειας. Οποσδήποτε τα μέτρα που λαμβάνουν οι εθνικές αρχές πρέπει να είναι ανάλογα με τη συγκεκριμένη παράβαση και οι οποίες εθνικές

αρχές θα υπόκεινται στον έλεγχο των κοινοτικών οργάνων για την πιθανότητα άνισης διαχείρισης μεταξύ αλλοδαπών και ημεδαπών.

Περιορισμός τέλος του δικαιώματος της ελεύθερης κυκλοφορίας δικαιολογείται από τους λόγους δημόσιας υγείας. Σύμφωνα με την οδηγία 64/221 ορίζονται ότι οι μόνες ασθένειες ή αναπηρίες που δικαιολογούν την άρνηση στην επικράτεια ή την άρνηση εκδόσεως πρώτης άδειας διαμονής εισόδου είναι αυτές που αναφέρονται στο παράρτημα της εν λόγω οδηγίας. Συγκεκριμένα ασθένειες που υπόκεινται σε καραντίνα, η φυματίωση, η σύφιλη και εκείνες οι μεταδοτικές ασθένειες που αποτελούν στη χώρα υποδοχής αντικείμενο προστατευτικών διατάξεων έναντι των ημεδαπών θεωρούνται ότι μπορεί να αποτελέσουν κίνδυνο για τη δημόσια υγεία. Ακόμη η τοξικομανία και οι βαριές ψυχοπνευματικές διαταραχές θεωρούνται ότι μπορεί να θέσουν σε κίνδυνο όχι μόνο τη δημόσια υγεία, αλλά και τη δημόσια τάξη και ασφάλεια. Τέλος οι ασθένειες αυτές δεν επιτρέπονται να οδηγήσουν σε άρνηση ανανεώσεως της άδειας διαμονής ή σε απομάκρυνση από την επικράτεια, όταν προσβάλλουν τους αλλοδαπούς μετά την έκδοση της πρώτης διαμονής.

2:Κοινωνική Ασφάλιση

§ 2.1 Κοινοτική νομοθεσία κοινωνικής ασφάλισης

Προϋπόθεση για την αποτελεσματική άσκηση του δικαιώματος της ελεύθερης κυκλοφορίας εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι η επαρκής προστασία στο επίπεδο της κοινωνικής ασφάλισης που παρέχουν οι κοινοτικές διατάξεις. Χωρίς αυτήν την προστασία τα άτομα που μετακινούνται από χώρα σε χώρα για την αναζήτηση εργασίας, θα κινδύνευαν να χάσουν μέρος των δικαιωμάτων τους (π.χ συντάξεις, ασφάλιση ασθενείας, παροχές ανεργίας, οικογενειακά επιδόματα κ.τ.λ). Γι' αυτό το άρθρο 51 της Συνθήκης Ε.Ο.Κ. και μια σειρά από κανονισμούς προβλέπουν την υιοθέτηση ενός συστήματος που εξασφαλίζει στους μετανάστες και δικαιούχους:

α) την άθροιση για την παραχώρηση και τη διατήρηση του δικαιώματος για κοινωνικές παροχές, καθώς και τον υπολογισμό όλων των περιόδων απασχόλησης, β) την καταβολή των παροχών στα άτομα που διαμένουν στην επικράτεια της Ένωσης.

Συγκεκριμένα με το άρθρο 51¹⁴ η συνθήκη ορίζει:

Το Συμβούλιο, με πρόταση της Επιτροπής, λαμβάνει ομοφώνως στον τομέα της κοινωνικής ασφάλισης τα αναγκαία μέτρα για την εγκαθίδρυση της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζόμενων ιδίως με την θέσπιση ενός συστήματος που εξασφαλίζει στους διακινούμενους εργαζόμενους και στους εξ αυτών έλκοντες δικαιώματα:

14. Ν.Σ.Μούσης, "Ευρωπαϊκή ένωση, δίκαιο-οικονομία-πολιτική" εκδόσεις Παπαζήση, σελ. 101

α) Τον συνυπολογισμό των περιόδων που λαμβάνονται υπ' όψη από τις διάφορες εθνικές νομοθεσίες, για την έκταση και τη διατήρηση του δικαιώματος προς λήψη παροχών όπως και για τον υπολογισμό του ύψους αυτών.

β) Την καταβολή των παροχών στα πρόσωπα που κατοικούν στις επικράτειες των κρατών μελών.

Η Συνθήκη στο άρθρο 51 ορίζει έναν από τους ιδιαίτερα σημαντικούς παράγοντες που μπορούν να επηρεάσουν την κυκλοφορία από κράτος σε κράτος: την κοινωνική ασφάλιση. Ο παράγοντας αυτός κρίνεται ιδιαίτερα σημαντικός, γιατί οι εργαζόμενοι προκείμενου να αποφασίσουν την μετακίνησή τους και τη νέα εγκατάσταση, δε λαμβάνουν υπ' όψη μόνο τα άμεσα πλεονεκτήματα (π.χ μισθός, καλύτερες συνθήκες διαβίωσης και εργασίας), αλλά και τα έμμεσα τα οποία συντελούν στην απόφαση αυτή. Έτσι η δυνατότητα υπαγωγής σε σύστημα κοινωνικής ασφάλισης ευνοϊκότερο από αυτό που υπάγονται αποτελεί θετικό στοιχείο για τη λήψη της απόφασης.

Κατά το άρθρο 51 τα μέτρα του Συμβουλίου αφορούν τον τομέα της κοινωνικής ασφάλισης. Αυτά τα μέτρα δύναται να περικλείουν περιπτώσεις ασφαλιστικής κάλυψης λόγω ασθένειας, αναπηρίας, ανικανότητας για εργασία, λόγω μητρότητας (κυκλοφορίας και λοχείας), λόγω γήρατος ή λόγω θανάτου, καλύπτει επίσης την ασφάλιση κατά εργατικών ατυχημάτων και επαγγελματικών ασθενειών και την ασφάλιση ανεργίας. Περιλαμβάνει γενικά κάθε μορφή ασφάλισης που συνδέεται με την άσκηση της μισθωτής δραστηριότητας του εργαζόμενου.

Τώρα ποιοι είναι φορείς της κοινωνικής ασφάλισης; Το κείμενο του σχολιαζόμενου άρθρου μνημονεύει τους διακινούμενους εργαζόμενους και τους εξ αυτών έλκοντας δικαιώματα σαν τα πρόσωπα, στα οποία πρέπει να αποβλέπει το υπό θέσπιση σύστημα. Ο όρος εργαζόμενος κρίνεται ότι έχει εδώ περιεχόμενο ευρύτερο από τον ίδιο όρο στο πλαίσιο του άρθρου 48. Καλύπτονται επομένως από τη διάταξη του άρθρου 51 οι απασχολούμενοι στη δημόσια διοίκηση, εφόσον υπάγονται στο γενικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης κράτους μέλους και όχι σε ειδικό ταμείο για δημόσιους υπαλλήλους, ανεξάρτητοι επαγγελματίες υπαγόμενοι στο γενικό σύστημα, ανιθαγενείς και πρόσφυγες που κατοικούν στην επικράτεια κράτους μέλους. Γενικά εμπίπτουν στη διάταξη του άρθρου όλοι οι εργαζόμενοι, οι οποίοι απασχολούνται σε περισσότερα από ένα κράτη μέλη, ανεξάρτητα από την περιοδικότητα ή από το χρονικό περιορισμό: της απασχόλησης, από τη μεταφορά ή μη της κατοικίας τους σε άλλο κράτος μέλος ή από την τυχόν τακτική διέλευση των συνόρων που θεωρείται σαν τμήμα απασχόλησης. Εμπίπτουν επίσης και εκείνοι οι εργαζόμενοι, οι οποίοι έχοντας παύσει την άσκηση μιας δραστηριότητας είναι δυνατόν να αποκτήσουν άλλη θέση. Οι εκ των εργαζομένων έλκοντας δικαιώματα είναι όσα πρόσωπα αναγνωρίζεται ότι έλκουν δικαίωμα από τους εργαζόμενους σύμφωνα με το δίκαιο των επί μέρους κρατών μελών. Παρατηρείται επομένως ότι η εν λόγω έννοια και η έννοια του όρου συγγενείς κατά τους κανονισμούς που ρυθμίζουν το δικαίωμα της ελεύθερης κυκλοφορίας δεν είναι αναγκαίο να αλληλοκαλύπτονται.

Αργότερα ακολούθησε και ένα σύνολο κανονισμών με πιο σπουδαίους του 1408/71^{15*}, τον κανονισμό εφαρμογής του προηγούμενου 574/72¹⁶ και την τροποποίηση του 1408/71, 1247/92¹⁷. Στόχος αυτών των κανονισμών είναι η διευκόλυνση της ελεύθερης κυκλοφορίας και εγκατάστασης των εργαζόμενων υπηκόων, καθώς και των μελών της οικογένειάς τους, μέσω της εναρμόνισης των εθνικών μονοθεσιών για την κοινωνική ασφάλιση, ώστε να διασφαλίζονται τα κεκτημένα δικαιώματα και πλεονεκτήματα. Συγκεκριμένα με αυτούς τους κανονισμούς παίρνονται αποφάσεις για διάφορες κατηγορίες ατόμων π.χ. εργαζόμενοι, μητέρες, συνταξιούχοι κ.τ.λ. και η κατάσταση είναι η εξής:

- Γενικές Διατάξεις

α) Σύμφωνα με τους γενικούς κανόνες ο εργαζόμενος υπόκειται στη νομοθεσία του κράτους μέλους απασχόλησης, έστω και αν κατοικεί σε άλλο κράτος μέλος. Ωστόσο όμως προβλέπονται ορισμένες εξαιρέσεις κυρίως όσον αφορά τους ναυτικούς, τους υπηρετούντες στρατιωτική θητεία ή υπηρεσία, την προσωρινή τοποθέτηση και την απασχόληση σε επιχειρήσεις με διακριτικές δραστηριότητες. (παραδείγματα εξαιρέσεων παράρτημα).

β) Οι κλάδοι κοινωνικής ασφάλισης που εντάσσονται στο πεδίο εφαρμογής του εν λόγω κανονισμού είναι:

* Περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης στους μισθωτούς και τις οικογένειές τους που διακινούνται εντός της κοινότητας.

15. Βλέπε παράρτημα 5

16. Φ.Τ. Πιέρρος – Λ.Α Μιχαλόπουλος ο.π.,, σελ 144

17. Βλέπε παράρτημα 6

- Παροχές ασθένειας και μητρότητας.
- Παροχές αναπηρίας, συμπεριλαμβανομένου και αυτών που προορίζονται για τη διατήρηση ή βελτίωση της ικανότητας βιοπορισμού.
- Παροχές γήρατος.
- Παροχές επιζώντων.
- Παροχές επαγγελματικών ατυχημάτων και ασθενειών.
- Επιδόματα λόγω θανάτου.
- Παροχές ανεργίας.
- Οικογενειακές παροχές.

γ) Απαγορεύεται κάθε διάκριση απέναντι στους διακινούμενους εργαζόμενους όσον αφορά την κοινωνική ασφάλιση σε σχέση με τους ημεδαπούς. Υπόκειται δηλαδή στις ίδιες υποχρεώσεις να απολαμβάνουν των ιδίων δικαιωμάτων αν απορρέουν από τη νομοθεσία του κράτους μέλους για τους ημεδαπούς.

δ) Απαγορεύεται σε γενικές γραμμές κάθε μείωση, τροποποίηση, αναστολή, κατάργηση ή κατάσχεση των παροχών που αποκτώνται βάσει της νομοθεσίας ενός ή περισσότερων κρατών μελών σε περίπτωση αλλαγής κράτους μέλους διαμονής και απασχόλησης, εκτός και αν ο διακινούμενος εργαζόμενος πλεονεκτεί σε σχέση με τους ημεδαπούς. Στην περίπτωση αυτή το κράτος μέλος υποδοχής δύναται να μειώσει το ανάλογο πλεόνασμα.

ε) Για το συνυπολογισμό των περιόδων ασφάλισης που απαιτούνται για την καταβολή των παροχών στο κράτος μέλος

υποδοχής λαμβάνονται υπόψη, κατά το μέτρο που απαιτείται, όλες οι περίοδοι που πραγματοποιήθηκαν βάσει της νομοθεσίας άλλων κρατών μελών.

στ) Δύο ή περισσότερα κράτη μέλη δύναται, εφόσον είναι απαραίτητο να συνάψουν μεταξύ τους Συμβάσεις, κάθε κράτος μέλος οφείλει να κοινοποιεί στον πρόεδρο του Συμβουλίου κάθε συναφθείσα σύμβαση.

Παροχές ασθένειας και μητρότητας

ζ) Κάθε εργαζόμενος υπήκοος λαμβάνει στο κράτος μέλος υποδοχής παροχές ασθένειας και μητρότητας σε είδος και χρήμα. Οι παροχές σε είδος ισχύουν και για τα μέλη της οικογενείας του.

η) Όσον αφορά τους μεθοριακούς εργαζόμενους, οι παροχές αυτές καταβάλλονται, εκτός από περιπτώσεις επείγουσας ανάγκης, μετά από συμφωνία μεταξύ των κρατών μελών ή των αρμόδιων αρχών.

θ) Όσον αφορά τους άνεργους, οι παροχές καταβάλλονται για 3 μήνες με δυνατότητα παράτασης ανάλογα με τη σχετική νομοθεσία του κράτους μέλους υποδοχής.

ι) Στις παροχές σε είδος συμπεριλαμβάνονται είδη εξαιρετικής σημασίας όπως τεχνητά μέλη, μεγάλα βοηθητικά μηχανήματα κ.τ.λ.

Αναπηρία

κ) Για τον καθαρισμό του βαθμού αναπηρίας, ο αρμόδιος φορέας του κράτους μέλους υποδοχής λαμβάνει υπόψη τα ιατρικά έγγραφα, τις εκθέσεις και τις πληροφορίες διοικητικής φύσης που έχουν συγκεντρωθεί από φορέα άλλου κράτους μέλους. Ωστόσο όμως κάθε φορέας μπορεί να υποβάλει τον αιτούντα σε εξέταση από γιατρό της επιλογής του.

λ) Οι παροχές αναπηρίας μπορούν να μετατραπούν σε παροχές γήρατος.

Γήρας και Θάνατος

μ) Ο υπολογισμός του ύψους των συντάξεων γήρατος ή θανάτων βασίζεται σε ένα πολύπλοκο σύστημα. Πάντως σε περίπτωση που το ύψος των παροχών αυτών υπερβαίνει το ανώτατο όριο του κράτους μέλους υποδοχής, ο αρμόδιος φορέας έχει τη δυνατότητα να το προσαρμόσει ανάλογα.

Επαγγελματικά ατυχήματα και επαννευματικές ασθένειες

ν) Κάθε εργαζόμενος υπήκοος, συμπεριλαμβανομένου του μεθοριακού, που γίνεται θύμα επαγγελματικού ατυχήματος ή επαγγελματικής ασθένειας, δύναται να λαμβάνει σχετικές παροχές σε είδος και σε χρήμα.

ξ) Όταν το ατύχημα διαδραματίζεται κατά τη διαδρομή σε έδαφος άλλου κράτους μέλους, θεωρείται ότι συνέβη στο έδαφος του αρμόδιου κράτους μέλους.

Θάνατος

ο) Οι παροχές θανάτου καταβάλλονται από το αρμόδιο κράτος μέλος, έστω και αν ο θάνατος επήλθε σε άλλο κράτος ή ο δικαιούχος κατοικεί σε άλλο κράτος.

η) Για την καταβολή των παροχών θανάτου απαιτείται η υποβολή αίτησης, καθώς και των δικαιολογητικών που απαιτούνται από τη νομοθεσία του αρμόδιου κράτους μέλους.

Ανεργία

ρ) Κάθε εργαζόμενος που ευρίσκεται σε πλήρη ανεργία και συγκεντρώνει τις απαραίτητες προϋποθέσεις για την καταβολή επιδόματος ανεργίας, διατηρεί το δικαίωμα αυτό, εάν μεταβεί σε άλλο κράτος μέλος για αναζήτηση εργασίας.

σ) Οι παροχές επιδόματος ανεργίας, καταβάλλονται κατά κανόνα για 3 μήνες με δυνατότητα παράτασης σύμφωνα με τη σχετική νομοθεσία του κράτους μέλους υποδοχής.

Οικογενειακές παροχές

τ) Κάθε εργαζόμενος ή άνεργος που υπάγεται στην νομοθεσία κράτους μέλους δικαιούται οικογενειακών παροχών για τα μέλη της οικογένειάς του, που κατοικούν σε άλλο κράτος μέλος, κατά τη νομοθεσία του πρώτου κράτους μέλους.

υ) Το δικαίωμα οικογενειακών παροχών αναστέλλεται εάν λόγω της άσκησης επαγγελματικής δραστηριότητας οφείλονται τέτοιες

παροχές από τη νομοθεσία του κράτους μέλους κατοικίας των μελών της οικογένειας.

Παροχές τέκνων και ορφανών

φ) Οι δικαιούχοι συντάξεων γήρατος, αναπηρίας, εργατικού ατυχήματος ή επαγγελματικής ασθένειας δικαιούνται προσαύξησης λόγω τέκνων. Οι προσαυξήσεις αυτές χορηγούνται ανεξάρτητα από το κράτος μέλος, που κατοικεί ο δικαιούχος ή τα τέκνα.

χ) Προβλέπονται ακόμα συμπληρωματικά ή ειδικά επιδόματα για ορφανά, καθώς και συντάξεις ορφανών, με εξαίρεση των συντάξεων ορφανών που χορηγούνται βάσει συστημάτων ασφάλισης για επαγγελματικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες.

ψ) Οι παροχές για ορφανά χορηγούνται ανεξάρτητα από το κράτος μέλος κατοικίας του ορφανού ή του φυσικού / νομικού προσώπου που βαρύνεται με την πραγματική συντήρησή του.

Εξαιρέσεις

ω) Οι προαναφερόμενοι κανονισμοί δεν εφαρμόζονται στην κοινωνική και ιατρική πρόνοια, στα συστήματα παροχών υπέρ θυμάτων πολέμου ή των συνεπειών του και στα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης δημοσίων υπαλλήλων.

§ 2.2 Επιδιωκόμενοι στόχοι.

Το Κοινοτικό Δίκαιο στο επίπεδο της κοινωνικής ασφάλισης επιδιώκει την καλύτερη κοινωνική προστασία του διακινούμενου εργαζόμενου και συγκεκριμένα στοχεύει :

1. στην ίση μεταχείρισή του σε σχέση με τους υπηκόους του κράτους μέλους όπου αυτός είναι ασφαλισμένος
2. Στην αποφυγή σε περίπτωση που κάποιος μεταβεί προς εργασία σε άλλο κράτος μέλος, της απώλειας πλεονεκτημάτων τα οποία θα είχαν δημιουργηθεί λόγω άσκησης που πραγματοποιήθηκε προγενέστερα, δυνάμει της νομοθεσίας κοινωνικής ασφάλισης ενός άλλου κράτους μέλους
3. Στην εξασφάλιση των σημαντικότερων παροχών του και της οικογένειάς του, σε οποιοδήποτε κράτος μέλος και αν βρίσκονται.

Εκτός από αυτά το κοινοτικό Δίκαιο αποσκοπεί και στο συντονισμό των κοινωνικών νομοθεσιών των κρατών μελών του συγκεκριμένου τομέα της κοινωνικής ασφάλισης. Συγκεκριμένα οι κοινοτικές διατάξεις δεν αποσκοπούν στην εναρμόνιση των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης των κρατών μελών, αλλά απλώς στο συντονισμό τους. Δηλαδή με αυτόν τον τρόπο μεθεσπίζεται ένα ενιαίο κοινωνικό ασφαλιστικό δίκαιο, αν και περιέχονται στοιχεία ενιαίας ρυθμίσεως, αλλά βασικά συντονίζεται η νομοθεσία των κρατών μελών.

Έτσι δε θεμελιώνεται ενιαία ασφαλιστική αξίωση, αλλά αντίθετα αφήνεται άθικτη η αυτοτέλεια των διαφόρων ασφαλιστικών κανονισμών.

Η Ένωση δεν αποβλέπει να επέμβει στην εσωτερική νομοθεσία των κρατών μελών και ο κύριος λόγος που δεν μπορεί να γίνει κάτι τέτοιο είναι λόγω των μεγάλων διαφορών μεταξύ κοινωνικών παραδόσεων και αποκλίσεων ανάμεσα στα επίπεδα ζωής στην Ευρώπη. Το να προσπαθούσε επομένως κανείς να εξισώσει αυτές τις διαφορές θα ήταν πολύ δύσκολο και θα έπρεπε να επιβληθούν στις οικονομίες τους βάρη, τα οποία δε θα μπορούσαν να τα αντέξουν. Για αυτό το λόγο σκοπός είναι ο συντονισμός των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης των κρατών μελών.

Τέλος το θέμα δεν είναι να εξαλειφθούν οι ιδιαιτερότητες των διαφορών εθνικών συστημάτων, αλλά να διορθωθούν οι πλευρές των εθνικών νομοθεσιών που κρύβουν τον κίνδυνο συνεπειών ανεπιθύμητων για τον διακινούμενο εργαζόμενο και την οικογένειά του.

§ 2.3 Θεμελιώδεις αρχές κοινοτικού δικαίου κοινωνικής ασφάλισης

Τη συνολική κοινοτική ρύθμιση κοινωνικής ασφάλισης χαρακτηρίζουν οι ακόλουθες θεμελιώδεις αρχές:

1. Η αρχή της ίσης μεταχείρισης των υπηκόων όλων των κρατών μελών η οποία συνεπάγεται: την εξάλειψη των νομοθετικών εμποδίων που παρεμβάλλονται στη διακίνηση των εργαζόμενων, την ερμηνεία των κοινοτικών νομοθεσιών κατά τρόπο που να απομακρύνει τον κίνδυνο περιελεύσεως των διακινούμενων εργαζόμενων σε μειονεκτική θέση και τη διατήρηση των ήδη κεκτημένων δικαιωμάτων ή την αντικατάστασή τους με ισοδύναμα.

2. Η αρχή συνυπολογισμού όλων των περιόδων απασχόλησης εργαζόμενου υπηκόου, η οποία συνεπάγεται τη λήψη των υπ' όψη γεγονότων που έχουν συντελεστεί σε άλλο κράτος μέλος σαν να του είχαν συμβεί στο κράτος μέλος που πρέπει να καταβάλει την παροχή. Ο συνυπολογισμός αυτός προφυλάσσει τον εργαζόμενο από την τυχόν απώλεια περιόδων απασχόλησης λόγω μετακίνησης σε άλλο κράτος μέλος και γεννά τη διατήρηση και την αξίωση προς λήψη παροχών, όπως και προς υπολογισμό του ύψους αυτών.

3. Η αρχή της καταβολής των παροχών στα πρόσωπα που κατοικούν στις επικράτειες των κρατών μελών, η οποία συνεπάγεται κατά τρόπο τέτοιο τη μεταφορά των δικαιωμάτων από κράτος σε κράτος και προφυλάσσει το διακινούμενο εργαζόμενο από τυχόν νομοθετικές διατάξεις που προβλέπουν καταβολή παροχών μόνο στην περίπτωση συμπλήρωσεως των ασφαλιστικών περιόδων στο κράτος της καταβολής.

4. Η αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης της συνδρομής των ασφαλιστικών προϋποθέσεων, η οποία συνεπάγεται ότι οι κοινωνικοασφαλιστικοί οργανισμοί οφείλουν να αναγνωρίσουν πιστοποιητικά ανικανότητας εργασίας από άλλα κράτη μέλη ή επαγγελματικά προσόντα που αποκτήθηκαν σε άλλο κράτος μέλος.

5. Τεκμήριο υπέρ του ασφαλισμένου κατά την οποία σε περιπτώσεις αμφιβολίας υπερέχει η ερμηνεία που ωφελεί τον ασφαλισμένο. Συγκεκριμένα δεν επιτρέπεται να εφαρμόζονται εθνικές διατάξεις που είναι δυσμενέστερες για τον εργαζόμενο από τις κοινοτικές διατάξεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

§1.1 Γενικά

Η ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων κατοχυρώνεται από τα άρθρα της Συνθήκης όχι μόνο για τους μισθωτούς, αλλά και για τους ανεξάρτητους επαγγελματίες και τις εταιρείες. Με τη Συνθήκη αυτή θεσπίζεται και ρυθμίζεται το δικαίωμα εγκατάστασης, το δικαίωμα δηλαδή υπηκόων κρατών μελών ή επιχειρήσεων να εγκατασταθούν στο εσωτερικό της κοινότητας, υπό τους ίδιους όρους που ισχύουν και για τους υπηκόους και τις επιχειρήσεις των ημεδαπών. Ακόμη με τη Συνθήκη της Ε.Ο.Κ κατοχυρώνεται και η ελεύθερη κυκλοφορία υπηρεσιών για υπηκόους κρατών μελών και για εταιρείες εγκατεστημένες στο εσωτερικό της κοινότητας που επιθυμούν να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους σε ένα άλλο κράτος μέλος, χωρίς να εγκατασταθούν σ' αυτό.

Στην πράξη η ελευθερία εγκατάστασης και η ελευθερία παροχής υπηρεσιών αλληλοσυνδέονται και αλληλοσυμπληρώνονται. Η ελευθερία κυκλοφορίας μη μισθωτών είναι ουσιώδης σε μια ενιαία αγορά, είτε προς τον σκοπό της εγκατάστασης υπηκόου κράτους μέλους ή εταιρίας, είτε προς πώληση υπηρεσιών που παρέχονται από επιχείρηση εγκατεστημένη σε άλλο κράτος μέλος. Πάντως και στις δύο περιπτώσεις πρέπει να διασφαλισθεί η ελευθερία εισόδου και διαμονής.

Οι δύο παραπάνω ελευθερίες παρουσιάζουν μια θεμελιώδη οικονομικού κυρίως χαρακτήρα διαφορά: Ενώ στην περίπτωση της

ελεύθερης εγκατάστασης ο δικαιούχος φυσικό πρόσωπο ή εταιρία αποκτά μόνιμους δεσμούς με το κράτος μέλος υποδοχής διεισδύοντας στην οικονομική ζωή της χώρας αυτής, στην περίπτωση της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών ο παρέχων τις υπηρεσίες είτε μετακινείται από τη χώρα εγκατάστασής του για περιορισμένο χρονικό διάστημα στη χώρα παροχής των υπηρεσιών, είτε παρέχει αυτές στη χώρα εγκατάστασής του σε αποδέκτες των υπηρεσιών του που μεταβαίνουν εκεί από τη χώρα μόνιμης εγκατάστασής τους για περιορισμένο χρονικό διάστημα. Ο χαρακτήρας της παροχής υπηρεσιών πρέπει να εκτιμάται όχι μόνο με βάση τη διάρκεια παροχής, αλλά και με βάση τη συχνότητα, περιοδικότητα και συνέχεια της.

§ 1,2 Περιεχόμενο και πεδίο εφαρμογής ελεύθερης εγκατάστασης

Μέσα από τα άρθρα της Συνθήκης και από ένα σύνολο οδηγιών και κανονισμών παρουσιάζεται το περιεχόμενο και το πεδίο εφαρμογής της ελεύθερης εγκατάστασης. Συγκεκριμένα τα άρθρα 52-58 ορίζουν την ελεύθερη εγκατάσταση. Ξεκινώντας με το άρθρο 52¹⁸, το οποίο ορίζει ότι:

“Στο πλαίσιο των κατωτέρω διατάξεων, οι περιορισμοί της ελευθερίας εγκατάστασης των υπηκόων ενός κράτους μέλους στην επικράτεια ενός άλλου κράτους μέλους καταργούνται προοδευτικώς κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου.

18. Α.Δ. Παπαγιαννίδης –Α.Ι. Χριστογιαννόπουλος, ο.π., σελ 137

Η προοδευτική αυτή κατάργηση εκτείνεται επίσης στους περιορισμούς για την ίδρυση πρακτορείων, υποκαταστημάτων ή θυγατρικών εταιριών από τους υπηκόους ενός κράτους μέλους που είναι εγκατεστημένοι στην επικράτεια άλλου κράτους μέλους.

Η ελευθερία εγκατάστασης περιλαμβάνει την ανάληψη και την άσκηση μη μισθωτών δραστηριοτήτων, καθώς και τη σύσταση και τη διαχείριση επιχειρήσεων και ιδίως εταιριών κατά την έννοια του άρθρου 58 παράγραφος δεύτερη σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που ορίζονται από τη νομοθεσία της χώρας εγκατάστασης για τους δικούς της υπηκόους, με την επιφύλαξη των διατάξεων του κεφαλαίου της παρούσης Συνθήκης που αναφέρεται στην κυκλοφορία κεφαλαίων.”

Η Συνθήκη δεν προσδιορίζει την έννοια της εγκατάστασης, από το πλέγμα όμως των συναφών διατάξεων μπορεί να συναχθεί, αφ’ ενός μεν ότι η εν λόγω έννοια τοποθετείται στο πλαίσιο της επαγγελματικής απασχόλησης, αφ’ ετέρου δε ότι η υλική εγκατάσταση δεν αρκεί, αλλά απαιτείται επιπλέον η ύπαρξη δυνατότητας του υποκειμένου του δικαιώματος να ασκεί για δικό του λογαριασμό επαγγελματική δραστηριότητα εντασσόμενη στον οικονομικό βίο του φιλοξενούμενου κράτους: απαιτείται σύμφωνα με το κοινοτικό δίκαιο, να μπορούν οι υπήκοοι των κρατών μελών να συνιστούν ή να αποκτούν στην επικράτεια άλλου κράτους μέλους κύρια ή δευτερεύουσα εγκατάσταση κατά κάποιο τρόπο σταθερό, ώστε να ασκούν εκεί ανεξάρτητη, επικερδή δραστηριότητα.

Κατά τη δεύτερη παράγραφο του άρθρου 52 η ελευθερία εγκατάστασης περιλαμβάνει πρώτον την ανάληψη και την άσκηση

μη μισθωτών δραστηριοτήτων. Η χρησιμοποίηση της λέξης «δραστηριότητες» αντί της λέξης επαγγέλματος είναι ηθελημένη: η δραστηριότητα συνιστάται σε συγκεκριμένη και πραγματική συμπεριφορά, ενώ το επάγγελμα υπονοεί μια απασχόληση προσώπων που προσδιορίζεται κατά τρόπο σαφή από τη νομοθεσία κάθε κράτους, η οποία θέτει και τις προϋποθέσεις άσκησης του επαγγέλματος. Η διαφορά που είναι δυνατόν να υπάρχει στον προσδιορισμό των επαγγελμάτων μεταξύ των νομοθεσιών και οι δυσχέρειες που θα προέκυπταν από την εν λόγω διαφορά οδήγησαν στην πρόκριση του όρου «δραστηριότητες», ο οποίος αναφέρεται σε πραγματικά χαρακτηριστικά γνωρίσματα και όχι σε νομικά των διαφόρων δραστηριοτήτων και αυτό συνεπάγεται ότι η ελεύθερη εγκατάσταση εκτείνεται επί πάσης φύσης δραστηριότητας. Έτσι περιλαμβάνονται δραστηριότητες ιδίως βιομηχανικού, εμπορικού, βιοτεχνικού, γεωργικού χαρακτήρα καθώς και οι δραστηριότητες έλευθερων επαγγελμάτων.

Η ελευθερία εγκατάστασης περιλαμβάνει δεύτερον τη σύσταση και τη διαχείριση επιχείρησης, ιδίως εταιριών κατά την έννοια του άρθρου 58 παρ. δεύτερη. Η σύνταξη της διάταξης σε αυτό το σημείο κρίνεται ατελής, γιατί η σύσταση επιχειρήσεων που δεν αποτελούν εταιρίες-ατομικών δηλαδή επιχειρήσεων-συγχέεται ίσως με την πρόσβασή στις μη μισθωτές δραστηριότητες και αλληλοκαλύπτεται με αυτή. Κατά τα λοιπά, η διάταξη συνεπάγεται την απαγόρευση των περιορισμών ως προς την απόκτηση της ιδιότητας του εταίρου ή του διαχειριστή εταιρείας.

Παράλληλα με τη διάταξη του άρθρου 52 περί προοδευτικής κατάργησης των υφισταμένων προορισμών της ελευθερίας εγκατάστασης και προς συμπλήρωση της το άρθρο 53²¹ επιβάλλει την απαγόρευση εισαγωγής νέων περιορισμών.

Το άρθρο 53¹⁹ είναι το κάτωθι:

“Τα κράτη μέλη δεν εισάγουν νέους περιορισμούς για την εγκατάσταση στην επικράτειά τους υπηκόων άλλων κρατών μελών, εκτός αν η Συνθήκη ορίζει αλλιώς.”

Όπως και σε άλλα κεφάλαια της Συνθήκης, προβλέπεται και εδώ η απαγόρευση λήψης μέτρων αυστηρότερων από εκείνα που ίσχυαν. Η σχολιαζόμενη διάταξη πρέπει να εξεταστεί σαν συμπληρωματική της διάταξης του άρθρου 52: επομένως η ερμηνεία των όρων που χρησιμοποιεί είναι όμοια με εκείνη των όρων του εν λόγω άρθρου. Επισημαίνονται ωστόσο τα εξής:

Πρώτον, όταν η Συνθήκη απαγορεύει την εισαγωγή περιορισμών για την εγκατάσταση υπηκόων άλλων κρατών μελών, εννοεί την απαγόρευση εισαγωγής των περιορισμών που αφορούν αποκλειστικά αλλοδαπούς. Αν ένα κράτος επιθυμεί να θεσπίσει περιοριστικές διατάξεις, που να ισχύουν τόσο για τους αλλοδαπούς όσο και για τους ημεδαπούς, δεν εμποδίζεται.

Δεύτερον, η απαγόρευση υπόκειται στην εξαίρεση των τυχόν αντίθετων διατάξεων της Συνθήκης. Έτσι, αν παραστεί ανάγκη εισαγωγής περιορισμών δικαιολογούμενων π.χ είτε από το γεγονός της σύνδεσης δεδομένης δραστηριότητας με την άσκηση δημόσιας εξουσίας, είτε από λόγους δημόσιας τάξης, δημόσιας ασφάλειας ή

19. Σ. Μούσης ο.π., σελ 105

δημόσιας υγείας, οι περιορισμοί αυτοί δεν θα αντίκεινται στο άρθρο 53.

Το άρθρο 52 περιέχει τις ουσιαστικές διατάξεις περί της ελευθερίας εγκατάστασης και εξαγγέλλει την προοδευτική κατάργηση των περιορισμών της, το άρθρο 54²⁰ αφορά τα μέσα για την πραγματοποίηση της ελευθερίας αυτής και οργανώνει λεπτομερέστερα την προοδευτική κατάργηση. Συγκεκριμένα ορίζει:

1. Προ της λήξεως του πρώτου σταδίου, το Συμβούλιο, με πρόταση της Επιτροπής και κατόπιν διαβουλεύσεως με την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, εκδίδει γενικό πρόγραμμα για την κατάργηση περιορισμών της ελεύθερης εγκαταστάσεως εντός της κοινότητας.

Η Επιτροπή υποβάλλει την πρόταση της στο Συμβούλιο κατά τη διάρκεια των δύο πρώτων ετών του πρώτου σταδίου. Το πρόγραμμα καθορίζει για κάθε κατηγορία δραστηριοτήτων τους γενικούς όρους για την πραγματοποίηση της ελευθερίας εγκαταστάσεως και ιδίως τα στάδιά της.

2. Για την εφαρμογή του γενικού προγράμματος ή αν δεν υπάρχει το πρόγραμμα αυτό, για τη χρησιμοποίηση ενός σταδίου της ελευθερίας εγκαταστάσεως σε ορισμένη δραστηριότητα, το Συμβούλιο, με πρόταση της Επιτροπής σε συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και κατόπιν διαβουλεύσεως με την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, εκδίδει οδηγίες, ομοφώνως μεν μέχρι το τέλος του πρώτου σταδίου, με ειδική δε πλειοψηφία ακολούθως.

3. Το Συμβούλιο και η Επιτροπή ασκούν καθήκοντα που τους

20. Α.Δ. Παπαγιαννίδης – Α.Ι. Χριστογιαννόπουλος, ο.π.σελ. 144

έχουν ανατεθεί από τις ανωτέρω διατάξεις ιδίως:

α) με την αντιμετώπιση γενικώς κατά προτεραιότητα εκείνων των δραστηριοτήτων για τις οποίες η ελευθερία εγκαταστάσεως αποτελεί μια ιδιαίτερα χρήσιμη συμβολή στην ανάπτυξη της παραγωγής και του εμπορίου.

β) με την εξασφάλιση στενής συνεργασίας μεταξύ των αρμόδιων εθνικών διοικητικών υπηρεσιών, για τη διακρίβωση της ιδιαίτερης καταστάσεως στους διάφορους τομείς δραστηριότητας εντός της κοινότητας.

γ) με την κατάργηση εκείνων των διοικητικών διαδικασιών και μεθόδων που απορρέουν, είτε από τις εθνικές νομοθεσίες, είτε από προηγούμενες συμφωνίες μεταξύ μελών των οποίων η διατήρηση θα παρεμπόδιζε την ελευθερία εγκαταστάσεως.

δ) με τη φροντίδα να δύνανται οι εργαζόμενοι μισθωτοί ενός κράτους μέλους που απασχολούνται στην επικράτεια άλλου κράτους μέλους, να παραμείνουν στην επικράτεια αυτή για να ασκήσουν μη μισθωτή δραστηριότητα, εφόσον πληρούν τους όρους τους οποίους θα έπρεπε να πληρούν αν έφθαναν στο κράτος αυτό τη στιγμή που επιθυμούν να αναλάβουν τη σχετική δραστηριότητα.

ε) με την παροχή της δυνατότητας αποκτήσεως και εκμεταλλεύσεως εγγείου ιδιοκτησίας εντός της επικράτειας κράτους μέλους, σε υπήκοους άλλου κράτους μέλους εφόσον δεν θίγονται οι αρχές που καθορίζονται στο άρθρο 39 παράγραφος 2.

στ) με την εφαρμογή της προοδευτικής καταργήσεως των περιορισμών της ελευθερίας της εγκαταστάσεως σε κάθε εξεταζόμενο κλάδο δραστηριότητας, αφενός μεν ως προς τους

όρους ιδρύσεως πρακτορείων, υποκαταστημάτων ή θυγατρικών εταιριών στην επικράτεια ενός κράτους μέλους, αφετέρου δε ως προς τους όρους συμμετοχής του προσωπικού της κύριας εγκαταστάσεως στα όργανα διαχειρήσεως η εποπτείας τους.

ζ) Με τον συντονισμό κατά το αναγκαίο μέτρο και με το σκοπό να τις καταστήσουν ισοδύναμες, των απαιτούμενων εγγυήσεων υπό των κρατών μελών εκ μέρους των εταιριών, κατά την έννοια του άρθρου 58 παράγραφος 2, για την προστασία των συμφερόντων των εταίρων και των τρίτων.

η) με την εξασφάλιση ότι οι όροι εγκαταστάσεως δε νοθεύονται με τη χορήγηση ενισχύσεων από τα κράτη μέλη.

Το γενικό πρόγραμμα, εκδιδόμενο κατά τη διαδικασία που αναφέρεται στην παρ. 1 έχει σκοπό να καθορίσει τους γενικούς όρους για την πραγματοποίηση της ελεύθερης εγκατάστασης. Η ανάγκη ύπαρξης γενικού προγράμματος θεωρήθηκε ότι προκύπτει από τη σπουδαιότητα των προς επίτευξη στόχων, τον τεχνικό χαρακτήρα των υπό θέσπιση διατάξεων και την πληθώρα των υπό ρύθμιση δραστηριοτήτων: η Συνθήκη δεν ήταν δυνατόν να περιλάβει παρά μόνο γενικές κατευθύνσεις. Εξεδόθηκε έτσι το γενικό πρόγραμμα, το οποίο περιέχει σχετικές διατάξεις με τα πρόσωπα που απολαμβάνουν την ελεύθερη εγκατάσταση, με την είσοδο και τη διαμονή στην επικράτεια των κρατών μελών, με τους περιορισμούς που οφείλουν να καταργηθούν, με το χρονοδιάγραμμα της κατάργησης αυτής, με την αμοιβαία αναγνώριση τίτλων και διπλωμάτων, με το συντονισμό των εγγυήσεων που απαιτούν τα κράτη μέλη από τις εταιρίες και με τις κρατικές ενισχύσεις.

Η νομική φύση του γενικού προγράμματος είναι ιδιότυπη: ενώ δε δεσμεύει τα κράτη μέλη ούτε αποτελεί τίτλο εκτελεστό ή γενεσιουργό αιτία δικαιωμάτων, η επίκληση των οποίων από τα άτομα θα ήταν παραδεκτή ενώπιον του Δικαστηρίου, δεσμεύει το Συμβούλιο και την Επιτροπή. Πράγματι η δέσμευση αυτή προκύπτει από την επιταγή της Συνθήκης σχετικά με την ύπαρξη του προγράμματος και την παρ' αυτού πλήρωση των κενών που είχε η ίδια αφήσει στον τομέα της ελεύθερης εγκατάστασης.

Η παρ. 3 του άρθρου 54 περιέχει κανόνες τους οποίους πρέπει να λαμβάνουν υπόψη το Συμβούλιο και η Επιτροπή κατά την κατάσχεση του γενικού προγράμματος και την έκδοση οδηγιών.

Στην περίπτωση (α) υποδεικνύεται ότι πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στις δραστηριότητες, οι οποίες συντελούν στην ανάπτυξη της παραγωγής και του εμπορίου. Εναπόκειται στα κοινοτικά όργανα να κρίνουν ποιες δραστηριότητες υπάγονται στην κατηγορία αυτή.

Στην περίπτωση (β) τονίζεται η ανάγκη συνεργασίας των κοινοτικών οργάνων με τις εθνικές υπηρεσίες, καθώς και των τελευταίων μεταξύ τους, προκειμένου, μέσω της διακρίβωσης της κατάστασης στους διάφορους τομείς δραστηριότητας, να επιτευχθεί η εναρμόνιση των νομοθεσιών των σχετικών με το δίκαιο της εγκατάστασης.

Στην περίπτωση (γ) καθίστανται σαφές ότι οι περιορισμοί της ελεύθερης εγκατάστασης δύναται να οφείλονται και σε διοικητικές διαδικασίες και μεθόδους που πρέπει να καταργηθούν,

υπογραμμίζεται περαιτέρω η υπεροχή του κοινοτικού δικαίου έναντι ενδεχομένως προϊσταμένων διακριτικών συμφωνιών.

Στην περίπτωση (δ) επιδιώκεται να διευκολυνθεί η μεταπήδηση τυχόν ενδιαφερομένων από μισθωτή σε μη μισθωτή δραστηριότητα, το κράτος υποδοχής δε δικαιούται να απαιτήσει τη συνδρομή άλλων προϋποθέσεων (π.χ έκδοση άδειας διαμονής) εκτός από εκείνες που αφορούν τους όρους ανάληψης της σχετικής δραστηριότητας.

Στην περίπτωση (ε) παρέχεται η δυνατότητα απόκτησης και εκμετάλλευσης εγγείου ιδιοκτησίας χάριν επιχειρηματικών σκοπών, προκειμένου να εξαλειφθούν τυχόν έμμεσοι περιορισμοί της ελευθερίας εγκατάστασης, παράλληλα διασφαλίζεται ο σύνδεσμος του δικαιώματος εγκατάστασης με τη γεωργική πολιτική: εφόσον πρόκειται περί αγροτεμαχίων, η άρση των περιορισμών δύναται να συντελεστεί με διαφορετικό ρυθμό για να μην τεθεί σε κίνδυνο η κοινή πολιτική.

Στην περίπτωση (στ) αφενός μεν επαναλαμβάνεται σαφέστερα το δικαίωμα εγκατάστασης πρακτορείων, υποκαταστημάτων και θυγατρικών εταιριών, αφετέρου δε προβλέπεται η δυνατότητα συμμετοχής του προσωπικού της κύριας εγκατάστασης στα όργανα διαχείρισης ή εποπτείας των δευτερευουσών εγκαταστάσεων.

Στην περίπτωση (ζ) εξαγγέλλεται κανόνας ο οποίος αποσκοπεί στην καλύτερη πραγμάτωση της ελεύθερης εγκατάστασης, χωρίς να εξαντλείται σ' αυτήν αφού άπτεται και του τομέα προσέγγισης των νομοθεσιών επί του εταιρικού δικαίου.

Στην περίπτωση (η) τέλος περιέχεται η απαγόρευση της νόθευσης των όρων εγκατάστασης μέσω κρατικών επιχειρήσεων: δε νοούνται οι ενισχύσεις που χορηγεί ενδεχομένως ένα κράτος μέλος υπέρ των υπηκόων του και εις βάρος των αλλοδαπών που είναι εγκατεστημένοι στην επικράτειά του, αλλά εκείνες που χορηγεί στους υπηκόους του προς διευκόλυνση της εγκατάστασής τους στο εξωτερικό ή στους αλλοδαπούς προς διευκόλυνση της εγκατάστασής τους στην επικράτειά του.

Το άρθρο 55²¹ εισάγει εξαίρεση από την αρχή της ελεύθερης εγκατάστασης και σύμφωνα με αυτό:

“Εξαιρούνται από την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος κεφαλαίου όσον αφορά το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος, οι δραστηριότητες που συνδέονται στο κράτος αυτό, έστω και περιστασιακά, με την άσκηση δημόσιας εξουσίας.

Το συμβούλιο, με πρόταση της Επιτροπής, δύναται με ειδική πλειοψηφία να εξαιρέσει ορισμένες δραστηριότητες από την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος κεφαλαίου.”

Η εξαίρεση αυτή η οποία πρέπει να ερμηνεύεται στενά, δεν αφορά απασχόληση στη δημόσια διοίκηση κράτους μέλους, ούτε αποβλέπει στον αποκλεισμό ολοκλήρων επαγγελμάτων από το δικαίωμα εγκατάστασης αποσκοπεί μόνο στην παρεμπόδιση της περιέλευσης σε αλλοδαπούς, εγκατεστημένους βάσει του άρθρου 52 στην επικράτεια άλλου κράτους μέλους, εκείνων των εξουσιών που αποτελούν στο κράτος αυτό το τμήμα της δημόσιας εξουσίας. Για το λόγο αυτό, η διάταξη αναφέρεται σε «δραστηριότητες» και όχι σε επαγγέλματα.

21. P.S.R.F. Mathijssen “Οδηγός στο Ευρωπαϊκό κοινοτικό δίκαιο” εκδόσεις Παπαζήση, 154

Βασική προϋπόθεση, προκειμένου να εξαιρεθεί κάποια δραστηριότητα από την εφαρμογή των διατάξεων περί ελευθερίας εγκατάστασης, είναι ο σύνδεσμός της με την άσκηση δημόσιας εξουσίας. Πότε συμβαίνει κάτι τέτοιο, είναι θέμα που αντιμετωπίζεται με αντικειμενικά κριτήρια: ο σύνδεσμος ή μη της εξεταζόμενης δραστηριότητας με την άσκηση δημόσιας εξουσίας πρέπει να κρίνεται κατά περίπτωση από τα κοινοτικά όργανα και με βάση κοινοτικό γνώμονα, χωρίς η πρόθεση του εθνικού νομοθέτη να αποτελεί τον κύριο καθοριστικό παράγοντα.

Ο εν λόγω σύνδεσμος αρκεί να είναι και περιστασιακός, μόνιμος δεσμός δεν απαιτείται, γιατί διαφορετικά θα μπορούσαν να διαφύγουν της εφαρμογής του σχολιαζόμενου άρθρου δραστηριότητες, οι οποίες μόνο περιστασιακά υπεισέρχονται στο πεδίο της δημόσιας εξουσίας. Απαιτείται όμως, από την άλλη πλευρά, ο σύνδεσμος να είναι άμεσος και ειδικός.

Η εξαίρεση, εφόσον γίνει δεκτή, αφορά μόνο το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος: έτσι, είναι δυνατόν συγκεκριμένη δραστηριότητα, από την άσκηση της οποίας αποκλείονται οι αλλοδαποί σε ένα κράτος μέλος, να επιτρέπεται να αναληφθεί από τους υπηκόους του εν λόγω κράτους μέλους όταν αυτοί εγκατασταθούν σε άλλα κράτη.

Από τη δεύτερη παράγραφο του άρθρου 55 προκύπτει ότι το Συμβούλιο, με πρόταση της Επιτροπής, μπορεί αυτό το ίδιο να εξαιρέσει ορισμένες δραστηριότητες (όχι ολόκληρα επαγγέλματα) από την εφαρμογή της ελεύθερης εγκατάστασης σε μια τέτοια περίπτωση η εξαίρεση ισχύει για όλα τα κράτη μέλη (σε αντίθεση με την εξαίρεση της πρώτης παραγράφου).

Όμοια με τα άρθρο 55 και το άρθρο 56²² εισάγει και αυτό εξαίρεση από την αρχή της ελεύθερης εγκατάστασης:

1. Οι διατάξεις του παρόντος κεφαλαίου και τα μέτρα που λαμβάνονται δυνάμει αυτών δεν εμποδίζουν τη δυνατότητα εφαρμογής των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων που προβλέπουν ειδικό καθεστώς για τους αλλοδαπούς υπηκόους και δικαιολογούνται από λόγους δημόσιας τάξεως, δημόσιας ασφάλειας και δημόσιας υγείας.

2. Προ της λήξεως της μεταβατικής περιόδου, το Συμβούλιο με πρόταση της Επιτροπής και κατόπιν διαβουλεύσεως με το Ευρωπαϊκό κοινοβούλιο, εκδίδει ομοφώνως οδηγίες για τον συντονισμό των εν λόγω νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων. Ωστόσο, μετά το τέλος του δεύτερου σταδίου, το Συμβούλιο, αποφασίζοντας με ειδική πλειοψηφία της Επιτροπής και σε συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, εκδίδει οδηγίες για το συντονισμό των διατάξεων κανονιστικού ή διοικητικού χαρακτήρα των κρατών μελών.

Η εξαίρεση αυτή έχει χαρακτηριστεί σαν διαρκής ασφαλιστική δικλείδα, η οποία, χωρίς να παρεμβάλλει προσχήματα στην εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 52 ούτε – πολύ λιγότερο – να την παραμερίσει, δέχεται τη δυνατότητα ισχύος ειδικού καθεστώτος επί των αλλοδαπών που τους περιάγει σε μειονεκτική θέση έναντι των ημεδαπών, όταν αυτό δικαιολογείται από λογούς δημοσίας τάξεως, δημοσίας ασφαλείας ή

22. Ν. Σαρρής "Ευρωπαϊκή Ενοποίηση, μια Θεσμική πολιτική και οικονομική προσέγγιση " εκδόσ. Ελλην. σελ. 111

δημοσίας υγείας. Το εν λόγω ειδικό καθεστώς μπορεί να προβλέπεται από νομοθετικές, κανονιστικές ή διοικητικές διατάξεις, δεν είναι λοιπόν υποχρεωτικό να εδράζεται μόνο επί διατάξεων που έχει θεσπίσει η νομοθετική εξουσία.

Η παράγραφος 2 του σχολιαζόμενου άρθρου επιτάσσει το συντονισμό των διατάξεων των κρατών μελών που προβλέπουν το προηγούμενο καθεστώς: ο συντονισμός αυτός επιτυγχάνεται με τις οδηγίες του Συμβουλίου, εκδιδόμενες κατά κανόνα με ομοφωνία, με ειδική όμως πλειοψηφία όταν πρόκειται για διατάξεις, οι οποίες σε όλα τα κράτη μέλη είναι κανονιστικού ή διοικητικού χαρακτήρα (δηλαδή όχι τυπικές νομοθετικές διατάξεις).

Η κατάργηση των περιορισμών στην ελευθερία εγκατάστασης θα παρέμενε γράμμα κενό αν δε συνοδευόταν από τη διάταξη του άρθρου 57²³:

1. Για να διευκολύνει την ανάληψη και την άσκηση μη μισθωτών δραστηριοτήτων, το Συμβούλιο, με πρόταση της Επιτροπής και κατόπιν διαβουλεύσεως με τη Συνέλευση, εκδίδει οδηγίες για την αμοιβαία αναγνώριση των διπλωμάτων, πιστοποιητικών και άλλων τίτλων, ομοφώνως μεν κατά τη διάρκεια του πρώτου σταδίου, με ειδική δε πλειοψηφία ακολούθως.

2. Για τον ίδιο σκοπό το Συμβούλιο, με πρόταση της Επιτροπής και κατόπιν διαβουλεύσεως με τη Συνέλευση, εκδίδει προ της λήξεως της μεταβατικής περιόδου οδηγίες για το συντονισμό των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών που αφορούν την ανάληψη και την άσκηση μη μισθωτών δραστηριοτήτων.

23. P.S.R.F.Mathijsen. ο.π , σελ. 155

Η ομοφωνία είναι αναγκαία προκειμένου για θέματα τα οποία, σ' ένα τουλάχιστον κράτος μέλος, ρυθμίζονται νομοθετικώς και για τα μέτρα τα οποία αφορούν την προστασία της αποταμιεύσεως και ιδίως τη χορήγηση πιστώσεων και το τραπεζικό επάγγελμα, όπως και τους όρους ασκήσεως των ιατρικών, παραϊατρικών και φαρμακευτικών επαγγελμάτων στα διάφορα κράτη μέλη. Στις άλλες περιπτώσεις, το Συμβούλιο αποφασίζει ομοφώνως μεν κατά τη διάρκεια του πρώτου σταδίου με ειδική δε πλειοψηφία ακολούθως.

3. Ως προς τα ιατρικά, παραϊατρικά και φαρμακευτικά επαγγέλματα η προοδευτική άρση των περιορισμών προϋποθέτει το συντονισμό των όρων ασκήσεώς τους στα διάφορα κράτη μέλη.

Τα μέτρα που προβλέπει το συγκεκριμένο άρθρο (αναγνώριση διπλωμάτων, συντονισμός διατάξεων κλπ) έχουν τη δυνατότητα, περισσότερο ίσως και από την άρση των περιορισμών και των διακρίσεων με βάση την ιθαγένεια, να διευκολύνουν την κυκλοφορία των ενδιαφερομένων προσώπων στα κράτη μέλη. Πράγματι δε θα μπορούσε κανείς να εγκατασταθεί στο έδαφος άλλου κράτους μέλους, αν το κράτος αυτό, χωρίς βέβαια ν' απαγορεύει την εγκατάσταση αλλοδαπών, απαιτούσε απ' αυτούς την κατοχή των διπλωμάτων που το ίδιο εκδίδει για να αναγνωρίσει το δικαίωμα της ανάληψης και άσκησης επαγγελματικής δραστηριότητας. Μια ανάλογη απαίτηση θα οδηγούσε έμμεσα στην ύπαρξη ή διατήρηση διακρίσεων εις βάρος των αλλοδαπών, γι αυτό τονίζεται ιδιαίτερα η σπουδαιότητα του σχολιαζόμενου άρθρου.

Το Συμβούλιο, κατά τη διαδικασία που ορίζεται από την παρ. 1, εκδίδει οδηγίες για την αναγνώριση διπλωμάτων, πιστοποιητικών και άλλων τίτλων με σκοπό να διευκολυνθεί η ανάληψη και η άσκηση μη μισθωτών δραστηριοτήτων. Για να αντιμετωπισθούν δε οι αναμφισβήτητες δυσχέρειες στις οποίες θα προσέκρουε η εφαρμογή των οδηγιών αυτών και οι οποίες μπορούν να οφείλονται είτε στη διαφορά των εκπαιδευτικών προϋποθέσεων που απαιτούνται σε κάθε κράτος για τη χορήγηση των διπλωμάτων είτε στη χρονική ανισότητα των σπουδών, κρίθηκε αναγκαία η παράλληλη θέσπιση διατάξεων, από τη μια πλευρά για την αμοιβαία αναγνώριση διπλωμάτων και από την άλλη για το συντονισμό των εθνικών διατάξεων που αφορούν τις απαιτήσεις για την πρόσβαση στις μη μισθωτές δραστηριότητες.

Η παρ. 2 του άρθρου 57 προβλέπει την έκδοση οδηγιών για το συντονισμό των διατάξεων των κρατών μελών που αφορούν την ανάληψη και την άσκηση μη μισθωτών δραστηριοτήτων: ο συντονισμός αυτός πρέπει να αποβλέπει στη διευκόλυνση των ενδιαφερομένων, να καλύπτει δε όχι μόνο τους επαγγελματικούς κανόνες που διέπουν την άσκηση της δραστηριότητας, αλλά και κάθε διάταξη που ρυθμίζει τις σχέσεις του επαγγελματία με τον αντισυμβαλλόμενο αυτού.

Στη παρ. 3 η σπουδαιότητα των εν λόγω επαγγελμάτων, δικαιολογούμενη κυρίως από τον άμεσο σύνδεσμο με τη δημόσια υγεία και με την ανάγκη προστασία της, επέβαλε αφενός μεν την απαίτηση ομοφωνίας, για την έκδοση οδηγιών, αφετέρου δε την εξάρτηση και αυτής ακόμα της προοδευτικής άρσης των

περιορισμών της ελεύθερης εγκατάστασης από το συντονισμό των όρων άσκησης των επαγγελματιών.

Το κεφάλαιο της ελεύθερης εγκατάστασης κλείνει με το άρθρο 58²⁴ το οποίο λέει ότι:

“Οι εταιρείες που έχουν συσταθεί σύμφωνα με τη νομοθεσία ενός κράτους μέλους και οι οποίες έχουν την καταστατική τους έδρα, την κεντρική τους διοίκηση ή την κύρια εγκατάστασή τους εντός της κοινότητας εξομοιώνονται, για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος κεφαλαίου, προς τα φυσικά πρόσωπα που είναι υπήκοοι των κρατών μελών.

Ως εταιρίες νοούνται οι Εταιρείες αστικού ή εμπορικού δικαίου, συμπεριλαμβανομένων των συνεταιρισμών και των άλλων νομικών προσώπων δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, με εξαίρεση εκείνων που δεν επιδιώκουν κερδοσκοπικό σκοπό.”

Η πρώτη παράγραφος του άρθρου 58 εξαγγέλλει τη βασική αρχή της εξομίσωσης των εταιρειών προς τα φυσικά πρόσωπα που είναι υπήκοοι των κρατών μελών, εφόσον πρόκειται για την εφαρμογή διατάξεων περί του δικαιώματος εγκατάστασης. Απολαύουν επομένως και οι εταιρίες του δικαιώματος αυτού, η αναγνώριση του οποίου έχει προφανή πρακτική σημασία για το σημερινό οικονομικό βίο, από τη στιγμή που ανάλογο δικαίωμα αναγνωρίζεται στα φυσικά πρόσωπα.

Ενώ όμως η θέσπιση κριτηρίου για την αναγνώριση του δικαιώματος εγκατάστασης στα φυσικά πρόσωπα δεν παρουσιαζόταν ιδιαίτερα δυσχερής, η εξεύρεση του πρόσφορου

24. Α.Δ. Παπαγιαννίδης –Α.Ι. Χριστογιαννόπουλος, ο.π., σελ 150

κριτηρίου όσον αφορά τις εταιρίες δημιουργούσε προβλήματα: η έδρα της εταιρίας (πραγματική ή εικονική), η κύρια εγκατάσταση της, η σύσταση της κατά τη νομοθεσία ορισμένου κράτους, η ιθαγένεια των εταίρων, ήταν μερικά από τα στοιχεία που θα μπορούσαν να χρησιμεύσουν σαν κριτήρια. Ο κοινοτικός νομοθέτης απέρριψε το στοιχείο της ιθαγένειας, βάσει του οποίου η εξομοίωση των εταιριών προς τα φυσικά πρόσωπα θα στηριζόταν στο γεγονός της κατοχής της ιθαγένειας κράτους μέλους από εκείνα τα πρόσωπα, στα οποία ανήκει το εταιρικό κεφάλαιο (ιδρυτές ή εταίροι) και προέβη σε μια πιο φιλελεύθερη επιλογή: ξεκινώντας από τη σκέψη, ότι κάθε επιχείρηση που έχει κάποιο τοπικό σύνδεσμο με την κοινότητα μετέχει και ενσωματώνεται στην κοινοτική οικονομική ζωή και κάνει χρήση των κοινών συντελεστών δέχθηκε τη δυνατότητα εξομοίωσης προς τα φυσικά πρόσωπα , εφόσον συντρέχουν σωρευτικά δύο προϋποθέσεις. Η πρώτη είναι η σύσταση της εταιρίας σύμφωνα με τη νομοθεσία ενός κράτους μέλους. Η δεύτερη είναι το πραγματικό γεγονός της ύπαρξης μέσα στην κοινότητα, είτε της καταστατικής έδρας της εταιρίας, είτε της κεντρικής της διοίκησης, είτε της κυρίας της εγκατάστασης. Σύσταση της εταιρίας σύμφωνα με τη νομοθεσία ενός κράτους μέλους σημαίνει ότι έχουν πληρωθεί οι ουσιαστικές προϋποθέσεις που θέτει ένα εθνικό δίκαιο: σύνταξη του καταστατικού της εταιρίας κατά τους όρους του εν λόγω δικαίου, εγγραφή στα προβλεπόμενα από αυτό μητρώα (έχει παρατηρηθεί ότι μεταγενέστερη μεταβολή η οποία τυχόν επέρχεται στο καταστατικό της εταιρίας και συνεπάγεται μεταφορά και υπαγωγή της στο δίκαιο τρίτης χώρας της στερεί πλέον το

δικαίωμα εγκατάστασης: η άποψη αυτή δε φαίνεται πειστική, γιατί η σύσταση της εταιρίας δεν παύει να έχει πραγματοποιηθεί κατά το δίκαιο κράτους μέλους για να δικαιούται άλλωστε εγκατάστασης πρέπει να συντρέχει και η δεύτερη προϋπόθεση του άρθρου, οπότε δεν αντιλαμβάνεται κανείς το λόγο στέρησης του δικαιώματος).

Η εταιρία πρέπει εξάλλου να συνδέεται τοπικά κατά κάποιο συγκεκριμένο τρόπο, με ένα κράτος μέλος (όχι απαραίτητα το ίδιο με εκείνο κατά το δίκαιο του οποίου συστάθηκε). Ο σύνδεσμος αυτός καταφάσκει, όταν συντρέχει διαζευκτικά ένας από τους ακόλουθους όρους: η εταιρεία έχει την καταστατική της έδρα (αυτή που προκύπτει από το καταστατικό της και όχι κατά ανάγκη την πραγματική), την κεντρική της διοίκηση (το κέντρο δηλαδή όπου σχηματίζεται η εταιρική βούληση, λαμβάνονται αποφάσεις και διοικείται γενικά η επιχείρηση) ή την κύρια εγκατάστασή της σε κράτος της κοινότητας.

Η ρύθμιση της Συνθήκης έχει κατηγορηθεί ότι διανοίγει το δρόμο σε καταστρατηγήσεις: προσάγεται συγκεκριμένα το παράδειγμα εταιρίας, ελεγχόμενης καθ' ολοκληρία από εταίρους υπηκόους τρίτων χωρών, η οποία, έχοντας συσταθεί κατά το δίκαιο κράτους μέλους και προβλέπει εικονική καταστατική έδρα στην επικράτεια κράτους μέλους, δρα στην πραγματικότητα εκτός της κοινότητας, απολαύει όμως του δικαιώματος να εγκαθίστανται εντός αυτής. (ο κίνδυνος καταστρατηγήσεων είναι μικρότερος, ή ανύπαρκτος, όταν η εταιρεία έχει την κεντρική της διοίκηση ή την κύρια εγκατάσταση της στην κοινότητα, γιατί τότε η συμμετοχή στον κοινοτικό οικονομικό βίο είναι σαφέστερη). Η προσαπτόμενη κατηγορία δεν κρίνεται βάσιμη: πρώτον, γιατί – σύμφωνα με τα

γενικά προγράμματα για την κατάργηση των περιορισμών της ελευθερίας εγκατάστασης και της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών – η δραστηριότητα της εταιρίας, η οποία έχει μόνο την καταστατική της έδρα στην κοινότητα και επιθυμεί να απολαύσει του δικαιώματος εγκατάστασης, πρέπει να παρουσιάζει πραγματικό και συνεχή σύνδεσμο με την οικονομία ενός κράτους μέλους (κάτι που μπορεί να συμβεί π.χ. όταν η κοινότητα αποτελεί μια από τις σπουδαιότερες αγορές διάθεσης των προϊόντων της εταιρίας ή όταν η τελευταία έχει προβεί σε σημαντικές επενδύσεις στην κοινότητα) δεύτερον, γιατί όταν τουλάχιστον πρόκειται για δευτερεύουσας εγκατάσταση (πρακτορείο, υποκατάστημα ή θυγατρική εταιρεία), εφαρμόζεται ο κανόνας του άρθρου 52 παρ. 1 που ισχύει και για τα φυσικά πρόσωπα, απαιτείται δηλαδή η ύπαρξη προηγούμενης εγκατάστασης στην επικράτεια κράτους μέλους.

Ευρύτατη είναι, σύμφωνα με τη δεύτερη παράγραφο του άρθρου 58, η έννοια του όρου «εταιρείας», όσον αφορά τα υποκείμενα που εξομοιώνονται προς τα φυσικά πρόσωπα περιλαμβάνονται στον εν λόγω όρο: πρώτον, όλες οι εταιρίες, αστικού ή εμπορικού δικαίου, των κρατών μελών της κοινότητας (έχει αμφισβητηθεί αν περιλαμβάνεται εταιρείες χωρίς νομική προσωπικότητα η αρνητική άποψη στηρίζεται στο γράμμα της διάταξης «..... και άλλων νομικών προσώπων.....» και στην έλλειψη νομικής ανυπαρξίας των εν λόγω εταιριών, ενώ η αντίθεση αυτής στηρίζεται στο πνεύμα της Συνθήκης που τείνει να καλύψει κάθε υποκείμενο επαγγελματικής δραστηριότητας: ορθότερη φαίνεται η δεύτερη άποψη) δεύτερον, οι συνεταιρισμοί (αν και ο

κερδοσκοπικός τους σκοπός δεν είναι πάντοτε έκδηλος) τα νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου (δεν αποκλείονται έτσι οι δημόσιες επιχειρήσεις, οι οποίες δεν εμπίπτουν στις προηγούμενες κατηγορίες). Οποσδήποτε, προς υπαγωγή της στη έννοια της εταιρίας κατά το άρθρο 58, πρέπει απαραίτητα η κρινόμενη επιχείρηση να επιδιώκει κερδοσκοπικό σκοπό.

Ενδεικτικά, μπορούν να αναφερθούν οι εξής μορφές επιχειρήσεων, επί των οποίων εφαρμόζεται το συγκεκριμένο άρθρο: ανώνυμες εταιρίες, εταιρίες περιορισμένης ευθύνης, ομόρρυθμες και ετερόρρυθμες εταιρίες, αστικές εταιρίες που επιδιώκουν κερδοσκοπικό σκοπό, δημόσιες εμπορικές ή βιομηχανικές επιχειρήσεις κ.α.

Παράλληλα με το σχολιασμό των άρθρων 52-58 της Συνθήκης Ε.Ο.Κ, εξίσου σημαντική είναι κι η αναφορά δύο οδηγιών που αφορούν την εγκατάσταση των μη μισθωτών. Αυτές είναι: α) η οδηγία της 21^{ης} Μαρτίου 1973 (73/148)²⁵ περί κατάργησης των περιορισμών στη διακίνηση και στη διαμονή των υπηκόων των κρατών μελών στο εσωτερικό της κοινότητας στον τομέα της εγκατάστασης και της παροχής υπηρεσιών και β) η οδηγία της 17^{ης} Δεκεμβρίου 1974 (75/34)²⁶ περί δικαιώματος των υπηκόων ενός κράτους μέλους να παραμένουν στην επικράτεια άλλου κράτους μέλους μετά την άσκηση σ' αυτό μη μισθωτής δραστηριότητας.

Στόχος της οδηγίας 73/148 ήταν η εξασφάλιση καταλλήλων διοικητικών ρυθμίσεων για τη διακίνηση και διαμονή των υπηκόων /μη μισθωτών εργαζόμενων και των μελών των οικογενειών τους.

25. Βλέπε παράρτημα 7

26. Φ.Τ. Πιέρρος- Λ.Α. Μιχαλοπούλου-Δώρη ο.π, σελ. 80

Συγκεκριμένα όριζε:

α) Τα κράτη μέλη καταργούν τους περιορισμούς για τη διακίνηση και διαμονή των:

- υπηκόων κράτους μέλους που είναι εγκατεστημένοι ή επιθυμούν να εγκατασταθούν σε άλλο κράτος μέλος, προκειμένου να ασκήσουν μη μισθωτή δραστηριότητα ή επιθυμούν να παράσχουν υπηρεσίες σε αυτό.
- υπηκόων κράτους μέλους που επιθυμούν να μεταβούν σε άλλο, προκειμένου να γίνουν αποδεκτές υπηρεσιών.
- του/της συζύγου και των παιδιών που είναι κάτω των 21 χρόνων, ανεξάρτητα από την ιθαγένειά τους.
- ανιόντων και κατιόντων τους εφόσον συντηρούνται από αυτούς, ανεξάρτητα την ιθαγένειά τους.

β) Τα κράτη μέλη αναγνωρίζουν στα προαναφερόμενα άτομα το δικαίωμα εγκατάλειψης της επικράτειας τους. Το δικαίωμα αυτό ασκείται με απλή επίδειξη του δελτίου ταυτότητας ή του διαβατηρίου.

γ) Εάν το διαβατήριο αποτελεί το μόνο έγγραφο για τη μόνιμη έξοδο από το κράτος μέλος, πρέπει να ισχύει για όλα τα κράτη μέλη και για 5 τουλάχιστον χρόνια.

δ) Τα κράτη μέλη δεν δύναται να επιβάλουν στα άτομα αυτά θεώρηση ή άλλη ισοδύναμη υποχρέωση.

ε) τα κράτη μέλη επιτρέπουν επίσης στα άτομα αυτά την είσοδο στην επικράτειά τους με απλή επίδειξη του δελτίου ταυτότητας ή του διαβατηρίου.

στ) Θεώρηση εισόδου ή άλλη ισοδύναμη υποχρέωση δύνανται να επιβληθεί μόνο για τα μέλη της οικογένεια των υπηκόων που δεν

έχουν την ιθαγένεια κράτους μέλους. Για την έκδοση τους όμως τα κράτη μέλη παρέχουν κάθε διευκόλυνση.

ζ) τα κράτη μέλη παρέχουν το δικαίωμα διαμονής στους υπηκόους, που θέλουν να ασκήσουν μη μισθωτή δραστηριότητα, το οποίο διαπιστώνεται με έγγραφο καλούμενο « άδεια διαμονής υπηκόων κράτους μέλους των Ε,Κ,». Το έγγραφο έχει 5ετή τουλάχιστον διάρκεια και ανανεώνονται αυτόματα.

η) Το δικαίωμα διαμονής δε θίγεται από απουσίες που δεν υπερβαίνουν τους 6 συνεχείς μήνες ή που οφείλονται για εκπλήρωση στρατιωτικών υποχρεώσεων. Επίσης η άδεια διαμονής δεν αφαιρείται στην περίπτωση παύσης της εργασίας λόγω ανικανότητας από ασθένεια ή ατύχημα.

θ) Για τους υπηκόους που δεν αναφέρονται στο σημείο (α) γίνονται δεκτοί για άσκηση κάποιας δραστηριότητας σε κάποιο κράτος μέλος, εκδίδεται τίτλος διαμονής, εάν η διάρκειά της υπερβαίνει τους 3 μήνες και ισχύει όσο και η διάρκεια της παροχής υπηρεσιών. Εάν η διάρκεια δεν υπερβαίνει τους 3 μήνες τότε αρκεί το δελτίο ταυτότητας ή το διαβατήριο.

ι) Τα κράτη μέλη δύνανται να παρεκκλίνουν από τις διατάξεις αυτές για λόγους δημόσιας τάξης, ασφάλειας και υγείας.

Παράλληλα στόχος της οδηγίας 75/34 ήταν η εξασφάλιση διακιώματος παραμονής των μη μισθωτών εργαζόμενων υπηκόων σε κράτος μέλος όταν παύουν να ασκούν στην επικράτεια του απασχόληση λόγω συνταξιοδότησης, μόνιμης ανικανότητας προς εργασία ή ανάληψης εργασίας σε άλλο κράτος μέλος, αλλά διατηρούν τη διαμονή τους στην επικράτεια του πρώτου. Σύμφωνα με αυτήν ορίζονται τα κάτωθι:

α) Δικαίωμα μόνιμης παραμονής στην επικράτεια ενός κράτους μέλους έχει ο εργαζόμενος που ασκεί μη μισθωτή δραστηριότητα και:

- έχει συμπληρώσει την ηλικία για συνταξιοδότηση λόγω γήρατος, έχει ασκήσει δραστηριότητα κατά τους τελευταίους 12 μήνες και έχει διαμείνει συνεχώς στο κράτος μέλος πάνω από 2 χρόνια και παύει να ασκεί τη δραστηριότητα λόγω μόνιμης ανικανότητας προς εργασία (η συνεχής διαμονή δεν απαιτείται, εάν η ανικανότητα οφείλεται σε εργατικό ατύχημα ή επαγγελματική ασθένεια)
- αποκτά δραστηριότητα σε άλλο κράτος μέλος, εφόσον έχει διαμείνει συνεχώς για τρία χρόνια στο κράτος μέλος υποδοχής και συνεχίζει τη διαμονή του σε αυτό επιστρέφοντας καθημερινά ή τουλάχιστον μια φορά εβδομαδιαίως.

β) Οι προϋποθέσεις διάρκειας διαμονής για τον εργαζόμενο που συνταξιοδοτείται ή είναι ανίκανος προς εργασία δεν απαιτούνται, εφόσον ο/η σύζυγος είναι υπήκοος του εν λόγω κράτους μέλους ή έχασε την ιθαγένεια λόγω γάμου με τον εργαζόμενο.

γ) Δικαίωμα παραμονής έχουν και τα μέλη της οικογένειας του εργαζόμενου, που έχει αποκτήσει το δικαίωμα παραμονής, ακόμα και μετά το θάνατό του. Σε περίπτωση που ο εργαζόμενος δεν έχει αποκτήσει το δικαίωμα παραμονής πριν το θάνατό του τα μέλη της οικογένειάς του δύνανται να παραμείνουν μόνιμα εφόσον:

- Ο εργαζόμενος είχε διαμείνει στο κράτος μέλος για 2 τουλάχιστον χρόνια.

- ή ο θάνατος του οφείλεται σε εργατικό ατύχημα ή επαγγελματική ασθένεια.
- ή ο/η σύζυγος είναι υπήκοος του κράτους μέλους ή έχασε την ιθαγένεια λόγω του γάμου με τον εργαζόμενο.

δ) Η συνεχής διαμονή δε θίγεται από απουσίες, που δεν υπερβαίνουν τους 3 μήνες ετησίως ή από απουσίες λόγω στρατιωτικών υποχρεώσεων.

ε) Καμία διατύπωση δεν απαιτείται από το δικαιούχο για την άσκηση του δικαιώματος παραμονής.

στ) Όσον αφορά την άδεια διαμονής, αυτή δωρεάν, ισχύει για 5 χρόνια και ανανεώνεται αυτόματα. Το δικαίωμα διαμονής δε θίγεται από απουσίες, που δεν υπερβαίνουν τους συνεχείς 6 μήνες.

Τέλος μεγάλο βήμα στην ελεύθερη εγκατάσταση και γενικότερα στην ελεύθερη παροχή υπηρεσιών ήταν η έκδοση της οδηγίας της 21ης Δεκεμβρίου του 1988 (89/48)²⁷, περί αναγνώρισης διπλωμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Στόχος αυτής ήταν η εξάλειψη των εμποδίων όσον αφορά την εξάσκηση επαγγελματικής δραστηριότητας των υπηκόων της κοινότητας σε άλλο κράτος μέλος από αυτό, στο οποίο απέκτησαν τα επαγγελματικά τους προσόντα. Σύμφωνα με την οδηγία 89/48 δίπλωμα νοείται κάθε δίπλωμα, πιστοποιητικό ή τίτλος που: α) έχει χορηγηθεί από αρμόδια Εθνική Αρχή

β) αποδεικνύει ότι ο κάτοχός του παρακολούθησε με επιτυχία κύκλο σπουδών (μετά τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση), διάρκειας τουλάχιστον 3 ετών σε Πανεπιστήμιο, Ανώτατο Εκπαιδευτήριο ίδρυμα ή άλλο Ίδρυμα του ίδιου εκπαιδευτικού επιπέδου και

27. Φ.Τ. Πιέρρος – Α.Α. Μιχαλοπούλου, ο.π., σελ 94

γ) αποδεικνύει ότι ο κάτοχος του διαθέτει τα απαιτούμενα επαγγελματικά προσόντα για να ασκήσει νομοθετικά κατοχυρωμένο επάγγελμα στο εν λόγω κράτος μέλος.

Συγκεκριμένα θεσπίστηκαν τα εξής:

α) όταν η πρόσβαση σε νομοθετικά κατοχυρωμένο επάγγελμα ή η εξάσκησή του προϋποθέτει την κατοχή διπλώματος, η αρμόδια Αρχή δεν μπορεί να αρνείται σε υπήκοο κράτους μέλους την πρόσβαση στο επάγγελμα αυτό ή την εξάσκησή του με τους ίδιους όρους που ισχύουν για τους ημεδαπούς, επικαλούμενη την έλλειψη προσόντων εάν:

- Ο αιτών κατέχει το δίπλωμα, που επιβάλλεται από άλλο κράτος μέλος για την πρόσβαση στο εν λόγω επάγγελμα ή την εξάσκησή του και έχει αποκτηθεί σε κράτος μέλος της κοινότητας, ή
- Ο αιτών έχει εξασκήσει το επάγγελμα με πλήρη απασχόληση επί δύο χρόνια κατά τα τελευταία δέκα χρόνια σε άλλο μέλος, που δεν κατοχυρώνει νομοθετικά αυτό το επάγγελμα και έχει αποκτήσει έναν ή περισσότερους τίτλους εκπαίδευσης.

β) Τα κράτη μέλη υποδοχής δύνανται να απαιτήσουν από τον αιτούντα να αποδεικνύει επαγγελματική πείρα, όταν η διάρκεια της εκπαίδευσης είναι κατά ένα χρόνο λιγότερη από αυτήν, που απαιτείται στο έδαφος τους η οποία σε καμία περίπτωση δεν υπερβαίνει τα 4 χρόνια) ή την πραγματοποίηση πρακτικής άσκησης ή την υποβολή σε δοκιμασία επάρκειας.

γ) Για τις περιπτώσεις που απαιτούνται αποδείξεις σχετικά με την εντιμότητα, το ήθος, τη μη κήρυξη σε πτώχευση, αναστολή ή απαγόρευση εξάσκησης ενός νομοθετικά κατοχυρωμένου

επαγγέλματος, αρκεί η προσκόμιση εγγράφων των αρμοδίων Αρχών του κράτους μέλους καταγωγής ή προέλευσης ή η ένορκη δήλωση και τέλος η επίσημη δήλωση.

δ) Για τις περιπτώσεις που απαιτούνται αποδείξεις σχετικά με την σωματική και ψυχική υγεία, αρκεί η προσκόμιση εγγράφου , που απαιτείται στο κράτος μέλος καταγωγής, προέλευσης ή βεβαίωση από την αρμόδια Αρχή του κράτους καταγωγής προέλευσης (όταν στο κράτος αυτό δεν απαιτούνται τέτοιες αποδείξεις).

ε) Ο υπήκοος κράτους μέλους που πληρεί τους όρους για την πρόσβαση σε νομοθετικά κατοχυρωμένο επάγγελμα και για την εξάσκηση του στο κράτος μέλος υποδοχής δύνανται να φέρει τον επαγγελματικό τίτλο κράτους μέλους υποδοχής, που αντιστοιχεί στο εν λόγω επάγγελμα και να μην κάνει χρήση του νόμιμου ακαδημαϊκού τίτλου, που κατέκτησε στο κράτος μέλος καταγωγής/ προέλευσης.

στ) Εάν ένα επάγγελμα κατοχυρώνεται νομοθετικά στο κράτος μέλος υποδοχής από Ένωση ή Οργάνωση, ο υπήκοος κράτους μέλους δικαιούται να φέρει τον επαγγελματικό τίτλο, που απονέμει η Ένωση ή Οργάνωση αυτή, εφόσον αποδεικνύει ότι είναι μέλος.

ζ) Η διαδικασία εξέτασης και αίτησης για την εξάσκηση νομοθετικά κατοχυρωμένου επαγγέλματος πρέπει να ολοκληρώνεται το αργότερο σε 4 μήνες από την υποβολή του πλήρους φακέλου του ενδιαφερόμενου. Σημειώνεται ότι δύναται να ασκούνται ένδικα μέσα εσωτερικού δικαίου κατά της απόφασης ή όταν δεν έχει εκδοθεί σχετική απόφαση.

η) Οι αρμόδιες Αρχές που δέχονται τις εν λόγω αιτήσεις και αποφασίζουν ορίζονται από τα κράτη μέλη.

1.3 Περιεχόμενο και πεδίο εφαρμογής ελεύθερης παροχής υπηρεσιών.

Αντίστοιχα το περιεχόμενο και το πεδίο εφαρμογής της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών περιγράφεται από τα άρθρα της Συνθήκης Ε.Ο.Κ. 59 έως 66. Η Συνθήκη αντίθετα απ' ό τι συμβαίνει στο κεφάλαιο περί εγκατάστασης, παρέχει όσον αφορά τις υπηρεσίες διάφορα στοιχεία που μπορούν να συντελέσουν στον ευχερέστερο προσδιορισμό της κρινόμενης έννοιας, τα στοιχεία αυτά βρίσκονται στο άρθρο 59³⁰ και σύμφωνα με αυτό:

“Στο πλαίσιο των κατωτέρων διατάξεων, οι περιορισμοί της ελευθερίας παροχής υπηρεσιών στο εσωτερικό της κοινότητας καταργούνται προοδευτικές κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου, όσον αφορά τους υπηκόους των κρατών μελών που είναι εγκατεστημένοι σε κράτος της κοινότητας άλλο από εκείνο που αποδέκτου της παροχής.

Το συμβούλιο με πρόταση της Επιτροπής, δύνανται με ομόφωνη απόφαση του να επεκτείνει το ευεργέτημα των διατάξεων του παρόντος κεφαλαίου και σε υπηκόους τρίτου κράτους που παρέχουν υπηρεσίες και είναι εγκατεστημένοι εντός της κοινότητας.

Στα θετικά διατυπωμένα στοιχεία συγκαταλέγεται η ύπαρξη «παροχής» προς κάποιον άλλο, άσκηση συγκεκριμένης δραστηριότητας υπέρ άλλου προσώπου. Η εν λόγω παροχή πρέπει κατά κανόνα να γίνεται αντί αμοιβής, να αποσκοπεί δηλαδή στην απόληψη επιχειρηματικού όφελος και να εντάσσεται στο πλαίσιο του επιχειρηματικού βίου: δεδομένου ότι η Συνθήκη δεν επιθυμεί

να καλύψει όλες τις ανθρώπινες δραστηριότητες, αλλά μόνο εκείνες του «οικονομικού» βίου, οι υπηρεσίες που παρέχονται από μη κερδοσκοπικές οντότητες (π.χ εκκλησιαστικούς, φιλανθρωπικά ιδρύματα) δεν υπάγονται κατ' αρχήν στην κοινοτική έννοια των υπηρεσιών).

Περαιτέρω στοιχείο της εξεταζόμενης έννοιας είναι η εγκατάσταση του παρέχοντος τις υπηρεσίες σε κράτος μέλος αλλά από εκείνο του αποδέκτη της παροχής στο εσωτερικό της κοινότητας: οι υπηρεσίες επομένως πρέπει να διασχίζουν τα σύνορα κοινοτικών κρατών και να παρέχονται μεταξύ προσώπων εγκατεστημένων σε κράτη μέλη· η απλή κατοχή της ιθαγένειας κράτους μέλους από πρόσωπο εγκατεστημένο τυχόν σε τρίτο κράτος δεν αρκεί για την υπαγωγή της υπηρεσίας στο άρθρο 59.

Αρνητικά διατυπωμένη είναι η προϋπόθεση, κατά την οποία οι παροχές δεν πρέπει να διέπονται από τις διατάξεις περί της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων, των κεφαλαίων και των προσώπων. Αυτό σημαίνει ότι οι κατά κανόνα αντί αμοιβής προσφερόμενες παροχές υπάγονται στο σχετικό με τις υπηρεσίες κεφάλαιο από τη στιγμή που θα κριθεί ότι δεν είναι δυνατόν να υπαχθούν στα κεφάλαια περί εμπορευμάτων, κεφαλαίων ή προσώπων.

Ενώ όμως η διάκριση των παροχών που σχετίζονται με κυκλοφορία εμπορευμάτων ή κεφαλαίων από τις παροχές που συνιστάται αποκλειστικά σε άσκηση δραστηριότητας φαίνεται μάλλον ευχερής, η διάκριση μεταξύ παροχών που συνδέονται με εγκατάσταση και εκείνων, οι οποίες προϋποθέτουν με κάποια εγκατάσταση, όχι όμως απαραίτητα στον τόπο της προσφερόμενης

παροχής χρειάζεται διευκρίνιση. Συναφώς προτείνεται η χρησιμοποίηση τριών κριτηρίων: πρώτον, ερευνάται η σταθερότητα του συνδέσμου του προσφερόντος την παροχή με τον τόπο εκπλήρωσης της τελευταίας· δεύτερον εξετάζεται η διάρκεια της παραμονής στον τόπο της παροχής· τρίτον, διαπιστώνεται η διατήρηση ή μη του κέντρου δραστηριότητας του προσώπου στο κράτος της εγκατάστασης του κατά το χρόνο της παροχής. Η σωρευτική χρησιμοποίηση των ανωτέρω κριτηρίων και η τυχόν κατάφαση ύπαρξης σταθερού συνδέσμου με τον τόπο εκπλήρωσης της παροχής (π.χ. ανέγερση εργοστασίου, μίσθωση επαγγελματικής στέγης), επιθυμίας παράτασης της παραμονής στον τόπο αυτό (π.χ. αίτηση έκδοσης άδειας διαμονής, μίσθωση κατοικίας) και πρόθεσης εγκατάλειψης της προηγούμενης εγκατάστασης (π.χ. μετακόμιση επαγγελματικών αντικειμένων) οδηγούν μάλλον στο συμπέρασμα ότι η κρινόμενη δραστηριότητα πρέπει να υπαχθεί στις διατάξεις περί δικαιώματος εγκατάστασης και όχι περί υπηρεσιών.

Με βάση τα προηγούμενα μπορεί κανείς να διαβλέπει και τη διαφορά της έννοιας των υπηρεσιών κατά το κοινοτικό δίκαιο από την καθαρά οικονομική τους έννοια από οικονομική άποψη, οι υπηρεσίες προσδιορίζονται μόνο ανάλογα με το χαρακτήρα της δραστηριότητας και περιλαμβάνουν οτιδήποτε δεν υπάγεται στην έννοια της παραγωγής από την άποψη του κοινοτικού δικαίου απαιτείται επιπλέον η διασχίζουσα τα σύνορα δραστηριότητα να περιβάλλεται και ορισμένη μορφή.

Αφού σημειωθεί ότι, όπως και το δικαίωμα της εγκατάστασης, έτσι και η ελεύθερη παροχή υπηρεσιών αναφέρεται

σε δραστηριότητες και όχι σε επαγγέλματα, παρατηρείται ότι οι υπηρεσίες περιλαμβάνουν ιδίως τις δραστηριότητες της βιομηχανίας, του εμπορίου, της βιοτεχνίας και των ελευθέρων επαγγελμάτων και σύμφωνα με το άρθρο 60²⁹ :

“Κατά την έννοια της παρούσης Συνθήκης, ως υπηρεσίες νοούνται οι παροχές που κατά κανόνα προσφέρονται αντί αμοιβής, εφ’ όσον δεν διέπονται από τις διατάξεις τις σχετικές με την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, των κεφαλαίων και των προσώπων.

Οι υπηρεσίες περιλαμβάνουν ιδίως:

- α) βιομηχανικές δραστηριότητες
- β) εμπορικές δραστηριότητες
- γ) βιοτεχνικές δραστηριότητες
- δ) δραστηριότητες των ελευθέρων επαγγελμάτων.

Με την επιφύλαξη των διατάξεων του κεφαλαίου που αφορά το δικαίωμα εγκατάστασης, εκείνος που παρέχει υπηρεσία δύναται για την εκτέλεση αυτής να ασκήσει προσωρινά την δραστηριότητα του στο κράτος όπου παρέχεται η υπηρεσία με τους ίδιους όρους που το κράτος αυτό επιβάλλει στους δικούς του υπηκόους.”

Η απαρίθμηση, ενδεικτική, καλύπτει ευρύτατο κύκλο δραστηριοτήτων και υποδηλώνει την επιθυμία του κοινοτικού νομοθέτη να μην αποκλείσει καμία δραστηριότητα επιχειρηματικής μορφής από την αναγνωριζόμενη ελευθερία: είναι αδιάφορη η φύση της δραστηριότητας, η οποία μπορεί να συνιστάται σε υλική ενέργεια (επιδιόρθωση μηχανήματος, κατασκευή οικοδομής κ.τ.λ) σε παροχή υπηρεσίας διανοητικού περιεχομένου (χειρουργική επέμβαση ιατρού κ.τ.λ.) ή σε οτιδήποτε άλλο (μεσιτεία προς

29. H. P. IPSEN “Ευρωπαϊκό κοινοτικό δίκαιο”, εκδ. Παπαζήση ,σελ 634

σύναψη σύμβασης, βάσει πληρεξουσιότητας αντιπροσωπεύση ενώπιον δικαστηρίων κ.τ.λ).

Η τρίτη παράγραφος του άρθρου 60 αναγνωρίζει στον παρέχοντα την υπηρεσία και για την υπηρεσία και για την εκτέλεση αυτής, το δικαίωμα ν' ασκήσει προσωρινά τη δραστηριότητα του στο κράτος παροχής της υπηρεσίας, υπό τους όρους που την ασκούν και οι ημεδαποί.

Το άρθρο 61³⁰ αφορά την ελεύθερη κυκλοφορία στους τομείς των μεταφορών, των τραπεζικών και ασφαλιστικών υπηρεσιών .

Σύμφωνα με αυτό:

1. Η ελεύθερη κυκλοφορία των υπηρεσιών στον τομέα των μεταφορών διέπεται από τις διατάξεις του τίτλου που αναφέρεται στις μεταφορές.
2. Η ελευθέρωση των τραπεζικών και ασφαλιστικών υπηρεσιών που συνδέονται με τις κινήσεις κεφαλαίων πρέπει να πραγματοποιηθεί σε αρμονία με την προοδευτική ελευθέρωση της κυκλοφορίας των κεφαλαίων.

Λόγω των δυσχερειών που παρουσίαζε για τους συντάκτες της Συνθήκης, αλλά και για το νομοθέτη του παράγωγου δικαίου, το πρόβλημα της κοινής πολιτικής μεταφορών, κρίθηκε σκόπιμη η ρητή εξαίρεση των υπηρεσιών που παρέχονται στον τομέα των μεταφορών από την εφαρμογή των διατάξεων του κεφαλαίου περί υπηρεσιών: έτσι, η ελεύθερη παροχή των εν λόγω υπηρεσιών (σε αντίθεση με την ελευθερία εγκατάστασης των επιχειρήσεων μεταφορών) διέπεται από τις διατάξεις του περί μεταφορών τίτλου

30. Ν. Σάρρης, ο.π., σελ 13

της συνθήκης. Δεν συμβαίνει όμως το ίδιο με τα βοηθητικά επαγγέλματα του τομέα μεταφορών (π.χ ταξιδιωτικά γραφεία, επιχειρήσεις, εφοδιασμού), επί των οποίων εφαρμόζονται κανονικά οι διατάξεις του άρθρου 59.

Η παρ. 2 του σχολιαζόμενου άρθρου δε χρησιμοποιεί διατύπωση τόσο απόλυτη όσο η παρ. 1: χωρίς να αποκλείει τις τραπεζικές και ασφαλιστικές υπηρεσίες από την εφαρμογή του άρθρου 59, προβλέπει ότι η ελευθέρωση των υπηρεσιών αυτών πρέπει να πραγματοποιηθεί σε αρμονία με την ελευθέρωση της κυκλοφορίας των κεφαλαίων. Η ρύθμιση είναι εύλογη, όταν πρόκειται για υπηρεσίες που συνδέονται με κινήσεις κεφαλαίων: η πρόωρη ή ασυντόνιστη ελευθέρωση τους θα δημιουργούσε ανωμαλίες στην ελευθέρωση της κυκλοφορίας κεφαλαίων ή θα παρέμενε απλώς χωρίς ουσιαστικό αντίκρυσμα.

Όσον αφορά τις τραπεζικές υπηρεσίες, παρατηρείται ότι περιλαμβάνουν τις υπηρεσίες όχι μόνο των τραπεζών αλλά και άλλων χρηματοδοτικών οργανισμών.

Όσον αφορά εξάλλου τις ασφαλιστικές υπηρεσίες, πρέπει ειδικότερα να σημειωθεί ότι η ελευθέρωση τους έχει εξαρτηθεί, σύμφωνα με το γενικό πρόγραμμα, από τρεις προϋποθέσεις: την πραγματοποίηση της αντίστοιχης ελευθερίας εγκατάστασης, το συντονισμό του δικαίου των ασφαλιστικών συμβάσεων και την εξασφάλιση της αμοιβαίας αναγνώρισης και εκτέλεσης δικαστικών αποφάσεων.

Το άρθρο 62³¹ αποτελεί, στον τομέα της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών, διάταξη αντίστοιχη προς εκείνη του άρθρου 53 στον

31. Α.Δ. Παπαγιαννίδης – Α.Ι Χριστογιαννόπουλος, ο.π, σελ 159

τομέα της ελεύθερης εγκατάστασης. Συγκεκριμένα:

“Τα κράτη μέλη δεν εισάγουν νέους περιορισμούς, όσον αφορά την παροχή υπηρεσιών, στην ελευθερία που έχει πράγματι επιτευχθεί κατά την έναρξη της ισχύος της παρούσης Συνθήκης, εκτός αν η Συνθήκη ορίζει άλλως.”

Το άρθρο 63³² αποτελεί διάταξη αντίστοιχη με εκείνη του άρθρου 54:

1. Προ της λήξης του πρώτου σταδίου, το Συμβούλιο, με πρόταση της Επιτροπής και κατόπιν διαβουλεύσεως με την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και τη Συνέλευση, εκδίδει ομοφώνως γενικό πρόγραμμα για την κατάργηση των περιορισμών στην ελεύθερη παροχή υπηρεσιών, εντός της κοινότητας. Η Επιτροπή υποβάλλει την πρότασή της στο Συμβούλιο κατά τη διάρκεια των δύο πρώτων ετών του πρώτου σταδίου.

Το πρόγραμμα καθορίζει, για κάθε κατηγορία υπηρεσιών, τους γενικούς όρους και τα στάδια ελευθέρωσή τους.

2. Για την εφαρμογή του γενικού προγράμματος ή αν δεν υπάρχει το πρόγραμμα αυτό, για την πραγματοποίηση ενός σταδίου ελευθέρωσης συγκεκριμένης υπηρεσίας, το Συμβούλιο, με πρόταση της Επιτροπής και τη Συνέλευση εκδίδει οδηγίες, ομοφώνως μεν προς της λήψης του πρώτου σταδίου με ειδική δε πλειοψηφία ακολούθως.

3. Οι προτάσεις και αποφάσεις που προβλέπονται στις παραγράφους 1 και 2 αναφέρονται γενικώς κατά προτεραιότητα στις υπηρεσίες που επηρεάζουν κατά τρόπο άμεσο τα έξοδα

32. Α.Δ. Παπαγιαννίδης – Α.Ι Χριστογιαννόπουλος, ο.π, σελ 160

παραγωγής ή των οποίων η ελευθέρωση συμβάλει στην διευκόλυνση των εμπορικών συναλλαγών.

Η παρ. 1 ρυθμίζει τα της έκδοσης γενικού προγράμματος έχοντας καταρτιστεί παράλληλα με το γενικό πρόγραμμα για την κατάργηση των περιορισμών της ελεύθερης εγκατάστασης. Η παρ 2 προβλέπει την έκδοση οδηγιών και η παρ.3 τέλος υποδεικνύει την προτεραιότητα που πρέπει να δοθεί στις υπηρεσίες, οι οποίες επηρεάζουν άμεσα τα έξοδα παραγωγής ή η ελευθέρωση των οποίων συμβάλει στη διευκόλυνση των εμπορικών συναλλαγών.

Το άρθρο 64³³ περιέχει διάταξη ανάλογη με εκείνη που περιέχεται και σε άλλα κεφάλαια της Συνθήκης. Συγκεκριμένα:

“Τα κράτη μέλη δηλώνουν ότι είναι διατεθειμένα να προβούν στην ελευθέρωση των υπηρεσιών πέραν του μέτρου που είναι υποχρεωτικό δυνάμει των οδηγιών που εκδίδονται κατ’ εφαρμογή του άρθρου 63 παρ 2, αν η γενική οικονομική τους κατάσταση και η κατάσταση του σχετικού τομέως τους το επιτρέπει.

Για τον σκοπό αυτό, η Επιτροπή απευθύνει συστάσεις προς τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη.”

Το άρθρο 65³⁴ εισάγει ένα είδος ρήτρας του μάλλον ευνοούμενου κράτους:

“Καθ’ όσον χρόνο οι περιορισμοί της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών δεν έχουν καταργηθεί, κάθε κράτος μέλος τους εφαρμόζει σε όλους όσους παρέχουν υπηρεσίες κατά την έννοια του άρθρου 59 παρ1, χωρίς διακρίσεις ιθαγένειας ή διαμονής.”

Το σχολιαζόμενο άρθρο χωρίς να αποκλίνει από την αρχή της

33. Α.Δ. Παπαγιαννίδης – Χριστογιαννόπουλος ο.π σελ 161

34. Α.Δ. Παπαγιαννίδης – Χριστογιαννόπουλος ο.π σελ 161

κατάργησης των περιορισμών της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών, αναγνωρίζει την πιθανότητα της μη άμεσης κατάργησής τους και ορίζει ότι, εφόσον χρόνο οι εν λόγω περιορισμοί παραμένουν σε ισχύ, πρέπει οι υπήκοοι κράτους μέλους να απολαύουν σε κάθε άλλο κράτος μέλος των αυτών δικαιωμάτων, των οποίων απολαύουν εκεί και οι λοιποί αλλοδαποί (υπήκοοι κρατών μελών), αφού δεν έχουν ακόμη εξομοιωθεί με τους ημεδαπούς του κράτους αυτού. Βάσει λοιπόν της διάταξης του άρθρου 65, η ισχύουσα σε κάθε κράτος μέλος νομική ή πραγματική ρύθμιση στον τομέα της ύπαρξης (ή της άρσης) των περιορισμών στην ελεύθερη παροχή υπηρεσιών πρέπει να καλύπτει όλους, είτε είναι ευμενής γι' αυτούς, είτε δυσμενής.

Τέλος το άρθρο 66³⁵ επιτάσσει την εφαρμογή ορισμένων άρθρων, τα οποία περιέχονται στο κεφάλαιο περί δικαιώματος εγκατάστασης και επί της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών. Πρόκειται για τα άρθρα που αναφέρονται στην εξαίρεση των δραστηριοτήτων που συνδέονται με άσκηση δημόσιας εξουσίας ή άλλων δραστηριοτήτων που αποφασίζει το Συμβούλιο (άρθρο 55), στη δυνατότητα εφαρμογής διατάξεων που δικαιολογούνται από λόγους δημόσιας τάξης, ασφάλειας και υγείας (άρθρο 56), στην αμοιβαία αναγνώριση διπλωμάτων και στο συντονισμό των διατάξεων που αφορούν την ανάληψη και την άσκηση επαγγέλματος (άρθρο 57) και στις δραστηριότητες των εταιρειών (άρθρο 58).

35. Α.Δ. Παπαγιαννίδης –Α.Ι Χριστογιαννόπουλος, ο.π., σελ 162

§ 1,4 Φορείς

Φορείς της ελεύθερης εγκατάστασης και της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών είναι , όχι μόνο τα φυσικά πρόσωπα, αλλά (αντιθέτως προς την ελευθερία παροχής εξαρτημένης εργασίας) και τα νομικά πρόσωπα. Τα φυσικά πρόσωπα, υπέρ των οποίων αναγνωρίζεται η ελευθερία εγκατάστασης και παροχής υπηρεσιών, είναι οι υπήκοοι των κρατών μελών.

Οι εν λόγω υπήκοοι δικαιούνται να προβαίνουν σε κύρια εγκατάσταση σε οποιοδήποτε κράτος μέλος, οπουδήποτε και αν ήταν προηγουμένως εγκατεστημένοι: ο δεσμός της ιθαγένειας αρκεί. Στην περίπτωση όμως προηγούμενης εγκατάστασης σε τρίτη χώρα και μη ύπαρξης κύριας εγκατάστασης σε κράτος μέλος της κοινότητας, η ιθαγένεια δεν αρκεί για να συσταθεί δευτερεύουσα εγκατάσταση σε κράτος μέλος: η Συνθήκη, θεωρώντας ότι ο υπήκοος περί του οποίου πρόκειται έχει ενσωματωθεί επιχειρηματικά στην οικονομία τρίτης χώρας και θέλοντας να αποφύγει τη δημιουργία στο εσωτερικό της κοινότητας ερεισμάτων που μπορούν να επιτρέψουν τη διείσδυση «ξένων» επιχειρήσεων στην κοινοτική οικονομία, απαιτεί να συντρέχει και η προϋπόθεση της ύπαρξης εγκατάστασης στην επικράτεια κράτους μέλους, προκειμένου να ιδρυθούν πρακτορεία, υποκαταστήματα ή θυγατρικές εταιρείες από τους υπηκόους άλλου κράτους μέλους. Σε περίπτωση αμφιβολίας, καθοριστικός είναι ο τόπος άσκησης της επιχειρηματικής δραστηριότητας του ενδιαφερομένου, ανεξάρτητα από τον τόπο της κατοικίας ή της συνηθισμένης διαμονής του.

Σύμφωνα με τα άρθρα της Συνθήκης φορείς της ελεύθερης παροχής δύνανται να είναι υπήκοοι των κρατών μελών που είναι συνάμα εγκατεστημένοι σε κράτος της κοινότητας άλλο από εκείνο του αποδέκτη της παροχής, από τα ίδια προκύπτει ακόμα ότι η αναγνωριζόμενη ελευθερία δεν μπόρεσε να επεκταθεί επί υπηκόων τρίτου κράτους. Αν πληρώνονται και οι δύο προαναφερόμενες προϋποθέσεις -ιθαγένεια κράτους μέλους και εγκατάσταση σε ένα κράτος μέλος –απαγορεύονται σύμφωνα με τα άρθρα οι διακρίσεις λόγω ιθαγένειας ή διαμονής. (Η διαμονή δεν ταυτίζεται απαραίτητα με την επιχειρηματική εγκατάσταση ερευνάται μάλλον από την πλευρά των διατάξεων περί κατοικίας και διαμονής του αστικού δικαίου.

Από τις οδηγίες που έχουν εκδοθεί ο κύκλος των φορέων επεκτείνεται και στους συζύγους και συγγενείς των φορέων. Φορείς της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών δεν είναι μόνο αυτοί που τις παρέχουν, αλλά και οι αποδέκτες τους, που σε τελευταία βαθμίδα είναι καταναλωτές. Και αυτοί επομένως προστατεύονται όταν διαβαίνουν τα σύνορα μεταξύ κρατών μελών για να αναζητήσουν και να αποδεχθούν υπηρεσίες, π.χ. ως τουρίστες, ως σπουδαστές, ως ασθενείς κ.τ.λ. Οι υπήκοοι τρίτων κρατών δεν απολαύουν κατ' αρχήν του δικαιώματος αυτού, έστω και αν είναι ήδη ενδεχομένως εγκατεστημένοι σε κράτος μέλος (σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους αυτού) και ασκούν εκεί επιχειρηματική δραστηριότητα. Αμφιβολίες τέλος έχουν γεννηθεί ως προς τους ανιθαγενείς και τους πρόσφυγες, αλλά κατά ορθότερη γνώμη, ούτε αυτοί απολαύουν του ανωτέρω δικαιώματος.

§ 1.5 Περιορισμοί

Όπως προκύπτει και από το περιεχόμενο της ελευθερίας εγκατάστασης, δεν συνεπάγεται την πραγματική ευχέρεια να εγκαθίστανται οι υπήκοοι κάθε κράτους μέλους αδιάκριτα και απεριόριστα οπουδήποτε στο γεωγραφικό χώρο της κοινότητας, αλλά μάλλον το δικαίωμα να μην υπόκεινται σε διάκριση που τυχόν ευνοεί τους ημεδαπούς έναντι των αλλοδαπών.

Οι περιορισμοί της ελεύθερης εγκατάστασης εξάλλου, οι οποίοι καταργούνται προοδευτικά κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου, δύνανται να συνιστάται σε οποιοδήποτε εμπόδιο που παρεμβάλλεται από ένα κράτος μέλος στους αλλοδαπούς και δεν τους επιτρέπει ούτε την πρόσβαση στην επαγγελματική δραστηριότητα που επιθυμούν ούτε την άσκηση της δραστηριότητας αυτής (π.χ διατάξεις, οι οποίες απαγορεύουν ρητά την πρόσβαση αλλοδαπών σε συγκεκριμένο επάγγελμα ή απαιτούν την έκδοση ειδικής άδειας για την άσκηση ορισμένης δραστηριότητας από αλλοδαπούς ή επιβάλλουν την προϋπόθεση να έχει διαμείνει αλλοδαπός επί ορισμένο χρονικό διάστημα στην επικράτεια κ.α). Αμφισβητείται, αν στους απαγορευμένους περιορισμούς περιλαμβάνονται και εκείνοι που επιβάλλει κράτος μέλος εις βάρος των δικών του υπηκόων (π.χ απαγόρευση εξόδου ή απαγόρευση επανεισόδου στην επικράτεια μετά την άσκηση επαγγελματικής δραστηριότητας σε άλλο κράτος) και που μάλλον να είναι καταφατική, δεδομένου ότι οι εν λόγω περιορισμοί προσβάλλουν την εν γένει επιδιωκόμενη ελεύθερη κυκλοφορία. Σχετικά το δικαστήριο απεφάνθη ότι το άρθρο 52 δεν μπορεί να ερμηνευθεί έτσι ώστε ν' αποκλείσει από την εφαρμογή του

κοινοτικού δικαίου τους ημεδαπούς κράτους μέλους, αν αυτοί, έχοντας κατοικήσει σε άλλο κράτος μέλος και αποκτήσει εκεί αναγνωριζόμενα από το κοινοτικό δίκαιο επαγγελματικά προσόντα, ευρίσκονται έναντι του κράτους τους σε θέση παρόμοια με εκείνη των αλλοδαπών. Επιτρέπονται ωστόσο περιορισμοί ουσιαστικής φύσεως (κατοχή πτυχίου , γνώση της γλώσσας του κράτους μέλους υποδοχής κ.λ.π), οι οποίοι δεν επιβάλλονται προς βλάβη των αλλοδαπών, αλλά αφορούν την ανάγκη συνδρομής ορισμένων προϋποθέσεων για την άσκηση του επαγγέλματος.

Επίσης επιτρεπόμενοι περιορισμοί της ελεύθερης εγκατάστασης είναι δυνατόν να προκύπτουν όταν μια συγκεκριμένη δραστηριότητα είτε υπάγεται σε κρατικό μονοπώλιο, οπότε η πρόσβαση σε αυτήν δεν είναι ελεύθερη ούτε για τους ημεδαπούς, είτε συνδέεται με την άσκηση δημόσιας εξουσίας (άρθρο 55 παρ 1), είτε εξαιρείται από την εφαρμογή της ανωτέρω ελευθερίας βάσει αποφάσεως του Συμβουλίου (άρθρο 55 παρ 2). Περιορισμοί εξάλλου δικαιολογούνται και από λόγους δημόσιας τάξης, δημόσια ασφάλειας και δημόσιας υγείας (άρθρο 56 παρ 1).

Παράλληλα οι περιορισμοί της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών, οι οποίοι έπρεπε να καταργηθούν προοδευτικά κατά τη μεταβατική περίοδο, είναι δυνατόν να συνιστάται σε οποιοδήποτε νομικό ή πραγματικό κύκλωμα, το οποίο εμποδίζει τους αλλοδαπούς να παράσχουν υπηρεσία και οφείλεται στην ιδιότητά τους σαν αλλοδαπών. Ειδικότερα αν πρόκειται για υπηρεσία παρεχόμενη στο κράτος του αποδέκτη της κατόπιν μετακίνησης του παρέχοντος αυτήν , οι περιορισμοί δύνανται να εμφανίζονται με μορφή αντίστοιχη εκείνης των περιορισμών της ελεύθερης

εγκατάστασης (άρνηση εισόδου στην επικράτεια, υποβολή σε περίπλοκη ή πολυδάπανη διαδικασία κ.α.) αν πρόκειται για υπηρεσία παρεχόμενη στο κράτος του παρέχοντος αυτήν κατόπιν μετακίνησης του αποδέκτη της, οι περιορισμοί δύνανται να αφορούν τον τελευταίο (π.χ παρεμπόδιση της πληρωμής της υπηρεσίας σ' αυτόν που την παρέχει) αν πάλι πρόκειται για υπηρεσία παρεχόμενη στο κράτος του παρέχοντος αυτήν χωρίς μετακίνηση του αποδέκτη της, οι περιορισμοί δύνανται να αφορούν την ίδια την υπηρεσία (απαίτηση εγγραφής στον δικηγορικό σύλλογο του κράτους του αποδέκτη από αλλοδαπό δικηγόρο, άρνηση αναγνώρισης έκθεσης πραγματογνωμοσύνης που έχει συνταχθεί από αλλοδαπό πραγματογνώμονα κ.α.).

Στον προσδιορισμό της έννοιας των περιορισμών έχει συμβάλλει και νομολογία του Δικαστηρίου. Το τελευταίο έχει δεχθεί, ότι δεν είναι ασυμβίβαστοι με τη Συνθήκη οι περιορισμοί που επιβάλλονται χάριν της εφαρμογής επαγγελματικών κανόνων δικαιολογούμενων από το συμφέρον της ολότητας (όπως η υποχρέωση να έχουν μόνιμη εγκατάσταση στην έδρα δικαστηρίου τα πρόσωπα που επικουρούν τη διοίκηση της δικαιοσύνης), εκτός αν ή συγκεκριμένη παροχή υπηρεσιών δεν προϋποθέτει ορισμένα προσόντα ή δεν υπόκειται σε επαγγελματικούς κανόνες (οπότε δεν χρειάζεται εγκατάσταση, αλλά αρκεί η ύπαρξη διεύθυνσης για αλληλογραφία): ανάλογα έχει αποφανθεί επί περιορισμών δικαιολογούμενων από το γενικό συμφέρον, όπως περιορισμοί που πηγάζουν από ειδικές νομοθετικές απαιτήσεις στηριζόμενες στην ιδιαίτερη φύση ορισμένων υπηρεσιών, εφόσον ο παρέχων την υπηρεσία δεν έχει εκπληρώσει ανάλογες απαιτήσεις της νομοθεσίας

του κράτους εγκατάστασής του, έχει επίσης δεχθεί, ότι οι περιορισμοί δεν είναι απαραίτητο να πηγάζουν από τις δημόσιες αρχές, αλλά μπορούν να είναι οποιασδήποτε φύσης κανόνες που αποβλέπουν στη γενική ρύθμιση της συγκεκριμένης απασχόλησης και της παροχής υπηρεσιών, αυτό δεν ισχύει ιδίως για κανόνες που περιέχονται σε καταστατικά επαγγελματικών οργανώσεων και συνεπάγονται ανεπίτρεπτες διακρίσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

§ 1.1. Γενικά

Στις 26 Μαΐου 1975 δια του υπ' αριθμού 1365/75³⁶ κανονισμού του Συμβουλίου υπουργών ιδρύθηκε το Ευρωπαϊκό ίδρυμα για τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και εργασίας. Ήταν το σημαντικότερο μέτρο που πάρθηκε και έπαιξε σπουδαίο ρόλο στις συνθήκες διαβίωσης και εργασίας. Το καταστατικό του ευρωπαϊκού ιδρύματος έθεσε σαν στόχο: τον άνθρωπο στην εργασία· την οργάνωση και τον σχεδιασμό της εργασίας · προβλήματα συγκεκριμένων κατηγοριών εργαζομένων.

Πιο συγκεκριμένα ασχολήθηκε με τα εξής θέματα:

- i) Ασφάλεια και υγεία κατά την εργασία.
- ii) Ασφάλεια και υγεία στο χώρο της εργασίας.
- iii) Προστασία από ομαδικές απολύσεις.
- iv) Προστασία από μεταβιβάσεις επιχειρήσεως.
- v) Προστασία της αξιοπρέπειας στο χώρο εργασίας.
- vi) Δίκαιη αμοιβή.
- vii) Αρχή εβδομάδας 40 ωρών και 4 εβδομάδων άδειας με αποδοχές.
- viii) Ηλικία συνταξιοδότησης.
- ix) Συμμετοχή των εργαζομένων.
- x) Τέλος, με την ισότητα των ανδρών και γυναικών στο εργασιακό χώρο.

36. Φ. Τ. Πιέρρος , Λ. Α. Μιχαλοπούλου, ο.π. σελ 234

§ 1.2. Ασφάλεια και υγεία κατά την εργασία

Στις 12 Ιουνίου 1989 η Ευρωπαϊκή Ένωση εξέδωσε την οδηγία (89/391/ΕΕ)³⁷ η οποία αναφαιρέτο στα στοιχειώδη μέτρα που πρέπει να υπάρχουν ώστε να παρέχετε στους εργαζομένους ασφάλεια και υγεία κατά την εργασία. Τα στοιχειώδη αυτά μέτρα είναι:

- α) Ο εργοδότης οφείλει να εφαρμόζει μέτρα που αποβλέπουν.
- στην αποφυγή κινδύνων.
  - Στην καταπολέμηση των κινδύνων από την πηγή τους.
  - Στην προσαρμογή της εργασίας στον άνθρωπο.
  - Στην παρακολούθηση της εξέλιξης της τεχνολογίας
  - Στον προγραμματισμό της πρόληψης.
  - Στην αντικατάσταση του επικίνδυνου με το ακίνδυνο.
  - Στην παροχή κατάλληλων οδηγιών στους εργαζόμενους.
  - Στην εκτίμηση των κινδύνων που δεν μπορούν να αποφευχθούν.

β) Ο εργοδότης οφείλει να λαμβάνει υπόψη τις ικανότητες του εργαζόμενου, πριν του αναθέσει συγκεκριμένο καθήκον και να απαγορεύει την πρόσβαση στις ζώνες κινδύνου σε εργαζόμενους που δεν έχουν λάβει τις κατάλληλες οδηγίες.

γ) ο εργοδότης οφείλει να ζητεί τη γνώμη των εργαζομένων ή των εκπροσώπων τους και να επιτρέπει τη συμμετοχή τους, για όλα τα θέματα που αφορούν την ασφάλεια και υγεία κατά την εργασία.

δ) Ο εργοδότης οφείλει να φροντίζει για τη λήψη των απαραίτητων μέτρων όσον αφορά τις πρώτες βοήθειες,

37. Φ. Τ. Πιέρρος , Λ.Α. Μιχαλοπούλου, ο.π. σελ 246

την πυρασφάλεια και την εκκένωση των χώρων από τους εργαζόμενους, λόγω σοβαρού κινδύνου.

ε) Ο εργοδότης οφείλει να εξασφαλίζει την κατάλληλη και επαρκή εκπαίδευση στους εργαζόμενους στους τομείς της ασφάλειας και της υγείας.

ζ) Οι εργοδότες, όταν πολλές επιχειρήσεις μοιράζονται τον ίδιο χώρο εργασίας, οφείλουν να συνεργάζονται και να συντονίζουν τις δραστηριότητες τους , για την προστασία και πρόληψη των επαγγελματικών κινδύνων.

η) Τέλος, τα μέτρα για την ασφάλεια, υγιεινή και υγεία κατά την εργασία, δεν επιβαρύνουν σε καμία περίπτωση τους εργαζόμενους.

§ 1.3 Ασφάλεια και υγεία στο χώρο της εργασίας

Μια σημαντική οδηγία που ψήφισε το Συμβούλιο είναι η (89/654)³⁸ και αναφέρετε στην ασφάλεια και υγεία στο χώρο της εργασίας. Η οδηγία αυτή άρχισε να εφαρμόζεται από την 12 Ιανουαρίου το 1993, με καθυστέρηση τεσσάρων χρόνων. Στόχος αυτής της οδηγίας είναι η εξασφάλιση υψηλότερου επιπέδου ασφάλειας και υγείας των εργαζομένων στο χώρο εργασίας. Σε γενικές γραμμές ο εργοδότης οφείλει να εξασφαλίσει τα ακόλουθα:

- i) Σταθερότητα και στερεότητα των κτιρίων ανάλογες με το είδος της χρήσης τους.
- ii) Κατάλληλο σχεδιασμό και κατάλληλη κατασκευή της ηλεκτρικής εγκατάστασης ώστε να μην υφίσταται κίνδυνος πυρκαγιάς.

38. Φ. Τ. Πιερρος, Α. Α Μιχαλοπούλου, ο.π, σελ. 250

- iii) Εφοδιασμό με κατάλληλο εξοπλισμό κατάσβεσης πυρκαγιάς.
- iv) Επαρκή εξαερισμό (τεχνητό ή φυσικό) κλειστών χωρών εργασίας.
- v) Κατάλληλη θερμοκρασία και επαρκή φωτισμό των χωρών εργασίας, ώστε να ανταποκρίνονται στις ανάγκες του ανθρώπινου δυναμικού.
- vi) Επαρκή σήμανση των ζωνών κινδύνου που θα προειδοποιεί και θα απαγορεύει την είσοδο στους μη εξουσιοδοτημένους εργαζόμενους.
- vii) Ύπαρξη κατάλληλου εξοπλισμού υγιεινής.
- viii) Ύπαρξη χωρών βοθηιών όταν η φύση της απασχόλησης το απαιτεί.
- ix) Κατάλληλη διαρρύθμιση των χωρών εργασίας για την εξυπηρέτηση των ειδικών αναγκών των μειονεκτούντων ατόμων, όσον αφορά κυρίως τις πόρτες, τους διαδρόμους, τα λουτρά, τα αποχωρητήριο και τις θέσεις εργασίας.
- x) Λήψη μέτρων για την ασφαλή κυκλοφορία των πεζών και των οχημάτων στους εσωτερικούς και εξωτερικούς χώρους εργασίας.

§ 1.4 Προστασία από ομαδικές απολύσεις

Στις 30 Απριλίου 1992 εξεδώθηκε η οδηγία (92/37/Ε.Ο.Κ)³⁹ Συμβουλίου όπου αναφέρετε στην προστασία από ομαδικές απολύσεις. Στόχος αυτής της οδηγίας είναι προστασία των

39. Σ.Ε. Περράκη – Ι. Ληδουργιώτη, ο.π. σελ 500

εργαζόμενων από ομαδικές απολύσεις μέσω υποχρεωτικής ενημέρωσης και διαβούλευσης των εκπροσώπων των εργαζομένων με τους εργοδότες. Εξαιρέσεις αυτής της οδηγίας αποτελούν:

- i) Οι συμβάσεις ορισμένου χρόνου εργασίας
- ii) Δημόσια διοίκηση και οργανισμοί δημοσίου δικαίου.
- iii) Πληρώματα θαλάσσιων σκαφών.
- iv) Διακοπή δραστηριότητας επιχείρησης κατόπιν δικαστικής απόφασης.

Η οδηγία αυτή περιέχει και τις υποχρεώσεις των εργοδοτών που σκοπεύουν να κάνουν ομαδικές απολύσεις. Αυτές είναι:

- i) Όταν ο εργοδότης προτίθεται να προβεί σε ομαδικές απολύσεις οφείλει να διαβουλευθεί έγκαιρα με τους εκπροσώπους των εργαζόμενων με σκοπό την επίτευξη συμφωνίας.
- ii) Οφειλή να αναφέρει στους εργαζόμενους:
  - τους λόγους των σχεδιασμών απολύσεων.
  - Τις προτάσεις όσον αφορά τον αριθμό και τις κατηγορίες των υπό απόλυση εργαζόμενων.

Τα κριτήρια επιλογής των υπό απόλυση εργαζόμενων.

- Την περίοδο μέσα στην οποία πρόκειται να πραγματοποιηθούν οι σχεδιαζόμενες απολύσεις.
- iii) Ο εργοδότης οφείλει να κοινοποιεί στην Αρμόδια αρχή αντίγραφο του εγγράφου της προαναφερόμενης πληροφόρησης.

Το συμβούλιο όμως δεν αρκέστηκε σε αυτά. Προχώρησε και στη λήψη μέτρων που έχουν ως σκοπό την καλή εφαρμογή της οδηγίας. Τα μέτρα αυτά είναι δύο:

- Η αρμόδια αρχή δύναται μέσα σε 30 ημέρες από την κοινοποίηση του εγγράφου του εργοδότη να επιλύσει τα προβλήματα που δημιουργούνται από τις απολύσεις.
- Οι εργαζόμενοι δύναται να προσφεύγουν σε δικαστικές διαδικασίες προκειμένου να εκτελούνται οι υποχρεώσεις που προβλέπονται από τις παρούσες οδηγίες.

§ 1.5 Προστασία από μεταβιβάσεις επιχειρήσεων

Σημαντική οδηγία (77/187/ΕΟΚ)⁴⁰, είναι αυτή της 1^{ης} Φεβρουαρίου 1977 του Συμβουλίου που αναφέρεται στην προστασία των εργαζομένων από μεταβιβάσεις επιχειρήσεων. Η οδηγία αυτή αποβλέπει στην προστασία των εργαζομένων σε περίπτωση μεταβιβάσεων επιχειρήσεων, εγκαταστάσεων ή τμημάτων εγκαταστάσεων σε άλλο επιχειρηματία, βάση συμβατικής εκχώρησης ή συγχώνευσης. Η οδηγία αυτή δεν εφαρμόζεται σε πλοία.

Από την μεταβίβαση της επιχείρησης προκύπτουν κάποια δικαιώματα και υποχρεώσεις του εκχωρητή και του εκδοχέα.

- Τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις του εκχωρητή μεταβιβάζονται στον εκδοχέα.
- Η χρονική διάρκεια διατήρησης των εν λόγω δικαιωμάτων και υποχρεώσεων καλύπτει μέχρι και την ημερομηνία καταγγελίας ή λήξης της συλλογικής σύμβασης.
- Εάν η θητεία των εκπροσώπων των εργαζομένων, που θίγονται από τη μεταβίβαση, λήξει λόγω της μεταβίβασης, οι εκπρόσωποι αυτοί συνεχίζουν να απολαμβάνουν της προστασίας της προβλεπόμενης από τις εθνικές νομοθεσίες.

40.Φ.Τ. Πιέρος, Λ. Α. Μιχαλοπούλου ο.π., σελ.220

- Ο εκχωρητής και ο εκδοχέας οφείλουν να πληροφορούν έγκαιρα πριν από την μεταβίβαση τους εργαζόμενους που θίγονται από τη μεταβίβαση.

- Τέλος, ο εκχωρητής ή ο εκδοχέας οφείλει σε περίπτωση λήψης μέτρων για τους εργαζόμενους, να προβαίνει έγκαιρα σε διαβουλεύσεις με τους εκπροσώπους των εργαζομένων.

§ 1.6 Προστασία της αξιοπρέπειας στην εργασία

Το ψήφισμα του Συμβουλίου⁴¹ στις 24 Μαΐου 1990 είναι σημαντικό για την βελτίωση συνθηκών εργασίας και διαβίωσης και αναφέρεται στην προστασία της αξιοπρέπειας στην εργασία.

Στόχος αυτού του μέτρου είναι η πάταξη ανεπιθύμητης συμπεριφοράς σεξουαλικής φύσης ή άλλης συμπεριφοράς βασισμένης στη διαφορά φύλου, η οποία θίγει την αξιοπρέπεια γυναικών και ανδρών στην εργασία, συμπεριλαμβανομένης και της συμπεριφοράς εκ μέρους ανωτέρων και ομοιόβαθμων.

Για να είναι μια συμπεριφορά σεξουαλικής φύσης απαράδεκτη θα πρέπει :

- Η συμπεριφορά να είναι ανεπιθύμητη, παράλογη και προσβλητική για το άτομο που την υφίσταται.

- Η απόκρουση ή η υποταγή σε τέτοια συμπεριφορά χρησιμοποιείται κατά τέτοιο τρόπο συγκεκριμένο ή όχι, προκειμένου να ληφθεί κάποια απόφαση (πρόσληψη, προαγωγή κτλ.).

- Και τέλος όταν η συμπεριφορά αυτή δημιουργεί εκφοβιστικό, εχθρικό ή ταπεινωτικό περιβάλλον εργασίας.

41. Φ.Τ. Πιέρος, Λ.Α. Μιχαλοπούλου ο.π. Σελ.238

Τα μέτρα που θα πρέπει να παρθούν για να λειτουργήσει το ψήφισμα αυτό είναι:

- Τα κράτη μέλη καλούνται να διεξάγουν ενημερωτικές εκστρατείες και εκστρατείες συνειδητοποίησης για τους εργοδότες και εργαζόμενους σχετικά με την πάταξη της ανεπιθύμητης αυτής συμπεριφοράς.

- Δεύτερον, τα κράτη-μέλη καλούνται επίσης να υπενθυμίσουν στους εργοδότες ότι έχουν ευθύνη για την εξασφάλιση περιβάλλοντος εργασίας απαλλαγμένου από τέτοιου είδους συμπεριφορά, που να θίγει την αξιοπρέπεια των εργαζομένων.

- Τέλος η επιτροπή καλείται να καταρτίσει έναν κώδικα συμπεριφοράς για την προστασία της αξιοπρέπειας γυναικών και ανδρών στην εργασία, ο οποίος θα δίνει κατευθύνσεις βασισμένες σε παραδείγματα και εθνικές πρακτικές, προκειμένου να αναληφθούν και να συνεχισθούν θετικές δράσεις στον τομέα αυτόν.

§ 1.7 Δίκαιη αμοιβή

Η πρόταση γνώμης⁴² της επιτροπής της 18^{ης} Δεκεμβρίου 1991 αφορά την δίκαιη αμοιβή των εργαζομένων. Στόχος αυτής της πρότασης είναι η εξασφάλιση μιας δίκαιης αμοιβής σε όλους τους εργαζόμενους για την εργασία που εκτελούν χωρίς καμιά διάκριση ως προς το φύλο, την ηλικία ή την ιθαγένεια.

Για την υλοποίηση αυτής της πρότασης έχουν παρθεί μια σειρά από μέτρα, τα οποία θα πρέπει να εφαρμοστούν από όλα τα κράτη-μέλη.

i) Τα κράτη-μέλη οφείλουν να υλοποιήσουν την υποχρέωση

42. Σ..Ε. Περράκη-Ι. Ληξουργιώτη, ο.π., σελ.150

τους που απορρέει από τον Κοινωνικό Χάρτη, για τη διασφάλιση του δικαιώματος κάθε εργαζόμενου για δίκαιη αμοιβή ανεξάρτητα από φυλή, θρησκεία, ιθαγένεια, φύλο ή ηλικία.

- ii) Λήψη πρόσθετων νομοθετικών μέτρων για την κατάργηση των διακρίσεων κάθε μορφής και θέσπιση μηχανισμών για τον καθορισμό κατόπιν διαπραγματεύσεων των ελάχιστων μισθών.
- iii) Ευνοϊκότερη μεταχείριση των ασθενέστερων ομάδων εργαζόμενων στην αγορά εργασίας.
- iv) Βελτίωση των συστημάτων παροχής πληροφοριών σχετικά με την αγορά εργασίας, ιδιαίτερα όσον αφορά τις αμοιβές.
- v) Λήψη απαραίτητων μέτρων που να διασφαλίζουν την ολική καταβολή του συμφωνηθέντος μισθού σε κάθε εργαζόμενο.
- vi) Τέλος, προώθηση ανάπτυξης ανταλλαγών πληροφοριών σε κοινοτικό επίπεδο σχετικά με τις πρακτικές που ισχύουν στις επιχειρήσεις, όσον αφορά τις αμοιβές.

§ 1.8 Αρχή εβδομάδας 40 ωρών και 4 εβδομάδων άδειας με αποδοχές

Στις 22 Ιουλίου 1975 ψηφίστηκε από το Συμβούλιο η αρχή της εβδομάδας των 40 ωρών και αρχή 4 εβδομάδων ετήσιας άδειας με αποδοχές.(75/457)⁴³. Στόχος αυτής της Αρχής είναι η καθιέρωση της εβδομάδας των 40 ωρών καθώς και των 4 εβδομάδων ετήσιας άδειας με αποδοχές σε όλα τα κράτη-μέλη.

Σύμφωνα με αυτή την αρχή, η Ευρωπαϊκή Ένωση, συνιστά στα κράτη-μέλη να λάβουν τα κατάλληλα μέτρα, ανάλογα με τις υφιστάμενες εθνικές πρακτικές και συνθήκες, είτε δια της

43. Βλέπε παράρτημα 8

νομοθετικής οδού, είτε με κάθε άλλο μέσο, προκειμένου να επιτευχθούν οι ακόλουθοι στόχοι:

- Η αρχή της εβδομάδας των 40 ωρών, σύμφωνα με την οποία η διάρκεια της κανονικής εβδομάδας εργασίας δεν πρέπει να ξεπερνά τις 40 ώρες. Η αρχή αυτή μπορεί να μην εφαρμοστεί σε ορισμένους τομείς και δραστηριότητες λόγω της ιδιαίτερης φύσεως τους. Το ίδιο ισχύει και για το προσωπικό που υπόκειται σε καθεστώς δημοσίου δικαίου.

- Η αρχή των τεσσάρων εβδομάδων ετήσιας αδειάς μετ' αποδοχών, σύμφωνα με την οποία η ελάχιστη διάρκεια ετήσιας αδειάς μετ' αποδοχών για τα άτομα που πληρούν όλες τις προϋποθέσεις να είναι τεσσάρων εβδομάδων.

§ 1,9 Ηλικία συνταξιοδότησης

Στις 10 Δεκεμβρίου του 1982 το Συμβούλιο ψήφισε την αρχή (82/857)⁴⁴ που αφορά την ηλικία συνταξιοδότησης. Στόχος της αρχής αυτής είναι η επίτευξη ελαστικής συνταξιοδότησης, δηλαδή την ελεύθερη επιλογή της στιγμής κατά την οποία οι μισθωτοί εργαζόμενοι δικαιούνται να συνταξιοδοτηθούν. Το συμβούλιο συνιστά στα κράτη-μέλη να κάνουν τους κανόνες που αφορούν το όριο συνταξιοδότησης πιο ελαστικούς ώστε :

- Ο μισθωτός εργαζόμενος μετά από μια καθορισμένη ηλικία, και εφόσον συντρέχει λόγος, να έχει το δικαίωμα να επιλέγει ελεύθερα την ηλικία συνταξιοδότησης.

- Ο μισθωτός εργαζόμενος να δύναται να ζητήσει να συνταξιοδοτηθεί νωρίτερα ή αργότερα από την προκαθορισμένη ηλικία.

44. βλέπε παράρτημα 9

Η αρχή επιβάλλει στα κράτη-μέλη άλλους δυο κανόνες :

i) Οι μισθωτοί εργαζόμενοι, στους οποίους χορηγήθηκε σύνταξη γήρατος, δεν πρέπει να αποκλείονται από κάθε μορφή αμειβόμενης δραστηριότητας.

ii) Τέλος, συνίσταται να εφαρμοσθούν προγράμματα προετοιμασίας για την συνταξιοδότηση κατά τα έτη που προηγούνται της λήξης της επαγγελματικής ζωής με συμμετοχή εργοδοτών και εργαζομένων.

§ 1,10 Συμμετοχή των εργαζομένων

Ο κοινωνικός χάρτης του 1989, αναφέρεται στην συμμετοχή των εργαζομένων στις επιχειρήσεις⁴⁵. Με τη συμμετοχή των εργαζομένων μπορεί να επιτύχουν καλύτερες συνθήκες εργασίας και διαβίωσης.

Η συμμετοχή έχει δύο έννοιες :

α) την πληροφόρηση, βούληση και συμμετοχή στη διαδικασία λήψης των αποφάσεων της επιχείρησης και β) την χρηματοοικονομική συμμετοχή των έμμισθων στο κεφάλαιο και στα κέρδη της επιχείρησης. Η συμμετοχή, βούληση και πληροφόρηση πρέπει να εφαρμόζονται στις ακόλουθες περιπτώσεις :

περιπτώσεις :

- κατά την εισαγωγή στις επιχειρήσεις τεχνολογικών μεταβολών οι οποίες έχουν σημαντικές επιπτώσεις στους εργαζόμενους.
- Σε περίπτωση αναδιαρθρώσεων ή συγχωνεύσεων επιχειρήσεων.
- Τέλος, στις περιπτώσεις μαζικών απολύσεων

45. Ν.Σ Μουσής, ο.π., σελ. 219

- Όσον αφορά τη συμμετοχή των εργαζομένων στα κέρδη και στο κεφάλαιο της επιχείρησης είναι αμφισβητούμενο το θέμα. Οι μεν βλέπουν το θέμα ως απώλεια ελέγχου της διεύθυνσης ενώ οι δε το βλέπουν ως κίνητρο για τη βελτίωση των συνολικών αποδοχών τους και τη βελτίωση των συνολικών αποτελεσμάτων της επιχείρησης. Το Συμβούλιο λαμβάνοντας τα τελευταία επιχειρήματα υιοθέτησε μια σύσταση. Αυτή η σύσταση ζητάει από τα κράτη-μέλη να προωθήσουν την συμμετοχή των εργαζομένων στα κέρδη και στο κεφάλαιο των επιχειρήσεων. Στην πραγματικότητα η σύσταση αυτή δεν ισχύει ή ισχύει ελάχιστα.

§ 1,11 Ισοτιμία ευκαιριών ανδρών και γυναικών

Το άρθρο 119 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναφέρει την αρχή της ισότητας των αμοιβών μεταξύ των ανδρών και γυναικών εργαζομένων⁴⁶ για όμοια εργασία. Η έγνοια της κοινότητας για την ισότητα των φύλων εξηγείται από το γεγονός ότι ο ανταγωνισμός μεταξύ των χωρών της Κοινότητας θα μπορούσε να οδηγήσει στην άνιση αμοιβή μεταξύ των ανδρών και γυναικών για την ίδια εργασία.

Τα αρχικά κράτη-μέλη δεν βιάζονταν να πάρουν τα νομοθετικά και διοικητικά μέτρα που χρειάζονταν για την εφαρμογή της αρχής. Γι' αυτό το λόγο, το συμβούλιο εξέδωσε μια οδηγία στις 30 Ιουνίου 1988, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με την εφαρμογή της αρχής της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών. Αυτή η οδηγία έχει ως σκοπό την εξάλειψη κάθε διάκρισης, βασισμένης στο φύλο. Καλεί

46. Ν.Σ. Μουσιός, ο.π., σελ 227

τα κράτη μέλη να “καθαρίσουν” τις νομοθεσίες τους από όλες τις διακριτικές διατάξεις και να θεωρούν ως άκυρη οποιαδήποτε συμβατική διάταξη η οποία είναι αντίθετη στην αρχή της ισότητας των αμοιβών.

Η κοινωνική συμφωνία, η οποία είχε συναφθεί από ένδεκα κράτη-μέλη στο Μαστριχτ, διευκρίνιζε ότι η ισότητα των αμοιβών, συνεπάγεται ότι η αμοιβή που παρέχεται για όμοια εργασία αμειβόμενη με το κομμάτι καθορίζεται με βάση την ίδια μονάδα μέτρησης, ανεξαρτήτου φύλου.

Επίσης το Συμβούλιο εξέδωσε δύο οδηγίες που αφορούν την αρχή της ισότητας ανδρών και γυναικών. Η πρώτη οδηγία αναφέρεται στην κοινωνική ασφάλεια γενικά και δεύτερον στο θέμα των επαγγελματικών καθεστώτων της κοινωνικής ασφάλισης. Η δεύτερη οδηγία έχει ως πεδίο εφαρμογής τον υπολογισμό των συνδρομών και τους όρους διάρκειας κατάρτισης των δικαιωμάτων σύνταξης.

Τέλος, το Συμβούλιο θέσπισε μια οδηγία σχετικά με τη βελτίωση της ασφάλειας και της υγείας κατά την εργασία των εγκύων ή θηλαζουσών γυναικών. Με αυτή την οδηγία εκτός του ότι επιδιώκονται καλύτερες συνθήκες εργασίας, τις προστατεύει και από την απόλυση.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Όπως προκύπτει από το κοινοτικό δίκαιο η ελεύθερη διακίνηση προσώπων και υπηρεσιών είναι πια καθεστώς και δικαίωμα όλων των πολιτών της Ένωσης.

Ωστόσο πρέπει να γίνουν πολλά βήματα ακόμη, ώστε να καταργηθούν όλα τα εμπόδια στην ελεύθερη κυκλοφορία. Δεν απαιτούνται μόνο να καταργηθούν οι έλεγχοι στα σύνορα, οι περιορισμοί για τη χορήγηση αδειών παραμονής καθώς και πολλά άλλα διοικητικά για τους εργαζόμενους και τις οικογένειές τους. Για την ελεύθερη διακίνηση στο πλαίσιο των μικτών οικονομιών απαιτούνται πολύ περισσότερες προϋποθέσεις, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται η δυνατότητα μεταφοράς των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης, η αμοιβαία αναγνώριση όλων των διπλωμάτων και των επαγγελματικών τοπικών προσόντων ένα δίκτυο ενημέρωσης για τις δυνατότητες εξεύρεσης εργασίας, μέσω της εύρυθμης λειτουργίας ενός συστήματος αμοιβαίας πληροφόρησης στον τομέα της εργασίας και τέλος η συνεργασία μεταξύ των αστυνομικών αρχών.

Οι δυσκολίες που αντιμετωπίζει η κοινότητα στη χάραξη ενιαίας πολιτικής στα κρίσιμα αυτά θέματα οφείλεται στο γεγονός ότι τα θέματα ελέγχων για τη διασφάλιση της εσωτερικής ασφάλειας των κρατών μελών είναι στην αρμοδιότητα των κρατών μελών και όχι της κοινότητας. Οι δυσκολίες για την εξεύρεση λύσεων στο θέμα της ελεύθερης κυκλοφορίας προσώπων προέρχονται κυρίως από το γεγονός ότι σε μία περίοδο που παρατηρείται αυξημένη εγκληματικότητα (διακίνηση και εμπορία

ναρκωτικών, «πλούσιμο χρημάτων», τρομοκρατία) το κάθε κράτος μέλος προσπαθεί να διασφαλίσει την εσωτερική του ασφάλεια, πριν προχωρήσει στην απελευθέρωση της κυκλοφορίας προσώπων. Αυτό σημαίνει ότι, αν δεν υπάρχει συμφωνία πάνω σε ένα κοινό τρόπο ελέγχου στα εξωτερικά σύνορα της κοινότητας, ορισμένα κράτη μέλη της δεν είναι διατεθειμένα να εκχωρήσουν την εθνική τους αρμοδιότητα στον τομέα αυτό.

Οι ωφέλειες που προκύπτουν από την ελεύθερη διακίνηση ασκούν σοβαρή επιρροή στην περαιτέρω οικονομική ανάπτυξη. Κατά πρώτο λόγο ευνοούνται σημαντικά οι χώρες που διαθέτουν πλεονάζων εργατικό δυναμικό, γιατί έχουν τη δυνατότητα να το διοχετεύσουν στο εσωτερικό της κοινότητας και έτσι να δώσουν διέξοδο στο πρόβλημα ανεργίας και υποασχόλησης. Επίσης επιτυγχάνεται ισορροπία του ισοζυγίου πληρωμών, όταν συμβαίνει τούτο να είναι ελλειμματικό, ενώ δεν είναι λιγότερο σημαντική η συμβολή των παλιννοστούντων στην ποιοτική άνοδο του εργατικού δυναμικού, ιδιαίτερα όσον αφορά την εξοικείωση αρκετά μεγάλου τμήματός του προς τον τρόπο ζωής και εργασίας στα μεγάλα αστικά κέντρα.

Εννοείται βέβαια ότι και οι χώρες υποδοχής αποκομίζουν σημαντικά οφέλη, γιατί έτσι επέρχεται ισορροπία στην αγορά εργασίας τους και μπορούν πλέον να καλύψουν τις ανάγκες της παραγωγής τους, ενώ τα εμπόσματα των μεταναστών στις πατρίδες τους βοηθούν πολλές φορές στη μείωση του πλεονάσματος του ισοζυγίου πληρωμών τους όταν τούτο δεν είναι επιθυμητό για λόγους νομισματικής σταθερότητας.

Σε περιπτώσεις μαζικής μετανάστευσης είναι δυνατόν να παρουσιασθούν μειονεκτήματα για τη χώρα αποστολής εργατών, γιατί είναι πιθανό να αποτελέσει μια τέτοια μετανάστευση την κυριότερη αιτία αποπληθισμού ορισμένων περιοχών ζωτικής σημασίας και να συμβάλει αισθητά στο δημογραφικό γηρασμό και στη μείωση της γαμηλιότητας και γονιμότητας.

Η μαζική μετανάστευση τέλος είναι δυνατόν να οδηγήσει και σε στενότητα εργασίας σε ορισμένους κλάδους παραγωγής ή επαγγέλματα και στη χειρότερη περίπτωση σε γενική στενότητα εργασίας.

Βασικό κίνητρο των εκατομμυρίων ευρωπαίων που μετακινήθηκαν σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες αναζητώντας εργασία, δεν ήταν η ελεύθερη βούλησή τους, που θεωρητικά αποτελεί την βασική προϋπόθεση της ελευθερίας κυκλοφορίας. Στην πραγματικότητα ήταν οι συνθήκες ζωής και εργασίας στην πατρίδα τους το κίνητρο που τους έσπρωξε να αναζητήσουν εργασία αλλού εξασφαλίζοντας έτσι καλύτερους όρους διαβίωσης και εργασίας.

Πολύ βασικό είναι το γεγονός ότι παρατηρείται μικρή κινητικότητα.⁴⁷ Το γεγονός αυτό είναι αληθινό, γιατί ευρωπαϊκές χώρες όπως η Ελλάδα, η Ιταλία, η Ισπανία και η Πορτογαλία έχουν φθάσει να έχουν καθαρή μετανάστευση κοντά στο μηδέν, ενώ παλαιότερα ανακούφιζαν τις βόρειες χώρες της Ευρώπης από την έλλειψη εργατικού δυναμικού. Αυτό συμβαίνει αρχικά από την αλματώδη αύξηση της ανεργίας, σε συνδυασμό με την έλλειψη κοινοτικών πόρων και την αντίθεση των περισσότερων εθνικών κυβερνήσεων

47. Λ. Τσουκαλής, *Η νέα ευρωπαϊκή οικονομία, η πολιτική και οικονομική διάσταση της ολοκλήρωσης* Εκδ. παραζήση, σελ. 200

στο θέμα της άνοιξης των συνόρων. Ακόμα εξίσου σημαντικό στη μείωση της ενδοκοινοτικής διακίνησης είναι ότι τα τελευταία χρόνια παρατηρείται η είσοδος σημαντικού αριθμού προσφύγων προερχομένων από την Ασία και την ανατολική Ευρώπη, οι οποίοι έχουν εγκατασταθεί και διαμένουν στις χώρες της κοινότητας, προσφέροντας την εργασία τους. Αυτοί οι εργαζόμενοι πλεονεκτούν έναντι των κοινοτικών εργαζόμενων, γιατί ο ελαστικός τρόπος χρησιμοποίησής τους, το χαμηλότερο κόστος τους και η ελλιπής κοινωνική ασφάλισή τους, τους κάνει περισσότερο ελκυστικούς στους εργοδότες. Επίσης η άνοδος του βιοτικού επιπέδου στις χώρες της Νότιας Ευρώπης, η οποία τροφοδοτούσε παλαιότερα την βόρεια Ευρώπη σε εργάτες καθώς και η μη σωστή ενημέρωση των φορέων που αναλαμβάνουν την ελεύθερη διακίνηση, έχουν όντως συντελέσει στην μικρή κινητικότητα.

Τέλος στην Ελλάδα, παλιότερα που δεν ήταν μέλος ακόμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σημειωνόταν μεγάλη μετανάστευση, αλλά τα τελευταία χρόνια τα στοιχεία είναι αποθαρρυντικά και δεν σημειώνεται αξιόλογη κινητικότητα. Παράλληλα διαπιστώνεται και ελάχιστη διακίνηση αλλοδαπού εργατικού δυναμικού προς την Ελλάδα και αυτό, γιατί οι μέσες αμοιβές εργασίας εδώ είναι ακόμα σημαντικά χαμηλότερες από τις αντίστοιχες ευρωπαϊκές χώρες, καθώς και οι παροχές κοινωνικής ασφάλισης είναι πολύ καλύτερες εκεί.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Π.Δ. Δαγτόγλου, *“ Η Ελευθερία κυκλοφορίας προσώπων υπηρεσιών και κεφαλαίων ”*, εκδόσεις Σάκκουλα
- Hans Peter Ipsen , *“ Ευρωπαϊκό κοινοτικό δίκαιο ”* εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα – Κομοτηνή 1983
- P.S.R.F. Mathijeh, *“ Οδηγός στο ευρωπαϊκό κοινοτικό δίκαιο ”*, εκδόσεις Παπαζήση
- Ν.Σ. Μούσης , *“ Ευρωπαϊκή Ένωση, δίκαιο-οικονομία-πολιτική ”*, εκδόσεις Παπαζήση
- Α.Δ. Παπαγιαννίδης – Α.Ι. Χριστογιαννόπουλος, *“ Ερμηνεία κατ’ άρθρο της σύμβασης της Ε.Ο.Κ. ”* εκδόσεις Σάκκουλα
- Σ.Ε. Περραάκη – Γ.Δ. Ληξουριώτη, *“ Ευρωπαϊκός κοινωνικός χώρος και κοινοτικός κοινωνικός χάρτης ”*, εκδόσεις Σάκκουλα Αθήνα 1990
- Φ.Τ. Πιέρρος – ΛΑ. Μιχαλοπούλου – Δώρα, *“ Η κοινωνική πολιτική της Ε.Ο.Κ. ”*, εκδόσεις Παπαζήση.
- Π. Ρουμελιώτης, *“ Το αύριο της Ευρώπης στο κατώφλι του 21^{ου} αιώνα, η μετά Μάαστριχτ εποχή ”* , εκδόσεις Νέα Σύνορα, Α.Α. Λιβάνη
- Ν. Σαρρής, *“ Ευρωπαϊκή Ενοποίηση, μια θεσμική πολιτική και οικονομική προσέγγιση ”*, εκδόσεις Έλλην.
- Λ. Τσουκάλης, *“ Η νέα ευρωπαϊκή οικονομία, η πολιτική και οικονομική διάσταση της ολοκλήρωσης ”* εκδόσεις Παπαζήση.

ΠΡΩΤΟΓΕΝΕΙΣ ΠΗΓΕΣ

1. Οδηγία 64/221/Ε.Ο.Κ. του συμβουλίου της 25^{ης} Φεβρουαρίου 1964 περί του συντονισμού των ειδικών μέτρων για τη διακίνηση και τη διαμονή αλλοδαπών, τα οποία δικαιολογούνται για λόγους δημόσιας τάξεως, δημόσιας ασφάλειας ή δημόσιας υγείας.
2. Κανονισμός (Ε.Ο.Κ.) αριθμ. 1612/68 του Συμβουλίου της 15^{ης} Οκτωβρίου 1968 περί ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζόμενων στο εσωτερικό της κοινότητας.
3. Οδηγία 68/360 Ε.Ο.Κ. του συμβουλίου της 15^{ης} Οκτωβρίου 1968 περι καταργήσεως των περιορισμών στη διακίνηση και στη διαμονή των εργαζομένων των κρατών μελών και των οικογενειών τους στο εσωτερικό της κοινότητας.
4. Οδηγία 77/486/Ε.Ο.Κ. του συμβουλίου της 25^{ης} Ιουλίου 1977 περί της σχολικής φοιτήσεως των τέκνων διακινούμενων εργαζόμενων.
5. Κανονισμός (Ε.Ο.Κ.) αριθ. 1408/71 του συμβουλίου της 14^{ης} Ιουνίου 1971 περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς και τις οικογένειές που τους διακινούνται εντός της κοινότητας.
6. Κανονισμός (Ε.Ο.Κ.) αριθ. 1247/92 του συμβουλίου της 30^{ης} Απριλίου 1992 για την τροποποίηση του κανονισμού (Ε.Ο.Κ.) αριθ. 1408/71 περί εφαρμογής συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της κοινότητας.
7. Οδηγία του Συμβουλίου της 21^{ης} Μαΐου 1973 περί καταργήσεως των περιορισμών στη διακίνηση και στη διαμονή των

υπηκόων των κρατών μελών στο εσωτερικό της κοινότητας στον τομέα της εγκαταστάσεως και της παροχής υπηρεσιών.

8. 75/457/Ε.Ο.Κ: Σύσταση του Συμβουλίου της 22^{ης} Ιουλίου 1975 περί της αρχής της εβδομάδας των 40 ωρών και της αρχής των τεσσάρων εβδομάδων ετήσιας άδειας μετ' αποδοχών.

9. 82/857/Ε.Ο.κ: Σύσταση του Συμβουλίου της 10^{ης} Δεκεμβρίου 1982 σχετικά με τις αρχές μιας κοινοτικής πολιτικής όσον αφορά την ηλικία συνταξιοδότησης.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

es | da | de | | en | fr | it | nl | pt | fi | sv

Ισχύουσα κοινοτική νομοθεσία

Έγγραφο 364L0221

Σχετικά κεφάλαια του Ευρετηρίου:

[05.20.40.20 - Εφαρμογή στους θεσπισθέντες ενοχλούμενους]

364L0221

Οδηγία 64/221/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 25ης Φεβρουαρίου 1964 περί του συντονισμού των ειδικών μέτρων για τη διακίνηση και τη διαμονή αλλοδαπών, τα οποία δικαιολογούνται για λόγους δημοσίας τάξεως, δημοσίας ασφαλείας ή δημοσίας υγείας

ΕΠΙΣΗΜΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΑΡΙΘ. 056 της 04/04/1964 σ. 0850 - 0857

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΕΕ ΣΤΑ ΔΑΝΙΚΑ ..... 1.ΣΕΙΡΑ (63-64) σ. 109

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΕΕ ΣΤΑ ΑΓΓΛΙΚΑ ..... 1.ΣΕΙΡΑ (63-64) σ. 117

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΕΕ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ... ΚΕΦΑΛΑΙΟ : 5 ΤΟΜΟΣ : 1 σ. 16

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΕΕ ΣΤΑ ΙΣΠΑΝΙΚΑ ... ΚΕΦΑΛΑΙΟ : 5 ΤΟΜΟΣ : 1 σ. 36

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΕΕ ΣΤΑ ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΚΑ : ΚΕΦΑΛΑΙΟ : 5 ΤΟΜΟΣ : 1 σ. 36

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΕΕ ΣΤΑ ΦΙΝΛΑΝΔΙΚΑ: ΞΕΝΑΚΑΙΟ 5 ΤΟΜΟΣ : 1 σ. 28

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΕΕ ΣΤΑ ΣΟΥΗΔΙΚΑ: ΞΕΝΑΚΑΙΟ 5 ΤΟΜΟΣ : 1 σ. 28

Μεταγενέστερες τροποποιήσεις:

Τροποποίηση από [372L0194](#) (ΕΕ L 121 26.05.72 σ.32) (ΕΛ ΚΕΦ 5 Τ 1 σ.218)

Περιλαμβάνεται σε [294A0103\(55\)](#) (ΕΕ L 001 03.01.94 σ.325)

Κείμενο:

ΟΔΗΓΙΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 25ης Φεβρουαρίου 1964 περί του συντονισμού των ειδικών μέτρων για τη διακίνηση και τη διαμονή αλλοδαπών, τα οποία δικαιολογούνται από λόγους δημοσίας τάξεως, δημοσίας ασφαλείας ή δημοσίας υγείας

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ,

Έχοντας υπόψη:

την συνθήκη περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 56 παράγραφος 2,

τον κανονισμό αριθ. 15 του Συμβουλίου της 16ης Αυγούστου 1961 περί των πρώτων μέτρων για την πραγματοποίηση της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων εντός της Κοινότητας(1), και ιδίως το άρθρο 47,

την οδηγία του Συμβουλίου της 16ης Αυγούστου 1961 περί της διοικητικής διαδικασίας και πρακτικής όσον αφορά την είσοδο, την απασχόληση και την διαμονή των εργαζομένων ενός Κράτους μέλους, καθώς και των οικογενειών τους, στα άλλα Κράτη μέλη της Κοινότητας(2),

τα γενικά προγράμματα για την κατάργηση των περιορισμών στην ελευθερία εγκαταστάσεως και στην ελεύθερη παροχή υπηρεσιών (3), και ιδίως τον τίτλο II,

την οδηγία του Συμβουλίου της 25ης Φεβρουαρίου 1964 περί καταργήσεως

των περιορισμών στη διακίνηση και διαμονή των υπηκόων των Κρατών μελών στο εσωτερικό της Κοινότητας στον τομέα της εγκαταστάσεως και της παροχής υπηρεσιών(4),

την πρόταση της Επιτροπής,

την γνώμη της Συνελεύσεως(5),

την γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής(6) Εκτιμώντας:

ότι ο συντονισμός των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων που προβλέπουν ειδικό καθεστώς για τους αλλοδαπούς και δικαιολογούνται από λόγους δημοσίας τάξεως, δημοσίας ασφαλείας ή δημοσίας υγείας πρέπει εν πρώτοις να αναφέρεται στις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής των υπηκόων των Κρατών μελών που διακινούνται εντός της Κοινότητας, είτε προκειμένου να ασκήσουν μισθωτή ή μη μισθωτή δραστηριότητα, είτε προκειμένου να αποδεχθούν υπηρεσίες-

ότι ο συντονισμός αυτός προϋποθέτει ιδίως την προσέγγιση των διαδικασιών που τηρούνται στα Κράτη μέλη, όταν γίνεται επίκληση λόγων δημοσίας τάξεως, δημοσίας ασφαλείας και δημοσίας υγείας, στον τομέα της διακινήσεως και της διαμονής αλλοδαπών-

ότι πρέπει σε κάθε Κράτος μέλος να παρέχονται στους υπηκόους των άλλων Κρατών μελών επαρκείς δυνατότητες ασκήσεως προσφυγής κατά των πράξεων της διοικήσεως στον τομέα αυτόν-

ότι η απαρίθμηση των ασθενειών και αναπηριών που δύνανται να θέσουν σε κίνδυνο την δημοσία υγεία, την δημοσία τάξη και την δημοσία ασφάλεια θα είχε μικρή πρακτική αξία και δεν θα ήταν εξαντλητική, και ότι αρκεί να συγκεντρωθούν οι παθήσεις αυτές κατά κατηγορίες,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΟΔΗΓΙΑ:

Άρθρο 1

1. Οι διατάξεις της παρούσης οδηγίας ισχύουν για τους υπηκόους ενός Κράτους μέλους, οι οποίοι διαμένουν ή μεταβαίνουν σε άλλο Κράτος μέλος της Κοινότητας, είτε προκειμένου να ασκήσουν μισθωτή ή μη μισθωτή δραστηριότητα, είτε προκειμένου να αποδεχθούν υπηρεσίες.

2. Οι διατάξεις αυτές ισχύουν επίσης για τον σύζυγο και τα μέλη της οικογενείας που πληρούν τις προϋποθέσεις των κανονισμών και των οδηγιών που εκδίδονται στον τομέα αυτόν εις εκτέλεση της συνθήκης.

Άρθρο 2

1. Η παρούσα οδηγία αφορά τις διατάξεις τις σχετικές με την είσοδο στην επικράτεια, την έκδοση ή την ανανέωση της αδείας διαμονής ή την απομάκρυνση από την επικράτεια, οι οποίες θεσπίζονται από τα Κράτη μέλη για λόγους δημοσίας τάξεως, δημοσίας ασφαλείας ή δημοσίας υγείας.

2. Επίκληση τέτοιων λόγων δεν είναι δυνατόν να γίνει για την εξυπηρέτηση οικονομικών σκοπών.

Άρθρο 3

1. Τα μέτρα δημοσίας τάξεως ή δημοσίας ασφαλείας πρέπει να βασίζονται αποκλειστικά στην προσωπική συμπεριφορά του ατόμου που αφορούν.

2. Προηγούμενες ποινικές καταδίκες δεν δύνανται καθ' εαυτές να αιτιολογήσουν την λήψη παρόμοιων μέτρων.

3. Η λήξη ισχύος της ταυτότητας ή του διαβατηρίου που επέτρεψε την είσοδο στην χώρα υποδοχής και την έκδοση της αδείας διαμονής δεν δύναται να αποτελέσει λόγο απομακρύνσεως από την επικράτεια.

4. Το Κράτος που εξέδωσε την ταυτότητα ή το διαβατήριο επιτρέπει χωρίς διατυπώσεις την επάνοδο στην επικράτεια του εκείνου υπέρ του οποίου έχει εκδοθεί το έγγραφο έστω κι αν το εν λόγω έγγραφο δεν ισχύει πλέον ή αν αμφισβητείται η ιθαγένεια του προσώπου αυτού.

Άρθρο 4

1. Οι μόνες ασθένειες ή αναπηρίες, οι οποίες δύνανται να δικαιολογήσουν την άρνηση εισόδου στην επικράτεια ή την άρνηση εκδόσεως της πρώτης αδείας διαμονής, είναι εκείνες που αναφέρονται στο παράρτημα.
2. Οι επιγενόμενες ασθένειες ή αναπηρίες μετά την έκδοση της πρώτης αδείας διαμονής δεν δύνανται να δικαιολογήσουν την άρνηση ανανεώσεως της αδείας διαμονής ή την απομάκρυνση από την επικράτεια.
3. Τα Κράτη μέλη δεν δύνανται να θεσπίζουν νέες διατάξεις ή να λαμβάνουν μέτρα περισσότερο περιοριστικά από αυτά που ισχύουν κατά την ημερομηνία κοινοποίησης της παρούσης οδηγίας.

Άρθρο 5

1. Η απόφαση για την χορήγηση ή την άρνηση χορηγήσεως της πρώτης αδείας διαμονής πρέπει να λαμβάνεται εντός συντομοτάτης προθεσμίας, το αργότερο δε εντός έξη μηνών από της αιτήσεως.
Επιτρέπεται στον ενδιαφερόμενο να διαμείνει προσωρινά στην επικράτεια, έως ότου αποφασισθεί η χορήγηση ή η άρνηση χορηγήσεως της αδείας διαμονής.
2. Η χώρα υποδοχής δύναται, αν το κρίνει απαραίτητο, να ζητήσει από το Κράτος μέλος καταγωγής και, ενδεχομένως, από τα άλλα Κράτη μέλη πληροφορίες για το ποινικό μητρώο του αιτούντος από άποψη ποινικού δικαίου. Η ενημέρωση αυτή δεν δύναται να έχει συστηματικό χαρακτήρα. Το Κράτος μέλος, από το οποίο ζητείται η πληροφορία, οφείλει να απαντήσει εντός δύο μηνών.

Άρθρο 6

Οι λόγοι δημοσίας τάξεως, δημοσίας ασφαλείας ή δημοσίας υγείας, επί των οποίων βασίζεται η απόφαση που τον αφορά, γνωστοποιούνται στον ενδιαφερόμενο, εκτός αν λόγοι ασφαλείας του Κράτους αντιτίθενται στην γνωστοποίηση.

Άρθρο 7

Η απόφαση περί αρνήσεως εκδόσεως ή ανανεώσεως αδείας διαμονής ή η απόφαση περί απομακρύνσεως από την επικράτεια κοινοποιείται στον ενδιαφερόμενο. Η κοινοποίηση περιέχει μνεία της προθεσμίας, η οποία τάσσεται για την εγκατάλειψη της επικρατείας. Εκτός επείγουσών περιπτώσεων, η προθεσμία αυτή δεν δύναται να είναι μικρότερη των δεκαπέντε ημερών, εφ' όσον ο ενδιαφερόμενος δεν έχει ακόμη λάβει άδεια διαμονής, και ενός μηνός στις άλλες περιπτώσεις.

Άρθρο 8

Ο ενδιαφερόμενος πρέπει να δύναται να ασκήσει κατά της αποφάσεως περί αρνήσεως εισόδου, αρνήσεως εκδόσεως ή ανανεώσεως της αδείας διαμονής ή κατά της αποφάσεως περί απομακρύνσεως από την επικράτεια, τις προσφυγές που δύνανται να ασκήσουν οι ημεδαποί κατά των πράξεων της διοικήσεως.

Άρθρο 9

1. Αν δεν χωρεί προσφυγή σε δικαστήριο ή αν η προσφυγή αυτή αναφέρεται μόνο στην νομιμότητα της αποφάσεως ή αν δεν έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα, η απόφαση περί αρνήσεως ανανεώσεως της αδείας διαμονής ή η απόφαση περί απομακρύνσεως του κατόχου αδείας διαμονής από την επικράτεια λαμβάνεται από την διοικητική αρχή - εκτός επείγουσών περιπτώσεων - μόνο κατόπιν γνώμης αρμοδίας αρχής της χώρας υποδοχής, ενώπιον της οποίας ο ενδιαφερόμενος πρέπει να δύναται να προβάλλει τα μέσα υπερασπίσεώς του

και να δύναται να επικουρείται ή να εκπροσωπείται κατά τους διαδικαστικούς όρους που προβλέπονται από την εθνική νομοθεσία.

Η αρχή αυτή πρέπει να είναι άλλη από εκείνη που έχει αρμοδιότητα να λαμβάνει την απόφαση περί αρνήσεως ανανεώσεως της αδείας διαμονής ή την απόφαση περί απομακρύνσεως.

2. Οι αποφάσεις περί αρνήσεως εκδόσεως της πρώτης αδείας διαμονής, καθώς και οι αποφάσεις περί απομακρύνσεως προ της εκδόσεως της εν λόγω αδείας υποβάλλονται προς εξέταση, κατόπιν αιτήσεως του ενδιαφερομένου, στην αρχή εκείνη, η προηγουμένη γνώμη της οποίας προβλέπεται από την παράγραφο 1. Ο ενδιαφερόμενος επιτρέπεται τότε να αναλάβει αυτοπροσώπως την υπεράσπισή του, εκτός αν λόγοι ασφαλείας του Κράτους αντιτίθενται στην υπεράσπιση αυτή.

Άρθρο 10

1. Τα Κράτη μέλη λαμβάνουν τα μέτρα που είναι αναγκαία για να συμμορφωθούν προς την παρούσα οδηγία εντός έξι μηνών από της κοινοποιήσεώς της και ενημερώνουν αμέσως περί αυτού την Επιτροπή.

2. Τα Κράτη μέλη μεριμνούν για την γνωστοποίηση στην Επιτροπή του κειμένου των σημαντικότερων διατάξεων εσωτερικού δικαίου, τις οποίες θεσπίζουν στον τομέα που διέπεται από την παρούσα οδηγία.

Άρθρο 11

Η παρούσα οδηγία απευθύνεται στα Κράτη μέλη.

Έγινε στις Βρυξέλλες, στις 25 Φεβρουαρίου 1964.

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

H. FAYAT

(1) ΕΕ αριθ. 57 της 26.8.1961, σ. 1073/61.

(2) ΕΕ αριθ. 80 της 13.12.1961, σ. 1513/61.

(3) ΕΕ αριθ. 2 της 15.1.1962, σ. 32/62 και 36/62.

(4) ΕΕ αριθ. 56 της 4.4.1964, σ. 845/64.

(5) ΕΕ αριθ. 134 της 14.12.1962, σ. 2861/62.

(6) ΕΕ αριθ. 56 της 4.4.1964, σ. 856/64.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

A. Ασθένειες που δύναται να θέσουν σε κίνδυνο την δημόσια υγεία:

1. Ασθένειες που υπόκεινται σε καραντίνα και αναφέρονται στον Διεθνή Υγειονομικό Κανονισμό αριθ. 2 της 25ης Μαΐου 1951 της Παγκόσμιας Οργανώσεως Υγείας.

2. Φυματίωση του αναπνευστικού συστήματος, ενεργή ή μη εξελικτική τάση.

3. Σύφιλη.

4. Άλλες μεταδοτικές λοιμώδεις ή παρασιτικές ασθένειες, εφ' όσον αποτελούν στην χώρα υποδοχής αντικείμενο προστατευτικών διατάξεων έναντι των ημεδαπών.

B. Ασθένειες και αναπηρίες που δύναται να θέσουν σε κίνδυνο την δημόσια τάξη ή την δημόσια ασφάλεια:

1. Τοξικομανία.

2. Βαρείς ψυχοπνευματικές διαταραχές- έκδηλες καταστάσεις ψυχώσεως με υπερκινητικότητα, παραλήρημα, παραισθήσεις ή σύγχυση.

Τέλος κειμένου

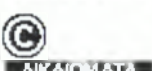
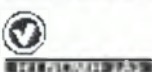
Ευρώπη

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

2

Ισχύουσα κοινοτική νομοθεσία

Έγγραφο 368R1612

Σχετικά κεφάλαια του Ευρετηρίου:

[05.10 - Ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων]

368R1612 **ενσωματωμένα**

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 1612/68 του Συμβουλίου της 15ης Οκτωβρίου 1968 περί της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων στο εσωτερικό της Κοινότητας
ΕΠΙΣΗΜΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΑΡΙΘ. L 257 της 19/10/1968 σ. 0002 - 0012

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΕΕ ΣΤΑ ΔΑΝΙΚΑ .....: 1.ΣΕΙΡΑ 68(II) σ. 467

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΕΕ ΣΤΑ ΑΓΓΛΙΚΑ .....: 1.ΣΕΙΡΑ 68(II) σ. 475

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΕΕ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ...: ΚΕΦΑΛΑΙΟ : 5 ΤΟΜΟΣ : 1 σ. 33

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΕΕ ΣΤΑ ΙΣΠΑΝΙΚΑ ...: ΚΕΦΑΛΑΙΟ : 5 ΤΟΜΟΣ : 1 σ. 77

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΕΕ ΣΤΑ ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΚΑ : ΚΕΦΑΛΑΙΟ : 5 ΤΟΜΟΣ : 1 σ. 77

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΕΕ ΣΤΑ ΦΙΝΛΑΝΔΙΚΑ: ΞΕΝΑΚΑΙΟ 5 ΤΟΜΟΣ : 1 σ. 33

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΕΕ ΣΤΑ ΣΟΥΗΔΙΚΑ: ΞΕΝΑΚΑΙΟ 5 ΤΟΜΟΣ : 1 σ. 33

Μεταγενέστερες τροποποιήσεις:

Παρέκλιση από 172B

Τροποποίηση από 172B

Τροποποίηση από 376R0312 (ΕΕ L 039 14.02.76 σ.2) (ΕΛ ΚΕΦ 5 Τ 2 σ.68)

Παρέκλιση από 179H

Τροποποίηση από 185I

Διαφρπ. εφαρμ. με 185I

Τροποποίηση από 392R2434 (ΕΕ L 245 26.08.92 σ.1)

Περιλαμβάνεται σε 294A0103(55) (ΕΕ L 001 03.01.94 σ.325)

Κείμενο:

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΟΚ) ΑΡΙΘ. 1612/68 ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 15ης Οκτωβρίου 1968 περί της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων στο εσωτερικό της Κοινότητας

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

την συνθήκη περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και ιδίως το άρθρο 49,

την πρόταση της Επιτροπής,

την γνώμη της Συνελεύσεως(1),

την γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής(2),

Εκτιμώντας:

ότι η ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων στο εσωτερικό της Κοινότητας πρέπει να εξασφαλισθεί το αργότερο κατά την λήξη της μεταβατικής περιόδου- ότι η πραγματοποίηση του στόχου αυτού συνεπάγεται την κατάργηση κάθε διακρίσεως που

Βασίζεται στην ιθαγένεια μεταξύ των εργαζομένων των Κρατών μελών, όσον αφορά την απασχόληση, την αμοιβή, και τους άλλους όρους εργασίας καθώς και το δικαίωμα των εργαζομένων να διακινούνται ελεύθερα στο εσωτερικό της Κοινότητας για να ασκήσουν μισθωτή δραστηριότητα, με την επιφύλαξη των περιορισμών που δικαιολογούνται για λόγους δημοσίας τάξεως, δημοσίας ασφαλείας και δημοσίας υγείας-

ότι λόγω ιδίως της επιταχύνσεως της δημιουργίας της τελωνειακής ενώσεως, και προκειμένου να εξασφαλισθεί η ταυτόχρονη πραγματοποίηση των θεμελιωδών αρχών της Κοινότητας, θα πρέπει να εκδοθούν οι διατάξεις εκείνες που επιτρέπουν να επιτευχθούν οι στόχοι που ορίζονται στα άρθρα 48 και 49 της συνθήκης στον τομέα της ελεύθερης κυκλοφορίας, και να ολοκληρωθούν τα μέτρα που έχουν θεσπισθεί διαδοχικώς στο πλαίσιο του κανονισμού αριθ. 15 περί των πρώτων μέτρων για την πραγματοποίηση της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων στο εσωτερικό της Κοινότητας(3), και του κανονισμού αριθ. 38/64/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 25ης Μαρτίου 1964 περί της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων στο εσωτερικό της Κοινότητας(4)-

ότι η ελεύθερη κυκλοφορία συνιστά για τους εργαζομένους και τις οικογένειές τους θεμελιώδες δικαίωμα- ότι η κινητικότητα του εργατικού δυναμικού στην Κοινότητα πρέπει να αποτελεί για τον εργαζόμενο ένα από τα μέσα που του εξασφαλίζουν την δυνατότητα να βελτιώσει τους όρους διαβίωσης και εργασίας του και να διευκολύνει την κοινωνική του προαγωγή, και ταυτόχρονα πρέπει να συμβάλλει στην ικανοποίηση των αναγκών της οικονομίας των Κρατών μελών- ότι πρέπει να κατοχυρωθεί το δικαίωμα όλων των εργαζομένων των Κρατών μελών να ασκούν την δραστηριότητα της εκλογής τους στο εσωτερικό της Κοινότητας-

ότι το δικαίωμα αυτό πρέπει να αναγνωρίζεται αδιακρίτως στους "μονίμους", εποχιακούς, μεθοριακούς εργαζομένους ή σ' εκείνους που ασκούν τη δραστηριότητά τους επ' ευκαιρία παροχής υπηρεσιών-

ότι το δικαίωμα της ελεύθερης κυκλοφορίας απαιτεί, για να μπορεί να ασκείται υπό αντικειμενικές συνθήκες ελευθερίας και αξιοπρεπείας, να εξασφαλισθεί πραγματικά και νομικά η ισότης μεταχειρίσεως ως προς την άσκηση μισθωτής δραστηριότητας και την ανεύρεση στέγης, και επίσης να καταργηθούν τα εμπόδια στην κινητικότητα των εργαζομένων, ιδίως όσον αφορά το δικαίωμα του εργαζομένου να συνοδεύεται από την οικογένειά του και τις προϋποθέσεις ενσωματώσεως της οικογενείας αυτής στη χώρα υποδοχής-

ότι η αρχή της μη διακρίσεως μεταξύ των εργαζομένων της Κοινότητας συνεπάγεται την αναγνώριση, σε όλους τους υπηκόους των Κρατών μελών, της ίδιας προτεραιότητας ως προς την απασχόληση με εκείνη που απολαύουν οι ημεδαποί εργαζόμενοι-

ότι είναι αναγκαίο να ενισχυθούν οι μηχανισμοί θέσεως σε επαφή και συμψηφισμού της προσφοράς και ζήτησεως εργασίας ιδίως δια της αναπτύξεως της άμεσης συνεργασίας μεταξύ των κεντρικών υπηρεσιών απασχολήσεως εργατικού δυναμικού αλλά και μεταξύ των περιφερειακών υπηρεσιών, καθώς και δια της εντατικοποιήσεως και του συντονισμού της ενημερώσεως, προκειμένου να εξασφαλισθεί γενικώς μία σαφέστερη εικόνα της αγοράς εργασίας- ότι οι εργαζόμενοι που επιθυμούν να μετακινηθούν πρέπει επίσης να ενημερώνονται τακτικά περί των όρων διαβίωσης και εργασίας- ότι, εξ άλλου, είναι σκόπιμο να προβλεφθούν μέτρα για την περίπτωση κατά την οποία ένα Κράτος μέλος υφίσταται ή προβλέπει στην αγορά εργασίας του διαταραχές, οι οποίες δύνανται να προκαλέσουν σοβαρούς κινδύνους στο επίπεδο διαβίωσης και απασχολήσεως σε μία περιοχή ή μία βιομηχανία- ότι προς τον σκοπό αυτόν η αλληλοενημέρωση που αποβλέπει στην αποθάρρυνση της διακινήσεως των εργαζομένων προς αυτή την περιοχή ή βιομηχανία αποτελεί μέσο που πρέπει να εφαρμοσθεί κατά προτεραιότητα, αλλ' ότι, ενδεχομένως, τα αποτελέσματα της ενημερώσεως αυτής πρέπει να δύνανται να ενισχύονται με προσωρινή αναστολή λειτουργίας των προαναφερθέντων μηχανισμών, η σχετική δε απόφαση πρέπει να

λαμβάνεται σε κοινοτικό επίπεδο-
ότι υπάρχει στενή σχέση μεταξύ ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων,
απασχολήσεως και επαγγελματικής εκπαίδευσης, κατά το μέτρο που η τελευταία
τείνει να καταστήσει τους εργαζομένους ικανούς να ανταποκριθούν σε συγκεκριμένες
προσφορές εργασίας που προέρχονται από άλλες περιοχές της Κοινότητας- ότι η σχέση
αυτή καθιστά αναγκαία την μελέτη των συναφών προβλημάτων, όχι πλέον
μεμονωμένα, αλλά σε στενή αλληλεξάρτηση μεταξύ τους, λαμβανομένων επίσης υπ'
όψη των προβλημάτων απασχολήσεως σε περιφερειακό επίπεδο και ότι είναι συνεπώς
αναγκαίοι οι προσπάθειες των Κρατών μελών να στραφούν προς την κατεύθυνση του
συντονισμού της πολιτικής τους στον τομέα της απασχολήσεως σε κοινοτικό επίπεδο-
ότι το Συμβούλιο, με την απόφαση της 15ης Οκτωβρίου 1968(5) επεξέτεινε στα
γαλλικά υπερπόντια διαμερίσματα την ισχύ των άρθρων 48 και 49 της συνθήκης καθώς
και των διατάξεων που εθεσπίστησαν για την εφαρμογή τους,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΟΝ ΠΑΡΟΝΤΑ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ:

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΤΙΤΛΟΣ Ι

Πρόσβαση σε απασχόληση

Άρθρο 1

1. Κάθε υπήκοος Κράτους μέλους, ανεξαρτήτως του τόπου διαμονής του, έχει το
δικαίωμα να αναλαμβάνει μισθωτή δραστηριότητα και να την ασκεί στην επικράτεια
άλλου Κράτους μέλους, συμφώνως προς τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές
διατάξεις που ρυθμίζουν την απασχόληση των ημεδαπών εργαζομένων του Κράτους
αυτού.

2. Απολαύει ιδίως στην επικράτεια άλλου Κράτους μέλους, του ιδίου, όπως και οι
υπήκοοι του Κράτους αυτού, δικαιώματος προτεραιότητας στις διαθέσιμες θέσεις
εργασίας.

Άρθρο 2

Κάθε υπήκοος Κράτους μέλους και κάθε εργοδότης που ασκεί δραστηριότητα στην
επικράτεια Κράτους μέλους δύνανται ν' ανταλλάσσουν μεταξύ τους αιτήσεις ζήτησεως
και προσφοράς εργασίας, να συνάπτουν συμβάσεις εργασίας και να τις εκτελούν,
συμφώνως προς τις ισχύουσες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις,
χωρίς να δύναται να προκύψει εξ αυτού διάκριση.

Άρθρο 3

1. Στο πλαίσιο του παρόντος κανονισμού, δεν εφαρμόζονται οι νομοθετικές,
κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις ή οι διοικητικές πρακτικές Κράτους μέλους:

- οι οποίες περιορίζουν ή εξαρτούν από όρους, που δεν προβλέπονται για τους
ημεδαπούς, την ζήτηση και την προσφορά εργασίας, την πρόσληψη σε απασχόληση
και την άσκησή της από τους αλλοδαπούς,

- ή οι οποίες, αν και εφαρμόζονται ανεξαρτήτως ιθαγενείας έχουν ως αποκλειστικό ή
κύριο σκοπό ή αποτέλεσμα να αποκλείουν τους υπηκόους των άλλων Κρατών μελών
από την προσφερομένη απασχόληση.

Η παρούσα διάταξη δεν αφορά τους όρους τους σχετικούς με τις απαιτούμενες
γλωσσικές γνώσεις λόγω της φύσεως της προς πλήρωση θέσεως εργασίας.

2. Περιλαμβάνονται ιδίως μεταξύ των διατάξεων ή πρακτικών που προβλέπονται στην
παράγραφο 1, πρώτο εδάφιο, εκείνες οι οποίες σε Κράτος μέλος:

α) υποχρεώνουν τους αλλοδαπούς να προσφεύγουν σε ειδικές διαδικασίες προσλήψεως
εργατικού δυναμικού-

β) περιορίζουν ή υποβάλλουν την ανακοίνωση των προσφορών εργασίας δια μέσου
του τύπου ή με οποιοδήποτε άλλο μέσο σε όρους άλλους από εκείνους που ισχύουν για
τους εργοδότες που ασκούν τις δραστηριότητές τους στην επικράτεια του Κράτους
αυτού-

γ) εξαρτούν την απασχόληση από προϋποθέσεις εγγραφής στα γραφεία ευρέσεως
εργασίας ή εμποδίζουν την ονομαστική πρόσληψη εργαζομένων όταν πρόκειται για

αρθρο 4

1. Οι νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις των Κρατών μελών που περιορίζουν, κατ' αριθμό ή ποσοστιαία, την απασχόληση των αλλοδαπών, κατ' επιχείρηση, κατά κλάδο δραστηριότητας, κατά περιφέρεια ή σε εθνικό επίπεδο, δεν εφαρμόζονται στους υπηκόους των άλλων Κρατών μελών.

2. Όταν σε Κράτος μέλος, η παροχή οιασδήποτε πλεονεκτημάτων σε επιχειρήσεις εξαρτάται από την απασχόληση ενός ελαχίστου ποσοστού ημεδαπών εργαζομένων, οι υπήκοοι των άλλων Κρατών μελών λογίζονται ως ημεδαποί εργαζόμενοι, υπό την επιφύλαξη των διατάξεων της οδηγίας του Συμβουλίου της 15ης Οκτωβρίου 1963(6) Άρθρο 5

Ο υπήκοος Κράτους μέλους, που αναζητεί απασχόληση στην επικράτεια άλλου Κράτους μέλους, λαμβάνει την ίδια βοήθεια με εκείνη που παρέχουν τα γραφεία απασχολήσεως εργατικού δυναμικού του Κράτους αυτού στους δικούς τους υπηκόους κατά την αναζήτηση απασχολήσεως.

Άρθρο 6

1. Η διαδικασία προσλήψεως ή η πρόσληψη ενός υπηκόου σε άλλο Κράτος μέλος δεν δύναται να εξαρτηθεί από ιατρικά, επαγγελματικά ή άλλα κριτήρια που εισάγουν διακρίσεις λόγω ιθαγενείας, σε σχέση με εκείνα που εφαρμόζονται στους υπηκόους του άλλου Κράτους μέλους οι οποίοι επιθυμούν να ασκήσουν την ίδια δραστηριότητα.

2. Εν τούτοις, ο υπήκοος που διαθέτει ονομαστική προσφορά εργασίας προερχομένη από εργοδότη Κράτους μέλους άλλου από εκείνο του οποίου είναι υπήκοος δύναται να υποβληθεί σε επαγγελματική δοκιμασία αν ο εργοδότης το απαιτήσει ρητώς κατά την υποβολή της προσφοράς του.

ΤΙΤΛΟΣ II Άσκηση της απασχολήσεως και ισότης μεταχειρίσεως

Άρθρο 7

1. Ο εργαζόμενος υπήκοος ενός Κράτους μέλους δεν δύναται στην επικράτεια των άλλων Κρατών μελών, να έχει, λόγω της ιθαγενείας του, διαφορετική μεταχείριση από τους ημεδαπούς εργαζομένους, ως προς τους όρους απασχολήσεως και εργασίας, ιδίως όσον αφορά την αμοιβή, την απόλυση, την επαγγελματική επανένταξη ή την επαναπασχόληση αν έχει καταστεί άνεργος.

2. Απολαύει των ιδίων κοινωνικών και φορολογικών πλεονεκτημάτων με τους ημεδαπούς εργαζομένους.

3. Δικαιούται εξ ίσου όπως και οι ημεδαποί εργαζόμενοι και υπό τους αυτούς όρους να φοιτά στις επαγγελματικές σχολές και στα κέντρα επαναπροσαρμογής ή επανεκπαιδεύσεως.

4. Κάθε ρήτρα συλλογικής ή ατομικής συμβάσεως ή άλλης συλλογικής ρυθμίσεως που αφορά την πρόσβαση σε απασχόληση, την απασχόληση, την αμοιβή και τους άλλους όρους εργασίας και απολύσεως, είναι αυτοδικαίως άκυρη κατά το μέτρο που προβλέπει ή επιτρέπει όρους που εισάγουν διακρίσεις έναντι των εργαζομένων υπηκόων άλλων Κρατών μελών.

Άρθρο 8

1. Ο εργαζόμενος υπήκοος Κράτους μέλους που απασχολείται στην επικράτεια άλλου Κράτους μέλους απολαύει ίσης μεταχειρίσεως ως προς την συμμετοχή του σε συνδικαλιστικές οργανώσεις και την άσκηση των συνδικαλιστικών του δικαιωμάτων συμπεριλαμβανομένου και του δικαιώματος ψήφου- είναι δυνατόν να αποκλεισθεί η συμμετοχή του από τη διοίκηση οργανισμών δημοσίου δικαίου και από την άσκηση λειτουργήματος δημοσίου δικαίου. Απολαύει εξ άλλου του δικαιώματος εκλογιμότητας στα όργανα εκπροσωπήσεως των εργαζομένων στην επιχείρηση.

Οι διατάξεις αυτές δεν θίγουν νομοθεσίες ή ρυθμίσεις, οι οποίες, σε ορισμένα Κράτη μέλη, παραχωρούν περισσότερο εκτενή δικαιώματα σε εργαζομένους που προέρχονται

2. Το παρόν άρθρο θα επανεξεταστεί από το Συμβούλιο, μαζί με τις αποφάσεις της Επιτροπής που θα υποβληθεί το αργότερο εντός δύο ετών.

Άρθρο 9

1. Ο εργαζόμενος υπήκοος Κράτους μέλους που απασχολείται στην επικράτεια άλλου Κράτους μέλους απολαύει όλων των δικαιωμάτων και όλων των πλεονεκτημάτων που παρέχονται στους ημεδαπούς εργαζομένους ως προς την στέγη, συμπεριλαμβανομένου και του δικαιώματος κτήσεως της κυριότητας της κατοικίας την οποία έχει ανάγκη.

2. Ο εργαζόμενος αυτός δικαιούται εξ ίσου όπως και οι ημεδαποί να εγγράφεται στην περιφέρεια όπου απασχολείται στους καταλόγους ανευρέσεως κατοικίας, όπου τηρούνται παρόμοιοι κατάλογοι, και να απολαύει της προτεραιότητας και των πλεονεκτημάτων που προκύπτουν από την εγγραφή αυτή. Εάν η οικογένειά του παρέμεινε στην χώρα προελεύσεως, θεωρείται για τον σκοπό αυτόν ότι διαμένει στην ανωτέρω περιφέρεια, εφ' όσον οι ημεδαποί εργαζόμενοι απολαύουν παρομοίου τεκμηρίου.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΙΙ Οικογένειες των εργαζομένων

Άρθρο 10

1. Ανεξαρτήτως της ιθαγενείας των, έχουν δικαίωμα εγκαταστάσεως μετά του εργαζομένου υπηκόου ενός Κράτους μέλους που απασχολείται στην επικράτεια άλλου Κράτους μέλους τα εξής πρόσωπα:

α) έκαστος των συζύγων και οι κατιόντες τους οι οποίοι έχουν ηλικία κάτω των 21 ετών ή συντηρούνται απ' αυτόν-

β) οι ανιόντες του εργαζομένου αυτού και του συζύγου του, τους οποίους αυτός συντηρεί.

2. Τα Κράτη μέλη διευκολύνουν την είσοδο οποιουδήποτε μέλους της οικογενείας που δεν ωφελείται από τις διατάξεις της παραγράφου 1 εφ' όσον συντηρείται ή ζει στην χώρα προελεύσεως, υπό την αυτή στέγη με τον εργαζόμενο που αναφέρεται ανωτέρω.

3. Για την εφαρμογή των παραγράφων 1 και 2 ο εργαζόμενος πρέπει να διαθέτει για την οικογένειά του κατοικία, η οποία θεωρείται κανονική για τους ημεδαπούς εργαζομένους στην περιφέρεια όπου απασχολείται χωρίς ωστόσο η διάταξη αυτή να δύναται να οδηγήσει στη δημιουργία διακρίσεως μεταξύ των ημεδαπών εργαζομένων και των εργαζομένων που προέρχονται από άλλα Κράτη μέλη.

Άρθρο 11

Ο σύζυγος και τα τέκνα, τα οποία είναι κάτω των 21 ετών ή αυτά που συντηρεί υπήκοος Κράτους μέλους που ασκεί στην επικράτεια ενός Κράτους μέλους μισθωτή ή μη μισθωτή δραστηριότητα, έχουν το δικαίωμα να αναλαμβάνουν οποιαδήποτε μισθωτή δραστηριότητα στο σύνολο της επικράτειας του Κράτους αυτού, ακόμη και αν δεν έχουν την ιθαγένεια Κράτους μέλους.

Άρθρο 12

Τα τέκνα του υπηκόου Κράτους μέλους που απασχολείται ή έχει απασχοληθεί κατά το παρελθόν στην επικράτεια άλλου Κράτους μέλους γίνονται δεκτά στα μαθήματα γενικής εκπαίδευσως, μαθητείας και επαγγελματικής εκπαίδευσως υπό τους ίδιους όρους με τους υπηκόους αυτού του Κράτους, εφ' όσον τα τέκνα αυτά διαμένουν στην επικράτειά του. Τα Κράτη μέλη ενθαρρύνουν τις πρωτοβουλίες που επιτρέπουν στα τέκνα αυτά να παρακολουθήσουν τα ανωτέρω μαθήματα με τις καλύτερες δυνατές προϋποθέσεις.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ ΘΕΣΗ ΣΕ ΕΠΑΦΗ ΚΑΙ ΣΥΜΨΗΦΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ ΚΑΙ ΖΗΤΗΣΕΩΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΙΤΛΟΣ Ι Συνεργασία μεταξύ των Κρατών μελών και με την Επιτροπή

Άρθρο 13

1. Τα Κράτη μέλη ή η Επιτροπή προωθούν ή αναλαμβάνουν σε συνεργασία μεταξύ

αναγκαια για την πραγματοποίηση της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων στο εσωτερικό της Κοινότητας.

Οι κεντρικές υπηρεσίες απασχολήσεως εργατικού δυναμικού των Κρατών μελών συνεργάζονται στενώς μεταξύ τους και με την Επιτροπή προκειμένου να καταλήξουν σε κοινή δράση στον τομέα της θέσεως σε επαφή και του συμψηφισμού της προσφοράς και ζήτησεως εργασίας στην Κοινότητα και της συνεπαγομένης τοποθετήσεως των εργαζομένων σε εργασίες.

2. Προς τον σκοπό αυτόν τα Κράτη μέλη ορίζουν ειδικευμένες υπηρεσίες οι οποίες επιφορτίζονται με την οργάνωση των εργασιών στους τομείς που αναφέρονται ανωτέρω και με την συνεργασία μεταξύ τους καθώς και με τις υπηρεσίες της Επιτροπής.

Τα Κράτη μέλη ανακοινώνουν στην Επιτροπή κάθε μεταβολή που επέρχεται στον καθορισμό των υπηρεσιών αυτών και η Επιτροπή την δημοσιεύει προς ενημέρωση στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Άρθρο 14

1. Τα Κράτη μέλη ανακοινώνουν στην Επιτροπή κάθε πληροφορία σχετική με τα προβλήματα και τα στοιχεία που αφορούν την ελεύθερη κυκλοφορία και απασχόληση των εργαζομένων καθώς και κάθε πληροφορία για την κατάσταση και εξέλιξη της απασχολήσεως κατά περιφέρεια και κλάδους δραστηριότητας.

2. Η Επιτροπή καθορίζει σε συνεργασία με την Τεχνική Επιτροπή τον τρόπο με τον οποίο καταγράφονται οι πληροφορίες που αναφέρονται στην παράγραφο 1 καθώς και την περιοδικότητα της ανακοινώσεώς τους. Για την εκτίμηση της καταστάσεως της αγοράς εργασίας τους, τα Κράτη μέλη χρησιμοποιούν ενιαία κριτήρια τα οποία καθορίζονται από την Επιτροπή σύμφωνα με τα αποτελέσματα των εργασιών της Τεχνικής Επιτροπής κατ' εφαρμογή του άρθρου 33 περίπτωση δ) και μετά από γνώμη της Συμβουλευτικής Επιτροπής.

3. Κατά την διαδικασία που καθορίζει η Επιτροπή, σε συμφωνία με την Τεχνική Επιτροπή, η ειδικευμένη υπηρεσία κάθε Κράτους μέλους αποστέλλει στις ειδικευμένες υπηρεσίες των άλλων Κρατών μελών και στο Ευρωπαϊκό Γραφείο Συντονισμού τις πληροφορίες οι οποίες δύνανται να κατευθύνουν τους εργαζομένους των άλλων Κρατών μελών, ως προς τους όρους διαβιώσεως και εργασίας και την κατάσταση της αγοράς εργασίας. Οι πληροφορίες αυτές υπόκεινται σε τακτική ενημέρωση. Οι ειδικευμένες υπηρεσίες των άλλων Κρατών μελών εξασφαλίζουν μεγάλη δημοσιότητα στις πληροφορίες αυτές, ιδίως δια της διανομής τους στις αρμόδιες υπηρεσίες απασχολήσεως εργατικού δυναμικού και δι' όλων των μέσων επικοινωνίας που προσφέρονται για την ενημέρωση των ενδιαφερομένων εργαζομένων.

ΤΙΤΛΟΣ II Ο μηχανισμός συμψηφισμού

Άρθρο 15

1. Η ειδικευμένη υπηρεσία κάθε Κράτους μέλους αποστέλλει τουλάχιστον μία φορά τον μήνα, στις ειδικευμένες υπηρεσίες των άλλων Κρατών μελών καθώς και στο Ευρωπαϊκό Γραφείο Συντονισμού μία κατάσταση κατά επάγγελμα και κατά περιφέρεια:

α) των προσφορών εργασίας που δεν ικανοποιήθησαν ή που δεν δύνανται να ικανοποιηθούν από το εργατικό δυναμικό της εθνικής αγοράς εργασίας-

β) των προσώπων που ζητούν εργασία, τα οποία έχουν δηλώσει ότι είναι πράγματι διατεθειμένα να αποδεχθούν απασχόληση σε άλλη χώρα.

Η ειδικευμένη υπηρεσία κάθε Κράτους μέλους διαβιβάζει τις πληροφορίες αυτές στις αρμόδιες υπηρεσίες και οργανισμούς απασχολήσεως εργατικού δυναμικού.

2. Οι καταστάσεις που προβλέπονται στην παράγραφο 1 διανέμονται κατά ενιαίο σύστημα, που καταρτίζει το Ευρωπαϊκό Γραφείο Συντονισμού σε συνεργασία με την Τεχνική Επιτροπή εντός δέκα οκτώ μηνών από την έναρξη της ισχύος του παρόντος κανονισμού.

αυτοί, οι μηχανισμοί συμψηφισμού που προβλέπονται στα άρθρα 15, 16 και 17 πρέπει να ανασταλούν εν μέρει ή εν όλω.

Η Επιτροπή αποφασίζει περί της αναστολής καθ' εαυτής και περί της διάρκειάς της, το αργότερο δύο εβδομάδες από της λήψεως της αιτήσεως. Εντός αποκλειστικής προθεσμίας δύο εβδομάδων κάθε Κράτος μέλος δύναται να ζητήσει την κατάργηση ή τροποποίηση της αποφάσεως αυτής από το Συμβούλιο. Το Συμβούλιο αποφασίζει επί της αιτήσεως αυτής εντός δύο εβδομάδων.

4. Κατά το μέτρο που αποφασίζεται η αναστολή αυτή, οι υπηρεσίες απασχολήσεως εργατικού δυναμικού των άλλων Κρατών μελών που έχουν επισημάνει την ύπαρξη διαθέσιμου εργατικού δυναμικού δεν δίδουν συνέχεια στις προσφορές εργασίας που τους απευθύνουν απ' ευθείας οι εργοδότες του Κράτους μέλους το οποίο αναφέρεται στην παράγραφο 1.

ΤΙΤΛΟΣ IV Ευρωπαϊκό Γραφείο Συντονισμού

Άρθρο 21

Το Ευρωπαϊκό Γραφείο Συντονισμού του Συμψηφισμού της Προσφοράς και Ζητήσεως εργασίας, που έχει συσταθεί στο πλαίσιο της Επιτροπής-αποκαλούμενο στον παρόντα κανονισμό "Ευρωπαϊκό Γραφείο Συντονισμού" - έχει ως γενική αποστολή να προωθεί επί κοινοτικού επιπέδου την επαφή και τον συμψηφισμό της προσφοράς και ζητήσεως εργασίας. Είναι επιφορτισμένο, ειδικότερα, με όλα τα τεχνικά καθήκοντα στον τομέα αυτόν τα οποία κατά τον παρόντα κανονισμό εμπίπτουν στην αρμοδιότητα της Επιτροπής και ιδίως με την παροχή της συνδρομής του στις εθνικές υπηρεσίες εργατικού δυναμικού.

Καταρτίζει συνοπτικό πίνακα των προβλεπομένων στα άρθρα 14 και 15 πληροφοριών καθώς και των στοιχείων που προκύπτουν από τις μελέτες και έρευνες που πραγματοποιούνται κατ' εφαρμογή του άρθρου 13, έτσι ώστε να γίνεται γνωστή κάθε χρήσιμη πληροφορία σχετικά με την προβλεπομένη εξέλιξη της αγοράς εργασίας στην Κοινότητα- οι πληροφορίες αυτές γνωστοποιούνται στις ειδικευμένες υπηρεσίες των Κρατών μελών καθώς και στην Συμβουλευτική Επιτροπή και στην Τεχνική Επιτροπή.

Άρθρο 22

1. Το Ευρωπαϊκό Γραφείο Συντονισμού είναι ιδίως επιφορτισμένο:

α) να συντονίζει τις αναγκαίες πρακτικές ενέργειες για την θέση σε επαφή και τον συμψηφισμό της προσφοράς και ζητήσεως εργασίας σε κοινοτικό επίπεδο και να αναλύει τις μετακινήσεις των εργαζομένων που προκύπτουν από τις ενέργειες αυτές-
β) να συμβάλλει, προς το σκοπό αυτό συνεργαζόμενο με την Τεχνική Επιτροπή, στην εφαρμογή των μέσων κοινής δράσεως σε διοικητικό και τεχνικό επίπεδο-
γ) να πραγματοποιεί εφ' όσον παρουσιάζεται ιδιαίτερη ανάγκη, σε συμφωνία με τις ειδικευμένες υπηρεσίες, τη θέση σε επαφή των προσφορών και των ζητήσεων εργασίας, ο συμψηφισμός των οποίων θα πραγματοποιείται από τις υπηρεσίες αυτές.

2. Διαβιβάζει στις ειδικευμένες υπηρεσίες τις αιτήσεις προσφοράς και ζητήσεως εργασίας που απευθύνονται απ' ευθείας στην Επιτροπή και ενημερώνεται για τη συνέχεια που τους εδόθη.

Άρθρο 23

Σε συμφωνία με την αρμόδια αρχή κάθε Κράτους μέλους και συμφώνως προς τους όρους και τις διαδικασίες που καθορίζει μετά γνώμη της Τεχνικής Επιτροπής, η Επιτροπή δύναται να οργανώνει επισκέψεις και αποστολές υπαλλήλων άλλων Κρατών μελών καθώς και προγράμματα επιμορφώσεως του ειδικευμένου προσωπικού.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗ ΣΤΕΝΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ
ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΕΩΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΤΙΤΛΟΣ I
Η Συμβουλευτική Επιτροπή

Άρθρο 24

των θεμάτων που ανακύπτουν από την εκτέλεση της συνθήκης καθώς και των μέτρων που λαμβάνονται για την εφαρμογή της, στον τομέα της ελεύθερης κυκλοφορίας και της απασχολήσεως των εργαζομένων.

Άρθρο 25

Η Συμβουλευτική Επιτροπή είναι επιφορτισμένη ιδίως:

- α) να εξετάζει τα προβλήματα της ελεύθερης κυκλοφορίας και της απασχολήσεως στο πλαίσιο των εθνικών πολιτικών απασχολήσεων, έχοντας υπ' όψη τον κοινοτικό συντονισμό της πολιτικής απασχολήσεως των Κρατών μελών, πράγμα που συμβάλλει στην ανάπτυξη των εθνικών οικονομιών καθώς και στην καλύτερη εξισορρόπηση της αγοράς εργασίας-
- β) να μελετά γενικώς τα αποτελέσματα της εφαρμογής του παρόντος κανονισμού και των ενδεχομένων συμπληρωματικών διατάξεων-
- γ) να υποβάλλει ενδεχομένως στην Επιτροπή αιτιολογημένες προτάσεις για την αναθεώρηση του παρόντος κανονισμού-
- δ) να διατυπώνει αιτήσεις της Επιτροπής ή με δική της πρωτοβουλία, αιτιολογημένες γνώμες επί γενικών θεμάτων ή θεμάτων αρχής, ιδίως επί της ανταλλαγής πληροφοριών που αφορούν την εξέλιξη της αγοράς εργασίας, επί της διακινήσεως των εργαζομένων μεταξύ των Κρατών μελών, επί των καταλλήλων προγραμμάτων ή των ειδικών μέτρων για την ανάπτυξη του επαγγελματικού προσανατολισμού και της επαγγελματικής εκπαίδευσής, τα οποία δύνανται να αυξήσουν τις δυνατότητες της ελεύθερης κυκλοφορίας και της απασχολήσεως, καθώς και επί οιασδήποτε μορφής προνοίας υπέρ των εργαζομένων και των οικογενειών τους, περιλαμβανομένης της κοινωνικής προνοίας και της στέγης των εργαζομένων.

Άρθρο 26

1. Η Συμβουλευτική Επιτροπή αποτελείται από έξι τακτικά μέλη για κάθε ένα από τα Κράτη μέλη, από τα οποία δύο εκπροσωπούν την κυβέρνηση, δύο τις συνδικαλιστικές οργανώσεις των εργαζομένων και δύο τις συνδικαλιστικές οργανώσεις των εργοδοτών.

2. Για κάθε μία από τις κατηγορίες που αναφέρονται στην παράγραφο 1 ορίζεται ένα αναπληρωματικό μέλος για κάθε Κράτος μέλος.

3. Η διάρκεια της θητείας των τακτικών και των αναπληρωματικών μελών είναι διετής. Η επανεκλογή τους επιτρέπεται.

Κατά την λήξη της θητείας τους τα τακτικά και τα αναπληρωματικά μέλη εξακολουθούν να ασκούν τα καθήκοντά τους μέχρις ότου αντικατασταθούν ή ανανεωθεί η θητεία τους.

Άρθρο 27

Τα τακτικά και τα αναπληρωματικά μέλη της Συμβουλευτικής Επιτροπής ορίζονται από το Συμβούλιο το οποίο φροντίζει ώστε, κατά την εκλογή των εκπροσώπων των συνδικαλιστικών οργανώσεων των εργαζομένων και των εργοδοτών, να υπάρχει στην σύνθεση της Συμβουλευτικής Επιτροπής, δίκαιη εκπροσώπηση των διαφόρων ενδιαφερομένων οικονομικών κλάδων.

Ο κατάλογος των τακτικών και αναπληρωματικών μελών δημοσιεύεται από το Συμβούλιο στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων προς ενημέρωση.

Άρθρο 28

Της Συμβουλευτικής Επιτροπής προεδρεύει ένα μέλος της Επιτροπής ή αντιπρόσωπός του. Ο πρόεδρος δεν λαμβάνει μέρος στην ψηφοφορία. Η επιτροπή συνέρχεται τουλάχιστον δύο φορές κατ' έτος. Συγκαλείται από τον πρόεδρό της, είτε με πρωτοβουλία του ιδίου είτε τη αιτήσει ενός τρίτου τουλάχιστον των μελών της. Η γραμματεία εξασφαλίζεται από τις υπηρεσίες της Επιτροπής.

Άρθρο 29

Ο πρόεδρος δύναται να προσκαλεί να συμμετέχουν στις συνεδριάσεις ως παρατηρητές ή ως εμπειρογνώμονες, άτομα ή εκπρόσωποι οργανισμών οι οποίοι διαθέτουν εκτενή πείρα στον τομέα της απασχολήσεως και της διακινήσεως των εργαζομένων. Ο πρόεδρος δύναται να επικουρείται από τεχνικούς συμβούλους.

Άρθρο 30

1. Η επιτροπή αποφαινεται έγκυρα όταν τα δύο τρίτα των μελών της είναι παρόντα.
2. Οι γνώμες πρέπει να είναι αιτιολογημένες, λαμβάνονται δε με απόλυτη πλειοψηφία των εγκύρων ψήφων- συνοδεύονται από σημείωμα στο οποίο εμφανίζονται οι απόψεις της μειοψηφίας, όταν αυτή το ζητήσει.

Άρθρο 31

Η Συμβουλευτική Επιτροπή καθορίζει τον τρόπο εργασίας της με εσωτερικό κανονισμό ο οποίος αρχίζει να ισχύει αφού εγκριθεί από το Συμβούλιο, μετά από γνώμη της Επιτροπής. Η έναρξη ισχύος των ενδεχομένων τροποποιήσεων που αποφασίζει να επιφέρει σ' αυτήν η Συμβουλευτική Επιτροπή υπόκειται στην ίδια διαδικασία.

ΤΙΤΛΟΣ II Η Τεχνική Επιτροπή

Άρθρο 32

Η Τεχνική Επιτροπή είναι επιφορτισμένη να βοηθά την Επιτροπή στην προετοιμασία, προώθηση και παρακολούθηση όλων των τεχνικών εργασιών και μέτρων που σχετίζονται με την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού και των ενδεχομένων συμπληρωματικών διατάξεων.

Άρθρο 33

Η Τεχνική Επιτροπή είναι επιφορτισμένη ιδίως:

- α) να προωθεί και να βελτιώνει την συνεργασία μεταξύ των ενδιαφερομένων διοικήσεων των Κρατών μελών σε όλα τα τεχνικά θέματα που έχουν σχέση με την ελεύθερη κυκλοφορία και την απασχόληση των εργαζομένων-
- β) να επεξεργάζεται τις διαδικασίες που έχουν σχέση με την οργάνωση των κοινών δραστηριοτήτων των ενδιαφερομένων διοικήσεων-
- γ) να διευκολύνει την συγκέντρωση πληροφοριών που είναι χρήσιμες στην Επιτροπή και την πραγματοποίηση των μελετών και ερευνών που προβλέπονται στον παρόντα κανονισμό καθώς και να ενθαρρύνει την ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειριών μεταξύ των ενδιαφερομένων διοικήσεων-
- δ) να μελετά επί τεχνικού επιπέδου την εναρμόνιση των κριτηρίων σύμφωνα με τα οποία τα Κράτη μέλη προβαίνουν στην εκτίμηση της καταστάσεως της αγοράς εργασίας τους.

Άρθρο 34

1. Η Τεχνική Επιτροπή αποτελείται από αντιπροσώπους των κυβερνήσεων των Κρατών μελών. Κάθε κυβέρνηση ορίζει ως τακτικό μέλος της Τεχνικής Επιτροπής, ένα από τα τακτικά μέλη που την αντιπροσωπεύουν στη Συμβουλευτική Επιτροπή.
2. Κάθε κυβέρνηση ορίζει ένα αναπληρωματικό μέλος μεταξύ των άλλων αντιπροσώπων της, τακτικών ή αναπληρωματικών μελών, στην Συμβουλευτική Επιτροπή.

Άρθρο 35

Της Τεχνικής Επιτροπής προεδρεύει ένα μέλος της Επιτροπής, ή αντιπρόσωπός της. Ο πρόεδρος δεν λαμβάνει μέρος στην ψηφοφορία. Ο πρόεδρος καθώς και τα μέλη της Τεχνικής Επιτροπής δύναται να επικουρούνται από τεχνικούς συμβούλους. Η γραμματεία εξασφαλίζεται από τις υπηρεσίες της Επιτροπής.

3

Ισχύουσα κοινοτική νομοθεσία

Έγγραφο 368L0360

Σχετικά κεφάλαια του Ευρετηρίου:

[0510 - Ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων]

368L0360

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ

Οδηγία 68/360/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 15ης Οκτωβρίου 1968 περί καταργήσεως των περιορισμών στη διακίνηση και στη διαμονή των εργαζομένων των κρατών μελών και των οικογενειών τους στο εσωτερικό της Κοινότητας

ΕΠΙΣΗΜΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΑΡΙΘ. L 257 της 19/10/1968 σ. 0013 - 0016

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΕΕ ΣΤΑ ΔΑΝΙΚΑ ..... 1.ΣΕΙΡΑ 68(II) σ. 477

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΕΕ ΣΤΑ ΑΓΓΛΙΚΑ ..... 1.ΣΕΙΡΑ 68(II) σ. 485

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΕΕ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ...: ΚΕΦΑΛΑΙΟ : 5 ΤΟΜΟΣ : 1 σ. 43

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΕΕ ΣΤΑ ΙΣΠΑΝΙΚΑ ...: ΚΕΦΑΛΑΙΟ : 5 ΤΟΜΟΣ : 1 σ. 88

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΕΕ ΣΤΑ ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΚΑ : ΚΕΦΑΛΑΙΟ : 5 ΤΟΜΟΣ : 1 σ. 88

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΕΕ ΣΤΑ ΦΙΝΛΑΝΔΙΚΑ: ΞΕΝΑΚΑΙΟ 5 ΤΟΜΟΣ : 1 σ. 44

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΕΕ ΣΤΑ ΣΟΥΗΔΙΚΑ: ΞΕΝΑΚΑΙΟ 5 ΤΟΜΟΣ : 1 σ. 44

Μεταγενέστερες τροποποιήσεις:

Παρέκκλιση από 172B

Τροποποίηση από 172B

Τροποποίηση από 373D0101(01) (ΕΕ L 002 01.01.73 σ.1)

Τροποποίηση από 179H

Τροποποίηση από 185I

Τροποποίηση από 194N

Περιλαμβάνεται σε 294A0103(55) (ΕΕ L 001 03.01.94 σ.325)

Κείμενο:

ΟΔΗΓΙΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 15ης Οκτωβρίου 1968 περί καταργήσεως των περιορισμών στη διακίνηση και στη διαμονή των εργαζομένων των Κρατών μελών και των οικογενειών τους στο εσωτερικό της Κοινότητας ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

την συνθήκη περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και ιδίως το άρθρο 49,

την πρόταση της Επιτροπής,

την γνώμη της Συνελεύσεως(1),

την γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής(2),

Εκτιμώντας:

ότι ο Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 1612/68 του Συμβουλίου, της 15ης Οκτωβρίου 1968(3), καθόρισε τις διατάξεις που ρυθμίζουν την ελεύθερη κυκλοφορία των

εργαζομένων στο εσωτερικό της Κοινότητας- ότι, κατά συνέπεια, πρέπει να ληφθούν, όσον αφορά την κατάργηση των υφισταμένων ακόμη περιορισμών στον τομέα της διακινήσεως και διαμονής στο εσωτερικό της Κοινότητας, μέτρα που να ανταποκρίνονται στα δικαιώματα και στις ευχές που αναγνωρίζονται από τον εν λόγω Κανονισμό στους υπηκόους κάθε Κράτους μέλους που διακινούνται προκειμένου να ασκήσουν μισθωτή δραστηριότητα και στα μέλη των οικογενειών τους- ότι με την εφαρμοστέα ρύθμιση ως προς τη διαμονή πρέπει η κατάσταση των εργαζομένων των άλλων Κρατών μελών και των μελών της οικογενείας τους, να προσεγγίζει κατά το μέτρο του δυνατού εκείνη των ημεδαπών- ότι ο συντονισμός των ειδικών μέτρων για την διακίνηση και την διαμονή αλλοδαπών που δικαιολογούνται από λόγους δημοσίας τάξεως, δημοσίας ασφαλείας και δημοσίας υγείας αποτελεί αντικείμενο της οδηγίας του Συμβουλίου της 25ης Φεβρουαρίου 1964(4), που εθεσπίσθη κατ' εφαρμογή του άρθρου 56, παράγραφος 2 της συνθήκης,
ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΟΔΗΓΙΑ:

Άρθρο 1

Τα Κράτη μέλη καταργούν, υπό τους όρους που προβλέπονται στην παρούσα οδηγία τους περιορισμούς στη διακίνηση και διαμονή των υπηκόων των εν λόγω Κρατών και των μελών της οικογενείας τους επί των οποίων εφαρμόζεται ο Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 1612/68.

Άρθρο 2

1. Τα Κράτη μέλη αναγνωρίζουν στους υπηκόους που αναφέρονται στο άρθρο 1 το δικαίωμα να εγκαταλείπουν την επικράτειά τους προκειμένου να αναλάβουν μισθωτή δραστηριότητα και να την ασκούν στην επικράτεια άλλου Κράτους μέλους. Το δικαίωμα αυτό ασκείται με απλή επίδειξη δελτίου ταυτότητας ή διαβατηρίου εν ισχύ. Τα μέλη της οικογενείας απολαύουν του ίδιου δικαιώματος όπως και ο υπήκοος από τον οποίο εξαρτώνται.
2. Τα Κράτη μέλη εκδίδουν ή ανανεώνουν στους υπηκόους αυτούς, σύμφωνα με την νομοθεσία τους, δελτίο ταυτότητας ή διαβατήριο που αναγράφει ιδίως την ιθαγένειά τους.
3. Το διαβατήριο πρέπει να ισχύει τουλάχιστον για όλα τα Κράτη μέλη και για τις μεταξύ αυτών ευρισκόμενες χώρες απ' ευθείας διελεύσεως. Αν το διαβατήριο αποτελεί το μόνο έγγραφο για την νόμιμη έξοδο από την χώρα, η διάρκεια της ισχύος του δεν δύναται να είναι μικρότερη των πέντε ετών.
4. Τα Κράτη μέλη δεν δύνανται να επιβάλουν στους υπηκόους που αναφέρονται στο άρθρο 1, θεώρηση εξόδου ή άλλη ισοδύναμη υποχρέωση.

Άρθρο 3

1. Τα Κράτη μέλη επιτρέπουν στα πρόσωπα που αναφέρονται στο άρθρο 1 την είσοδο στην επικράτειά τους με απλή επίδειξη δελτίου ταυτότητας ή διαβατηρίου εν ισχύ.
2. Δεν δύναται να επιβληθεί θεώρηση εισόδου ή άλλη ισοδύναμη υποχρέωση εκτός αν πρόκειται για τα μέλη της οικογενείας, τα οποία δεν έχουν την ιθαγένεια Κράτους μέλους. Τα Κράτη μέλη παρέχουν στα πρόσωπα αυτά κάθε διευκόλυνση για την λήψη των αναγκαίων θεωρήσεων.

Άρθρο 4

1. Τα Κράτη μέλη αναγνωρίζουν το δικαίωμα διαμονής στην επικράτειά τους στα αναφερόμενα στο άρθρο 1 πρόσωπα τα οποία είναι σε θέση να προσκομίσουν τα έγγραφα που απαριθμούνται στην παράγραφο 3.
2. Το δικαίωμα διαμονής βεβαιώνεται με έγγραφο το οποίο καλείται "άδεια διαμονής υπηκόου Κράτους μέλους της ΕΟΚ". Το έγγραφο αυτό πρέπει να

περιέχει μνεία ότι εξεδόθη κατ' εφαρμογή του Κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1612/68 και των διατάξεων που εθεσπίσθησαν από τα Κράτη μέλη κατ' εφαρμογή της παρούσης οδηγίας.

Το κείμενο της μνείας αυτής ευρίσκεται σε παράρτημα της παρούσης οδηγίας.

3. Για την έκδοση της αδείας διαμονής υπηκόου Κράτους μέλους της ΕΟΚ τα Κράτη μέλη δύνανται να απαιτούν την προσκόμιση μόνο των εγγράφων που απαριθμούνται κατωτέρω:

- από τον εργαζόμενο:

α) το έγγραφο με το οποίο εισήλθε στην επικράτειά τους-

β) μία δήλωση προσλήψεως του εργοδότη ή ένα πιστοποιητικό εργασίας-

- από τα μέλη της οικογενείας:

γ) το έγγραφο με το οποίο εισήλθαν στην επικράτεια-

δ) έγγραφο εκδιδόμενο από την αρμόδια αρχή του Κράτους καταγωγής ή προελεύσεως που να αποδεικνύει το συγγενικό τους δεσμό-

ε) στις περιπτώσεις που προβλέπονται στο άρθρο 10 παράγραφοι 1 και 2 του Κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1612/68, έγγραφο εκδιδόμενο από την αρμόδια αρχή του Κράτους καταγωγής ή προελεύσεως που να πιστοποιεί ότι τα εν λόγω πρόσωπα συντηρούνται από τον εργαζόμενο ή ζουν μαζί του υπό την αυτή στέγη στην χώρα αυτή.

4. Σε μέλος της οικογενείας που δεν έχει την ιθαγένεια Κράτους μέλους χορηγείται έγγραφο διαμονής της ίδιας ισχύος με αυτό που χορηγείται στον εργαζόμενο από τον οποίον εξαρτάται.

Άρθρο 5

Η εκπλήρωση των διατυπώσεων για την απόκτηση της αδείας διαμονής δεν δύναται ν' αποτελέσει εμπόδιο στην άμεση εκτέλεση των συμβάσεων εργασίας που έχουν συνάψει οι αιτούντες.

Άρθρο 6

1. Η άδεια διαμονής:

α) πρέπει να ισχύει για ολόκληρη την επικράτεια του Κράτους μέλους που την έχει εκδώσει-

β) πρέπει να έχει διάρκεια ισχύος τουλάχιστον πέντε ετών από της ημερομηνίας εκδόσεως και να είναι αυτομάτως ανανεώσιμη.

2. Διακοπές διαμονής που δεν υπερβαίνουν τους έξη συνεχείς μήνες καθώς και απουσίες λόγω εκπληρώσεως στρατιωτικών υποχρεώσεων δεν θίγουν την ισχύ της αδείας διαμονής.

3. Όταν ο εργαζόμενος απασχολείται για περίοδο μεγαλύτερη των τριών μηνών και μικρότερη του έτους σε εργοδότη του Κράτους υποδοχής ή εργάζεται για λογαριασμό προσώπου που παρέχει υπηρεσίες, το Κράτος μέλος υποδοχής του χορηγεί προσωρινό τίτλο διαμονής του οποίου η ισχύς δύναται να περιορίζεται στην προβλεπόμενη διάρκεια της απασχολήσεως.

Υπό την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 8, παράγραφος 1, περίπτωση γ), προσωρινός τίτλος διαμονής χορηγείται επίσης στον εποχιακά εργαζόμενο που απασχολείται για περίοδο μεγαλύτερη των τριών μηνών. Η διάρκεια της απασχολήσεως πρέπει να αναγράφεται στα έγγραφα που προβλέπονται στο άρθρο 4, παράγραφος 3, περίπτωση β).

Άρθρο 7

1. Η εν ισχύι άδεια διαμονής δεν δύναται να αφαιρεθεί από τον εργαζόμενο από μόνο το γεγονός ότι δεν απασχολείται πλέον, είτε διότι κατέστη προσωρινά ανίκανος προς εργασία λόγω ασθένειας ή ατυχήματος είτε διότι είναι ακούσια άνεργος και έχει πιστοποιηθεί τούτο δεόντως από το αρμόδιο γραφείο απασχολήσεως εργατικού δυναμικού.

2. Κατά την πρώτη ανανέωση, η διάρκεια ισχύος της αδείας διαμονής δύναται

να περιορισθεί, χωρίς να δύναται να είναι μικρότερη των δώδεκα μηνών, αν ο εργαζόμενος είναι ακούσια άνεργος στο Κράτος υποδοχής για δώδεκα και πλέον συνεχείς μήνες.

Άρθρο 8

1. Τα Κράτη μέλη αναγνωρίζουν το δικαίωμα διαμονής στην επικράτειά τους χωρίς να εκδώσουν άδεια διαμονής:

α) στον εργαζόμενο που ασκεί μισθωτή δραστηριότητα όταν η διάρκειά της δεν προβλέπεται να είναι μεγαλύτερη των τριών μηνών. Το έγγραφο με το οποίο ο ενδιαφερόμενος εισήλθε στην επικράτεια και μία δήλωση του εργοδότη για την προβλεπόμενη διάρκεια απασχολήσεώς του αρκούν για να καλύψουν την διαμονή του- ωστόσο, η δήλωση του εργοδότη δεν απαιτείται για τους εργαζομένους που εμπίπτουν στις διατάξεις της Οδηγίας του Συμβουλίου της 25ης Φεβρουαρίου 1964, περί πραγματοποίησεως της ελευθερίας εγκαταστάσεως και της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών για τις μεσολαβητικές δραστηριότητες του εμπορίου, της βιομηχανίας και της βιοτεχνίας(5).

β) στον εργαζόμενο ο οποίος, αν και έχει την κατοικία του στην επικράτεια Κράτους μέλους όπου επιστρέφει κατ' αρχήν καθημερινά ή τουλάχιστον μία φορά την εβδομάδα, απασχολείται στην επικράτεια άλλου Κράτους μέλους. Η αρμόδια αρχή του Κράτους στο οποίο απασχολείται δύναται να χορηγήσει στον εργαζόμενο αυτόν ειδική άδεια που να ισχύει για πέντε έτη και να είναι αυτομάτως ανανεώσιμη-

γ) στον εποχιακά εργαζόμενο, ο οποίος έχει σύμβαση εργασίας θεωρημένη από την αρμόδια αρχή του Κράτους μέλους στην επικράτεια του οποίου έρχεται να ασκήσει τη δραστηριότητά του.

2. Σε όλες τις περιπτώσεις που προβλέπονται στην παράγραφο 1, οι αρμόδιες αρχές του Κράτους υποδοχής δύναται να απαιτήσουν από τον εργαζόμενο να γνωστοποιεί την παρουσία του στην επικράτεια.

Άρθρο 9

1. Τα έγγραφα διαμονής που χορηγούνται στους υπηκόους Κράτους μέλους της ΕΟΚ και που αναφέρονται στην παρούσα οδηγία εκδίδονται και ανανεώνονται ατελώς ή αντί καταβολής ποσού μη υπερβαίνοντος τα δικαιώματα και τέλη που απαιτούνται για την έκδοση δελτίων ταυτότητας στους ημεδαπούς.

2. Οι θεωρήσεις που προβλέπονται στο άρθρο 3 παράγραφος 2 και στο άρθρο 8 παράγραφος 1, περίπτωση γ) χορηγούνται ατελώς.

3. Τα Κράτη μέλη λαμβάνουν τα μέτρα που είναι αναγκαία για να απλουστεύσουν κατά το δυνατόν περισσότερο τις διατυπώσεις και τις διαδικασίες αποκτήσεως των εγγράφων που αναφέρονται στην παράγραφο 1.

Άρθρο 10

Τα Κράτη μέλη δύναται να παρεκκλίνουν από τις διατάξεις της παρούσης οδηγίας μόνο για λόγους δημοσίας τάξεως, δημοσίας ασφαλείας ή δημοσίας υγείας.

Άρθρο 11

1. Η παρούσα οδηγία δεν θίγει τις διατάξεις της συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακος και Χάλυβος που αναφέρονται στους εργαζόμενους αναγνωρισμένης ειδικεύσεως στα επαγγέλματα άνθρακος και χάλυβος, ούτε τις διατάξεις της συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενεργείας που αναφέρονται στην κατάληψη θέσεων ειδικευμένου προσωπικού στον πυρηνικό τομέα, ούτε τις διατάξεις που εθεσπίστησαν κατ' εφαρμογή των συνθηκών αυτών.

2. Εν τούτοις, η παρούσα οδηγία ισχύει για τις κατηγορίες εργαζομένων που

αναφέρονται στην παράγραφο 1, καθώς και στα μέλη της οικογενείας τους, κατά το μέτρο που η νομική τους κατάσταση δεν ρυθμίζεται από τις προαναφερθείσες συνθήκες ή διατάξεις.

Άρθρο 12

1. Τα Κράτη μέλη θέτουν εν ισχύ τα μέτρα που είναι αναγκαία για να συμμορφωθούν προς την παρούσα οδηγία εντός εννέα μηνών από της κοινοποίησώς της. Ενημερώνουν αμέσως περί αυτού την Επιτροπή.
2. Γνωστοποιούν στην Επιτροπή τις τροποποιήσεις που επιφέρουν στις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις για να απλουστεύσουν τις διατυπώσεις και τις διαδικασίες εκδόσεως των εγγράφων που απαιτούνται ακόμη για την έξοδο, είσοδο και διαμονή των εργαζομένων και των μελών της οικογενείας τους.

Άρθρο 13

1. Η οδηγία του Συμβουλίου, της 25ης Μαρτίου 1964, περί καταργήσεως των περιορισμών στη διακίνηση και διαμονή των εργαζομένων των Κρατών μελών και των οικογενειών τους στο εσωτερικό της Κοινότητας(6) εξακολουθεί να ισχύει μέχρις ότου τα Κράτη μέλη εκτελέσουν την παρούσα οδηγία.
2. Οι τίτλοι διαμονής που εκδίδονται κατ' εφαρμογή της αναφερομένης στην παράγραφο 1 οδηγίας, και που είναι εν ισχύ κατά τον χρόνο εκτελέσεως της παρούσης οδηγίας, διατηρούν την ισχύ τους μέχρι την προσεχή λήξη τους.

Άρθρο 14

Η παρούσα οδηγία απευθύνεται στα Κράτη μέλη.
Έγινε στο Λουξεμβούργο στις 15 Οκτωβρίου 1968.
Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος
G. SEDATI

- (1) ΕΕ αριθ. 268 της 6.11.1967, σ. 9.
- (2) ΕΕ αριθ. 298 της 7.12.1967, σ. 10.
- (3) ΕΕ αριθ. Ν 257 της 19.10.1968, σ. 2.
- (4) ΕΕ αριθ. 56 της 4.4.1964, σ. 850/64.
- (5) ΕΕ αριθ. 56 της 4.4.1964 σ. 869/64.
- (6) ΕΕ αριθ. 62 της 17.4.1964, σ. 981/64.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Κείμενο της μνείας που προβλέπεται στο άρθρο 4 παράγραφος 2:
"Η παρούσα άδεια εκδίδεται κατ' εφαρμογή του κανονισμού του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΕΟΚ) αριθ. 1612/68 της 15ης Οκτωβρίου 21968 και των διατάξεων που θεσπίσθηκαν εις εκτέλεση της οδηγίας του Συμβουλίου της 15ης Οκτωβρίου 1968.
Σύμφωνα με τις διατάξεις του προαναφερθέντος κανονισμού, ο κάτοχος της παρούσης αδειας έχει το δικαίωμα να αναλαμβάνει και να ασκεί μισθωτές δραστηριότητες στην...(1) επικράτεια με τις ίδιες προϋποθέσεις όπως και οι...(2) εργαζόμενοι"

- (1) Βελγική, γερμανική, γαλλική, ιταλική, λουξεμβουργιανή, ολλανδική, ανάλογα με την χώρα που εκδίδει την άδεια.
- (2) Βέλγοι, Γερμανοί, Γάλλοι, Ιταλοί, Λουξεμβουργιανοί, Ολλανδοί, ανάλογα με την χώρα που εκδίδει την άδεια.

για να διευκολυνθεί η ενδεχόμενη επανένταξή τους στο Κράτος μέλος καταγωγής,
ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΟΔΗΓΙΑ:

Άρθρο 1

Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται στα τέκνα που υπόκεινται στην υποχρεωτική σχολική φοίτηση, όπως καθορίζεται από τη νομοθεσία του Κράτους υποδοχής, τα συντηρούμενα από οποιοδήποτε εργαζόμενο υπήκοο άλλου Κράτους μέλους, τα οποία κατοικούν στην επικράτεια του Κράτους μέλους, όπου ο εν λόγω υπήκοος ασκεί ή έχει ασκήσει μισθωτή δραστηριότητα.

Άρθρο 2

Τα Κράτη μέλη λαμβάνουν, σύμφωνα με τις εθνικές τους συνθήκες και τα νομικά τους συστήματα, τα κατάλληλα μέτρα, ώστε να παρέχεται στην επικράτειά τους υπέρ των τέκνων που αναφέρονται στο άρθρο 1, δωρεάν εκπαίδευση υποδοχής, η οποία περιλαμβάνει ιδίως τη διδασκαλία της επίσημης γλώσσας ή μιας από τις επίσημες γλώσσες του Κράτους υποδοχής προσαρμοσμένη στις ειδικές ανάγκες αυτών των τέκνων.

Τα Κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για την αρχική και συνεχή κατάρτιση των εκπαιδευτικών που παρέχουν την εκπαίδευση αυτή.

Άρθρο 3

Τα Κράτη μέλη λαμβάνουν, σύμφωνα με τις εθνικές τους συνθήκες και τα νομικά τους συστήματα και σε συνεργασία με τα Κράτη καταγωγής τα κατάλληλα μέτρα με σκοπό την προώθηση σε συνδυασμό με την κανονική εκπαίδευση, της διδασκαλίας της μητρικής γλώσσας και του πολιτισμού της χώρας καταγωγής υπέρ των τέκνων που αναφέρονται στο άρθρο 1.

Άρθρο 4

Τα Κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να συμμορφωθούν με την παρούσα οδηγία εντός προθεσμίας τεσσάρων ετών από της κοινοποίησής της και ενημερώνουν σχετικά αμέσως την Επιτροπή.

Τα Κράτη μέλη ενημερώνουν επίσης την Επιτροπή για όλες τις νομοθετικές, κανονιστικές, διοικητικές ή άλλες διατάξεις, τις οποίες εκδίδουν στον τομέα που εμπίπτει στις διατάξεις της οδηγίας αυτής.

Άρθρο 5

Εντός προθεσμίας πέντε ετών από της κοινοποίησης της παρούσης οδηγίας και με κανονικό τρόπο, κατόπιν αιτήσεως της Επιτροπής, τα Κράτη μέλη διαβιβάζουν στην Επιτροπή όλες τις χρήσιμες πληροφορίες, ώστε να δύναται η Επιτροπή να υποβάλλει έκθεση στο Συμβούλιο για την εφαρμογή της παρούσης οδηγίας.

Άρθρο 6

Η παρούσα οδηγία απευθύνεται στα Κράτη μέλη.

Έγινε στις Βρυξέλλες, στις 25 Ιουλίου 1977.

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

H. SIMONET

(1) ΕΕ αριθ. Α 280 της 8.12.1975, σ. 48.

(2) ΕΕ αριθ. Α 45 της 27.2.1976, σ. 6.

(3) ΕΕ αριθ. Α 13 της 12.2.1974, σ. 1.

Τέλος κειμένου

Ευρώπη

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

5

es da de el en fr it nl pt fi sv

ΕΓΓΡΑΦΗ

Ισχύουσα κοινοτική νομοθεσία

ΚΟΙΝΗ ΡΟΜΠΕΥΣΗ

Έγγραφο 371R1408

ΑΠΛΗΤΗΤΗΤΑ

Σχετικά κεφάλαια του Ευρετηρίου:

[[05.20.40 20 - Εφαρμογή στους διακινούμενους εργαζόμενους](#)]

ΕΠΗΡΕΑΣΙΑ

ΗΓΕΜΟΝΙΑ

371R1408

εναρμονισμένο

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 1408/71 του Συμβουλίου της 14ης Ιουνίου 1971 περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης στους μισθωτούς και τις οικογένειές τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας

ΕΠΙΣΗΜΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΑΡΙΘ. L 149 της 05/07/1971 σ. 0002 - 0050

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΕΕ ΣΤΑ ΔΑΝΙΚΑ .....: 1.ΣΕΙΡΑ 71(II) σ. 366

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΕΕ ΣΤΑ ΑΓΓΛΙΚΑ .....: 1.ΣΕΙΡΑ 71(II) σ. 416

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΕΕ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ...: ΚΕΦΑΛΑΙΟ : 5 ΤΟΜΟΣ : 1 σ. 73

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΕΕ ΣΤΑ ΙΣΠΑΝΙΚΑ ...: ΚΕΦΑΛΑΙΟ : 5 ΤΟΜΟΣ : 1 σ. 98

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΕΕ ΣΤΑ ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΚΑ : ΚΕΦΑΛΑΙΟ : 5 ΤΟΜΟΣ : 1 σ. 98

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΕΕ ΣΤΑ ΦΙΝΛΑΝΔΙΚΑ: ΞΕΝΑΚΑΙΟ 5 ΤΟΜΟΣ : 1 σ. 57

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΕΕ ΣΤΑ ΣΟΥΗΔΙΚΑ: ΞΕΝΑΚΑΙΟ 5 ΤΟΜΟΣ : 1 σ. 57

CONSLEG - 71R1408 - 04/07/1997 - 166 σ.

ΑΦΕΤΗΡΙΟ

Μεταγενέστερες τροποποιήσεις:

Αυθ. ερμηνεία από [300D0141](#) (ΕΕ L 047 19.02.00 σ.30)

Παρέκκλιση από [172B](#)

Τροποποίηση από [172B](#)

Σε εφαρμογή με [372R0574](#) (ΕΕ L 074 27.03.72 σ.1) (ΕΛ ΚΕΦ 5 Τ 1 σ.138)

Τροποποίηση από [372R0574](#) (ΕΕ L 074 27.03.72 σ.1) (ΕΛ ΚΕΦ 5 Τ 1 σ.138)

Τροποποίηση από [372R2864](#) (ΕΕ L 306 31.12.72 σ.1) (ΕΛ ΚΕΦ 5 Τ 1 σ.227)

Τροποποίηση από [373D0101\(01\)](#) (ΕΕ L 002 01.01.73 σ.1)

Τροποποίηση από [179H](#)

Τροποποίηση από [381R1390](#) (ΕΕ L 143 29.05.81 σ.1)

Τροποποίηση από [185I](#)

Αυθ. ερμηνεία από [391D0424](#) (ΕΕ L 235 23.08.91 σ.9)

Τροποποίηση από [392R1247](#) (ΕΕ L 136 19.05.92 σ.1)

Τροποποίηση από [393R1945](#) (ΕΕ L 181 23.07.93 σ.1)

Τροποποίηση από [194N](#)

Περιλαμβάνεται σε [294A0103\(38\)](#) (ΕΕ L 001 03.01.94 σ.206)

Περιλαμβάνεται σε [294A0103\(56\)](#) (ΕΕ L 001 03.01.94 σ.327)

Τροποποίηση από [395R3095](#) (ΕΕ L 335 30.12.95 σ.1)

Αυθ. ερμηνεία από [396D0555](#) (ΕΕ L 241 21.09.96 σ.31)

Κωδικοποιημένο [397R0118](#) (ΕΕ L 028 30.01.97 σ.1)

Τροποποίηση από [397R0118](#) (ΕΕ L 028 30.01.97 σ.1)

Τροποποίηση από [397R1290](#) (ΕΕ L 176 04.07.97 σ.1)

Τροποποίηση από [398R1223](#) (ΕΕ L 168 13.06.98 σ.1)

Τροποποίηση από [398R1606](#) (ΕΕ L 209 25.07.98 σ.1)

Τροποποίηση από 399R0307 (EE L 038 12.02.99 σ.1)

Τροποποίηση από 399R1399 (EE L 164 30.06.99 σ.1)

Κείμενο:

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΟΚ) αριθ. 1408/71 ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 14ης Ιουνίου 1971 περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης στους μισθωτούς και τις οικογένειές τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας
ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

την συνθήκη περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, και ιδίως τα άρθρα 2,7 και 51,

τις προτάσεις της Επιτροπής που καταρτίστηκαν κατόπιν διαβουλεύσεως με την Διοικητική Επιτροπή για την Κοινωνική Ασφάλιση των Διακινουμένων Εργαζομένων(1),

την γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου(2),

τις γνώμες της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής(3),

Εκτιμώντας:

ότι η ανάγκη γενικής αναθεωρήσεως του κανονισμού αριθ. 3(4) του Συμβουλίου περί της κοινωνικής ασφάλισης των διακινουμένων εργαζομένων ανέκυψε προοδευτικά τόσο υπό το φως της εμπειρίας που απέκτηθη από την εφαρμογή του από το 1959, όσο και εξ αιτίας των τροποποιήσεων που επήλθαν εν τω μεταξύ στις εθνικές νομοθεσίες-

ότι οι υφιστάμενοι κανόνες συντονισμού δύνανται, στο σύνολό τους, να εξελιχθούν και βελτιωθούν και συγχρόνως να απλουστευθούν μέχρι ορισμένου βαθμού, αφού ληφθούν υπ' όψη οι σημαντικές διαφορές που υφίστανται μεταξύ των εθνικών νομοθεσιών κοινωνικής ασφάλισης-

ότι είναι σκόπιμο, με αυτήν την ευκαιρία, να συγκεντρωθούν σε ενιαίο κείμενο όλοι οι κανόνες ουσίας που εθεσπίσθησαν για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 51 της Συνθήκης υπέρ των εργαζομένων, συμπεριλαμβανομένων των μεθοριακών εργαζομένων, των εποχιακά εργαζομένων και των ναυτικών-
ότι, εξαιτίας των σημαντικών διαφορών που υφίστανται μεταξύ των εθνικών νομοθεσιών ως προς το προσωπικό πεδίο εφαρμογής τους, είναι προτιμότερο να τεθεί η αρχή, βάσει της οποίας ο κανονισμός ισχύει για όλους τους υπηκόους των Κρατών μελών που είναι ασφαλισμένοι στο πλαίσιο των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης που εδημιουργήθησαν υπέρ των μισθωτών-

ότι οι κανόνες συντονισμού των εθνικών νομοθεσιών περί κοινωνικής ασφάλισης εντάσσονται στο πλαίσιο της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων υπηκόων των Κρατών μελών και οφείλουν, ως εκ τούτου, να συμβάλλουν στην βελτίωση του επιπέδου ζωής τους και των συνθηκών απασχολήσεώς τους, εγγυώμενοι στο εσωτερικό της Κοινότητας, αφ' ενός, ίση μεταχείριση σε όλους τους υπηκόους των Κρατών μελών έναντι των διάφορων εθνικών νομοθεσιών και αφ' ετέρου την απόλαυση των παροχών κοινωνικής ασφάλισης από τους εργαζομένους και τα πρόσωπα που έλκουν απ' αυτούς δικαιώματα, ανεξάρτητα από τον τόπο απασχολήσεως ή κατοικίας τους-
ότι οι στόχοι αυτοί πρέπει να επιτευχθούν ιδίως με τον συνυπολογισμό όλων των περιόδων που λαμβάνονται υπόψη από τις διάφορες εθνικές νομοθεσίες για την γένεση και τη διατήρηση του δικαιώματος παροχών καθώς επίσης και για τον υπολογισμό του ύψους αυτών, αλλά και με την καταβολή των παροχών στις διάφορες κατηγορίες προσώπων που καλύπτονται από τον παρόντα κανονισμό, ανεξάρτητα από τον τόπο κατοικίας τους εντός της Κοινότητας-
ότι οι κανόνες συντονισμού που εθεσπίσθησαν για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 51 της συνθήκης πρέπει να εξασφαλίζουν στους

εργαζομένους, οι οποίοι διακινούνται στο εσωτερικό της Κοινότητας τα κεκτημένα δικαιώματα και πλεονεκτήματα, χωρίς να δύνανται να προκαλέσουν αδικαιολόγητες σωρεύσεις-

ότι προς το σκοπό αυτό οι δικαιούχοι παροχών αναπηρίας, γήρατος και θανάτου (συντάξεις), πρέπει να δύνανται να απολαύουν του συνόλου των παροχών που έχουν αποκτήσει στα διάφορα Κράτη μέλη- ότι, προς αποφυγή όμως αδικαιολογήτων σωρεύσεων που προκύπτουν ιδίως από την χρονική σύμπτωση περιόδων ασφαλίσεως και περιόδων εξομοιουμένων προς αυτές, είναι αναγκαίο να τεθεί ως ανώτατο όριο το υψηλότερο ποσό παροχής, που θα ώφειλε ένα από αυτά τα Κράτη στον εργαζόμενο, αν αυτός είχε ασκήσει εκεί ολόκληρη την επαγγελματική του δραστηριότητα-

ότι, για να καταστεί δυνατή η κινητικότητα του εργατικού δυναμικού υπό καλύτερους όρους, είναι αναγκαίο να εξασφαλισθεί στο εξής πληρέστερος συντονισμός μεταξύ των συστημάτων ασφαλίσεως και προνοίας των ανέργων όλων των Κρατών μελών- ότι υπό το πνεύμα αυτό, προς διευκόλυνση της αναζητήσεως εργασίας στα διάφορα Κράτη μέλη, ενδείκνυται να χορηγούνται για περιορισμένο χρονικό διάστημα στον εργαζόμενο που έχει μείνει χωρίς εργασία οι παροχές ανεργίας που προβλέπονται από τη νομοθεσία του Κράτους μέλους, στην οποία υπαγόταν τελευταία-

ότι θεωρείται ευκαίιο να βελτιωθεί το σύστημα περί οικογενειακών παροχών που ισχύει στο πλαίσιο του κανονισμού αριθ. 3 στις περιπτώσεις διασποράς της οικογενείας, τόσο ως προς τις κατηγορίες προσώπων που δικαιούνται τις παροχές αυτές όσο και ως προς τους μηχανισμούς χορηγήσεώς τους- ότι, εν όψει των προβλημάτων που τίθενται, όσον αφορά την ανεργία, είναι σκόπιμο να γενικευθεί το πλεονέκτημα των οικογενειακών παροχών για τα μέλη της οικογενείας των ανέργων που κατοικούν σε Κράτος μέλος άλλο απ' εκείνο, το οποίο οφείλει τις παροχές ανεργίας-

ότι, εξ άλλου, υφίσταται θέμα καταργήσεως του περιορισμού που ισχύει για την χορήγηση οικογενειακών παροχών και ότι, για να εξασφαλισθεί η πληρωμή παροχών που προορίζονται για την συντήρηση των μελών των χωρισμένων οικογενειών, χωρίς ωστόσο να ληφθούν υπ' όψη οι παροχές που παρουσιάζουν προεχόντως χαρακτήρα δημογραφικού κινήτρου, είναι προτιμότερη η θέσπιση κοινών κανόνων για όλα τα Κράτη μέλη και πρέπει να συνεχισθεί η επιδίωξη θεσπίσεώς τους- ότι, εν όψει όμως των μεγάλων διαφορών μεταξύ των εθνικών νομοθεσιών, πρέπει να επιλεγούν λύσεις που να λαμβάνουν υπ' όψη την κατάσταση αυτή: πληρωμή των οικογενειακών παροχών της χώρας απασχολήσεως ως προς πέντε χώρες, πληρωμή των οικογενειακών επιδομάτων της χώρας κατοικίας των μελών της οικογενείας, αν η χώρα απασχολήσεως είναι η Γαλλία-

ότι, κατ' αναλογία των λύσεων που εδόθησαν στο πλαίσιο του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1612/68(5) του Συμβουλίου της 15ης Οκτωβρίου 1968 περί της ελεύθερης κυκλοφορίας, των εργαζομένων στο εσωτερικό της Κοινότητας, είναι ευκαίιο να συγκροτηθεί Συμβουλευτική Επιτροπή στην οποία να συμμετέχουν εκπρόσωποι των εργαζομένων και των εργοδοτών, για να εξετάζουν τα προβλήματα με τα οποία ασχολείται η Διοικητική Επιτροπή- ότι ο παρών κανονισμός δύναται να υποκαθιστά τις ρυθμίσεις που προβλέπονται από το άρθρο 69 παράγραφος 4 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακος και Χάλυβος,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΟΝ ΠΑΡΟΝΤΑ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ:

ΤΙΤΛΟΣ Ι ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 1

Ορισμοί:

Για την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού:

α) Ως "εργαζόμενος" νοείται κάθε πρόσωπο:

ι) το οποίο είναι ασφαλισμένο δυνάμει υποχρεωτικής ή προαιρετικής

συνεχίσεως της ασφαλίσεως κατά ενός ή περισσότερων κινδύνων που αντιστοιχούν στους κλάδους συστήματος κοινωνικής ασφαλίσεως που εφαρμόζεται στους μισθωτούς, υπό την επιφύλαξη των περιορισμών που αναφέρονται στο παράρτημα V,

ii) το οποίο είναι ασφαλισμένο υποχρεωτικά κατά ενός ή περισσότερων κινδύνων που αντιστοιχούν στους κλάδους, στους οποίους εφαρμόζεται ο παρών κανονισμός, στο πλαίσιο συστήματος κοινωνικής ασφαλίσεως που καλύπτει όλους τους κατοίκους ή το σύνολο του ενεργού πληθυσμού:

- όταν οι τρόποι διαχειρίσεως ή χρηματοδοτήσεως του συστήματος αυτού επιτρέπουν τον χαρακτηρισμό του ως μισθωτού ή

- ελλείψει τέτοιων κριτηρίων, όταν το πρόσωπο είναι ασφαλισμένο δυνάμει υποχρεωτικής ή προαιρετικής συνεχίσεως ασφαλίσεως κατά άλλου κινδύνου καθοριζομένου στο παράρτημα V, στο πλαίσιο συστήματος δημιουργηθέντος προς όφελος των μισθωτών,

iii) το οποίο είναι ασφαλισμένο προαιρετικά κατά ενός ή περισσότερων κινδύνων που αντιστοιχούν στους κλάδους, στους οποίους εφαρμόζεται ο παρών κανονισμός, στο πλαίσιο συστήματος κοινωνικής ασφαλίσεως Κράτους μέλους δημιουργηθέντος προς όφελος των μισθωτών ή όλων των κατοίκων ή ορισμένων κατηγοριών κατοίκων, αν τούτο είχε προηγουμένως ασφαλισθεί υποχρεωτικά κατά του ίδιου κινδύνου στο πλαίσιο συστήματος

δημιουργηθέντος προς όφελος των μισθωτών του ίδιου Κράτους μέλους-

β) Ως "μεθοριακός εργαζόμενος" νοείται κάθε εργαζόμενος, ο οποίος εργάζεται στο έδαφος ενός Κράτους μέλους και κατοικεί στο έδαφος άλλου Κράτους μέλους, όπου επιστρέφει κατ' αρχήν κάθε ημέρα ή τουλάχιστον μια φορά την εβδομάδα- πάντως ο μεθοριακός εργαζόμενος, ο οποίος αποσπάται από την επιχείρηση, στην οποία κανονικώς υπάγεται, στο έδαφος του ίδιου Κράτους μέλους ή άλλου Κράτους μέλους, διατηρεί την ιδιότητα του μεθοριακού εργαζομένου επί χρονικό διάστημα που δεν υπερβαίνει τους τέσσερις μήνες, ακόμη και αν, κατά την διάρκεια της αποσπάσεως αυτής, δεν δύναται να επιστρέφει κάθε ημέρα ή τουλάχιστον μία φορά την εβδομάδα στον τόπο της κατοικίας του-

γ) Ως "εποχιακά εργαζόμενος" νοείται κάθε εργαζόμενος, ο οποίος μεταβαίνει στο έδαφος Κράτους μέλους, άλλου απ' εκείνο όπου κατοικεί, για να εκτελέσει, για λογαριασμό επιχειρήσεως ή εργοδότη του Κράτους αυτού, εργασία εποχιακού χαρακτήρα, η διάρκεια της οποίας δεν δύναται σε καμιά περίπτωση να υπερβαίνει τους οκτώ μήνες, εφ' όσον διαμένει προσωρινά στο έδαφος του Κράτους αυτού κατά την διάρκεια της εργασίας του- ως εργασία εποχιακού χαρακτήρα πρέπει να νοείται η εργασία που εξαρτάται από την διαδοχή των εποχών και επαναλαμβάνεται αυτόματα κάθε έτος-

δ) Ο όρος "πρόσφυγας" έχει την έννοια, η οποία του αποδίδεται στο άρθρο 1 της σύμβασης περί της νομικής καταστάσεως των απάτριδων που υπεγράφη στη Γενεύη στις 28 Ιουλίου 1951-

ε) Ο όρος "άπατρις" έχει την έννοια, η οποία του αποδίδεται στο άρθρο 1 της συμβάσεως περί της νομικής καταστάσεως των απάτριδων που υπεγράφη στην Νέα Υόρκη στις 28 Σεπτεμβρίου 1954-

στ) Ως "μέλος της οικογενείας" νοείται κάθε πρόσωπο που ορίζεται ή αναγνωρίζεται ως μέλος της οικογενείας ή που ορίζεται ως μέλος του νοικοκυριού από την νομοθεσία, δυνάμει της οποίας καταβάλλονται οι παροχές ή, στις περιπτώσεις που προβλέπονται από το άρθρο 22 παράγραφος 1 περίπτωση α και το άρθρο 31 από την νομοθεσία του Κράτους μέλους, στο έδαφος του οποίου κατοικεί- πάντως, αν οι νομοθεσίες αυτές θεωρούν ως μέλος της οικογενείας ή του νοικοκυριού μόνον το πρόσωπο που ζει υπό την στέγη του εργαζομένου, ο όρος αυτός θεωρείται ότι εκπληρούται, όταν η συντήρηση του εν λόγω προσώπου βαρύνει κυρίως τον εργαζόμενο-

ζ) Ως "επιζών" νοείται κάθε πρόσωπο που ορίζεται ή αναγνωρίζεται ως επιζών

από την νομοθεσία, δυνάμει της οποίας χορηγούνται οι παροχές- πάντως, αν η νομοθεσία αυτή θεωρεί ως επιζώντα μόνον το πρόσωπο, το οποίο ζούσε υπό την στέγη του αποθανόντος εργαζομένου, ο όρος αυτός θεωρείται ότι εκπληρούται, όταν η συντήρηση του εν λόγω προσώπου εβάρυνε κυρίως τον αποθανόντα εργαζόμενο-

η) Ως "κατοικία" νοείται η συνήθης διαμονή-

θ) Ως "διαμονή" νοείται η προσωρινή διαμονή-

ι) Ο όρος "νομοθεσία" προσδιορίζει, για κάθε Κράτος μέλος, τους υφισταμένους ή μελλοντικούς νόμους, τις κανονιστικές πράξεις, κανονισμούς και κάθε άλλο μέτρο εφαρμογής, που αφορούν τους κλάδους και τα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης που προβλέπονται στο άρθρο 4 παράγραφοι 1 και 2. Ο όρος αυτός αποκλείει τις υφιστάμενες ή μελλοντικές συμβατικές διατάξεις ανεξαρτήτως του αν αυτές απετέλεσαν αντικείμενο αποφάσεων των δημοσίων αρχών που τις καθιστούν υποχρεωτικές ή που επεκτείνουν το πεδίο εφαρμογής τους. Όσον αφορά πάντως τις συμβατικές διατάξεις που χρησιμεύουν για την εκπλήρωση υποχρέωσης ασφαλίσεως που απορρέει από τους νόμους ή τις κανονιστικές πράξεις που προβλέπονται στο προηγούμενο υπεδάφιο, ο περιορισμός αυτός δύναται να αρθεί οποτεδήποτε με δήλωση του ενδιαφερομένου Κράτους μέλους, που αναφέρει τα συστήματα αυτής της φύσεως επί των οποίων εφαρμόζεται ο παρών κανονισμός. Η δήλωση αυτή κοινοποιείται και δημοσιεύεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 96.

Οι διατάξεις του προηγούμενου υπεδαφίου δεν δύνανται να έχουν ως συνέπεια την εξαίρεση από το πεδίο εφαρμογής του παρόντος κανονισμού συστημάτων, επί των οποίων είχε εφαρμογή ο κανονισμός αριθ. 3-

ια) Ως "σύμβαση κοινωνικής ασφαλίσεως" νοείται κάθε διμερής ή πολυμερής πράξη που δεσμεύει ή θα δεσμεύσει αποκλειστικά δύο ή περισσότερα Κράτη μέλη, ως και κάθε πολυμερής πράξη που δεσμεύει ή θα δεσμεύσει δύο τουλάχιστον Κράτη μέλη και ένα ή περισσότερα άλλα Κράτη στον τομέα της κοινωνικής ασφαλίσεως, για το σύνολο ή μέρος των κλάδων και συστημάτων που προβλέπονται στο άρθρο 4 παράγραφοι 1 και 2, καθώς και τις συμφωνίες, οποιασδήποτε φύσεως, που συνήφθησαν στο πλαίσιο των πράξεων αυτών-

ιβ) Ως "αρμόδια αρχή" νοείται, για κάθε Κράτος μέλος, ο υπουργός, οι υπουργοί ή άλλη αντίστοιχη αρχή, αρμόδια για τα συστήματα κοινωνικής ασφαλίσεως στο σύνολο ή σε οποιοδήποτε τμήμα της επικρατείας του Κράτους αυτού-

ιγ) Ως "Διοικητική Επιτροπή" νοείται η επιτροπή που προβλέπεται στο άρθρο 80-

ιδ) Ως "φορέας" νοείται, για κάθε Κράτος μέλος, ο οργανισμός ή η αρχή που επιφορτίζεται με την εφαρμογή του συνόλου ή μέρους της νομοθεσίας-

ιε) Ως "αρμόδιος φορέας" νοείται:

i) ο φορέας, στον οποίο ο ενδιαφερόμενος υπάγεται κατά τον χρόνο της αιτήσεως παροχών, ή

ii) ο φορέας, από τον οποίον ο ενδιαφερόμενος δικαιούται παροχές ή θα εδικαιούτο παροχές, αν ο ίδιος ή αν τα ή τα μέλη της οικογενείας του κατοικούσαν στο έδαφος του Κράτους μέλους, στο οποίο ευρίσκεται ο φορέας αυτός, ή

iii) ο φορέας που ορίζεται από την αρμόδια αρχή του ενδιαφερομένου Κράτους μέλους ή

iv) αν πρόκειται περί συστήματος σχετικού με τις υποχρεώσεις του εργοδότη για τις παροχές που προβλέπονται από το άρθρο 4 παράγραφος 1, είτε ο εργοδότης είτε ο ασφαλιστής που τον υποκαθιστά, είτε, ελλείψει αυτών, ο οργανισμός ή η αρχή που ορίζεται από την αρμόδια αρχή του ενδιαφερομένου Κράτους μέλους-

ιστ) Ως "φορέας του τόπου κατοικίας" και "φορέας του τόπου διαμονής" νοείται

αντίστοιχα ο φορέας που έχει επιφορτισθεί με την καταβολή των παροχών στον τόπο, όπου κατοικεί ο ενδιαφερόμενος και ο φορέας που έχει επιφορτισθεί με την καταβολή των παροχών στον τόπο όπου διαμένει ο ενδιαφερόμενος, σύμφωνα με την νομοθεσία που εφαρμόζει ο φορέας αυτός, ή, ελλείψει τέτοιου φορέα, ο φορέας που ορίζεται από την αρμόδια αρχή του ενδιαφερομένου Κράτους μέλους-

ιζ) Ως "αρμόδιο Κράτος" νοείται το Κράτος μέλος, στο έδαφος του οποίου ευρίσκεται ο αρμόδιος φορέας-

ιη) Ως "περίοδοι ασφαλίσεως" νοούνται οι περίοδοι εισφορών ή απασχολήσεως, που καθορίζονται ή αναγνωρίζονται ως περίοδοι ασφαλίσεως από την νομοθεσία, υπό την οποία εππραγματοποιήθηκαν ή θεωρούνται ότι εππραγματοποιήθηκαν, καθώς και κάθε εξομοιούμενη προς αυτές περίοδος, κατά το μέτρο που αναγνωρίζεται από την νομοθεσία αυτή ως ισοδύναμη προς περίοδο ασφαλίσεως-

ιθ) Ως "περίοδοι απασχολήσεως" νοούνται οι περίοδοι που καθορίζονται ή αναγνωρίζονται ως τέτοιες από την νομοθεσία, υπό την οποία εππραγματοποιήθηκαν, ως και κάθε εξομοιούμενη προς αυτές περίοδος, κατά το μέτρο που αναγνωρίζεται από την νομοθεσία αυτή ως ισοδύναμη προς την περίοδο απασχολήσεως-

κ) Ως "παροχή" και "σύνταξη" νοείται κάθε παροχή και σύνταξη, περιλαμβανομένων και όλων των τμημάτων τους που βαρύνουν το Δημόσιο Ταμείο, οι προσαυξήσεις αναπροσαρμογής ή τα συμπληρωματικά επιδόματα υπό την επιφύλαξη των διατάξεων του τίτλου III, επίσης οι εφ' άπαξ παροχές, οι οποίες δύνανται να υποκαταστήσουν τις συντάξεις, καθώς και οι καταβολές που πραγματοποιούνται λόγω επιστροφής εισφορών-

κα) ι) Ως "οικογενειακή παροχή" νοείται κάθε παροχή εις είδος ή εις χρήμα, προορισμένη να αντισταθμίσει τα οικογενειακά βάρη, στο πλαίσιο των διατάξεων του άρθρου 4 παράγραφος 1 περίπτωση η), με εξαίρεση των ειδικών επιδομάτων τοκετού που αναφέρονται στο παράρτημα Ι-

ιι) Ως "οικογενειακό επίδομα" νοείται η περιοδική παροχή εις χρήμα που χορηγείται αποκλειστικά ανάλογα με τον αριθμό και, ενδεχομένως, την ηλικία των μελών της οικογενείας-

κβ) Ως "επίδομα θανάτου" νοείται κάθε ποσό που καταβάλλεται εφ' άπαξ σε περίπτωση θανάτου, με εξαίρεση των εφ' άπαξ παροχών που προβλέπονται στην περίπτωση κ).

Άρθρο 2

Προσωπικό πεδίο εφαρμογής

1. Ο παρών κανονισμός ισχύει για εργαζόμενους που υπάγονται ή υπήχθησαν στην νομοθεσία ενός ή περισσότερων από τα Κράτη μέλη και είναι υπήκοοι ενός από τα Κράτη μέλη ή απάτριδες ή πρόσφυγες που κατοικούν στο έδαφος ενός Κράτους μέλους, καθώς και για τα μέλη της οικογενείας τους και για τους επιζώντες τους.

2. Επιπλέον, ο παρών κανονισμός ισχύει για τους επιζώντες των εργαζομένων οι οποίοι είχαν υπαχθεί στην νομοθεσία ενός ή περισσότερων από τα Κράτη μέλη, ανεξαρτήτως της ιθαγενείας των εργαζομένων αυτών, όταν οι επιζώντες αυτοί είναι υπήκοοι ενός από τα Κράτη μέλη ή απάτριδες ή πρόσφυγες που κατοικούν στο έδαφος ενός Κράτους μέλους.

3. Ο παρών κανονισμός ισχύει για τους δημοσίους υπαλλήλους και για το εξομοιούμενο προς αυτούς, σύμφωνα με την εφαρμοζόμενη νομοθεσία, προσωπικό κατά το μέτρο που υπάγονται ή υπήχθησαν στην νομοθεσία Κράτους μέλους, επί της οποίας έχει εφαρμογή ο παρών κανονισμός.

Άρθρο 3

Ισότης μεταχειρίσεως

1. Τα πρόσωπα που κατοικούν στο έδαφος ενός από τα Κράτη μέλη και για τα οποία ισχύουν οι διατάξεις του παρόντος κανονισμού, υπόκεινται στις υποχρεώσεις και απολαύουν των δικαιωμάτων που απορρέουν από την νομοθεσία κάθε Κράτους μέλους υπό τους ίδιους όρους με τους υπηκόους του, υπό την επιφύλαξη ειδικών διατάξεων του παρόντος κανονισμού.
2. Οι διατάξεις της παραγράφου 1 ισχύουν ως προς το δικαίωμα εκλογής μελών των οργάνων των φορέων κοινωνικής ασφαλίσεως ή συμμετοχής κατά την υπόδειξή τους, αλλά δεν θίγουν τις διατάξεις της νομοθεσίας των Κρατών μελών, όσον αφορά την εκλογιμότητα ή τους τρόπους υποδείξεως των ενδιαφερομένων στα όργανα αυτά.
3. Το πεδίο εφαρμογής των συμβάσεων κοινωνικής ασφαλίσεως, που εξακολουθούν να εφαρμόζονται σύμφωνα με το άρθρο 7 παράγραφος 2 περίπτωση γ) καθώς και των συμβάσεων που συνήφθησαν δυνάμει του άρθρου 8 παράγραφος 1, επεκτείνεται σε όλα τα πρόσωπα επί των οποίων ισχύει ο παρών κανονισμός, εκτός αν προβλέπεται άλλως στο παράρτημα II.

Άρθρο 4

Πεδίο εφαρμογής καθ' ύλη

1. Ο παρών κανονισμός ισχύει για όλες τις νομοθεσίες που αφορούν τους ακόλουθους κλάδους κοινωνικής ασφαλίσεως:

α) παροχές ασθενοίας και μητρότητας-

β) παροχές αναπηρίας, περιλαμβανομένων εκείνων που προορίζονται για την διατήρηση ή βελτίωση της ικανότητας βιοπορισμού-

γ) παροχές γήρατος-

δ) παροχές επιζώντων-

ε) παροχές εργατικών ατυχημάτων και επαγγελματικών ασθενειών-

στ) επιδόματα λόγω θανάτου-

ζ) παροχές ανεργίας-

η) οικογενειακές παροχές.

2. Ο παρών κανονισμός ισχύει για τα γενικά και ειδικά συστήματα κοινωνικής ασφαλίσεως, με ή χωρίς συνεισφορά, καθώς και για συστήματα σχετικά με τις υποχρεώσεις του εργοδότη ή του πλοιοκτήτη εν σχέσει προς τις παροχές που προβλέπονται στην παράγραφο 1.

3. Οι διατάξεις του τίτλου III δεν θίγουν πάντως τις διατάξεις της νομοθεσίας των Κρατών μελών που αφορούν τις υποχρεώσεις του πλοιοκτήτη.

4. Ο παρών κανονισμός δεν ισχύει για την κοινωνική και ιατρική πρόνοια, ούτε για τα συστήματα παροχών υπέρ θυμάτων του πολέμου ή των συνεπειών του, ούτε για τα ειδικά συστήματα των δημοσίων υπαλλήλων ή των προς αυτούς εξομοιουμένων.

Άρθρο 5

Δηλώσεις των Κρατών μελών σχετικές με το πεδίο εφαρμογής του παρόντος κανονισμού

Τα Κράτη μέλη αναφέρουν, σε δηλώσεις που κοινοποιούνται και δημοσιεύονται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 96, τις νομοθεσίες και συστήματα που προβλέπονται στο άρθρο 4 παράγραφοι 1 και 2, τις ελάχιστες παροχές που αναφέρονται στο άρθρο 50, καθώς και τις παροχές που προβλέπονται στα άρθρα 77 και 78.

Άρθρο 6

Συμβάσεις κοινωνικής ασφαλίσεως που αντικαθίστανται από τον παρόντα κανονισμό

Στο πλαίσιο του προσωπικού και του καθ' ύλη πεδίου εφαρμογής του ο παρών κανονισμός αντικαθιστά, υπό την επιφύλαξη των διατάξεων των άρθρων 7, 8 και 46 παράγραφος 4, οποιαδήποτε σύμβαση κοινωνικής ασφαλίσεως που

συνδέει:

- α) είτε αποκλειστικά δύο ή περισσότερα Κράτη μέλη-
- β) είτε δύο τουλάχιστον Κράτη μέλη και ένα ή περισσότερα άλλα Κράτη, εφ' όσον πρόκειται για περιπτώσεις, στη ρύθμιση των οποίων δεν καλείται να παρέμβει φορέας ενός από τα τελευταία αυτά Κράτη-

Άρθρο 7

Διεθνείς διατάξεις που δεν θίγει ο παρών κανονισμός

1. Ο παρών κανονισμός δεν θίγει τις υποχρεώσεις που απορρέουν:

α) από οποιαδήποτε σύμβαση, η οποία ενεκρίθη από την Διεθνή Συνδιάσκεψη Εργασίας και η οποία, μετά την επικύρωση από ένα ή περισσότερα Κράτη μέλη ετέθη σε ισχύ-

β) από τις Ευρωπαϊκές Προσωρινές Συμφωνίες περί κοινωνικής ασφάλισης της 11ης Δεκεμβρίου 1953 που συνήφθησαν μεταξύ των Κρατών μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης.

2. Κατά παρέκκλιση των διατάξεων του άρθρου 6 εξακολουθούν να ισχύουν:

α) οι διατάξεις της συμφωνίας της 27ης Ιουλίου 1950 περί της κοινωνικής ασφάλισης των λεμβούχων του Ρήνου, που αναθεωρήθη στις 13 Φεβρουαρίου 1961-

β) οι διατάξεις της ευρωπαϊκής συμβάσεως της 9ης Ιουλίου 1956 περί της κοινωνικής ασφάλισης των εργαζομένων στις διεθνείς μεταφορές-

γ) οι διατάξεις των συμβάσεων κοινωνικής ασφάλισης που αναφέρονται στο παράρτημα II.

Άρθρο 8

Σύναψη συμβάσεων μεταξύ Κρατών μελών

1. Δύο ή περισσότερα Κράτη μέλη δύνανται, εφ' όσον παρίσταται ανάγκη, να συνάψουν μεταξύ τους συμβάσεις με βάση τις αρχές και το πνεύμα του παρόντος κανονισμού.

2. Κάθε Κράτος μέλος κοινοποιεί, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 96 παράγραφος 1, κάθε σύμβαση που σηγήψε με άλλο Κράτος μέλος δυνάμει των διατάξεων της παραγράφου 1.

Άρθρο 9

Υπαγωγή στην προαιρετική ασφάλιση ή προαιρετική συνέχιση της ασφάλισης

1. Οι διατάξεις της νομοθεσίας ενός Κράτους μέλους, κατά τις οποίες η υπαγωγή στην προαιρετική ασφάλιση ή στην προαιρετική συνέχιση της ασφάλισης εξαρτάται από την κατοικία του εργαζομένου στο έδαφος του Κράτους αυτού, δεν ισχύουν για τους εργαζομένους, για τους οποίους ισχύει ο παρών κανονισμός και οι οποίοι κατοικούν στο έδαφος άλλου Κράτους μέλους εφ' όσον είχαν υπαχθεί στην νομοθεσία του πρώτου Κράτους σε οποιαδήποτε στιγμή της προηγούμενης επαγγελματικής τους σταδιοδρομίας.

2. Αν η νομοθεσία ενός Κράτους μέλους εξαρτά την υπαγωγή στην προαιρετική ασφάλιση ή την προαιρετική συνέχιση της ασφάλισης από την συμπλήρωση περιόδων ασφάλισης, λαμβάνονται υπ' όψη, κατά το μέτρο που απαιτείται, οι περίοδοι ασφάλισης που επραγματοποιήθησαν δυνάμει της νομοθεσίας οποιουδήποτε άλλου Κράτους μέλους σαν περίοδοι ασφάλισης που επραγματοποιήθησαν δυνάμει της νομοθεσίας του πρώτου Κράτους.

Άρθρο 10

Άρση της ρήτηρας κατοικίας. Επίπτωση της υποχρεωτικής ασφάλισης στην απόδοση των εισφορών

1. Εκτός αν ο παρών κανονισμός προβλέπει άλλως, οι εις χρήμα παροχές

αναπηρίας, γήρατος ή επιζώντων, οι συντάξεις εργατικών ατυχημάτων ή επαγγελματικής ασθένειας και τα επιδόματα θανάτου που αποκτώνται δυνάμει της νομοθεσίας ενός ή περισσότερων Κρατών μελών δεν δύνανται να υποστούν καμία μείωση, τροποποίηση, αναστολή, κατάργηση, κατάσχεση επειδή ο δικαιούχος κατοικεί στο έδαφος Κράτους μέλους άλλου από εκείνο, όπου ευρίσκεται ο φορέας οφειλέτης.

Το προηγούμενο εδάφιο έχει επίσης εφαρμογή επί παροχών εφ' άπαξ που χορηγούνται σε περίπτωση νέου γάμου του επιζώντος συζύγου, ο οποίος είχε δικαίωμα συντάξεως επιζώντος.

2. Αν η νομοθεσία ενός Κράτους μέλους εξαρτά την απόδοση εισφορών από τον όρο, ότι ο ενδιαφερόμενος έπαυσε να υπάγεται στην υποχρεωτική ασφάλιση, ο όρος αυτός δεν θεωρείται ότι εκπληρούται, επί όσον χρόνο ο ενδιαφερόμενος υπάγεται υπό την ιδιότητα του εργαζομένου, στην υποχρεωτική ασφάλιση δυνάμει της νομοθεσίας άλλου Κράτους μέλους.

Άρθρο 11

Αναπροσαρμογή των παροχών

Οι κανόνες αναπροσαρμογής που προβλέπονται από τη νομοθεσία ενός Κράτους μέλους ισχύουν για παροχές που οφείλονται, αφού ληφθούν υπ' όψη οι διατάξεις του παρόντος κανονισμού, δυνάμει της νομοθεσίας αυτής.

Άρθρο 12

Απαράδεκτο σωρεύσεως των παροχών

1. Ο παρών κανονισμός δεν δύναται να παρέχει ή να διατηρεί δικαίωμα λήψεως περισσότερων παροχών της ίδιας φύσεως που αφορούν την ίδια περίοδο υποχρεωτικής ασφαλίσεως. Η διάταξη αυτή δεν ισχύει επί παροχών αναπηρίας, γήρατος, θανάτου (συντάξεις) ή επαγγελματικής ασθένειας που καταβάλλονται από τους φορείς δύο ή περισσότερων Κρατών μελών, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 41, του άρθρου 43 παράγραφοι 2 και 3, των άρθρων 46, 50 και 51 ή του άρθρου 60 παράγραφος 1 περίπτωση β).

2. Οι διατάξεις περί μειώσεως, αναστολής ή καταργήσεως, που προβλέπονται από τη νομοθεσία Κράτους μέλους σε περίπτωση σωρεύσεως μίας παροχής με άλλες παροχές κοινωνικής ασφαλίσεως ή με άλλα εισοδήματα, εφαρμόζονται εις βάρος του δικαιούχου, ακόμη και αν πρόκειται περί παροχών που εκτήθησαν δυνάμει της νομοθεσίας άλλου Κράτους μέλους ή περί εισοδημάτων που εκτήθησαν στο έδαφος άλλου Κράτους μέλους. Ο κανών αυτός δεν ισχύει, όταν ο δικαιούχος λαμβάνει παροχές της ίδιας φύσεως για αναπηρίας, γήρας, θάνατο (συντάξεις) ή επαγγελματική ασθένεια που καταβάλλονται από τους φορείς δύο ή περισσότερων Κρατών μελών σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 46, 50, 51 ή του άρθρου 60 παράγραφος 1 περίπτωση β).

3. Οι διατάξεις περί μειώσεως, αναστολής ή καταργήσεως που προβλέπονται από τη νομοθεσία Κράτους μέλους σε περίπτωση, κατά την οποία ο δικαιούχος παροχών αναπηρίας ή προώρων παροχών γήρατος ασκεί επαγγελματική δραστηριότητα, εφαρμόζονται σε βάρος του δικαιούχου αυτού, ακόμη και αν ασκεί την δραστηριότητά του στο έδαφος άλλου Κράτους μέλους.

4. Η σύνταξη αναπηρίας, που οφείλεται δυνάμει της ολλανδικής νομοθεσίας σε περίπτωση κατά την οποία ο ολλανδικός φορέας οφείλει, σύμφωνα με το άρθρο 57 παράγραφος 3 περίπτωση γ) ή το άρθρο 60 παράγραφος 2 περίπτωση β), να αναλαμβάνει μέρος του βάρους παροχής επαγγελματικής ασθένειας που έχει χορηγηθεί δυνάμει της νομοθεσίας άλλου Κράτους μέλους, μειούται κατά το ποσό που οφείλεται στον φορέα του άλλου Κράτους μέλους που είναι επιφορτισμένος με την καταβολή της παροχής επαγγελματικής ασθένειας.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΙ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΑΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ

Άρθρο 13

Γενικοί κανόνες

1. Ο εργαζόμενος, για τον οποίον ισχύει ο παρών κανονισμός υπόκειται στη νομοθεσία ενός μόνον Κράτους μέλους. Η νομοθεσία αυτή προσδιορίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος τίτλου.

2. Με την επιφύλαξη των διατάξεων των άρθρων 14 μέχρι 17:

α) ο εργαζόμενος που απασχολείται στο έδαφος Κράτους μέλους υπόκειται στη νομοθεσία του Κράτους αυτού, ακόμη και αν κατοικεί στο έδαφος άλλου Κράτους μέλους, ή αν η επιχείρηση ή ο εργοδότης που τον απασχολεί έχει την έδρα της ή την κατοικία του στο έδαφος άλλου Κράτους μέλους-

β) ο εργαζόμενος που απασχολείται σε πλοίο υπό σημαία ενός Κράτους μέλους υπόκειται στη νομοθεσία του Κράτους αυτού-

γ) οι δημόσιοι υπάλληλοι και οι προς αυτούς εξομοιούμενοι υπόκεινται στη νομοθεσία του Κράτους μέλους, στο οποίο υπάγεται η υπηρεσία που τους απασχολεί-

δ) ο εργαζόμενος που καλείται να υπηρετήσει την στρατιωτική του θητεία ή καλείται εκ νέου για την εκτέλεση στρατιωτικής υπηρεσίας σ' ένα Κράτος μέλος διατηρεί την ιδιότητα του εργαζομένου και υπόκειται στη νομοθεσία του Κράτους αυτού- αν η υπαγωγή στη νομοθεσία αυτή εξαρτάται από την πραγματοποίηση ασφαλιστικών περιόδων προ της κατατάξεώς του ή μετά την απόλυσή του από το στρατό, οι περίοδοι ασφαλίσεως που επραγματοποιήθησαν δυνάμει της νομοθεσίας κάθε άλλου Κράτους μέλους θεωρούνται, κατά το αναγκαίο μέτρο, ως περίοδοι ασφαλίσεως που επραγματοποιήθησαν υπό τη νομοθεσία του πρώτου Κράτους.

Άρθρου 14 Ειδικοί κανόνες

1. Ο κανών του άρθρου 13 παράγραφος 2 περίπτωση α) ισχύει με την επιφύλαξη των εξής εξαιρέσεων και ειδικών περιπτώσεων:

α) ι) ο εργαζόμενος που απασχολείται στο έδαφος ενός Κράτους μέλους σε επιχείρηση, στην οποία κανονικώς υπάγεται και η οποία τον αποσπά στο έδαφος άλλου Κράτους μέλους προς εκτέλεση εργασίας για λογαριασμό της, εξακολουθεί να υπόκειται στην νομοθεσία του πρώτου Κράτους, υπό τον όρο ότι η προβλεπόμενη διάρκεια της εργασίας αυτής δεν υπερβαίνει τους δώδεκα μήνες και ότι δεν αποστέλλεται σε αντικατάσταση άλλου εργαζομένου, του οποίου έληξε η περίοδος αποσπάσεως-

ii) αν η διάρκεια της προς εκτέλεση εργασίας παρατείνεται λόγω απροβλέπτων συνθηκών πέραν της διάρκειας που προεβλέφθη αρχικώς και υπερβαίνει τους δώδεκα μήνες, εξακολουθεί να ισχύει η νομοθεσία του πρώτου Κράτους μέχρι τέλους της εργασίας αυτής, υπό τον όρο ότι η αρμόδια αρχή του Κράτους, στο έδαφος του οποίου είναι αποσπασμένος ο εργαζόμενος ή ο οργανισμός που ορίζεται από την αρχή αυτή θα έχει παράσχει την συναίνεσή του- η συναίνεση αυτή πρέπει να ζητηθεί πριν λήξει η αρχική περίοδος των δώδεκα μηνών. Η συναίνεση αυτή πάντως δεν δύναται να δοθεί για περίοδο υπερβαίνουσα τους δώδεκα μήνες-

β) ο εργαζόμενος στις διεθνείς μεταφορές, ο οποίος απασχολείται ως μέλος του προσωπικού που ταξιδεύει δια ξηράς, διά θαλάσσης ή αέρος στο έδαφος δύο ή περισσότερων Κρατών μελών και ευρίσκεται στην υπηρεσία επιχειρήσεως που διενεργεί, για λογαριασμό δικό της ή τρίτων, σιδηροδρομικές, οδικές, αεροπορικές ή πλωτές μεταφορές επιβατών ή εμπορευμάτων, έχει δε την έδρα της στο έδαφος Κράτους μέλους, υπόκειται στην νομοθεσία του τελευταίου αυτού Κράτους.

Πάντως:

i) ο εργαζόμενος ο οποίος απασχολείται σε υποκατάστημα ή μόνιμη αντιπροσωπεία, που διατηρεί η επιχείρηση αυτή στο έδαφος Κράτους μέλους, άλλου απ' εκείνο στο οποίο έχει την έδρα της, υπόκειται στην νομοθεσία του

Κράτους μέλους, στο έδαφος του οποίου ευρίσκεται το υποκατάστημα αυτό ή η μόνιμη αντιπροσωπεία-

ii) ο εργαζόμενος, ο οποίος απασχολείται κυρίως στο έδαφος του Κράτους μέλους όπου κατοικεί, υπόκειται στην νομοθεσία του Κράτους αυτού, ακόμη και αν η επιχείρηση, η οποία τον απασχολεί, δεν έχει ούτε έδρα, ούτε υποκατάστημα, ούτε μόνιμη αντιπροσωπεία στο έδαφος αυτό-

γ) ο εργαζόμενος, πλην του εργαζομένου στις διεθνείς μεταφορές, ο οποίος ασκεί κατά κανόνα την δραστηριότητά του στο έδαφος δύο ή περισσότερων Κρατών μελών, υπόκειται:

i) στην νομοθεσία του Κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου κατοικεί, αν ασκεί μέρος της δραστηριότητός του στο έδαφος αυτό ή αν απασχολείται για λογαριασμό περισσότερων επιχειρήσεων ή περισσότερων εργοδοτών που έχουν την έδρα ή κατοικία τους στο έδαφος διαφόρων Κρατών μελών-

ii) στην νομοθεσία του Κράτους μέλους, στο έδαφος του οποίου η επιχείρηση ή ο εργοδότης που τον απασχολεί έχει την έδρα ή κατοικία του, αν δεν κατοικεί στο έδαφος ενός από τα Κράτη, στα οποία ασκεί την δραστηριότητά του-

δ) ο εργαζόμενος που απασχολείται στο έδαφος Κράτους μέλους από επιχείρηση, η οποία έχει την έδρα της στο έδαφος άλλου Κράτους μέλους και η οποία διασχίζεται από τα κοινά σύνορα των Κρατών αυτών, υπόκειται στην νομοθεσία του Κράτους μέλους, στο έδαφος του οποίου η επιχείρηση αυτή έχει την έδρα της-

2. Ο κανών του άρθρου 13 παράγραφος 2 περίπτωση β) ισχύει με την επιφύλαξη των εξής εξαιρέσεων και ειδικών περιπτώσεων:

α) ο εργαζόμενος που απασχολείται σε επιχείρηση, από την οποία κανονικά εξαρτάται, είτε στο έδαφος Κράτους μέλους είτε σε πλοίο υπό σημαία Κράτους μέλους, και η οποία τον αποσπά, προς εκτέλεση εργασίας για λογαριασμό της, σε πλοίο υπό σημαία άλλου Κράτους μέλους, εξακολουθεί να υπόκειται στην νομοθεσία του πρώτου Κράτους υπό τους όρους που προβλέπονται στην παράγραφο 1 περίπτωση α)-

β) ο εργαζόμενος ο οποίος, ενώ δεν απασχολείται συνήθως στην θάλασσα, απασχολείται στα χωρικά ύδατα ή σε λιμένα Κράτους μέλους σε πλοίο υπό σημαία άλλου Κράτους μέλους, χωρίς να ανήκει στο πλήρωμα του πλοίου αυτού, υπόκειται στην νομοθεσία του πρώτου Κράτους-

γ) ο εργαζόμενος που απασχολείται σε πλοίο υπό σημαία Κράτους μέλους και αμείβεται για την απασχόληση αυτή από επιχείρηση ή πρόσωπο που εδρεύει ή κατοικεί στο έδαφος άλλου Κράτους μέλους, υπόκειται στη νομοθεσία του τελευταίου αυτού Κράτους, αν κατοικεί στο έδαφός του- η επιχείρηση ή το πρόσωπο που καταβάλλει την αμοιβή θεωρείται ως ο εργοδότης για την εφαρμογή της νομοθεσίας αυτής.

3. Οι διατάξεις της νομοθεσίας Κράτους μέλους που προβλέπουν ότι ο δικαιούχος συντάξεως που ασκεί επαγγελματική δραστηριότητα δεν υπάγεται σε υποχρεωτική ασφάλιση λόγω της δραστηριότητος αυτής, ισχύουν επίσης για τον δικαιούχο συντάξεως η οποία εκτήθη δυνάμει της νομοθεσίας άλλου Κράτους μέλους.

Άρθρο 15

Κανόνες που αφορούν την προαιρετική ασφάλιση ή την προαιρετική συνέχιση της ασφαλίσεως.

1. Οι διατάξεις των άρθρων 13 και 14 δεν ισχύουν για την προαιρετική ασφάλιση ή την προαιρετική συνέχιση της ασφαλίσεως.

2. Σε περίπτωση κατά την οποία η εφαρμογή των νομοθεσιών δύο ή περισσότερων Κρατών μελών συνεπάγεται την σώρευση υπαγωγής:

- σε σύστημα υποχρεωτικής ασφαλίσεως και σε ένα ή περισσότερα συστήματα προαιρετικής ασφαλίσεως ή προαιρετικής συνέχισης της ασφαλίσεως, ο ενδιαφερόμενος υπάγεται αποκλειστικά στο σύστημα υποχρεωτικής

ασφαλίσεως-

- σε δύο ή περισσότερα συστήματα προαιρετικής ασφαλίσεως ή προαιρετικής συνεχίσεως της ασφαλίσεως, ο ενδιαφερόμενος δύναται να υπαχθεί μόνο στο σύστημα προαιρετικής ασφαλίσεως ή προαιρετικής συνεχίσεως της ασφαλίσεως, το οποίο επέλεξε.

3. Πάντως, ως προς την αναπηρία, το γήρας και τον θάνατο (συντάξεις) ο ενδιαφερόμενος δύναται να γίνει δεκτός στην προαιρετική ασφάλιση ή προαιρετική συνέχιση της ασφαλίσεως Κράτους μέλους, ακόμη και αν υπόκειται υποχρεωτικώς στην νομοθεσία άλλου Κράτους μέλους, κατά το μέτρο που η σώρευση αυτή επιτρέπεται ρητά ή σιωπηρά στο πρώτο Κράτος μέλος. Ο ενδιαφερόμενος που επιθυμεί να υπαχθεί στην προαιρετική ασφάλιση ή προαιρετική συνέχιση ασφαλίσεως Κράτους μέλους, του οποίου η νομοθεσία προβλέπει εκτός της προαναφερθείσης ασφαλίσεως και συμπληρωματική προαιρετική ασφάλιση, δύναται να υπαχθεί μόνο στην τελευταία αυτή ασφάλιση.

Άρθρο 16

Ειδικοί κανόνες για το προσωπικό που υπηρετεί στις διπλωματικές αποστολές και τις προξενικές υπηρεσίες καθώς και για το επικουρικό προσωπικό των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

1. Οι διατάξεις του άρθρου 13 παράγραφος 2 περίπτωση α) ισχύουν για τα μέλη του προσωπικού που υπηρετεί στις διπλωματικές αποστολές ή τις προξενικές υπηρεσίες και για τους ιδιωτικούς οικιακούς βοηθούς που ευρίσκονται στην υπηρεσία των υπαλλήλων των αποστολών ή υπηρεσιών αυτών.

2. Πάντως, οι εργαζόμενοι που αναφέρονται στην παράγραφο 1, οι οποίοι είναι υπήκοοι του Κράτους μέλους που διαπιστεύει ή αποστέλλει δύναται να επιλέξουν την εφαρμογή της νομοθεσίας του Κράτους αυτού. Το δικαίωμα αυτό επιλογής δύναται να ασκείται εκ νέου στο τέλος κάθε ημερολογιακού έτους και δεν έχει αναδρομική ισχύ.

3. Τα μέλη του επικουρικού προσωπικού των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων δύναται να επιλέξουν την υπαγωγή στην νομοθεσία του Κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου απασχολούνται ή του Κράτους μέλους στην νομοθεσία του οποίου υπήχθησαν τελευταία ή του Κράτους μέλους του οποίου είναι υπήκοοι, αν πρόκειται περί διατάξεων που δεν αφορούν τα οικογενειακά επιδόματα, η χορήγηση των οποίων ρυθμίζεται από τους όρους εργασίας που ισχύουν για τα μέλη του προσωπικού αυτού. Το δικαίωμα αυτό επιλογής, το οποίο δύναται να ασκηθεί μόνο μία φορά, αποκτά ενέργεια από την ημερομηνία αναλήψεως υπηρεσίας.

Άρθρο 17

Εξαιρέσεις των διατάξεων των άρθρων 13 μέχρι 16

Δύο ή περισσότερα Κράτη μέλη ή οι αρμόδιες αρχές των Κρατών αυτών δύναται να θεσπίσουν με κοινή συμφωνία, προς το συμφέρον ορισμένων εργαζομένων ή ορισμένων κατηγοριών εργαζομένων, εξαιρέσεις από τις διατάξεις των άρθρων 13 μέχρι 16.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΙΙ ΕΙΔΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΠΑΡΟΧΩΝ
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι ΑΣΘΕΝΕΙΑ ΚΑΙ ΜΗΤΡΟΤΗΣ Τ μ ή μ α 1 Κοινές διατάξεις

Άρθρο 18

Συνυπολογισμός των περιόδων ασφαλίσεως

1. Ο αρμόδιος φορέας Κράτους μέλους, η νομοθεσία του οποίου εξαρτά την κτήση, την διατήρηση ή την ανάκτηση του δικαιώματος παροχών από την συμπλήρωση περιόδων ασφαλίσεως, λαμβάνει υπ' όψη, κατά το μέτρο που απαιτείται, τις περιόδους ασφαλίσεως που επραγματοποιήθησαν υπό την νομοθεσία παντός άλλου Κράτους μέλους, ως να επρόκειτο για περιόδους που

επραγματοποιήθησαν υπό την νομοθεσία που εφαρμόζει ο φορέας αυτός.
2. Οι διατάξεις της παραγράφου 1 ισχύουν και για τον εποχιακά εργαζόμενο ακόμη και αν πρόκειται για περιόδους προγενέστερες από την διακοπή ασφαλίσεως η οποία υπερέβη την διάρκεια που επιτρέπει η νομοθεσία του αρμοδίου Κράτους υπό τον όρο, πάντως, ότι ο ενδιαφερόμενος εργαζόμενος δεν θα έχει παύσει να είναι ασφαλισμένος επί χρονικό διάστημα ανώτερο των τεσσάρων μηνών.

Τμήμα 2 Εργαζόμενοι και μέλη της οικογενείας τους

Άρθρο 19

Κατοικία σε Κράτος μέλος άλλο από το αρμόδιο Κράτος μέλος - Γενικοί κανόνες

1. Ο εργαζόμενος που κατοικεί στο έδαφος Κράτους μέλους άλλου από το αρμόδιο Κράτος μέλος και καλύπτει τους όρους που απαιτούνται από την νομοθεσία του αρμοδίου Κράτους για να έχει δικαίωμα παροχών, αφού ληφθούν υπ' όψη, εφ' όσον συντρέχει περίπτωση οι διατάξεις του άρθρου 18, λαμβάνει στο Κράτος της κατοικίας του:

α) παροχές εις είδος που χορηγούνται για λογαριασμό του αρμοδίου φορέα από τον φορέα του τόπου κατοικίας, σύμφωνα με την νομοθεσία που ισχύει για τον φορέα αυτόν, σαν να ήταν ασφαλισμένος σε αυτόν-

β) παροχές εις χρήμα που καταβάλλονται από τον αρμόδιο φορέα σύμφωνα με την νομοθεσία που εφαρμόζει αυτός. Πάντως, οι παροχές αυτές δύνανται κατόπιν συμφωνίας μεταξύ του αρμοδίου φορέα και του φορέα του τόπου κατοικίας, να καταβάλλονται από τον τελευταίο, για λογαριασμό του πρώτου, σύμφωνα με την νομοθεσία του αρμοδίου Κράτους.

2. Οι διατάξεις της παραγράφου 1 περίπτωση α) ισχύουν κατ' αναλογία για τα μέλη της οικογενείας που κατοικούν στο έδαφος Κράτους μέλους άλλου από το αρμόδιο Κράτος μέλος εφ' όσον, σύμφωνα με την νομοθεσία του Κράτους στο έδαφος του οποίου κατοικούν, δεν δικαιούνται παροχών εις είδος.

Άρθρο 20

Μεθοριακοί εργαζόμενοι και μέλη της οικογενείας τους - Ειδικοί κανόνες

Ο μεθοριακός εργαζόμενος δύναται επίσης να λάβει τις παροχές στο έδαφος του αρμοδίου Κράτους. Οι παροχές αυτές καταβάλλονται από τον αρμόδιο φορέα σύμφωνα με την νομοθεσία του Κράτους αυτού, σαν να κατοικούσε εκεί ο εργαζόμενος. Τα μέλη της οικογενείας του δύνανται να λάβουν παροχές εις είδος υπό τους ίδιους όρους- η χορήγηση πάντως των παροχών αυτών εξαρτάται, εκτός από περιπτώσεις επείγουσας ανάγκης από συμφωνία μεταξύ των ενδιαφερομένων Κρατών ή μεταξύ των αρμοδίων αρχών των Κρατών αυτών ή, ελλείψει αυτής, από προηγούμενη έγκριση του αρμοδίου φορέα.

Άρθρο 21

Διαμονή ή μεταφορά κατοικίας στο αρμόδιο Κράτος

1. Ο εργαζόμενος και τα μέλη της οικογενείας του οι οποίοι αναφέρονται στο άρθρο 19 που διαμένουν στο έδαφος του αρμοδίου Κράτους, δικαιούνται παροχών σύμφωνα με την νομοθεσία του Κράτους αυτού, σαν να κατοικούσαν εκεί, ακόμη και αν είχαν ήδη λάβει παροχές για την ίδια περίπτωση ασθένειας ή μητρότητας, πριν από την διαμονή τους. Πάντως, η διάταξη αυτή δεν ισχύει για μεθοριακούς εργαζομένους και τα μέλη της οικογενείας τους.

2. Ο εργαζόμενος και τα μέλη της οικογενείας του που αναφέρονται στο άρθρο 19 που μεταφέρουν την κατοικία τους στο έδαφος του αρμοδίου Κράτους δικαιούνται παροχών σύμφωνα με την νομοθεσία του Κράτους αυτού, ακόμη και αν είχαν ήδη λάβει παροχές για την ίδια περίπτωση ασθένειας ή μητρότητας, πριν από την μεταφορά της κατοικίας τους.

Άρθρο 22

Διαμονή εκτός του αρμοδίου Κράτους - Επιστροφή ή μεταφορά κατοικίας σε άλλο Κράτος μέλος κατά την διάρκεια ασθένειας ή μητρότητας - Ανάγκη μεταβάσεως σε άλλο Κράτος μέλος για υποβολή σε κατάλληλη θεραπεία

1. Ο εργαζόμενος, ο οποίος πληροί τις απαιτούμενες από την νομοθεσία του αρμοδίου Κράτους προϋποθέσεις για να έχει δικαίωμα παροχών, αφού ληφθούν υπ' όψη ενδεχομένως οι διατάξεις του άρθρου 18, και

α) του οποίου η κατάσταση απαιτεί άμεση χορήγηση παροχών κατά την διάρκεια διαμονής στο έδαφος άλλου Κράτους μέλους, ή
β) ο οποίος, αφού απέκτησε το δικαίωμα παροχών εις βάρος του αρμοδίου φορέα έλαβε την έγκριση του φορέα αυτού να επιστρέψει στο έδαφος του Κράτους μέλους στο οποίο κατοικεί ή να μεταφέρει την κατοικία του στο έδαφος άλλου Κράτους μέλους, ή
γ) ο οποίος έλαβε την έγκριση του αρμοδίου φορέα να μεταβεί στο έδαφος άλλου Κράτους μέλους, για να υποβληθεί στην κατάλληλη για την κατάστασή του θεραπεία, έχει δικαίωμα:

i) παροχών εις είδος που χορηγούνται, για λογαριασμό του αρμοδίου φορέα από τον φορέα του τόπου διαμονής ή κατοικίας, σύμφωνα με την νομοθεσία που εφαρμόζεται από τον φορέα αυτόν, σαν να ήταν ασφαλισμένος σε αυτόν-η διάρκεια χορηγήσεως των παροχών αυτών διέπεται πάντως από την νομοθεσία του αρμοδίου Κράτους-

ii) παροχών εις χρήμα που καταβάλλονται από τον αρμόδιο φορέα σύμφωνα με την νομοθεσία που εφαρμόζεται από τον φορέα αυτόν. Πάντως, οι παροχές αυτές δύνανται κατόπιν συμφωνίας μεταξύ του αρμοδίου φορέα και του φορέα του τόπου διαμονής ή κατοικίας, να καταβάλλονται από τον τελευταίο αυτό φορέα, για λογαριασμό των πρώτου, σύμφωνα με την νομοθεσία του αρμοδίου Κράτους.

2. Η έγκριση που απαιτείται δυνάμει της παραγράφου 1 περίπτωση β) δύναται να μη δοθεί, μόνον αν διαπιστούται ότι η μετακίνηση του ενδιαφερομένου θα ηδύνατο να θέσει σε κίνδυνο την κατάσταση της υγείας του ή την εφαρμογή ιατρικής θεραπείας.

Η έγκριση που απαιτείται δυνάμει της παραγράφου 1 περίπτωση γ) δεν δύναται να μη δοθεί, όταν η σχετική θεραπεία δεν δύναται να παρασχεθεί στον ενδιαφερόμενο στο έδαφος του Κράτους όπου κατοικεί.

3. Οι διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 εφαρμόζονται επί των μελών της οικογενείας του εργαζομένου, όσον αφορά τις παροχές εις είδος.

4. Το γεγονός ότι ο εργαζόμενος δικαιούται παροχών σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1 δεν θίγει το δικαίωμα παροχών των μελών της οικογενείας του.

Άρθρο 23

Υπολογισμός των εις χρήμα παροχών

1. Ο αρμόδιος φορέας Κράτους μέλους, η νομοθεσία του οποίου προβλέπει ότι ο υπολογισμός των εις χρήμα παροχών βασίζεται επί μέσου μισθού, καθορίζει τον μέσο αυτόν μισθό αποκλειστικά βάσει των διαπιστωθέντων μισθών κατά την διάρκεια των περιόδων που συνεπληρώθησαν υπό την νομοθεσία αυτή.

2. Ο αρμόδιος φορέας Κράτους μέλους, η νομοθεσία του οποίου προβλέπει ότι ο υπολογισμός των εις χρήμα παροχών βασίζεται επί κατ' αποκοπήν μισθού, λαμβάνει υπ' όψη αποκλειστικά τον κατ' αποκοπήν ή, κατά περίπτωση, τον μέσο όρο των κατ' αποκοπήν μισθών που αντιστοιχούν στις περιόδους που συνεπληρώθησαν υπό την νομοθεσία αυτή.

3. Ο αρμόδιος φορέας Κράτους μέλους, η νομοθεσία του οποίου προβλέπει ότι το ποσό των εις χρήμα παροχών ποικίλλει ανάλογα με τον αριθμό των μελών της οικογενείας, λαμβάνει υπ' όψη και τα μέλη της οικογενείας του ενδιαφερομένου που κατοικούν στο έδαφος άλλου Κράτους μέλους, σαν να κατοικούσαν στο έδαφος του αρμοδίου Κράτους.

Άρθρο 24

Παροχές εις είδος εξαιρετικής σημασίας

1. Ο εργαζόμενος, για τον οποίο ο φορέας Κράτους μέλους έχει αναγνωρίσει, για τον ίδιο ή για μέλος της οικογενείας του, δικαίωμα για τεχνητά μέλη, μεγάλα βοηθητικά μηχανήματα ή άλλες παροχές εις είδος εξαιρετικής σημασίας, πριν να υπαχθεί στον φορέα άλλου Κράτους μέλους, λαμβάνει τις παροχές αυτές εις βάρος του πρώτου φορέα, ακόμη και αν, κατά τον χρόνο της χορηγήσεώς τους, ο εργαζόμενος αυτός υπάγεται ήδη στον δεύτερο φορέα.

2. Η Διοικητική Επιτροπή συντάσσει τον κατάλογο των παροχών, για τις οποίες εφαρμόζονται οι διατάξεις της παραγράφου 1.

Τ μ ή μ α 3 Άνεργοι και μέλη της οικογενείας τους

Άρθρο 25

1. Ο ευρισκόμενος σε ανεργία εργαζόμενος, για τον οποίο εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 69 παράγραφος 1 και του άρθρου 71 παράγραφος 1 περίπτωση β) ii) δεύτερη περίοδος, και ο οποίος πληροί τις προϋποθέσεις που απαιτούνται από την νομοθεσία του αρμοδίου Κράτους, για να έχει δικαίωμα παροχών εις είδος και εις χρήμα, αφού ληφθούν υπ' όψη, εφ' όσον είναι αναγκαίο, οι διατάξεις του άρθρου 18, λαμβάνει κατά την διάρκεια που προβλέπεται στο άρθρο 69 παράγραφος 1 περίπτωση γ) τις εξής παροχές:

α) παροχές εις είδος που χορηγούνται, για λογαριασμό του αρμοδίου φορέα, από τον φορέα του Κράτους μέλους στο οποίο αναζητεί απασχόληση, σύμφωνα με την νομοθεσία που εφαρμόζεται από τον τελευταίο αυτόν φορέα, σαν να ήταν ασφαλισμένος σε αυτόν-

β) παροχές εις χρήμα που καταβάλλονται από τον αρμόδιο φορέα σύμφωνα με την νομοθεσία που εφαρμόζεται απ' αυτόν. Κατόπιν συμφωνίας όμως μεταξύ του αρμοδίου φορέα και του φορέα του Κράτους μέλους, στο οποίο ο άνεργος αναζητεί απασχόληση, οι παροχές δύνανται να καταβάλλονται από τον φορέα αυτόν, για λογαριασμό του πρώτου, σύμφωνα με την νομοθεσία του αρμοδίου Κράτους. Οι παροχές ανεργίας που προβλέπονται από το άρθρο 69 παράγραφος 1 δεν χορηγούνται κατά την διάρκεια εισπράξεως παροχών εις χρήμα.

2. Ο ευρισκόμενος σε πλήρη ανεργία εργαζόμενος, για τον οποίο εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 71 παράγραφος 1 περίπτωση α) ii) ή περίπτωση β) ii) πρώτη φράση, λαμβάνει παροχές εις είδος και εις χρήμα σύμφωνα με την νομοθεσία του Κράτους μέλους, στο έδαφος του οποίου κατοικεί, σαν να υπαγόταν στην νομοθεσία αυτή κατά την διάρκεια της τελευταίας απασχολήσεώς του, αφού ληφθούν υπ' όψη, εφ' όσον είναι αναγκαίο, οι διατάξεις του άρθρου 18- οι παροχές αυτές χορηγούνται εις βάρος του φορέα της χώρας κατοικίας.

3. Αν άνεργος πληροί τις προϋποθέσεις που απαιτούνται από την νομοθεσία του Κράτους μέλους, το οποίο βαρύνουν οι παροχές ανεργίας, για την γένεση δικαιώματος παροχών εις είδος, αφού ληφθούν υπ' όψη - εφ' όσον είναι αναγκαίο - οι διατάξεις του άρθρου 18, τα μέλη της οικογενείας του δικαιούνται των παροχών αυτών, οποιοδήποτε και αν είναι το Κράτος μέλος στο έδαφος του οποίου κατοικούν ή διαμένουν. Οι παροχές αυτές καταβάλλονται από τον φορέα του τόπου κατοικίας ή διαμονής σύμφωνα με την νομοθεσία που εφαρμόζεται απ' αυτόν, για λογαριασμό του αρμοδίου φορέα του Κράτους μέλους, το οποίο βαρύνουν οι παροχές ανεργίας.

4. Με την επιφύλαξη νομοθετικών διατάξεων Κράτους μέλους που επιτρέπουν την χορήγηση παροχών ασθενείας για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα, η διάρκεια που προβλέπεται στην παράγραφο 1 δύναται, σε περιπτώσεις ανωτέρας βίας, να παραταθεί από τον αρμόδιο φορέα μέχρι το ανώτατο όριο που προβλέπεται στην νομοθεσία που εφαρμόζεται από τον φορέα αυτόν.

Τ μ ή μ α 4 Αιτούντες συντάξεις και μέλη της οικογενείας τους

Άρθρο 26

Δικαίωμα παροχών εις είδος σε περίπτωση παύσεως του δικαιώματος λήψεως παροχών από τον φορέα, ο οποίος ήταν αρμόδιος τελευταία.

1. Ο εργαζόμενος, τα μέλη της οικογενείας του ή οι επιζώντες του, οι οποίοι, κατά την διάρκεια της εξετάσεως μιας αιτήσεως για σύνταξη, παύουν να έχουν δικαίωμα παροχών εις είδος δυνάμει της νομοθεσίας του Κράτους μέλους που ήταν αρμόδιο τελευταία, λαμβάνουν παρά ταύτα τις παροχές αυτές υπό τους ακόλουθους όρους: οι παροχές εις είδος χορηγούνται κατά τις διατάξεις της νομοθεσίας του Κράτους μέλους, στο έδαφος του οποίου ο ενδιαφερόμενος ή οι ενδιαφερόμενοι κατοικούν, εφ' όσον έχουν δικαίωμα δυνάμει της νομοθεσίας αυτής ή θα είχαν δικαίωμα δυνάμει της νομοθεσίας άλλου Κράτους μέλους, αν κατοικούσαν στο έδαφος του Κράτους αυτού, αφού ληφθούν υπ' όψη - εφ' όσον είναι αναγκαίο - οι διατάξεις του άρθρου 18.

2. Ο αιτών σύνταξη ο οποίος δικαιούται παροχών εις είδος δυνάμει της νομοθεσίας Κράτους μέλους, η οποία υποχρεώνει τον ενδιαφερόμενο να καταβάλλει ο ίδιος τις εισφορές για ασφάλιση ασθενείας κατά την εξέταση της αιτήσεώς του για σύνταξη, παύει να έχει δικαίωμα παροχών εις είδος κατά την λήξη του δευτέρου μηνός, για τον οποίο δεν έχει εξοφλήσει τις οφειλόμενες εισφορές.

3. Οι εις είδος παροχές που χορηγούνται δυνάμει των διατάξεων της παραγράφου 1 βαρύνουν τον φορέα, ο οποίος κατ' εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου 2 εισέπραξε τις εισφορές - σε περίπτωση που δεν πρέπει να καταβληθούν εισφορές σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 2, ο αρμόδιος φορέας για την πραγματοποίηση των εις είδος παροχών, μετά την εκκαθάριση της συντάξεως κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 28, αποδίδει στον φορέα του τόπου κατοικίας το ποσό των παροχών που έχουν χορηγηθεί.

Τ μ ή μ α 5 Δικαιούχοι συντάξεων και μέλη της οικογενείας τους

Άρθρο 27

Συντάξεις που οφείλονται δυνάμει της νομοθεσίας περισσοτέρων Κρατών εφ' όσον υπάρχει δικαίωμα παροχών εις είδος στην χώρα κατοικίας

Ο δικαιούχος συντάξεων οφειλομένων κατά τη νομοθεσία δύο ή περισσοτέρων Κρατών μελών, ο οποίος δικαιούται παροχών εις είδος κατά τη νομοθεσία του Κράτους μέλους, στο έδαφος του οποίου κατοικεί - λαμβανομένων υπ' όψη, ενδεχομένως, των διατάξεων του άρθρου 18 και του παραρτήματος V - καθώς και τα μέλη της οικογενείας του, λαμβάνουν τις παροχές αυτές από τον φορέα του τόπου κατοικίας και εις βάρος αυτού, σαν να εδικαιούτο συντάξεως ο ενδιαφερόμενος αποκλειστικά δυνάμει της νομοθεσίας του τελευταίου αυτού Κράτους.

Άρθρο 28

Συντάξεις που οφείλονται δυνάμει της νομοθεσίας ενός ή περισσοτέρων Κρατών, εφ' όσον δεν υπάρχει δικαίωμα παροχών εις είδος στην χώρα κατοικίας

1. Ο δικαιούχος συντάξεως οφειλομένης κατά τη νομοθεσία ενός Κράτους μέλους ή συντάξεων οφειλομένων κατά τη νομοθεσία δύο ή περισσοτέρων Κρατών μελών, ο οποίος δεν δικαιούται παροχών εις είδος κατά τη νομοθεσία του Κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου κατοικεί, λαμβάνει παρά ταύτα τις παροχές αυτές, για τον ίδιο και για τα μέλη της οικογενείας του, κατά το μέτρο που - λαμβανομένων υπ' όψη κατά περίπτωση των διατάξεων του άρθρου 18 και του παραρτήματος V - θα εδικαιούτο των παροχών αυτών, κατά τη νομοθεσία του Κράτους μέλους ή τουλάχιστον ενός από τα Κράτη μέλη που είναι αρμόδια στο θέμα της συντάξεως, αν κατοικούσε στο έδαφος του εν λόγω Κράτους. Οι παροχές αυτές καταβάλλονται για λογαριασμό του αναφερομένου στην παράγραφο 2 φορέα από τον φορέα του τόπου κατοικίας, σαν να

εδικαιούτο ο ενδιαφερόμενος δυνάμει της νομοθεσίας του Κράτους, στο έδαφος του οποίου κατοικεί, συντάξεως και παροχών εις είδος.

2. Στις περιπτώσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1 ο φορέας που φέρει το βάρος των παροχών εις είδος, καθορίζεται βάσει των εξής κανόνων:

α) αν ο δικαιούχος συντάξεως δικαιούται των παροχών αυτών δυνάμει της νομοθεσίας ενός μόνον Κράτους μέλους, βαρύνεται ο αρμόδιος φορέας του Κράτους αυτού-

β) αν ο δικαιούχος συντάξεως δικαιούται των παροχών αυτών δυνάμει της νομοθεσίας δύο ή περισσότερων Κρατών μελών, βαρύνεται ο αρμόδιος φορέας του Κράτους μέλους, υπό τη νομοθεσία του οποίου ο δικαιούχος εππραγματοποίησε τη μεγαλύτερη περίοδο ασφαλίσεως- αν η εφαρμογή του κανόνος αυτού έχει ως συνέπεια την επιβάρυνση περισσότερων φορέων με τις παροχές αυτές, τότε από τους φορείς αυτούς βαρύνεται εκείνος, στον οποίον ο δικαιούχος ήταν ασφαλισμένος τελευταία.

Άρθρο 29

Κατοικία των μελών της οικογενείας σε Κράτος άλλο από εκείνο, όπου κατοικεί ο δικαιούχος - Μεταφορά κατοικίας στο Κράτος όπου κατοικεί ο δικαιούχος

1. Τα μέλη της οικογενείας του δικαιούχου συντάξεως οφειλομένης κατά τη νομοθεσία ενός Κράτους μέλους ή συντάξεων οφειλομένων κατά τη νομοθεσία δύο ή περισσότερων Κρατών μελών, τα οποία κατοικούν στο έδαφος Κράτους μέλους άλλου, από εκείνο όπου κατοικεί ο δικαιούχος, δικαιούνται παροχών εις είδος, σαν να κατοικούσε ο δικαιούχος, στο έδαφος του ίδιου Κράτους με τα μέλη της οικογενείας του, εφ' όσον αυτός έχει δικαίωμα επί των παροχών αυτών κατά τη νομοθεσία ενός Κράτους μέλους. Οι παροχές αυτές καταβάλλονται από τον φορέα του τόπου κατοικίας των μελών της οικογενείας, κατά τις διατάξεις της νομοθεσίας που εφαρμόζεται από τον φορέα αυτόν, εις βάρος του φορέα του τόπου κατοικίας του δικαιούχου.

2. Τα μέλη της οικογενείας που αναφέρονται στην παράγραφο 1, τα οποία μεταφέρουν την κατοικία τους στο έδαφος του Κράτους μέλους όπου κατοικεί ο δικαιούχος, λαμβάνουν παροχές εις είδος κατά τις διατάξεις της νομοθεσίας του Κράτους αυτού, έστω και αν έχουν ήδη λάβει παροχές για την ίδια περίπτωση ασθενείας ή μητρότητας, πριν από την μεταφορά της κατοικίας τους.

Άρθρο 30

Παροχές εις είδος εξαιρετικής σημασίας

Οι διατάξεις του άρθρου 24 ισχύουν κατ' αναλογία για τους δικαιούχους συντάξεων.

Άρθρο 31

Διαμονή του δικαιούχου και/ή των μελών της οικογενείας του σε Κράτος άλλο από εκείνο της κατοικίας τους

Ο δικαιούχος συντάξεως οφειλομένης κατά τη νομοθεσία ενός Κράτους μέλους ή συντάξεων οφειλομένων κατά τη νομοθεσία δύο ή περισσότερων Κρατών μελών, ο οποίος δικαιούται παροχών εις είδος κατά τη νομοθεσία ενός από αυτά τα Κράτη μέλη, καθώς και τα μέλη της οικογενείας του, δικαιούνται των παροχών αυτών ακόμη και κατά την διάρκεια της διαμονής τους στο έδαφος Κράτους μέλους άλλου, από εκείνο όπου κατοικούν. Οι παροχές αυτές καταβάλλονται από τον φορέα του τόπου διαμονής, κατά την νομοθεσία που ισχύει γι' αυτόν, εις βάρος του φορέα του τόπου κατοικίας του δικαιούχου.

Άρθρο 32

Ειδικές διατάξεις περί αναλήψεως του βάρους παροχών που χορηγούνται σε παλαιούς μεθοριακούς εργαζομένους, στα μέλη της οικογενείας τους ή στους επιζώντας τους

Το βάρος παροχών εις είδος που κατεβλήθησαν στον δικαιούχο που αναφέρεται στο άρθρο 27, παλαιό μεθοριακό εργαζόμενο, ή στον επιζώντα μεθοριακού εργαζομένου, καθώς και στα μέλη της οικογενείας του, δυνάμει των διατάξεων του άρθρου 27 ή του άρθρου 31, κατανέμεται εξίσου μεταξύ του φορέα του τόπου κατοικίας του δικαιούχου και του φορέα στον οποίο ήταν ασφαλισμένος τελευταία, εφ' όσον ο δικαιούχος αυτός είχε την ιδιότητα του μεθοριακού εργαζομένου κατά τους τρεις μήνες, τους αμέσως προηγούμενους της ημερομηνίας ενάρξεως της συντάξεως ή της ημερομηνίας του θανάτου του.

Άρθρο 33

Εισφορές εις βάρος των δικαιούχων συντάξεων

Ο φορέας Κράτους μέλους που οφείλει την καταβολή συντάξεως, αν η ισχύουσα γι' αυτόν νομοθεσία προβλέπει κρατήσεις εισφορών εις βάρος του δικαιούχου συντάξεως για την κάλυψη των παροχών εις είδος, εξουσιοδοτείται να προβαίνει στις κρατήσεις αυτές, υπολογιζόμενες σύμφωνα με την εν λόγω νομοθεσία επί του ποσού της οφειλομένης παρ' αυτού συντάξεως, κατά το μέτρο που οι καταβαλλόμενες δυνάμει των άρθρων 27, 28, 29, 31 και 32 παροχές βαρύνουν φορέα του προαναφερθέντος Κράτους μέλους.

Άρθρο 34

Γενική διάταξη

Οι διατάξεις των άρθρων 27 μέχρι 33 δεν ισχύουν για τον δικαιούχο συντάξεως ή για τα μέλη της οικογενείας του που δικαιούνται παροχών εις είδος δυνάμει της νομοθεσίας ενός Κράτους μέλους εκ του λόγου ότι ασκούν επαγγελματική δραστηριότητα. Στην περίπτωση αυτή και για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος κεφαλαίου, ο ενδιαφερόμενος θεωρείται εργαζόμενος ή μέλος της οικογενείας εργαζομένου

Τ μ ή μ α 6 Διάφορες διατάξεις

Άρθρο 35

Ρύθμιση όταν υπάρχουν περισσότερα συστήματα στην χώρα κατοικίας ή διαμονής - Προϋπάρχουσα ασθένεια - Ανώτατη διάρκεια χορηγήσεως των παροχών

1. Όταν η νομοθεσία της χώρας κατοικίας ή διαμονής προβλέπει περισσότερα συστήματα ασφαλίσεως ασθένειας ή μητρότητας, οι διατάξεις που εφαρμόζονται, δυνάμει των άρθρων 19, 21 παράγραφοι 1, 22, 25, 26, 28 παράγραφοι 1, 29 παράγραφος 1 ή 31, είναι οι διατάξεις του συστήματος εκείνου στο οποίο υπάγονται οι χειρώνακτες εργαζόμενοι της βιομηχανίας χάλυβος. Αν όμως η νομοθεσία του προαναφερθέντος τόπου προβλέπει ειδικό σύστημα για τους εργαζομένους των ορυχείων και των παρεμφερών επιχειρήσεων, οι διατάξεις του συστήματος αυτού εφαρμόζονται στην κατηγορία αυτή των εργαζομένων και στα μέλη της οικογενείας τους, εφ' όσον ο φορέας του τόπου διαμονής ή κατοικίας προς τον οποίο απευθύνονται, είναι αρμόδιος για την εφαρμογή του συστήματος αυτού.

2. Αν η νομοθεσία Κράτους μέλους εξαρτά την χορήγηση παροχών από προϋποθέσεις σχετικές με την προέλευση της ασθένειας, οι προϋποθέσεις αυτές δεν ισχύουν για τους εργαζομένους και τα μέλη της οικογενείας τους που εμπίπτουν στις διατάξεις του παρόντος κανονισμού, ανεξάρτητα από το Κράτος μέλος στο έδαφος του οποίου κατοικούν.

3. Αν η νομοθεσία Κράτους μέλους ορίζει ανώτατη χρονική διάρκεια χορηγήσεως των παροχών, ο φορέας που εφαρμόζει τη νομοθεσία αυτή, δύναται να λάβει υπ' όψη ενδεχομένως την περίοδο, κατά την διάρκεια της οποίας οι παροχές έχουν ήδη καταβληθεί από τον φορέα άλλου Κράτους μέλους για την ίδια περίπτωση ασθένειας ή μητρότητας.

Τ μ ή μ α 7 Απόδοση μεταξύ φορέων

Άρθρο 36

1. Οι παροχές εις είδος που καταβάλλονται δυνάμει των διατάξεων του παρόντος κεφαλαίου από τον φορέα Κράτους μέλους για λογαριασμό του φορέα άλλου Κράτους μέλους, αποδίδονται πλήρως, με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 32.

2. Οι αποδόσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1 καθορίζονται και πραγματοποιούνται κατά την διαδικασία που προβλέπεται στον κανονισμό εφαρμογής που αναφέρεται στο άρθρο 97, είτε βάσει δικαιολογητικών των πραγματικών δαπανών είτε κατ' αποκοπήν.

Στην τελευταία αυτή περίπτωση τα κατ' αποκοπήν ποσά πρέπει να εξασφαλίζουν απόδοση όσο το δυνατόν πλησιέστερη προς τις πραγματικές δαπάνες.

3. Δύο ή περισσότερα Κράτη μέλη ή οι αρμόδιες αρχές των Κρατών αυτών δύνανται να προβλέψουν άλλους τρόπους αποδόσεως ή να παραιτηθούν κάθε αποδόσεως μεταξύ των φορέων που υπάγονται στην αρμοδιότητά τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ΑΝΑΠΗΡΙΑ Τ μ ή μ α 1 Εργαζόμενοι που έχουν υπαχθεί αποκλειστικά σε νομοθεσίες, κατά τις οποίες το ποσό των παροχών αναπηρίας είναι ανεξάρτητο της διάρκειας των περιόδων ασφαλίσεως

Άρθρο 37

Γενικές διατάξεις

1. Ο εργαζόμενος, ο οποίος διαδοχικά ή κατά περιόδους έχει υπαχθεί στις νομοθεσίες δύο ή περισσότερων Κρατών μελών και έχει πραγματοποιήσει περιόδους ασφαλίσεως αποκλειστικά υπό νομοθεσίες, κατά τις οποίες το ποσό των παροχών αναπηρίας είναι ανεξάρτητο της διάρκειας των περιόδων ασφαλίσεως, δικαιούται παροχών σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 39. Το άρθρο αυτό δεν αφορά συνταξιοδοτικές προσαυξήσεις ή συνταξιοδοτικά επιδόματα λόγω τέκνων που χορηγούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του κεφαλαίου 8.

2. Το παράρτημα III αναφέρει, για κάθε ενδιαφερόμενο Κράτος μέλος, τις νομοθεσίες εν ισχύι του τύπου που προβλέπεται στην παράγραφο 1.

Άρθρο 38

Συνυπολογισμός των περιόδων ασφαλίσεως

1. Ο αρμόδιος φορέας Κράτους μέλους, η νομοθεσία του οποίου εξαρτά την κτήση, την διατήρηση ή την ανάκτηση του δικαιώματος παροχών από την συμπλήρωση περιόδων ασφαλίσεως, λαμβάνει υπ' όψη, κατά το μέτρο που απαιτείται, τις περιόδους ασφαλίσεως που εππραγματοποιήθησαν υπό τη νομοθεσία άλλου Κράτους μέλους, ως να επρόκειτο για περιόδους που εππραγματοποιήθησαν υπό τη νομοθεσία που εφαρμόζεται από τον φορέα αυτόν.

2. Αν η νομοθεσία Κράτους μέλους εξαρτά την χορήγηση ορισμένων παροχών από τον όρο, ότι οι περίοδοι ασφαλίσεως έχουν πραγματοποιηθεί σε επάγγελμα, για το οποίο ισχύει ειδικό σύστημα ασφαλίσεως, ή ενδεχομένως σε καθορισμένη απασχόληση, οι περίοδοι που εππραγματοποιήθησαν υπό τις νομοθεσίες άλλων Κρατών μελών, λαμβάνονται υπ' όψη για την χορήγηση των παροχών αυτών, μόνον αν έχουν πραγματοποιηθεί υπό αντίστοιχο σύστημα ασφαλίσεως ή, ελλείψει τέτοιου συστήματος, στο ίδιο επάγγελμα ή ενδεχομένως στην ίδια απασχόληση. Αν, αφού ληφθούν υπ' όψη αυτές οι περίοδοι, ο ενδιαφερόμενος πάλι δεν πληροί τις απαιτούμενες προϋποθέσεις για να λάβει τις παροχές, οι περίοδοι αυτές λαμβάνονται υπ' όψη για την χορήγηση παροχών του γενικού συστήματος ασφαλίσεως ή, ελλείψει τέτοιου συστήματος, του συστήματος που εφαρμόζεται κατά περίπτωση για τους εργάτες ή τους υπαλλήλους.

Άρθρο 39

Εκκαθάριση των παροχών

1. Ο φορέας Κράτους μέλους, η νομοθεσία του οποίου εφηρμόζετο κατά την στιγμή επελεύσεως της ανικανότητας προς εργασία που είχε ως επακόλουθο την αναπηρία, καθορίζει, κατά τις διατάξεις της νομοθεσίας αυτής, αν ο ενδιαφερόμενος πληροί τις προϋποθέσεις που απαιτούνται, για να έχει δικαίωμα παροχών, αφού ληφθούν υπ' όψη - εφ' όσον είναι αναγκαίο - οι διατάξεις του άρθρου 38.

2. Ο ενδιαφερόμενος, ο οποίος πληροί τις προϋποθέσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1, λαμβάνει τις παροχές αποκλειστικά από τον εν λόγω φορέα σύμφωνα με την νομοθεσία που εφαρμόζει ο φορέας αυτός.

3. Ο ενδιαφερόμενος, ο οποίος δεν πληροί τις προϋποθέσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1, λαμβάνει τις παροχές, τις οποίες δικαιούται ακόμη δυνάμει της νομοθεσίας άλλου Κράτους μέλους, αφού ληφθούν υπ' όψη - εφ' όσον είναι αναγκαίο - οι διατάξεις του άρθρου 38.

4. Αν η νομοθεσία που εφαρμόζεται σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 2 ή της παραγράφου 3 προβλέπει ότι το ποσό των παροχών καθορίζεται, αφού ληφθεί υπ' όψη η ύπαρξη και άλλων μελών της οικογένειας εκτός των τέκνων, ο αρμόδιος φορέας λαμβάνει υπ' όψη και τα μέλη της οικογένειας του ενδιαφερομένου που κατοικούν στο έδαφος άλλου Κράτους μέλους, σαν να κατοικούσαν στο έδαφος του αρμοδίου Κράτους.

Τ μ ή μ α 2 Εργαζόμενοι που έχουν υπαχθεί είτε αποκλειστικά σε νομοθεσίες, κατά τις οποίες το ποσό της παροχής αναπηρίας εξαρτάται από την διάρκεια των περιόδων ασφαλίσεως, είτε σε νομοθεσίες του τύπου αυτού και του τύπου που αναφέρεται στο τμήμα 1

Άρθρο 40

Γενικές διατάξεις

1. Ο εργαζόμενος, ο οποίος διαδοχικά ή κατά περιόδους έχει υπαχθεί στις νομοθεσίες δύο ή περισσότερων Κρατών μελών, εκ των οποίων τουλάχιστον μία δεν είναι του τύπου που αναφέρεται στο άρθρο 37 παράγραφος 1, δικαιούται παροχών σύμφωνα με τις διατάξεις του κεφαλαίου 3, οι οποίες εφαρμόζονται κατ' αναλογία, αφού ληφθούν υπ' όψη οι διατάξεις της παραγράφου 3.

2. Εν τούτοις, ο ενδιαφερόμενος, ο οποίος προσβάλλεται από ανικανότητα εργασίας η οποία έχει ως επακόλουθο την αναπηρία, ενώ υπόκειται σε νομοθεσία που αναφέρεται στο παράρτημα III, λαμβάνει τις παροχές σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 37 παράγραφος 1 υπό τους εξής δύο όρους:

- ότι πληροί τις προϋποθέσεις που απαιτούνται από τη νομοθεσία αυτή ή από άλλη νομοθεσία του ίδιου τύπου, αφού ληφθούν υπ' όψη - εφ' όσον είναι αναγκαίο - οι διατάξεις του άρθρου 38, χωρίς όμως να χρειάζεται προσφυγή σε περιόδους ασφαλίσεως που εππραγματοποιήθηκαν υπό νομοθεσίες που δεν αναφέρονται στο παράρτημα III και

- ότι δεν πληροί τις προϋποθέσεις, που απαιτούνται για την γένεση του δικαιώματος παροχών βάσει νομοθεσίας που δεν αναφέρεται στο παράρτημα III.

3. Η απόφαση που λαμβάνεται από τον φορέα Κράτους μέλους ως προς τον βαθμό αναπηρίας του αιτούντος, δεσμεύει τον φορέα οποιουδήποτε άλλου ενδιαφερομένου Κράτους μέλους, υπό τον όρο, ότι υπάρχει συμφωνία των όρων των σχετικών προς τον βαθμό αναπηρίας μεταξύ των νομοθεσιών των Κρατών αυτών και η συμφωνία αυτή έχει αναγνωρισθεί στο παράρτημα IV.

Τ μ ή μ α 3 Επιδείνωση αναπηρίας

Άρθρο 41

1. Σε περίπτωση επιδεινώσεως αναπηρίας, για την οποία ο εργαζόμενος λαμβάνει παροχές δυνάμει της νομοθεσίας ενός μόνον Κράτους μέλους, ισχύουν οι ακόλουθες διατάξεις:

α) αν ο ενδιαφερόμενος, από τότε που λαμβάνει παροχές, δεν έχει υπαχθεί

στη νομοθεσία άλλου Κράτους μέλους, ο αρμόδιος φορέας του πρώτου Κράτους οφείλει να χορηγήσει τις παροχές, αφού λάβει υπ' όψη την επιδείνωση, σύμφωνα με την νομοθεσία που εφαρμόζεται απ' αυτόν-β) αν ο ενδιαφερόμενος, από τότε που λαμβάνει παροχές, έχει υπαχθεί στη νομοθεσία ενός ή περισσότερων άλλων Κρατών μελών, οι παροχές χορηγούνται προς αυτόν, αφού ληφθεί υπ' όψη η επιδείνωση, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 37 παράγραφος 1 ή του άρθρου 40 παράγραφος 1 ή 2, ανάλογα με την περίπτωση-

γ) αν το συνολικό ποσό της ή των παροχών που οφείλονται σύμφωνα με τις διατάξεις της περιπτώσεως β) είναι κατώτερο του ποσού της παροχής, την οποία ελάμβανε ο ενδιαφερόμενος εις βάρος του προηγούμενου οφειλέτου φορέα, ο φορέας αυτός οφείλει να του καταβάλει συμπλήρωμα ίσο προς την διαφορά μεταξύ των ποσών αυτών-

δ) αν, στην περίπτωση που αναφέρεται στην περίπτωση β), ο αρμόδιος φορέας για την αρχική ανικανότητα είναι ολλανδικός και αν:

- i) η πάθηση που προεκάλεσε την επιδείνωση είναι ίδια με εκείνη, η οποία έγινε αιτία της χορηγήσεως των παροχών δυνάμει της ολλανδικής νομοθεσίας,
- ii) η πάθηση αυτή είναι επαγγελματική ασθένεια υπό την έννοια της νομοθεσίας του Κράτους μέλους, στην οποία ο ενδιαφερόμενος υπαγόταν τελευταία και γεννά δικαίωμα πληρωμής του συμπληρώματος που προβλέπεται στο άρθρο 60 παράγραφος 1 περίπτωση β) και
- iii) η νομοθεσία ή οι νομοθεσίες, οι οποίες ίσχυσαν για τον ενδιαφερόμενο, από τότε που λαμβάνει παροχές, είναι νομοθεσίες που προβλέπονται στο παράρτημα III,

ο ολλανδικός φορέας συνεχίζει να καταβάλλει την αρχική παροχή και μετά την επιδείνωση, και η παροχή που οφείλεται δυνάμει της νομοθεσίας του τελευταίου Κράτους μέλους, στην οποία υπήχθη ο ενδιαφερόμενος, μειούται κατά το ποσό της ολλανδικής παροχής-

ε) αν, στην περίπτωση που αναφέρεται στην περίπτωση β), ο ενδιαφερόμενος δεν έχει δικαίωμα παροχών εις βάρος φορέα άλλου Κράτους μέλους, ο αρμόδιος φορέας του πρώτου Κράτους οφείλει να χορηγήσει τις παροχές σύμφωνα με την νομοθεσία του Κράτους αυτού, αφού λάβει υπ' όψη την επιδείνωση και ενδεχομένως τις διατάξεις του άρθρου 38.

2. Σε περίπτωση επιδεινώσεως αναπηρίας, για την οποία ο εργαζόμενος λαμβάνει παροχές δυνάμει της νομοθεσίας δύο ή περισσότερων Κρατών μελών, οι παροχές χορηγούνται προς αυτόν, αφού ληφθεί υπ' όψη η επιδείνωση, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 40 παράγραφος 1.

Τ μ ή μ α 4 Επανάληψη της καταβολής των παροχών μετά από αναστολή ή κατάργηση - Μετατροπή των παροχών αναπηρίας σε παροχές γήρατος Άρθρο 42

Προσδιορισμός του οφειλέτου φορέα σε περίπτωση επαναλήψεως της καταβολής των παροχών αναπηρίας

1. Αν μετά την αναστολή των παροχών πρέπει να επαναληφθεί η καταβολή τους, αυτή εξασφαλίζεται από τον φορέα ή τους φορείς, οι οποίοι ήταν οφειλέτες των παροχών κατά την στιγμή της αναστολής τους, με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 43.

2. Αν μετά την κατάργηση των παροχών η κατάσταση του ενδιαφερομένου δικαιολογεί την χορήγηση νέων παροχών, αυτές χορηγούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 37 παράγραφος 1 ή του άρθρου 40 παράγραφοι 1 ή 2, ανάλογα με την περίπτωση.

Άρθρο 43

Μετατροπή των παροχών αναπηρίας σε παροχές γήρατος

1. Οι παροχές αναπηρίας μετατρέπονται ενδεχομένως σε παροχές γήρατος κατά τους όρους που προβλέπονται στη νομοθεσία ή στις νομοθεσίες, δυνάμει

των οποίων χορηγήθηκαν και σύμφωνα με τις διατάξεις του κεφαλαίου 3.

2. Κάθε φορέας Κράτους μέλους που οφείλει παροχές αναπηρίας, συνεχίζει να καταβάλλει στον δικαιούχο παροχών αναπηρίας, ο οποίος, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 49, δύναται να αξιώσει παροχές γήρατος δυνάμει της νομοθεσίας άλλων Κρατών μελών, τις παροχές αναπηρίας που δικαιούται κατά την νομοθεσία που εφαρμόζει ο φορέας αυτός μέχρι την στιγμή, κατά την οποία οι διατάξεις της παραγράφου 1 δύνανται να εφαρμοσθούν για τον φορέα αυτόν.

3. Πάντως, αν στην περίπτωση που προβλέπεται στην παράγραφο 2, οι παροχές αναπηρίας χορηγήθηκαν σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 39, ο φορέας που παραμένει οφειλέτης των παροχών αυτών δύναται να εφαρμόσει τις διατάξεις του άρθρου 49 παράγραφος 1 περίπτωση α), σαν να πληρούσε ο δικαιούχος των παροχών αυτών τους όρους που απαιτούνται από τη νομοθεσία του ενδιαφερομένου Κράτους μέλους για να έχει δικαίωμα παροχών γήρατος, αντικαθιστώντας το θεωρητικό ποσό που προβλέπεται στο άρθρο 46 παράγραφος 2 περίπτωση α) από το ποσό των παροχών αναπηρίας που οφείλεται από τον φορέα αυτόν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ΓΗΡΑΣ ΚΑΙ ΘΑΝΑΤΟΣ (ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ)

Άρθρο 44

Γενικές διατάξεις περί της εκκαθάρισεως των παροχών, όταν ο εργαζόμενος έχει υπαχθεί στη νομοθεσία δύο ή περισσότερων Κρατών μελών

1. Τα δικαιώματα παροχών εργαζομένου, ο οποίος έχει υπαχθεί στη νομοθεσία δύο ή περισσότερων Κρατών μελών, ή των επιζώντων αυτού καθορίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος κεφαλαίου.

2. Με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 49, όταν ο εργαζόμενος υποβάλει αίτηση εκκαθάρισεως παροχών, λαμβάνονται υπ' όψη για την διαδικασία εκκαθάρισεως των παροχών αυτών όλες οι νομοθεσίες που ίσχυσαν για τον εν λόγω εργαζόμενο.

Γίνεται εξαίρεση από τον παρόντα κανόνα, αν ο ενδιαφερόμενος ζητήσει ρητά την αναβολή της εκκαθάρισεως των παροχών γήρατος, τις οποίες θα εδικαιούτο δυνάμει της νομοθεσίας ενός ή περισσότερων Κρατών μελών και υπό τον όρο, ότι οι περίοδοι οι πραγματοποιούμενες υπό τη νομοθεσία ή τις νομοθεσίες αυτές δεν θα ληφθούν υπ' όψη για την γένεση του δικαιώματος παροχών σε άλλο Κράτος μέλος.

3. Το παρόν κεφάλαιο δεν αφορά τις συνταξιοδοτικές προσαυξήσεις ή τα συνταξιοδοτικά επιδόματα λόγω τέκνων, ούτε τις συντάξεις ορφανών που χορηγούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του κεφαλαίου 8.

Άρθρο 45

Λήψη υπ' όψη των περιόδων ασφαλίσεως που εππραγματοποιήθηκαν υπό τις νομοθεσίες, στις οποίες έχει υπαχθεί ο εργαζόμενος για την απόκτηση, την διατήρηση ή την ανάκτηση του δικαιώματος παροχών

1. Ο φορέας Κράτους μέλους, η νομοθεσία του οποίου εξαρτά την κτήση, την διατήρηση ή την ανάκτηση του δικαιώματος παροχών από την συμπλήρωση περιόδων ασφαλίσεως, λαμβάνει υπ' όψη, κατά το μέτρο που απαιτείται, τις περιόδους ασφαλίσεως που εππραγματοποιήθηκαν υπό τη νομοθεσία άλλου Κράτους μέλους, ως να επρόκειτο για περιόδους που εππραγματοποιήθηκαν υπό την νομοθεσία που εφαρμόζεται για τον φορέα αυτόν.

2. Αν η νομοθεσία Κράτους μέλους εξαρτά την χορήγηση ορισμένων παροχών από τον όρο, ότι οι περίοδοι ασφαλίσεως έχουν πραγματοποιηθεί σε επάγγελμα υπαγόμενο σε ειδικό σύστημα ασφαλίσεως ή, ενδεχομένως, σε καθορισμένη απασχόληση, οι περίοδοι που εππραγματοποιήθηκαν υπό τις νομοθεσίες άλλων Κρατών μελών λαμβάνονται υπ' όψη για την χορήγηση των παροχών αυτών, μόνον αν έχουν πραγματοποιηθεί υπό αντίστοιχο σύστημα ή, ελλείψει τέτοιου συστήματος, στο ίδιο επάγγελμα ή ενδεχομένως στην ίδια

απασχόληση. Αν, αφού ληφθούν υπ' όψη οι περίοδοι ασφαλίσεως που επραγματοποιήθηκαν κατ' αυτόν τον τρόπο, ο ενδιαφερόμενος πάλι δεν πληροί τις απαιτούμενες προϋποθέσεις, για να λάβει τις παροχές αυτές, οι περίοδοι αυτές λαμβάνονται υπ' όψη για την χορήγηση των παροχών, του γενικού συστήματος ή, ελλείψει τέτοιου συστήματος, του συστήματος που εφαρμόζεται ανάλογα με την περίπτωση, για τους εργάτες ή τους υπαλλήλους.

3. Αν η νομοθεσία Κράτους μέλους, η οποία εξαρτά την χορήγηση παροχών από τον όρο ότι ο εργαζόμενος υπάγεται στη νομοθεσία αυτή κατά την στιγμή επελεύσεως του κινδύνου, δεν απαιτεί καμμία διάρκεια ασφαλίσεως ούτε για την απόκτηση του δικαιώματος ούτε για τον υπολογισμό των παροχών, κάθε εργαζόμενος, ο οποίος έπαυσε να υπάγεται στη νομοθεσία αυτή, θεωρείται, για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος κεφαλαίου, ότι υπάγεται ακόμη σε αυτήν, την στιγμή της επελεύσεως του κινδύνου, αν υπάγεται στη νομοθεσία άλλου Κράτους μέλους την στιγμή αυτήν ή, ελλείψει τέτοιας περιπτώσεως, αν δύναται να διεκδικήσει παροχές δυνάμει της νομοθεσίας άλλου Κράτους μέλους. Ο τελευταίος αυτός όρος θεωρείται ότι πληρούται στην περίπτωση που αναφέρεται στο άρθρο 48 παράγραφος 1.

Άρθρο 46

Εκκαθάριση παροχών

1. Ο αρμόδιος φορέας καθενός από τα Κράτη μέλη, στη νομοθεσία των οποίων έχει υπαχθεί ο εργαζόμενος και της οποίας πληροί τις απαιτούμενες προϋποθέσεις για την γένεση του δικαιώματος παροχών, χωρίς να χρειάζεται να εφαρμοσθούν οι διατάξεις του άρθρου 45, προσδιορίζει, κατά τις διατάξεις της νομοθεσίας που εφαρμόζεται απ' αυτόν, το ποσό της παροχής που αντιστοιχεί στην συνολική διάρκεια των περιόδων ασφαλίσεως που πρέπει να ληφθούν υπ' όψη δυνάμει της νομοθεσίας αυτής.

Ο φορέας αυτός προβαίνει επίσης στον υπολογισμό του ποσού της παροχής που θα εχορηγείτο κατ' εφαρμογή των κανόνων της παραγράφου 2 περιπτώσεις α) και β). Μόνο το μεγαλύτερο από τα δύο αυτά ποσά λαμβάνεται υπ' όψη.

2. Ο αρμόδιος φορέας καθενός από τα Κράτη μέλη, στη νομοθεσία των οποίων έχει υπαχθεί ο εργαζόμενος, εφαρμόζει τους ακόλουθους κανόνες, εφ' όσον οι απαιτούμενες προϋποθέσεις για την γένεση του δικαιώματος παροχών δεν πληρούνται, παρά μόνον αν ληφθούν υπ' όψη οι διατάξεις του άρθρου 45: α) ο φορέας υπολογίζει το θεωρητικό ποσό της παροχής, την οποία θα ηδύνατο να διεκδικήσει ο ενδιαφερόμενος, αν όλες οι περίοδοι ασφαλίσεως που επραγματοποιήθηκαν υπό τις νομοθεσίες των Κρατών μελών στις οποίες είχε υπαχθεί, είχαν πραγματοποιηθεί στο εν λόγω Κράτος και υπό την νομοθεσία που εφαρμόζεται από τον φορέα αυτόν κατά την ημερομηνία εκκαθάρισεως της παροχής.

Αν, κατά τη νομοθεσία αυτήν, το ποσό της παροχής είναι ανεξάρτητο της διάρκειας των περιόδων ασφαλίσεως, το ποσό αυτό λαμβάνεται ως το θεωρητικό ποσό που αναφέρεται στην παρούσα περίπτωση-

β) ο φορέας προσδιορίζει κατόπιν το πραγματικό ποσό της παροχής βάσει του θεωρητικού ποσού που αναφέρεται στην προηγούμενη περίπτωση, κατ' αναλογία προς την διάρκεια των περιόδων ασφαλίσεως που επραγματοποιήθηκαν προ της επελεύσεως του κινδύνου υπό την νομοθεσία που εφαρμόζει, εν σχέσει προς την συνολική διάρκεια των περιόδων ασφαλίσεως που επραγματοποιήθηκαν προ της επελεύσεως του κινδύνου υπό τις νομοθεσίες όλων των σχετικών Κρατών μελών-

γ) αν η συνολική διάρκεια των περιόδων ασφαλίσεως που επραγματοποιήθηκαν προς της επελεύσεως του κινδύνου υπό τις νομοθεσίες όλων των εν λόγω Κρατών μελών, είναι μεγαλύτερη από την μέγιστη διάρκεια

που απαιτεί η νομοθεσία ενός από αυτά τα Κράτη για την λήψη πλήρους παροχής, ο αρμόδιος φορέας του Κράτους αυτού λαμβάνει υπ' όψη την μεγίστη αυτή διάρκεια αντί της συνολικής διάρκειας των εν λόγω περιόδων, για την εφαρμογή των διατάξεων της παρούσης παραγράφου- η μέθοδος αυτή υπολογισμού δεν πρέπει να έχει ως αποτέλεσμα την επιβολή εις βάρος του εν λόγω φορέα παροχής ποσού ανώτερου από εκείνο της πλήρους παροχής που προβλέπεται από την υπ' αυτού εφαρμοζόμενη νομοθεσία-

δ) για την εφαρμογή των κανόνων υπολογισμού που αναφέρονται στην παρούσα παράγραφο, ο τρόπος που λαμβάνονται υπ' όψη οι περίοδοι που συμπίπτουν καθορίζεται στον κανονισμό εφαρμογής που αναφέρεται στο άρθρο 97.

3. Ο ενδιαφερόμενος δικαιούται το συνολικό ποσό των παροχών που υπολογίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις των παραγράφων 1 και 2, με ανώτατο όριο το μεγαλύτερο από τα θεωρητικά ποσά παροχών που υπολογίζονται κατά τις διατάξεις της παραγράφου 2 περίπτωση α).

Εφ' όσον το ποσό που αναφέρεται στο προηγούμενο εδάφιο υπερβαίνει το όριο, κάθε φορέας ο οποίος εφαρμόζει την παράγραφο 1 προσαρμόζει την παροχή του στο ποσό που αντιστοιχεί στη σχέση μεταξύ του ποσού της εν λόγω παροχής και του συνολικού ποσού των παροχών που προσδιορίζονται κατά τις διατάξεις της παραγράφου 1.

4. Όταν, προκειμένου περί συντάξεων αναπηρίας, γήρατος ή επιζώντων, το συνολικό ποσό των παροχών που οφείλονται από δύο ή περισσότερα Κράτη μέλη, βάσει πολυμερούς συμβάσεως κοινωνικής ασφαλίσεως που αναφέρεται στο άρθρο 6 περίπτωση β), είναι κατώτερο από το συνολικό ποσό που θα όφειλαν τα Κράτη μέλη αυτά κατ' εφαρμογή των διατάξεων των παραγράφων 1 μέχρι 3, ισχύουν για τον δικαιούχο οι διατάξεις του παρόντος κεφαλαίου.

Άρθρο 47

Συμπληρωματικές διατάξεις για τον υπολογισμό των παροχών

1. Για τον υπολογισμό του θεωρητικού ποσού που αναφέρεται στο άρθρο 46 παράγραφος 2 περίπτωση α) ισχύουν οι ακόλουθοι κανόνες:

α) ο αρμόδιος φορέας Κράτους μέλους, η νομοθεσία του οποίου προβλέπει ότι ο υπολογισμός των παροχών βασίζεται επί μέσου μισθού, μέσης εισφοράς, μέσης προσαυξήσεως ή επί της σχέσεως η οποία υπήρχε, κατά τις περιόδους ασφαλίσεως, μεταξύ του μικτού μισθού του ενδιαφερομένου και του μέσου όρου των μικτών μισθών όλων των ασφαλισμένων, εξαιρέσει των μαθητευομένων, προσδιορίζει τα μέσα ή αναλογικά αυτά ποσά αποκλειστικά βάσει των ασφαλιστικών περιόδων που επραγματοποιήθησαν υπό την νομοθεσία του Κράτους αυτού, ή του μικτού μισθού που εισέπραξε ο ενδιαφερόμενος κατά την διάρκεια μόνον των περιόδων αυτών-

β) ο αρμόδιος φορέας Κράτους μέλους, η νομοθεσία του οποίου προβλέπει ότι ο υπολογισμός των παροχών βασίζεται επί του ποσού των μισθών, των εισφορών ή των προσαυξήσεων, προσδιορίζει τους μισθούς, τις εισφορές ή τις προσαυξήσεις που πρέπει να ληφθούν υπ' όψη σχετικά με τις περιόδους ασφαλίσεως που επραγματοποιήθησαν υπό τις νομοθεσίες άλλων Κρατών μελών βάσει του μέσου όρου των μισθών, των εισφορών ή των προσαυξήσεων, ο οποίος διαπιστούται για τις περιόδους ασφαλίσεως που επραγματοποιήθησαν υπό την νομοθεσία που εφαρμόζει ο φορέας αυτός-

γ) ο αρμόδιος φορέας Κράτους μέλους, η νομοθεσία του οποίου προβλέπει ότι ο υπολογισμός των παροχών βασίζεται σε κατ' αποκοπήν μισθό ή σε κατ' αποκοπήν ποσό, θεωρεί ότι ο μισθός ή το ποσό που πρέπει να ληφθεί υπ' όψη σχετικά με τις περιόδους ασφαλίσεως που επραγματοποιήθησαν υπό τις νομοθεσίες άλλων Κρατών μελών είναι ίσος με τον κατ' αποκοπήν μισθό ή το κατ' αποκοπήν ποσό ή, ανάλογα με την περίπτωση, με τον μέσο όρο των κατ' αποκοπήν μισθών ή ποσών που αντιστοιχούν στις περιόδους ασφαλίσεως

που επραγματοποιήθηκαν υπό την νομοθεσία που εφαρμόζει ο φορέας αυτός- δ) ο αρμόδιος φορέας Κράτους μέλους, η νομοθεσία του οποίου προβλέπει ότι ο υπολογισμός των παροχών βασίζεται, για ορισμένες περιόδους στο ποσό των μισθών και για άλλες περιόδους σε κατ' αποκοπήν μισθό ή σε κατ' αποκοπήν ποσό, λαμβάνει υπ' όψη, σχετικά με τις περιόδους ασφαλίσεως που επραγματοποιήθηκαν υπό τις νομοθεσίες άλλων Κρατών μελών, τους μισθούς ή τα ποσά που προσδιορίστηκαν σύμφωνα με τις διατάξεις των περιπτώσεων β) ή γ), ή τον μέσο όρο αυτών των μισθών ή ποσών ανάλογα με την περίπτωση- αν, για όλες τις περιόδους που επραγματοποιήθηκαν υπό την νομοθεσία που εφαρμόζει ο φορέας αυτός, ο υπολογισμός των παροχών βασίζεται σε κατ' αποκοπήν μισθό ή ποσό, ο φορέας θεωρεί ότι ο μισθός που πρέπει να ληφθεί υπ' όψη, σχετικά με τις περιόδους ασφαλίσεως που επραγματοποιήθηκαν υπό τις νομοθεσίες άλλων Κρατών μελών, είναι ίσος με τον πλασματικό μισθό που αντιστοιχεί σ' αυτόν τον κατ' αποκοπήν μισθό ή στο κατ' αποκοπήν ποσό.

2. Οι κανόνες της νομοθεσίας Κράτους μέλους περί της επανεκτιμήσεως των στοιχείων που ελήφθησαν υπ' όψη για τον υπολογισμό των παροχών ισχύουν, εφ' όσον είναι ανάγκη, για τα στοιχεία που ελήφθησαν υπ' όψη υπό τον αρμόδιο φορέα του Κράτους αυτού, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1, σχετικά με τις περιόδους ασφαλίσεως που επραγματοποιήθηκαν υπό τις νομοθεσίες άλλων Κρατών μελών.

3. Αν δυνάμει της νομοθεσίας Κράτους μέλους το ποσό των παροχών καθορίζεται, αφού ληφθεί υπ' όψη η ύπαρξη και άλλων μελών της οικογενείας εκτός των τέκνων, ο αρμόδιος φορέας του Κράτους αυτού λαμβάνει υπ' όψη και τα μέλη της οικογενείας του ενδιαφερομένου που κατοικούν στο έδαφος άλλου Κράτους μέλους, σαν να κατοικούσαν στο έδαφος του αρμοδίου Κράτους.

Άρθρο 48

Περίοδοι ασφαλίσεως κατώτερες του έτους

1. Ανεξαρτήτως των διατάξεων του άρθρου 46 παράγραφος 2, αν η συνολική διάρκεια των περιόδων ασφαλίσεως που επραγματοποιήθηκαν υπό την νομοθεσία Κράτους μέλους δεν φθάνει το έτος και αν, αφού ληφθούν υπ' όψη μόνον οι περίοδοι αυτές, δεν αποκτάται δικαίωμα παροχών δυνάμει των διατάξεων της νομοθεσίας αυτής, ο φορέας του Κράτους αυτού δεν υποχρεούται να χορηγήσει παροχές σχετικά με τις εν λόγω περιόδους.

2. Ο αρμόδιος φορέας καθενός από τα άλλα ενδιαφερόμενα Κράτη μέλη λαμβάνει υπ' όψη τις περιόδους που αναφέρονται στην παράγραφο 1 για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 46 παράγραφος 2, με εξαίρεση των διατάξεων της περιπτώσεως β).

3. Στην περίπτωση που η εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου 1 θα είχε ως αποτέλεσμα να απαλλαγούν από τις υποχρεώσεις τους όλοι οι φορείς των ενδιαφερομένων Κρατών, οι παροχές χορηγούνται αποκλειστικά κατά την νομοθεσία του τελευταίου από τα Κράτη αυτά, οι προϋποθέσεις της οποίας συμβαίνει να πληρούνται, σαν να είχαν συμπληρωθεί όλες οι περίοδοι ασφαλίσεως που επραγματοποιήθηκαν και ελήφθησαν υπ' όψη, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 45 παράγραφοι 1 και 2, υπό την νομοθεσία του Κράτους αυτού.

Άρθρο 49

Υπολογισμός των παροχών όταν ο ενδιαφερόμενος δεν συγκεντρώνει ταυτόχρονα τις προϋποθέσεις που απαιτούνται από όλες τις νομοθεσίες, υπό τις οποίες επραγματοποιήθηκαν περίοδοι ασφαλίσεως

1. Αν ο ενδιαφερόμενος δεν συγκεντρώνει σε δεδομένη στιγμή τις απαιτούμενες προϋποθέσεις για την πληρωμή των παροχών από όλες τις

νομοθεσίες των Κρατών μελών, στις οποίες είχε υπαχθεί, αφού ληφθούν υπ' όψη - εφ' όσον είναι αναγκαίο - οι διατάξεις του άρθρου 45, αλλά πληροί μόνον τις προϋποθέσεις μιας ή περισσότερων από αυτές, έχουν εφαρμογή οι ακόλουθες διατάξεις:

α) καθένας από τους αρμόδιους φορείς, κατά την νομοθεσία του οποίου πληρούνται οι προϋποθέσεις, υπολογίζει το ποσό της οφειλομένης παροχής σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 46-

β) ωστόσο:

i) αν ο ενδιαφερόμενος πληροί τις προϋποθέσεις δύο τουλάχιστον νομοθεσιών, χωρίς να παρίσταται ανάγκη προσφυγής σε περιόδους ασφαλίσεως που επραγματοποιήθησαν υπό νομοθεσίες, οι προϋποθέσεις των οποίων δεν πληρούνται, οι περίοδοι αυτές δεν λαμβάνονται υπ' όψη για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 46 παράγραφος 2-

ii) αν ο ενδιαφερόμενος πληροί τις προϋποθέσεις μιας μόνης νομοθεσίας, χωρίς να παρίσταται ανάγκη προσφυγής σε περιόδους ασφαλίσεως που επραγματοποιήθησαν υπό νομοθεσίες, οι προϋποθέσεις των οποίων δεν πληρούνται, το ποσό της οφειλομένης παροχής υπολογίζεται μόνο σύμφωνα με τις διατάξεις της νομοθεσίας της οποίας πληρούνται οι προϋποθέσεις και αφού ληφθούν υπ' όψη μόνον οι περίοδοι που επραγματοποιήθησαν υπό την νομοθεσία αυτήν.

2. Η παροχή ή οι παροχές που έχουν χορηγηθεί, στην περίπτωση που αναφέρεται στην παράγραφο 1, βάσει μιας ή περισσότερων από τις ενδιαφερόμενες νομοθεσίες, υπόκεινται αυτεπαγγέλτως σε νέο υπολογισμό σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 46, αφ' ης στιγμής πληρωθούν οι προϋποθέσεις που απαιτούνται από μία ή περισσότερες από τις υπόλοιπες νομοθεσίες, στις οποίες είχε υπαχθεί ο ενδιαφερόμενος, αφού ληφθούν υπ' όψη ενδεχομένως οι διατάξεις του άρθρου 45.

3. Νέος υπολογισμός πραγματοποιείται αυτεπαγγέλτως σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1 και με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 40 παράγραφος 2, όταν οι προϋποθέσεις που απαιτούνται από μία ή περισσότερες ενδιαφερόμενες νομοθεσίες παύουν να πληρούνται.

Άρθρο 50

Χορήγηση συμπληρώματος όταν το ποσό των παροχών που οφείλονται κατά τις νομοθεσίες των διαφόρων Κρατών μελών δεν φθάνει το κατώτατο όριο που προβλέπει η νομοθεσία του Κράτους στο έδαφος του οποίου κατοικεί ο δικαιούχος

Ο δικαιούχος παροχών, επί του οποίου εφαρμόζεται το παρόν κεφάλαιο, δεν δύναται, να εισπράξει στο Κράτος στο οποίο κατοικεί και κατά την νομοθεσία του οποίου του οφείλεται παροχή, ποσό παροχών μικρότερο από την ελάχιστη παροχή που ορίζεται από την εν λόγω νομοθεσία για περίοδο ασφαλίσεως ίση με το σύνολο των περιόδων που ελήφθησαν υπ' όψη για την εκκαθάριση σύμφωνα με τις διατάξεις των προηγούμενων άρθρων. Ο αρμόδιος φορέας του Κράτους αυτού του καταβάλλει, ενδεχομένως, καθ' όλη την διάρκεια κατοικίας στο έδαφος του Κράτους αυτού, συμπλήρωμα ίσο με την διαφορά μεταξύ του ποσού των παροχών που οφείλονται δυνάμει του παρόντος κεφαλαίου και του ποσού της ελαχίστης παροχής.

Άρθρο 51

Επανεκτίμηση και νέος υπολογισμός των παροχών

1. Αν, λόγω της αυξήσεως του κόστους ζωής, της διακυμάνσεως του ύψους των μισθών ή άλλων λόγων προσαρμογής, τροποποιηθούν οι παροχές των ενδιαφερομένων Κρατών κατά ένα καθορισμένο ποσοστό ή ποσό, το ποσοστό ή ποσό αυτό πρέπει να εφαρμοσθεί απ' ευθείας στις παροχές που καθορίσθηκαν σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 46, χωρίς να χρειάζεται

νέος υπολογισμός κατά τις διατάξεις του άρθρου αυτού.

2. Αντιθέτως, σε περίπτωση τροποποιήσεως του τρόπου καθορισμού ή των κανόνων υπολογισμού των παροχών, πραγματοποιείται νέος υπολογισμός σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 46.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ΕΡΓΑΤΙΚΑ ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΑΣΘΕΝΕΙΕΣ

Τ μ ή μ α 1 Δικαίωμα παροχών

Άρθρο 52

Κατοικία σε Κράτος μέλος άλλο από το αρμόδιο Κράτος μέλος - Γενικοί κανόνες

Ο εργαζόμενος που κατοικεί στο έδαφος Κράτους μέλους άλλου από το αρμόδιο Κράτος και ο οποίος γίνεται θύμα εργατικού ατυχήματος ή επαγγελματικής ασθένειας, λαμβάνει στο Κράτος της κατοικίας του:

- α) παροχές εις είδος που χορηγούνται, για λογαριασμό του αρμοδίου φορέα, από τον φορέα του τόπου κατοικίας σύμφωνα με την νομοθεσία που εφαρμόζεται από τον φορέα αυτόν, σαν να ήταν ασφαλισμένος σε αυτόν-
- β) παροχές εις χρήμα που καταβάλλονται από τον αρμόδιο φορέα σύμφωνα με την νομοθεσία που εφαρμόζεται απ' αυτόν. Με συμφωνία μεταξύ του αρμοδίου φορέα και του φορέα του τόπου κατοικίας οι παροχές αυτές δύνανται να καταβάλλονται από τον τελευταίο αυτόν φορέα, για λογαριασμό του πρώτου, κατά την νομοθεσία του αρμοδίου Κράτους.

Άρθρο 53

Μεθοριακοί εργαζόμενοι - Ειδικός κανών

Ο μεθοριακός εργαζόμενος δύναται επίσης να λαμβάνει τις παροχές στο έδαφος του αρμοδίου Κράτους. Οι παροχές αυτές καταβάλλονται από τον αρμόδιο φορέα σύμφωνα με την νομοθεσία του Κράτους αυτού, σαν να κατοικούσε εκεί ο εργαζόμενος.

Άρθρο 54

Διαμονή ή μεταφορά κατοικίας στο αρμόδιο Κράτος

1. Ο εργαζόμενος που αναφέρεται στο άρθρο 52, ο οποίος διαμένει στο έδαφος του αρμοδίου Κράτους, λαμβάνει παροχές σύμφωνα με την νομοθεσία του Κράτους αυτού, ακόμη και αν έχει ήδη λάβει παροχές προ της διαμονής του. Η διάταξη αυτή δεν ισχύει πάντως για τον μεθοριακό εργαζόμενο.
2. Ο εργαζόμενος που αναφέρεται στο άρθρο 52, ο οποίος μεταφέρει την κατοικία του στο έδαφος του αρμοδίου Κράτους, λαμβάνει παροχές σύμφωνα με την νομοθεσία του Κράτους αυτού, ακόμη και αν έχει ήδη λάβει παροχές προ της μεταφοράς της κατοικίας του.

Άρθρο 55

Διαμονή εκτός του αρμοδίου Κράτους - Επιστροφή ή μεταφορά κατοικίας σε άλλο Κράτος μέλος μετά την επέλευση του ατυχήματος ή της επαγγελματικής ασθένειας - Ανάγκη μεταβάσεως σε άλλο Κράτος μέλος για την υποβολή σε κατάλληλη θεραπεία

1. Ο εργαζόμενος θύμα εργατικού ατυχήματος ή επαγγελματικής ασθένειας:
  - α) ο οποίος διαμένει στο έδαφος Κράτους μέλους άλλου από το αρμόδιο Κράτος, ή
  - β) ο οποίος, αφού απέκτησε το δικαίωμα παροχών εις βάρος του αρμοδίου φορέα, έλαβε την έγκριση από τον φορέα αυτόν να επιστρέψει στο έδαφος του Κράτους μέλους όπου κατοικεί ή να μεταφέρει την κατοικία του στο έδαφος άλλου Κράτους μέλους, ή
  - γ) ο οποίος έλαβε την έγκριση από τον αρμόδιο φορέα να μεταβεί στο έδαφος άλλου Κράτους μέλους, για να υποβληθεί στην κατάλληλη για την κατάστασή του θεραπεία,έχει δικαίωμα:

i) παροχών εις είδος που χορηγούνται, για λογαριασμό του αρμοδίου φορέα, από τον φορέα του τόπου διαμονής ή κατοικίας σύμφωνα με την νομοθεσία που εφαρμόζεται από τον φορέα αυτόν, σαν να ήταν ασφαλισμένος σε αυτόν-η διάρκεια χορηγήσεως των παροχών διέπεται πάντως από τη νομοθεσία του αρμοδίου Κράτους-

ii) παροχών εις χρήμα που καταβάλλονται από τον αρμόδιο φορέα κατά την νομοθεσία που εφαρμόζεται από τον φορέα αυτόν. Κατόπιν συμφωνίας μεταξύ του αρμοδίου φορέα και του φορέα του τόπου κατοικίας ή διαμονής, οι παροχές αυτές δύνανται να καταβάλλονται από τον τελευταίο αυτόν φορέα, για λογαριασμό του πρώτου, κατά την νομοθεσία του αρμοδίου Κράτους.

2. Η έγκριση που απαιτεί η παράγραφος 1 περίπτωση β), είναι δυνατόν να μην χορηγηθεί μόνον αν διαπιστούται, ότι η μετακίνηση του ενδιαφερομένου θα ηδύνατο να θέσει σε κίνδυνο την κατάσταση της υγείας του ή την εφαρμογή της ιατρικής θεραπείας.

Η έγκριση που απαιτεί η παράγραφος 1 περίπτωση γ), δεν είναι δυνατόν να μην χορηγηθεί, όταν η εν λόγω θεραπεία δεν δύναται να παρασχεθεί στον ενδιαφερόμενο στο έδαφος του Κράτους μέλους που κατοικεί.

Άρθρο 56

Ατυχήματα διαδρομής

Το ατύχημα που συνέβη κατά την διαδρομή σε έδαφος Κράτους μέλους άλλου από το αρμόδιο Κράτος, θεωρείται ότι συνέβη στο έδαφος του αρμοδίου Κράτους.

Άρθρο 57

Παροχές επαγγελματικής ασθευίας αν ο ενδιαφερόμενος έχει εκτεθεί στον ίδιο κίνδυνο σε περισσότερα Κράτη μέλη

1. Όταν το θύμα επαγγελματικής ασθευίας ήσκησε δραστηριότητα δυναμένη να προκαλέσει την ασθένεια αυτήν υπό την νομοθεσία δύο ή περισσότερων Κρατών μελών, οι παροχές, τις οποίες το θύμα ή οι επιζώντες του δύνανται να διεκδικήσουν, χορηγούνται αποκλειστικά δυνάμει της νομοθεσίας του τελευταίου από αυτά τα Κράτη, οι προϋποθέσεις της οποίας συμβαίνει να πληρούνται, αφού ληφθούν υπ' όψη ενδεχομένως οι διατάξεις των παραγράφων 2 και 3.

2. Αν η χορήγηση παροχών επαγγελματικής ασθευίας δυνάμει της νομοθεσίας Κράτους μέλους εξαρτάται από τον όρο, ότι η εν λόγω ασθένεια έχει διαπιστωθεί ιατρικά για πρώτη φορά στο έδαφος του, ο όρος αυτός θεωρείται ότι πληρούται, όταν η ασθένεια διεγνώσθη για πρώτη φορά στο έδαφος άλλου Κράτους μέλους.

3. Σε περίπτωση σκληρογόνου πνευμονοκονιώσεως εφαρμόζονται οι ακόλουθες διατάξεις:

α) αν η χορήγηση παροχών επαγγελματικής ασθευίας δυνάμει της νομοθεσίας Κράτους μέλους εξαρτάται από τον όρο, ότι η ασθένεια αυτή έχει διαπιστωθεί εντός ορισμένου χρονικού διαστήματος μετά την λήξη της τελευταίας δραστηριότητας που ηδύνατο να προκαλέσει τέτοια ασθένεια, ο αρμόδιος φορέας του Κράτους αυτού, όταν εξετάζει το χρονικό διάστημα της τελευταίας αυτής δραστηριότητας, λαμβάνει υπ' όψη, κατά το αναγκαίο μέτρο, δραστηριότητες της ίδιας φύσεως που ησκήθησαν υπό την νομοθεσία άλλου Κράτους μέλους, σαν να είχαν ασκηθεί υπό την νομοθεσία του πρώτου Κράτους-

β) αν η χορήγηση παροχών επαγγελματικής ασθευίας δυνάμει της νομοθεσίας Κράτους μέλους εξαρτάται από τον όρο, ότι δραστηριότης που ηδύνατο να προκαλέσει την εν λόγω ασθένεια είχε ασκηθεί επί ορισμένο χρονικό διάστημα, ο αρμόδιος φορέας του Κράτους αυτού λαμβάνει υπ' όψη, κατά το μέτρο που απαιτείται, τις περιόδους, κατά την διάρκεια των οποίων

ησκήθη τέτοια δραστηριότης υπό την νομοθεσία άλλου Κράτους μέλους, σαν να είχε ασκηθεί υπό την νομοθεσία του πρώτου Κράτους-
γ) το βάρος των εις χρήμα παροχών συμπεριλαμβανομένων και των συντάξεων κατανέμεται μεταξύ των αρμοδίων φορέων των Κρατών μελών, στο έδαφος των οποίων το θύμα ήσκησε δραστηριότητα δυναμένη να προκαλέσει την ασθένεια αυτήν. Η κατανομή αυτή πραγματοποιείται κατ' αναλογία της διάρκειας των περιόδων ασφαλίσεως γήρατος που εππραγματοποιήθησαν υπό την νομοθεσία καθενός από τα Κράτη αυτά, εν σχέσει με την συνολική διάρκεια των περιόδων ασφαλίσεως γήρατος που εππραγματοποιήθησαν υπό την νομοθεσία όλων αυτών των Κρατών κατά την ημερομηνία ενάρξεως των παροχών.

4. Το Συμβούλιο προσδιορίζει ομόφωνα, κατόπιν προτάσεως της Επιτροπής, τις επαγγελματικές ασθένειες, στις οποίες επεκτείνονται οι διατάξεις της παραγράφου 3.

Άρθρο 58

Υπολογισμός των εις χρήμα παροχών

1. Ο αρμόδιος φορέας Κράτους μέλους, η νομοθεσία του οποίου προβλέπει ότι ο υπολογισμός των εις χρήμα παροχών βασίζεται επί μέσου μισθού, καθορίζει τον μέσο αυτόν μισθό αποκλειστικά βάσει των μισθών που διεπιστώθησαν κατά την διάρκεια των περιόδων που εππραγματοποιήθησαν υπό την νομοθεσία αυτήν.

2. Ο αρμόδιος φορέας Κράτους μέλους, η νομοθεσία του οποίου προβλέπει ότι ο υπολογισμός των εις χρήμα παροχών βασίζεται επί κατ' αποκοπήν μισθού, λαμβάνει υπ' όψη αποκλειστικά τον κατ' αποκοπήν μισθό ή ενδεχομένως, τον μέσο όρο των κατ' αποκοπήν μισθών που αντιστοιχούν στις περιόδους που εππραγματοποιήθησαν υπό την νομοθεσία αυτήν.

3. Ο αρμόδιος φορέας Κράτους μέλους, η νομοθεσία του οποίου προβλέπει ότι το ποσό των εις χρήμα παροχών ποικίλλει ανάλογα με τον αριθμό των μελών της οικογενείας, λαμβάνει υπ' όψη και τα μέλη της οικογενείας του ενδιαφερομένου που κατοικούν στο έδαφος άλλου Κράτους μέλους, σαν να κατοικούσαν στο έδαφος του αρμοδίου Κράτους.

Άρθρο 59

Έξοδα μεταφοράς του θύματος

1. Ο αρμόδιος φορέας Κράτους μέλους, η νομοθεσία του οποίου προβλέπει την κάλυψη των εξόδων μεταφοράς του θύματος, είτε μέχρι την κατοικία του, είτε μέχρι το νοσοκομειακό ίδρυμα, αναλαμβάνει τα έξοδα αυτά μέχρι τον αντίστοιχο τόπο στο έδαφος άλλου Κράτους μέλους όπου κατοικεί το θύμα, υπό τον όρο ότι έχει επιτρέψει προηγουμένως την μεταφορά αυτήν, αφού ληφθούν δεόντως υπ' όψη οι λόγοι που την δικαιολογούν. Η έγκριση αυτή δεν απαιτείται, όταν πρόκειται περί μεθοριακού εργαζομένου.

2. Ο αρμόδιος φορέας Κράτους μέλους, η νομοθεσία του οποίου προβλέπει την κάλυψη των εξόδων μεταφοράς της σορού του θύματος μέχρι τον τόπο του ενταφιασμού του, αναλαμβάνει τα έξοδα αυτά σύμφωνα με την νομοθεσία που εφαρμόζεται απ' αυτόν, μέχρι τον αντίστοιχο τόπο στο έδαφος άλλου Κράτους μέλους, όπου κατοικούσε το θύμα κατά την στιγμή του ατυχήματος.

Τ μ ή μ α 2 Επιδείνωση επαγγελματικής ασθένειας, για την οποία έχουν χορηγηθεί παροχές

Άρθρο 60

1. Σε περίπτωση επιδεινώσεως επαγγελματικής ασθένειας, για την οποία ο εργαζόμενος έλαβε ή λαμβάνει παροχές δυνάμει της νομοθεσίας Κράτους μέλους, ισχύουν οι ακόλουθες διατάξεις:

α) αν ο εργαζόμενος, αφ' ότου λαμβάνει τις παροχές, δεν έχει ασκήσει υπό την νομοθεσία άλλου Κράτους μέλους απασχόληση που δύναται να προκαλέσει ή

επιδεινώσει την εν λόγω ασθένεια, ο αρμόδιος φορέας του πρώτου Κράτους οφείλει να αναλάβει το βάρος των παροχών, σύμφωνα με την νομοθεσία που εφαρμόζεται απ' αυτόν, αφού λάβει υπ' όψη την επιδείνωση-

β) αν ο εργαζόμενος, αφ' ότου λαμβάνει τις παροχές, έχει ασκήσει τέτοια απασχόληση υπό την νομοθεσία άλλου Κράτους μέλους, ο αρμόδιος φορέας του πρώτου Κράτους οφείλει να αναλάβει το βάρος των παροχών, σύμφωνα με την νομοθεσία που εφαρμόζεται απ' αυτόν, χωρίς να λάβει υπ' όψη την επιδείνωση. Ο αρμόδιος φορέας του δεύτερου Κράτους καταβάλλει στον εργαζόμενο ένα συμπλήρωμα το ποσό του οποίου είναι ίσο με την διαφορά μεταξύ του ποσού των παροχών που οφείλεται μετά την επιδείνωση και του ποσού που θα ωφείλετο πριν την επιδείνωση, κατά την νομοθεσία που εφαρμόζεται από τον φορέα αυτόν, αν η εν λόγω ασθένεια είχε επέλθει υπό την νομοθεσία του δεύτερου Κράτους-

γ) αν, στην περίπτωση που αναφέρεται υπό β, εργαζόμενος που προσεβλήθη από σκληρογόνο πνευμονοκονίωση ή από ασθένεια που καθορίζεται σύμφωνα με το άρθρο 57 παράγραφος 4, δεν δικαιούται παροχών δυνάμει της νομοθεσίας του δεύτερου Κράτους, ο αρμόδιος φορέας του πρώτου Κράτους οφείλει να καταβάλει τις παροχές, σύμφωνα με την νομοθεσία που εφαρμόζεται απ' αυτόν, αφού λάβει υπ' όψη την επιδείνωση. Ο φορέας του δεύτερου Κράτους αναλαμβάνει πάντως το βάρος της διαφοράς μεταξύ του ποσού των εις χρήμα παροχών, συμπεριλαμβανομένων και των συντάξεων, που οφείλει ο αρμόδιος φορέας του πρώτου Κράτους, αφού λάβει υπ' όψη την επιδείνωση και του ποσού των αντιστοίχων παροχών, οι οποίες ωφείλοντο προ της επιδεινώσεως.

2. Σε περίπτωση επιδεινώσεως επαγγελματικής ασθένειας, η οποία προέκλεσε την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 57 παράγραφος 3 περίπτωση γ), ισχύουν οι ακόλουθες διατάξεις:

α) ο αρμόδιος φορέας, ο οποίος έχει χορηγήσει τις παροχές σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 57 παράγραφος 1, οφείλει να καταβάλει τις παροχές, σύμφωνα με την νομοθεσία που εφαρμόζεται απ' αυτόν, αφού λάβει υπ' όψη την επιδείνωση-

β) το βάρος των εις χρήμα παροχών, συμπεριλαμβανομένων και των συντάξεων, φέρουν κατ' αναλογίαν οι φορείς, οι οποίοι συμμετείχαν σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 57 παράγραφος 3 περίπτωση γ) στο βάρος των προηγούμενων παροχών. Αν το θύμα ήσκησε όμως εκ νέου δραστηριότητα που δύναται να προκαλέσει ή να επιδεινώσει την επαγγελματική αυτήν ασθένεια, είτε υπό την νομοθεσία ενός από τα Κράτη μέλη, στο οποίο είχε ήδη ασκήσει δραστηριότητα παρομοίας φύσεως, είτε υπό την νομοθεσία άλλου Κράτους μέλους, ο φορέας του Κράτους αυτού φέρει το βάρος της διαφοράς μεταξύ του ποσού των παροχών που οφείλονται, αφού ληφθεί υπ' όψη η επιδείνωση και του ποσού των παροχών που ωφείλοντο προ της επιδεινώσεως.

Τμήμα 3 Διάφορες διατάξεις

Άρθρο 61

Κανόνες για την λήψη υπόψη των ιδιομορφιών ορισμένων νομοθεσιών

1. Αν δεν υφίσταται ασφάλιση κατά των εργατικών ατυχημάτων ή των επαγγελματικών ασθενειών στο έδαφος του Κράτους μέλους όπου ευρίσκεται ο εργαζόμενος, ή αν υφίσταται τέτοια ασφάλιση, αλλά δεν προβλέπει αρμόδιο φορέα για την καταβολή παροχών εις είδος, οι παροχές αυτές καταβάλλονται από τον φορέα του τόπου διαμονής ή κατοικίας, ο οποίος είναι υπεύθυνος για την καταβολή των παροχών εις είδος σε περίπτωση ασθένειας.

2. Αν η νομοθεσία του αρμοδίου Κράτους εξαρτά την εντελώς δωρεάν χορήγηση των παροχών εις είδος από την χρησιμοποίηση της οργανωμένης από τον εργοδότη ιατρικής υπηρεσίας, οι εις είδος παροχές που χορηγούνται στις περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 52 και το άρθρο 55

παράγραφος 1, θεωρείται ότι έχουν χορηγηθεί από μια τέτοια ιατρική υπηρεσία.

3. Αν η νομοθεσία του αρμοδίου Κράτους περιλαμβάνει σύστημα σχετικό με τις υποχρεώσεις του εργοδότη, οι παροχές εις είδος που χορηγούνται στις περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 52 και το άρθρο 55 παράγραφος 1, θεωρείται ότι έχουν χορηγηθεί κατόπιν αιτήσεως του αρμοδίου φορέα.

4. Όταν το σύστημα του αρμοδίου Κράτους που αφορά την αποκατάσταση των ατυχημάτων εργασίας δεν έχει χαρακτήρα υποχρεωτικής ασφαλίσεως, οι παροχές εις είδος χορηγούνται απ' ευθείας από τον εργοδότη ή τον ασφαλιστή που τον υποκαθιστά.

5. Αν η νομοθεσία Κράτους μέλους προβλέπει ρητά ή σιωπηρά ότι τα εργατικά ατυχήματα ή οι επαγγελματικές ασθένειες που επήλθαν ή διεπιστώθησαν προηγουμένως, λαμβάνονται υπ' όψη για την εκτίμηση του βαθμού ανικανότητας, ο αρμόδιος φορέας του Κράτους αυτού λαμβάνει επίσης υπ' όψη τα εργατικά ατυχήματα ή τις επαγγελματικές ασθένειες που επήλθαν ή διεπιστώθησαν προηγουμένως υπό την νομοθεσία άλλου Κράτους μέλους, σαν να είχαν επέλθει ή διαπιστωθεί υπό την νομοθεσία που εφαρμόζεται από τον φορέα αυτόν.

Άρθρο 62

Ρύθμιση στη περίπτωση υπάρξεως περισσότερων συστημάτων στην χώρα κατοικίας ή διαμονής - Ανώτατη διάρκεια χορηγήσεως των παροχών αυτών

1. Αν η νομοθεσία του τόπου διαμονής ή κατοικίας περιλαμβάνει περισσότερα συστήματα ασφαλίσεως, οι διατάξεις που εφαρμόζονται στους εργαζομένους που προβλέπονται στο άρθρο 52 ή το άρθρο 55 παράγραφος 1, είναι εκείνες του συστήματος, στο οποίο υπάγονται οι χειρώνακτες εργαζόμενοι της βιομηχανίας χάλυβος. Αν όμως η νομοθεσία αυτή περιλαμβάνει ειδικό σύστημα για τους εργαζομένους των ορυχείων και των παρεμφερών επιχειρήσεων, οι διατάξεις του συστήματος αυτού εφαρμόζονται σε αυτήν την κατηγορία των εργαζομένων, όταν ο φορέας του τόπου διαμονής ή κατοικίας, στο οποίον απευθύνονται, είναι αρμόδιος για την εφαρμογή του συστήματος αυτού.

2. Αν η νομοθεσία Κράτους μέλους ορίζει ανώτατη διάρκεια για την χορήγηση των παροχών, ο φορέας που εφαρμόζει την νομοθεσία αυτήν δύναται να λάβει υπ' όψη την περίοδο, κατά την οποία οι παροχές έχουν ήδη χορηγηθεί από τον φορέα άλλου Κράτους μέλους.

Τμήμα 4 Αποδόσεις μεταξύ φορέων

Άρθρο 63

1. Ο αρμόδιος φορέας οφείλει να αποδώσει το ποσό των εις είδος παροχών που έχουν χορηγηθεί για λογαριασμό του δυνάμει των διατάξεων του άρθρου 52 και του άρθρου 55 παράγραφος 1.

2. Οι αποδόσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1 καθορίζονται και πραγματοποιούνται κατά την διαδικασία που προβλέπεται στον κανονισμό εφαρμογής που αναφέρεται στο άρθρο 97 βάσει δικαιολογητικών των πραγματικών δαπανών.

3. Δύο ή περισσότερα Κράτη μέλη ή οι αρμόδιες αρχές των Κρατών αυτών δύνανται να προβλέπουν άλλους τρόπους αποδόσεως ή να παραιτούνται από οποιαδήποτε απόδοση μεταξύ των φορέων που υπάγονται στην αρμοδιότητά τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 ΕΠΙΔΟΜΑΤΑ ΘΑΝΑΤΟΥ

Άρθρο 64

Συνυπολογισμός των περιόδων ασφαλίσεως

Ο αρμόδιος φορέας Κράτους μέλους, η νομοθεσία του οποίου εξαρτά την κτήση, την διατήρηση ή την ανάκτηση του δικαιώματος επιδομάτων θανάτου από την συμπλήρωση περιόδων ασφαλίσεως, λαμβάνει υπ' όψη, κατά το μέτρο

που απαιτείται, τις περιόδους ασφαλίσεως που εππραγματοποιήθηκαν υπό την νομοθεσία άλλου Κράτους μέλους, ως να επρόκειτο για περιόδους που εππραγματοποιήθηκαν υπό την νομοθεσία που εφαρμόζεται από τον φορέα αυτόν.

Άρθρο 65

Δικαίωμα επιδομάτων όταν ο θάνατος επέρχεται ή ο δικαιούχος κατοικεί σε Κράτος μέλος άλλο από το αρμόδιο Κράτος

1. Αν ο εργαζόμενος, ο δικαιούχος ή ο αιτούμενος σύνταξη ή μέλος της οικογενείας του αποθάνει στο έδαφος Κράτους μέλους άλλο από το αρμόδιο Κράτος, ο θάνατος θεωρείται ότι επήλθε στο έδαφος του αρμοδίου Κράτους.
2. Ο αρμόδιος φορέας οφείλει να χορηγήσει επιδόματα θανάτου δυνάμει της νομοθεσίας που εφαρμόζεται απ'αυτόν, ακόμη και αν ο δικαιούχος κατοικεί στο έδαφος Κράτους μέλους άλλο από το αρμόδιο Κράτος.
3. Οι διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 έχουν επίσης εφαρμογή, αν ο θάνατος επήλθε λόγω εργατικού ατυχήματος ή επαγγελματικής ασθένειας.

Άρθρο 66

Καταβολή των παροχών σε περίπτωση θανάτου του δικαιούχου συντάξεως που κατοικούσε σε άλλο Κράτος μέλος από εκείνο στο οποίο ευρίσκεται ο φορέας που εβαρύνετο με τις παροχές εις είδος

Σε περίπτωση θανάτου του δικαιούχου συντάξεως που οφείλεται δυνάμει της νομοθεσίας ενός Κράτους μέλους ή συντάξεων που οφείλονται δυνάμει των νομοθεσιών περισσοτέρων Κρατών μελών, αν ο δικαιούχος αυτός κατοικούσε στο έδαφος Κράτους μέλους άλλο από εκείνο στο οποίο ευρίσκεται ο φορέας που εβαρύνετο με τις εις είδος παροχές τις καταβαλλόμενες στον εν λόγω δικαιούχο δυνάμει των διατάξεων του άρθρου 28, τα επιδόματα θανάτου που οφείλονται κατά την νομοθεσία που εφαρμόζεται από τον εν λόγω φορέα, καταβάλλονται από τον φορέα αυτόν και εις βάρος του, σαν να κατοικούσε ο δικαιούχος κατά τον χρόνο του θανάτου του στο έδαφος του Κράτους μέλους, όπου ευρίσκεται ο φορέας αυτός.

Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου ισχύουν κατ'αναλογία για τα μέλη της οικογενείας του δικαιούχου συντάξεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 ΑΝΕΡΓΙΑ Τμήμα I Κοινές διατάξεις

Άρθρο 67

Συνυπολογισμός των περιόδων ασφαλίσεως ή απασχολήσεως

1. Ο αρμόδιος φορέας Κράτους μέλους, η νομοθεσία του οποίου εξαρτά την κτήση, την διατήρηση ή την ανάκτηση του δικαιώματος παροχών από την συμπλήρωση περιόδων ασφαλίσεως, λαμβάνει υπόψη, κατά το μέτρο που απαιτείται, τις περιόδους ασφαλίσεως ή απασχολήσεως που εππραγματοποιήθηκαν υπό τη νομοθεσία άλλου Κράτους μέλους, ως να επρόκειτο για περιόδους ασφαλίσεως που εππραγματοποιήθηκαν υπό την νομοθεσία που εφαρμόζει ο φορέας αυτός, υπό τον όρο πάντως ότι οι περίοδοι απασχολήσεως θα είχαν θεωρηθεί ως περίοδοι ασφαλίσεως, αν είχαν πραγματοποιηθεί υπό την νομοθεσία αυτήν.

1. Κατά το μέτρο που οι διατάξεις, οι οποίες αναφέρονται στο παρόν παράρτημα περιέχουν αναφορές σε άλλες συμβατικές διατάξεις, αντικαθίστανται οι αναφορές αυτές με αναφορές στις αντίστοιχες διατάξεις του παρόντος κανονισμού, εκτός αν οι εν λόγω συμβατικές διατάξεις καθ' εαυτές αναφέρονται στο παρόν παράρτημα.

2. Η ρήτρα καταγγελίας που προβλέπεται σε σύμβαση περί κοινωνικής ασφαλίσεως, ορισμένες διατάξεις της οποίας αναφέρονται στο παρόν παράρτημα, διατηρείται όσον αφορά τις διατάξεις αυτές.

Α Διατάξεις συμβάσεων περί κοινωνικής ασφαλίσεως που εξακολουθούν να ισχύουν κατά παρέκκλιση του άρθρου 6 του κανονισμού (Άρθρο 7

Europa

es da de el en fr it nl pt

ΕΡΓΑ-ΣΥΣΤΗΜΑ

6

Ισχύουσα κοινοτική νομοθεσία

ΕΓΓΡΑΦΗ

Έγγραφο 392R1247

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Σχετικά κεφάλαια του Ευρετηρίου:

[05.20.40.20 - Εφαρμογή στους διακινούμενους εργαζόμενους]

ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ

ΒΟΗΘΕΙΑ

Τροποποιούμενες πράξεις:

371R1408 (Τροποποίηση)

ΠΡΟΤΥΠΑ

392R1247

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 1247/92 του Συμβουλίου της 30ής Απριλίου 1992 για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1408/71 περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας

ΕΠΙΣΗΜΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΑΡΙΘ. L 136 της 19/05/1992 σ. 0001 - 0006

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΕΕ ΣΤΑ ΦΙΝΛΑΝΔΙΚΑ: JEVAKAIIO 5 TOMOS : 5 σ. 124

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΕΕ ΣΤΑ ΣΟΥΗΔΙΚΑ: JEVAKAIIO 5 TOMOS : 5 σ. 124

CONSLEG - 71R1408 - 04/07/1997 - 166P

Μεταγενέστερες τροποποιήσεις:

Τροποποίηση από 393R1945 (EE L 181 23.07.93 σ. 1)

Τροποποίηση από 395R3095 (EE L 335 30.12.95 σ. 1)

Κείμενο:

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΟΚ) αριθ. 1247/92 ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 30ής Απριλίου 1992 για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1408/71 περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, ιδίως τα άρθρα 51 και 235,

την πρόταση της Επιτροπής, που καταρτίστηκε αφού ζητήθηκε η γνώμη της διοικητικής επιτροπής για την κοινωνική ασφάλιση των διακινούμενων εργαζομένων(1),

τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου(2),

τη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής(3),

Εκτιμώντας:

ότι χρειάζεται να γίνουν ορισμένες τροποποιήσεις του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1408/71(4), όπως ενημερώθηκε από τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 2001/83(5), και τροποποιήθηκε τελευταία από τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 2195/91(6) ότι είναι αναγκαίο να διευρυνθεί η έννοια του όρου "μέλος της οικογένειας" στον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 1408/71 ώστε να εναρμονιστεί προς τη νομολογία

του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων σχετικά με την ερμηνεία του όρου αυτού

ότι είναι επίσης αναγκαίο να ληφθεί υπόψη η νομολογία του Δικαστηρίου σύμφωνα με την οποία ορισμένες παροχές που προβλέπονται από τις εθνικές νομοθεσίες ενδέχεται να εμπίπτουν συγχρόνως τόσο στην κοινωνική ασφάλιση όσο και στην κοινωνική πρόνοια, λόγω της κατηγορίας των ατόμων στα οποία αναφέρονται, των στόχων και του τρόπου εφαρμογής τους

ότι το Δικαστήριο έκρινε ότι, σε ορισμένα σημεία, οι νομοθεσίες δυνάμει των οποίων καταβάλλονται οι παροχές αυτές προσομοιάζουν στην κοινωνική πρόνοια στο μέτρο που η ένδεια αποτελεί βασικό κριτήριο για την εφαρμογή τους, και στο ότι οι όροι χορήγησής τους δεν σχετίζονται με οποιαδήποτε απαίτηση σχετικά με τις περιόδους επαγγελματικής δραστηριότητας ή με τις συνεισφορές ενώ σε άλλα σημεία προσεγγίζουν στην κοινωνική ασφάλιση στο μέτρο που δεν υπάρχει διακριτική εξουσία ως προς τον τρόπο με τον οποίο οι προβλεπόμενες παροχές καταβάλλονται και στο μέτρο που θέτουν τους δικαιούχους υπό σαφές νομικό καθεστώς

ότι ο κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 1408/71 αποκλείει από το πεδίο εφαρμογής, βάσει του άρθρου 4 παράγραφος 4, τα συστήματα κοινωνικής πρόνοιας ότι οι όροι στους οποίους γίνεται αναφορά και οι τρόποι εφαρμογής τους είναι τέτοιοι ώστε πρέπει να συμπεριληφθεί στον κανονισμό αυτό ένα σύστημα συντονισμού, διαφορετικό από αυτό του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1408/71, το οποίο θα λαμβάνει υπόψη του τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των εν λόγω παροχών, ώστε να προστατεύονται τα συμφέροντα των διακινούμενων εργαζομένων σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 51 της συνθήκης ότι οι παροχές αυτές θα πρέπει να χορηγούνται, όσον αφορά τα άτομα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1408/71, μόνο σύμφωνα με τη νομοθεσία της χώρας στην οποία κατοικεί το ενδιαφερόμενο άτομο ή τα μέλη της οικογένειάς του, με συνυπολογισμό, εφόσον είναι απαραίτητο, των περιόδων διαμονής σε οποιοδήποτε άλλο κράτος μέλος και χωρίς διακρίσεις λόγω ιθαγένειας

ότι είναι, ωστόσο, αναγκαίο να εξασφαλιστεί ότι το υπάρχον σύστημα συντονισμού, που προβλέπεται στον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 1408/71, θα εξακολουθήσει να εφαρμόζεται για παροχές που είτε δεν υπάγονται στην ιδιαίτερη κατηγορία παροχών είτε δεν συμπεριλαμβάνονται ρητά σε παράρτημα αυτού του κανονισμού ότι, προς τούτο, χρειάζεται νέο παράρτημα.
ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΟΝ ΠΑΡΟΝΤΑ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ:

Άρθρο 1

Ο κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 1408/71 τροποποιείται ως εξής:

1. Το άρθρο 1 τροποποιείται ως εξής:

α) Το στοιχείο στ) γίνεται στ) σημείο i) και προστίθεται το ακόλουθο σημείο ii):

"ii) πάντως, αν πρόκειται για παροχές υπέρ μειονεκτούντων ατόμων χορηγούμενες σύμφωνα με τη νομοθεσία ενός κράτους μέλους σε όλους τους υπηκόους του οι οποίοι πληρούν τους απαιτούμενους όρους, ως "μέλος της οικογένειας" νοείται τουλάχιστον ο σύζυγος, τα ανήλικα τέκνα και τα ενήλικα συντηρούμενα τέκνα του μισθωτού ή μη μισθωτού εργαζόμενου,"

β) στο σημείο i) το πρώτο εδάφιο συμπληρώνεται από τους ακόλουθους όρους:

"ή τις ειδικές παροχές χωρίς συνεισφορά που προβλέπονται στην παράγραφο 2α του άρθρου 4,"

2. Στο άρθρο 4, προστίθενται οι ακόλουθες παράγραφοι:

"2α. Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται στις ειδικές παροχές χωρίς συνεισφορά οι οποίες εμπίπτουν σε νομοθεσία ή καθεστώς εκτός αυτών που αναφέρονται στην παράγραφο 1 ή που εξαιρούνται δυνάμει της παραγράφου 4, όταν οι παροχές αυτές προορίζονται:

α) είτε για να καλύψουν συμπληρωματικά, αναπληρωματικά ή επικουρικά την επέλευση οιασδήποτε κινδύνου που εμπίπτει στους κλάδους κοινωνικής ασφάλισης που αναφέρονται στα στοιχεία α) έως η) της παραγράφου 1 β) είτε μόνον για να εξασφαλίσουν την ειδική προστασία των μειονεκτούντων ατόμων.

2β. Ο παρών κανονισμός δεν εφαρμόζεται στις διατάξεις της νομοθεσίας κράτους μέλους σχετικά με τις ειδικές παροχές χωρίς συνεισφορά, που αναφέρονται στο τμήμα III του παραρτήματος II, των οποίων η εφαρμογή περιορίζεται σε ένα μέρος του εδάφους του."

3: Το άρθρο 5 αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

"Άρθρο 5

Δηλώσεις των κρατών μελών σχετικά με το πεδίο εφαρμογής του παρόντος κανονισμού

Τα κράτη μέλη αναφέρουν στις δηλώσεις που κοινοποιούνται και δημοσιεύονται σύμφωνα με το άρθρο 97, τις νομοθεσίες και τα συστήματα που προβλέπονται στο άρθρο 4 παράγραφοι 1 και 2, τις ειδικές παροχές χωρίς συνεισφορά που προβλέπονται στο άρθρο 4 παράγραφος 2α, τις ελάχιστες παροχές που αναφέρονται στο άρθρο 50 καθώς και τις παροχές που προβλέπονται στα άρθρα 77 και 78."

4. Παρεμβάλλεται το ακόλουθο άρθρο:

"Άρθρο 10α

Ειδικές παροχές χωρίς συνεισφορά

1. Παρά τις διατάξεις του άρθρου 10 και του τίτλου III, τα άτομα στα οποία εφαρμόζεται ο παρών κανονισμός λαμβάνουν τις ειδικές εις χρήμα παροχές χωρίς συνεισφορά της παραγράφου 2α του άρθρου 4 αποκλειστικά στο έδαφος και σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους μέλους όπου κατοικούν, εφόσον αυτές περιλαμβάνονται στο παράρτημα IIα. Οι παροχές αυτές βαρύνουν το φορέα του τόπου κατοικίας από τον οποίο και καταβάλλονται.

2. Ο φορέας κράτους μέλους, η νομοθεσία του οποίου εξαρτά το δικαίωμα των παροχών της παραγράφου 1 από τη συμπλήρωση περιόδων απασχόλησης, μη μισθωτής επαγγελματικής δραστηριότητας ή διαμονής, λαμβάνει υπόψη, εφόσον απαιτείται, τις περιόδους απασχόλησης, μη μισθωτής επαγγελματικής δραστηριότητας ή διαμονής στο έδαφος οποιουδήποτε άλλου κράτους μέλους, σαν να επρόκειτο για περιόδους που έχουν πραγματοποιηθεί στο έδαφος του πρώτου κράτους μέλους.

3. Όταν η νομοθεσία κράτους μέλους εξαρτά το δικαίωμα παροχής προβλεπόμενης στην παράγραφο 1, αλλά χορηγούμενης συμπληρωματικά, από τη λήψη παροχής που εμπίπτει σε ένα από τα στοιχεία α) έως η) της παραγράφου 1 του άρθρου 4, ενώ δεν οφείλεται τέτοια παροχή δυνάμει της νομοθεσίας αυτής, οποιαδήποτε αντίστοιχη παροχή δυνάμει της νομοθεσίας άλλου κράτους μέλους θεωρείται, για τη χορήγηση της συμπληρωματικής παροχής, ως παροχή καταβαλλόμενη δυνάμει της νομοθεσίας του πρώτου κράτους μέλους.

4. Όταν η νομοθεσία κράτους μέλους εξαρτά τη χορήγηση παροχών προβλεπόμενων στην παράγραφο 1, οι οποίες προορίζονται για μειονεκτούντα άτομα ή αναπήρους, από τον όρο ότι η ανικανότητα ή αναπηρία πρέπει να διαγνωσθεί για πρώτη φορά στο έδαφος αυτού του κράτους μέλους, ο όρος αυτός θεωρείται ότι πληρούται όταν η διάγνωση αυτή γίνεται για πρώτη φορά στο έδαφος άλλου κράτους μέλους."

5. Στο παράρτημα II, προστίθεται το ακόλουθο μέρος:

"III: Ειδικές παροχές χωρίς συνεισφορά κατά την έννοια του άρθρου 4 παράγραφος 2β οι οποίες δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού

A. ΒΕΛΓΙΟ

Καμία.

B. ΔΑΝΙΑ

Καμία.

Γ. ΓΕΡΜΑΝΙΑ

α) Οι παροχές που χορηγούνται δυνάμει των νομοθεσιών *Laender* υπέρ των μειονεκτούντων ατόμων, ιδίως υπέρ των τυφλών.

β) Το κοινωνικό επίδομα δυνάμει του νόμου για την ευθυγράμμιση των συντάξεων της 28ης Ιουνίου 1990.

Δ. ΙΣΠΑΝΙΑ

Καμία.

Ε. ΓΑΛΛΙΑ

Καμία.

ΣΤ. ΕΛΛΑΔΑ

Καμία.

Ζ. ΙΡΛΑΝΔΙΑ

Καμία.

Η. ΙΤΑΛΙΑ

Καμία.

Θ. ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ

Καμία.

Ι. ΚΑΤΩ ΧΩΡΕΣ

Καμία.

ΙΑ. ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ

Καμία.

ΙΒ. ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ

Καμία."

6. Παρεμβάλλεται το ακόλουθο παράρτημα:

"ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IIα

(Άρθρο 10α του κανονισμού)

A. ΒΕΛΓΙΟ

α) Επίδομα στα μειονεκτούντα άτομα (Νόμος της 27ης Φεβρουαρίου 1987).

β) Εγγυημένο εισόδημα για ηλικιωμένα άτομα (Νόμος της 1ης Απριλίου 1969).

γ) Εγγυημένες οικογενειακές παροχές (Νόμος της 20ής Ιουλίου 1971).

B. ΔΑΝΙΑ

Καμία.

Γ. ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Καμία.

Δ. ΙΣΠΑΝΙΑ

α) Παροχές δυνάμει του νόμου για την κοινωνική ενσωμάτωση των μειονεκτούντων ατόμων (Νόμος αριθ. 13/82 της 7ης Απριλίου 1982).

β) Παροχές σε χρήμα ως βοήθεια στα ηλικιωμένα άτομα και στους ανάπηρους προς εργασία ανάπηρους (Βασιλικό διάταγμα αριθ. 2620/81 της 24ης Ιουλίου 1981).

Ε. ΓΑΛΛΙΑ

α) Συμπληρωματικό επίδομα του εθνικού ταμείου αλληλεγγύης (Νόμος της 30ής Ιουνίου 1956).

β) Επίδομα μειονεκτούντων ενηλίκων (Νόμος της 30ής Ιουνίου 1975).

ΣΤ. ΕΛΛΑΔΑ

α) Ειδικές παροχές για ηλικιωμένα άτομα (Νόμος 1296/82).

β) Επίδομα τέκνων στις μη εργαζόμενες μητέρες των οποίων οι σύζυγοι καλούνται υπό τα όπλα (Νόμος 1483/84, άρθρο 23 παράγραφος 1).

γ) Επίδομα τέκνων στις μη εργαζόμενες μητέρες των οποίων οι σύζυγοι κρατούνται στις φυλακές (Νόμος 1483/84, άρθρο 23 παράγραφος 2).

δ) Επίδομα στους πάσχοντες από συγγενή αιμολυτική αναιμία (Ν.Δ. 321/69) κοινή υπουργική απόφαση Γ4α/Φ. 222/οικ.2204).

ε) Επίδομα κωφαλάλων (Α.Ν. 421/37) (κοινή υπουργική απόφαση) Γ4Β/Φ.

422/οικ.2205).

στ) Επίδομα ατόμων με βαριές αναπηρίες (Ν.Δ. 162/73) (κοινή υπουργική απόφαση Γ4α/Φ. 225/οικ.161).

ζ) Επίδομα σπαστικών (Ν.Δ. 162/72) (κοινή υπουργική απόφαση Γ4α/Φ. 224/οικ. 2207).

η) Επίδομα βαριά νοητικά καθυστερημένων (Ν.Δ. 162/73) (κοινή υπουργική απόφαση Γ4β/Φ. 423/οικ. 2208).

θ) Επίδομα τυφλών (Ν. 958/79) (κοινή υπουργική Απόφαση Γ4β/Φ. 421/οικ. 2209).

Ζ. ΙΡΛΑΝΔΙΑ

α) Βοήθημα ανεργίας [Social Welfare (Consolidation) Act του 1981, τρίτο μέρος, κεφάλαιο 2].

β) Συντάξεις γήρατος και σύνταξης για τυφλούς (χωρίς συνεισφορά) [Social Welfare (Consolidation) Act τοθ 1981, τρίτο μέρος, κεφάλαιο 3].

γ) Συντάξεις χήρας και ορφανού (χωρίς συνεισφορά) (Social Welfare (Consolidation) Act του 1981, τρίτο μέρος, κεφάλαιο 4].

δ) Επίδομα για γονείς που ζουν μόνοι (Social Welfare Act του 1990, τρίτο μέρος).

ε) Επίδομα για επιμελητές αναπήρων (Social Welfare Act του 1990, τέταρτο μέρος).

στ) Συμπλήρωμα οικογενειακού εισοδήματος (Social Welfare Act του 1984, μέρος τρίτο).

ζ) Επίδομα επιβίωσης μειονεκτούντων ατόμων (Health Act του 1970, άρθρο 69).

η) Επίδομα κινητικότητας (Health Act του 1970, άρθρο 61).

θ) Επίδομα επιβίωσης πασχόντων από μολυσματικές νόσους (Health Act του 1947, άρθρο 5 και άρθρο 44 παράγραφος 5).

ι) Επίδομα περίθαλψης κατ' οίκον (Health Act του 1970, άρθρο 61).

κ) Επίδομα προνοίας τυφλού (Blind persons Act του 1920, κεφάλαιο 49).

κα) Επίδομα επανορθωτικής αγωγής για μειονεκτούντα άτομα (Health Act του 1970 άρθρα 68, 69 και 72).

Η. ΙΤΑΛΙΑ

α) Κοινωνικές συντάξεις για απόρους υπηκόους (Νόμος αριθ. 153 της 30ής Απριλίου 1969).

β) Συντάξεις, επίδομα και αποζημιώσεις για τους αναπήρους πολέμου και τους αναπήρους ειρηνικής περιόδου (Νόμοι αριθ. 118 της 30ής Μαρτίου 1974, αριθ. 18 της 11ης Φεβρουαρίου 1980 και αριθ. 508 της 23ης Νοεμβρίου 1988).

γ) Συντάξεις και αποζημιώσεις για τους κωφάλαλους (Νόμοι αριθ. 381 της 26ης Μαΐου 1970 και αριθ. 508 της 23ης Νοεμβρίου 1988).

δ) Συντάξεις και αποζημιώσεις για τους τυφλούς ειρηνικής περιόδου (Νόμοι αριθ. 382 της 27ης Μαΐου 1970 και αριθ. 508 της 23ης Νοεμβρίου 1988).

ε) Συμπλήρωμα της βασικής σύνταξης (Νόμοι αριθ. 218 της 4ης Απριλίου 1952, αριθ. 638 της 11ης Νοεμβρίου 1983 και αριθ. 407 της 29ης Δεκεμβρίου 1990).

στ) Συμπλήρωμα του επιδόματος αναπηρίας (Νόμος αριθ. 222 της 12ης Ιουνίου 1984).

ζ) Μηνιαίο επίδομα προσωπικής και συνεχούς βοήθειας στους συνταξιούχους λόγω ανικανότητας προς εργασία (Νόμος αριθ. 222 της 12ης Ιουνίου 1984).

Θ. ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ

α) Αντισταθμιστικό επίδομα κόστους ζωής (Νόμος της 13ης Ιουνίου 1975).

β) Ειδικό επίδομα σοβαρής αναπηρίας (Νόμος της 16ης Απριλίου 1979).

γ) Επίδομα μητρότητας (Νόμος της 30ής Απριλίου 1980).

Ι. ΚΑΤΩ ΧΩΡΕΣ

Καμία.

ΙΑ. ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ

α) Οικογενειακά επιδόματα χωρίς συνεισφορά (Νομοθετικό διάταγμα αριθ. 160/80 της 27ης Μαΐου 1980).

β) Επίδομα θηλασμού (Νομοθετικό διάταγμα αριθ. 160/80 της 27ης Μαΐου 1980).

γ) Συμπληρωματικό επίδομα για παιδιά και νεαρά μειονεκτούντα άτομα (Νομοθετικό διάταγμα αριθ. 160/80 της 27ης Μαΐου 1980).

δ) Επίδομα σε περίπτωση φοίτησης σε ειδικό σχολείο (Νομοθετικό διάταγμα αριθ. 160/80 της 27ης Μαΐου 1980).

ε) Σύνταξη ορφανού χωρίς συνεισφορά (Νομοθετικό διάταγμα αριθ. 160/80 της 27ης Μαΐου 1980).

στ) Σύνταξη αναπηρίας χωρίς συνεισφορά (Νομοθετικό διάταγμα αριθ. 464/80 της 13ης Οκτωβρίου 1980).

ζ) Σύνταξη γήρατος χωρίς συνεισφορά (Νομοθετικό διάταγμα αριθ. 464/80 της 13ης Οκτωβρίου 1980).

η) Συμπληρωματική σύνταξη για βαριά αναπηρία (Νομοθετικό διάταγμα αριθ. 160/80 της 27ης Μαΐου 1980).

θ) Σύνταξη χηρείας χωρίς συνεισφορά (Κανονιστικό διάταγμα αριθ. 52/81 της 11ης Νοεμβρίου 1981).

ΙΒ. ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ

α) Επίδομα κινητικότητας [Νόμος του 1975 για την κοινωνική ασφάλιση της 20ής Μαρτίου 1975, άρθρο 37 Α, και νόμος του 1975 για την κοινωνική ασφάλιση (Βόρεια Ιρλανδία) της 20ής Μαρτίου 1975, άρθρο 37 Α].

β) Επίδομα επιμέλειας αναπήρων [Νόμος του 1975 για την κοινωνική ασφάλιση της 20ής Μαρτίου 1975, άρθρο 37, και νόμος του 1975 για την κοινωνική ασφάλιση (Βόρεια Ιρλανδία) της 20ής Μαρτίου 1975, άρθρο 37].

γ) Οικογενειακό εισόδημα [Νόμος του 1986 για την κοινωνική ασφάλιση της 25ης Ιουλίου 1986, άρθρα 20 έως 22, και κανονισμός του 1986 για την κοινωνική ασφάλιση (Βόρεια Ιρλανδία) της 5ης Νοεμβρίου 1986, άρθρα 21 έως 23].

δ) Επίδομα βοήθειας [Νόμος του 1975 για την κοινωνική ασφάλιση της 20ής Μαρτίου 1975, άρθρο 35, και νόμος του 1975 για την κοινωνική ασφάλιση (Βόρεια Ιρλανδία) της 20ής Μαρτίου 1975, άρθρο 35].

ε) Ενίσχυση του εισοδήματος [Νόμος του 1986 για την κοινωνική ασφάλιση της 25ης Ιουλίου 1986, άρθρα 20 έως 22 και άρθρα 23 και κανονισμός του 1986 για την κοινωνική ασφάλιση (Βόρεια Ιρλανδία) της 5ης Νοεμβρίου 1986, άρθρα 21 έως 24].

στ) Επίδομα επιβίωσης αναπήρων [Νόμος του 1991 για το επίδομα επιβίωσης αναπήρων και το επίδομα εργασίας αναπήρων της 27ης Ιουνίου 1991, άρθρο 1 και κανονισμός του 1991 για το επίδομα επιβίωσης αναπήρων και το επίδομα εργασίας αναπήρων (Βόρεια Ιρλανδία) της 24ης Ιουλίου 1991, άρθρο 3].

ψ) Επίδομα εργασίας αναπήρων [Νόμος το 1991 για το επίδομα επιβίωσης αναπήρων και το επίδομα εργασίας αναπήρων της 27ης Ιουνίου 1991), άρθρο 6 και κανονισμός του 1991 για το επίδομα επιβίωσης αναπήρων και το επίδομα εργασίας αναπήρων (Βόρεια Ιρλανδία) της 24ης Ιουλίου 1991, άρθρα 8]".

Άρθρο 2

1. Η εφαρμογή του άρθρου 1 δεν συνεπάγεται την κατάργηση παροχών που εχορηγούνται πριν από την έναρξη ισχύος του παρόντος κανονισμού, από τους αρμόδιους φορείς των κρατών μελών κατ' εφαρμογή του τίτλου ΙΙΙ του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1408/71, και επί των οποίων εφαρμόζεται το άρθρο 10 του εν λόγω κανονισμού.

2. Η εφαρμογή του άρθρου 1 δεν συνεπάγεται την απόρριψη της αίτησης

χορηγήσεως ειδικής παροχής χωρίς συνεισφορά, προς συμπλήρωση συντάξεως, την οποία υποβάλλει ο ενδιαφερόμενος που πληρούσε τις προϋποθέσεις χορήγησης της εν λόγω παροχής πριν από την έναρξη ισχύος του παρόντος κανονισμού, ακόμα και αν κατοικεί σε κράτος μέλος διάφορο του αρμόδιου κράτους υπό την επιφύλαξη ότι η αίτηση παροχής υποβάλλεται εντός πενταετίας από την έναρξη ισχύος του παρόντος κανονισμού.

3. Ο παρών κανονισμός δεν δημιουργεί κανένα δικαίωμα για περίοδο προγενέστερη της ημερομηνίας έναρξης της ισχύος του.

4. Παρά την παραγράφο 3, κάθε ειδική παροχή χωρίς συνεισφορά, χορηγούμενη προς συμπλήρωση συντάξεως, η οποία δεν εκκαθαρίσθη ή η οποία ανεστάλη λόγω του ότι ο ενδιαφερόμενος κατοικούσε σε κράτος μέλος διάφορο του αρμόδιου κράτους, εκκαθαρίζεται ή επαναφέρεται από την έναρξη ισχύος του κανονισμού, κατόπιν αιτήσεως του ενδιαφερομένου και με ισχύ από την ημερομηνία της μεταφοράς κατοικίας.

5. Οι περίοδοι διαμονής, μισθωτής ή μη μισθωτής επαγγελματικής δραστηριότητας, που διανύθηκαν στο έδαφος ενός κράτους μέλους πριν από την ημερομηνία έναρξης ισχύος του παρόντος κανονισμού, λαμβάνονται υπόψη για τον προσδιορισμό των δικαιωμάτων που παρέχουν οι διατάξεις του παρόντος κανονισμού.

6. Με την επιφύλαξη των διατάξεων της παραγράφου 3, δικαίωμα δυνάμει του παρόντος κανονισμού γεννάται ακόμα και αν συνδέεται με γεγονός που συνέβη πριν από την ημερομηνία έναρξης ισχύος του παρόντος κανονισμού.

7. Κάθε παροχή που δεν έχει εκκαθαρισθεί, ή έχει ανασταλεί λόγω της ιθαγένειας του ενδιαφερομένου, εκκαθαρίζεται ή αποκαθίσταται μετά από αίτησή του, από την ημερομηνία έναρξης ισχύος του παρόντος κανονισμού, υπό την προϋπόθεση ότι τα προγενέστερα δικαιώματα δεν ρυθμίστηκαν με εφάπαξ χρηματική καταβολή.

8. Τα δικαιώματα των ενδιαφερομένων που ελάμβαναν συντάξεις πριν από την έναρξη της ισχύος του παρόντος κανονισμού, μπορούν, μετά από αίτησή τους, να αναθεωρηθούν, λαμβανομένων υπόψη των διατάξεων του παρόντος κανονισμού.

9. Εάν η αίτηση που αναφέρεται στην παράγραφο 7 ή στην παράγραφο 8, υποβληθεί εντός διετίας από την ημερομηνία έναρξης ισχύος του παρόντος κανονισμού, τα δικαιώματα που γεννώνται βάσει του παρόντος κανονισμού αυτού, αποκτώνται από την ημερομηνία αυτή, χωρίς οι νομοθετικές διατάξεις οποιουδήποτε κράτους μέλους σχετικά με την έκπτωση από δικαίωμα ή την παραγραφή δικαιώματος να μπορούν να αντιταχθούν κατά του ενδιαφερομένου.

10. Εάν η αίτηση της παραγράφου 7 ή της παραγράφου 8 υποβληθεί μετά τη λήξη της διετίας από την ημερομηνία έναρξης ισχύος του παρόντος κανονισμού, τα δικαιώματα των οποίων ο δικαιούχος δεν έχει κηρυχθεί έκπτωτος ή τα οποία δεν έχουν παραγραφεί, αποκτώνται από την ημερομηνία υποβολής της αιτήσεως, με την επιφύλαξη ευνοϊκότερων διατάξεων της νομοθεσίας κάθε κράτους μέλους.

Άρθρο 3

Ο παρών κανονισμός αρχίζει να ισχύει την πρώτη ημέρα του μήνα που ακολουθεί το μήνα της δημοσίευσης του στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Ο παρών κανονισμός είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και ισχύει άμεσα σε κάθε κράτος μέλος.

Λουξεμβούργο, 30 Απριλίου 1992.

Για το Συμβούλιο Ο Πρόεδρος Jose da SILVA PENEDA

Ισχύουσα κοινοτική νομοθεσία

Έγγραφο 373L0148

Σχετικά κεφάλαια του Ευρετηρίου:

[06.10 - Άργες και όροι]

[05.10 - Ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων]

373L0148

Οδηγία 73/148/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 21ης Μαΐου 1973 περί καταργήσεως των περιορισμών στη διακίνηση και στη διαμονή των υπηκόων των κρατών μελών στο εσωτερικό της Κοινότητας στον τομέα της εγκαταστάσεως και της παροχής υπηρεσιών

ΕΠΙΣΗΜΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΑΡΙΘ. L 172 της 28/06/1973 σ. 0014 - 0016

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΕΕ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ...: ΚΕΦΑΛΑΙΟ : 6 ΤΟΜΟΣ : 1 σ. 144

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΕΕ ΣΤΑ ΙΣΠΑΝΙΚΑ ...: ΚΕΦΑΛΑΙΟ : 6 ΤΟΜΟΣ : 1 σ. 132

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΕΕ ΣΤΑ ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΚΑ : ΚΕΦΑΛΑΙΟ : 6 ΤΟΜΟΣ : 1 σ. 132

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΕΕ ΣΤΑ ΦΙΝΛΑΝΔΙΚΑ: JEVAKAIΟ 6 ΤΟΜΟΣ : 1 σ. 135

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΕΕ ΣΤΑ ΣΟΥΗΔΙΚΑ: JEVAKAIΟ 6 ΤΟΜΟΣ : 1 σ. 135

Μεταγενέστερες τροποποιήσεις:

Περιλαμβάνεται σε [294A0103\(58\)](#) (ΕΕ L 001 03.01.94 σ.401)

Κείμενο:

ΟΔΗΓΙΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 21ης Μαΐου 1973 περί καταργήσεως των περιορισμών στην διακίνηση και στην διαμονή των υπηκόων των Κρατών μελών στο εσωτερικό της Κοινότητας στον τομέα της εγκαταστάσεως και της παροχής υπηρεσιών

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

την συνθήκη περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 54 παράγραφος 2 και το άρθρο 63 παράγραφος 2,

τα γενικά προγράμματα για την κατάργηση των περιορισμών στην ελευθερία εγκαταστάσεως και στην ελεύθερη παροχή υπηρεσιών(1), και ιδίως τον Τίτλο ΙΙ,

την πρόταση της Επιτροπής,

την γνώμη της Συνελεύσεως(2),

την γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής(3),

Εκτιμώντας:

ότι η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, η οποία προβλέπεται από την συνθήκη και από τα γενικά προγράμματα για την κατάργηση των περιορισμών στην ελευθερία εγκαταστάσεως και στην ελεύθερη παροχή υπηρεσιών, συνεπάγεται την κατάργηση των περιορισμών διακινήσεως και διαμονής στο εσωτερικό της Κοινότητας των υπηκόων των Κρατών μελών που επιθυμούν να εγκατασταθούν σε οποιοδήποτε από τα Κράτη αυτά ή να παράσχουν εκεί υπηρεσίες-

ότι η ελευθερία εγκαταστάσεως δύναται να πραγματοποιηθεί πλήρως μόνο αν αναγνωρίζεται το δικαίωμα μόνιμης διαμονής στα πρόσωπα που πρόκειται να κάνουν χρήση της ελευθερίας αυτής- ότι η ελεύθερη παροχή υπηρεσιών συνεπάγεται την εξασφάλιση στον παρέχοντα τις υπηρεσίες και στον αποδέκτη αυτών δικαίωματος διαμονής κατά την διάρκεια της παροχής των υπηρεσιών- ότι η οδηγία του Συμβουλίου της 25ης Φεβρουαρίου 1964 περί καταργήσεως των περιορισμών στη διακίνηση και διαμονή των υπηκόων των Κρατών μελών στο εσωτερικό της Κοινότητας στον τομέα της εγκαταστάσεως και της παροχής υπηρεσιών(4), έχει καθορίσει τους κανόνες που εφαρμόζονται στον τομέα αυτόν για τις μη μισθωτές δραστηριότητες- ότι η οδηγία του Συμβουλίου της 15ης Οκτωβρίου 1968 περί καταργήσεως των περιορισμών στη διακίνηση και διαμονή των εργαζομένων των Κρατών μελών και των οικογενειών τους στο εσωτερικό της Κοινότητας(5), η οποία αντικατέστησε την οδηγία της 25ης Μαρτίου 1964(6), που φέρει τον ίδιο τίτλο, ετροποποίησε εν τω μεταξύ τους κανόνες που εφαρμόζονται στους εργαζομένους μισθωτούς- ότι πρέπει επίσης να βελτιωθούν και οι διατάξεις περί διακινήσεως και διαμονής στο εσωτερικό της Κοινότητας των μη μισθωτών εργαζομένων και των οικογενειών τους- ότι ο συντονισμός των ειδικών μέτρων για τη διακίνηση και τη διαμονή αλλοδαπών, τα οποία δικαιολογούνται από λόγους δημοσίας τάξεως, δημοσίας ασφαλείας ή δημοσίας υγείας αποτελεί ήδη αντικείμενο της οδηγίας του Συμβουλίου της 25ης Φεβρουαρίου 1964(7).

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΟΔΗΓΙΑ:

Άρθρο 1

1. Τα Κράτη μέλη καταργούν, υπό τους όρους που προβλέπονται στην παρούσα οδηγία, τους περιορισμούς στη διακίνηση και στη διαμονή:

α) των υπηκόων ενός Κράτους μέλους που είναι εγκατεστημένοι ή επιθυμούν να εγκατασταθούν σε άλλο Κράτος μέλος, προκειμένου να ασκήσουν μη μισθωτή δραστηριότητα, ή επιθυμούν να παράσχουν υπηρεσίες στο Κράτος αυτό-

β) των υπηκόων των Κρατών μελών που επιθυμούν να μεταβούν σε άλλο Κράτος μέλος ως αποδέκτες παροχής υπηρεσιών-

γ) του συζύγου και των κάτω των 21 έτους τέκνων των εν λόγω υπηκόων, ανεξαρτήτως ιθαγενείας-

δ) των ανιόντων και των κατιόντων των εν λόγω υπηκόων και των συζύγων τους, οι οποίοι συντηρούνται από αυτούς, ανεξαρτήτως ιθαγενείας.

2. Τα Κράτη μέλη ευνοούν την είσοδο οποιουδήποτε άλλου μέλους της οικογενείας των υπηκόων που αναφέρονται στην παράγραφο 1 περιπτώσεις α) και β) ή των συζύγων τους, το οποίο στην χώρα προελεύσεως συντηρείται από αυτούς ή ζει μαζί τους υπό την αυτή στέγη.

Άρθρο 2

1. Τα Κράτη μέλη αναγνωρίζουν στα πρόσωπα που αναφέρονται στο άρθρο 1 το δικαίωμα να εγκαταλείπουν την επικράτειά τους. Το δικαίωμα αυτό ασκείται με απλή επίδειξη δελτίου ταυτότητας ή διαβατηρίου εν ισχύ. Τα μέλη της οικογενείας απολαύουν του ιδίου δικαίωματος όπως και ο υπήκοος από τον οποίον εξαρτώνται.

2. Τα Κράτη μέλη εκδίδουν ή ανανεώνουν στους υπηκόους τους, σύμφωνα με την νομοθεσία τους, δελτίο ταυτότητας ή διαβατήριο που αναγράφει ιδίως την ιθαγένειά τους.

3. Το διαβατήριο πρέπει να ισχύει τουλάχιστον για όλα τα Κράτη μέλη και για τις μεταξύ αυτών ευρισκόμενες χώρες απ' ευθείας διελεύσεως. Αν το διαβατήριο αποτελεί το μόνο έγγραφο για την νόμιμη έξοδο από την χώρα, η διάρκεια της ισχύος δεν δύναται να είναι μικρότερη των πέντε ετών.

4. Τα Κράτη μέλη δεν δύναται να επιβάλουν στα πρόσωπα που αναφέρονται στο άρθρο 1 θεώρηση εξόδου ή άλλη ισοδύναμη υποχρέωση.

Άρθρο 3

1. Τα Κράτη μέλη επιτρέπουν στα πρόσωπα που αναφέρονται στο άρθρο 1 την είσοδο στην επικράτειά τους με απλή επίδειξη δελτίου ταυτότητας ή διαβατηρίου εν ισχύ.
2. Δεν δύναται να επιβληθεί θεώρηση εισόδου ή άλλη ισοδύναμη υποχρέωση, εκτός αν πρόκειται για μέλη της οικογενείας που δεν έχουν την ιθαγένεια Κράτους μέλους. Τα Κράτη μέλη παρέχουν στα πρόσωπα αυτά κάθε διευκόλυνση για την λήψη των αναγκαίων θεωρήσεων.

Άρθρο 4

1. Κάθε Κράτος μέλος αναγνωρίζει δικαίωμα μόνιμης διαμονής στους υπηκόους των άλλων Κρατών μελών που εγκαθίστανται στην επικράτειά του, προκειμένου να ασκήσουν εκεί μη μισθωτή δραστηριότητα, εφ' όσον οι περιορισμοί, στους οποίους υπόκειται η δραστηριότητα αυτή έχουν καταργηθεί δυνάμει της συνθήκης. Το δικαίωμα διαμονής βεβαιώνεται με έγγραφο, το οποίο καλείται "άδεια διαμονής υπηκόου Κράτους μέλους των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων". Το εν λόγω έγγραφο έχει διάρκεια ισχύος τουλάχιστον πέντε ετών από της ημερομηνίας εκδόσεώς του και ανανεώνεται αυτόματα. Διακοπές διαμονής που δεν υπερβαίνουν τους έξη συνεχείς μήνες, καθώς και απουσίες λόγω εκπληρώσεως στρατιωτικών υποχρεώσεων, δεν θίγουν την ισχύ της αδειάς διαμονής. Η εν ισχύ άδεια διαμονής δεν δύναται να αφαιρεθεί από τους υπηκόους που αναφέρονται στο άρθρο 1 παράγραφος 1 περίπτωση α) εκ μόνης της αιτίας ότι δεν ασκούν πλέον την δραστηριότητα λόγω προσωρινής ανικανότητας προς εργασία ένεκα ασθενείας ή ατυχήματος. Οι υπήκοοι Κράτους μέλους που δεν αναφέρονται μεν στο πρώτο εδάφιο, γίνονται όμως δεκτοί να ασκήσουν δραστηριότητα στην επικράτεια άλλου Κράτους μέλους δυνάμει της νομοθεσίας του Κράτους αυτού, λαμβάνουν τίτλο διαμονής, η διάρκεια του οποίου είναι τουλάχιστον ίση με εκείνη της αδειάς που χορηγήθη προς άσκηση της εν λόγω δραστηριότητας. Οι υπήκοοι που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο και στους οποίους εφαρμόζονται, συνεπεία αλλαγής δραστηριότητας, οι διατάξεις του προηγούμενου εδαφίου, διατηρούν την άδεια διαμονής τους μέχρι την λήξη της ισχύος της.
2. Για τους παρέχοντες υπηρεσίες και τους αποδέκτες αυτών το δικαίωμα διαμονής αντιστοιχεί στην διάρκεια της παροχής των υπηρεσιών. Αν η διάρκεια αυτή υπερβαίνει τους τρεις μήνες, το Κράτος μέλος, στο οποίο πραγματοποιείται η παροχή, εκδίδει τίτλο διαμονής προς πιστοποίηση του ανωτέρω δικαιώματος. Αν η διάρκεια αυτή δεν υπερβαίνει τους τρεις μήνες, το δελτίο ταυτότητας ή το διαβατήριο, με το οποίο ο ενδιαφερόμενος εισήλθε στην επικράτεια, καλύπτει την διαμονή του. Το Κράτος μέλος δύναται να επιβάλει στον ενδιαφερόμενο την υποχρέωση να δηλώσει την παρουσία του στην επικράτεια.
3. Σε μέλος της οικογενείας που δεν έχει την ιθαγένεια Κράτους μέλους χορηγείται έγγραφο διαμονής της ίδιας ισχύος με αυτό που χορηγείται στον υπήκοο από τον οποίον εξαρτάται.

Άρθρο 5

Το δικαίωμα διαμονής εκτείνεται σ' ολόκληρη την επικράτεια του Κράτους μέλους.

Άρθρο 6

Για την έκδοση της αδειάς διαμονής και του τίτλου διαμονής το Κράτος μέλος δύναται να απαιτεί από τον αιτούντα μόνο:

- α) το δελτίο ταυτότητας ή το διαβατήριο, με το οποίο εισήλθε στην επικράτειά του-
- β) απόδειξη, ότι εμπίπτει σε μία από τις κατηγορίες που αναφέρονται στα άρθρα 1 και

4.

Άρθρο 7

1. Τα έγγραφα διαμονής που χορηγούνται στους υπηκόους Κράτους μέλους εκδίδονται και ανανεώνονται ατελώς ή αντί καταβολής ποσού μη υπερβαίνοντος τα δικαιώματα και τα τέλη που απαιτούνται για την έκδοση δελτίων ταυτότητας στους ημεδαπούς. Οι διατάξεις αυτές εφαρμόζονται επίσης για τα έγγραφα και τα πιστοποιητικά που είναι αναγκαία για την έκδοση ή την ανανέωση των εν λόγω εγγράφων διαμονής.

2. Οι θεωρήσεις που προβλέπονται στο άρθρο 3 παράγραφος 2 χορηγούνται ατελώς.

3. Τα Κράτη μέλη λαμβάνουν τα μέτρα που είναι αναγκαία για να απλουστεύσουν κατά το δυνατόν περισσότερο τις διατυπώσεις και τις διαδικασίες χορηγήσεως των εγγράφων που αναφέρονται στην παράγραφο 1.

Άρθρο 8

Τα Κράτη μέλη δύνανται να παρεκκλίνουν από τις διατάξεις της παρούσης οδηγίας μόνο για λόγους δημοσίας τάξεως, δημοσίας ασφαλείας ή δημοσίας υγείας.

Άρθρο 9

1. Τα Κράτη μέλη λαμβάνουν τα μέτρα που είναι αναγκαία για να συμμορφωθούν προς την παρούσα οδηγία εντός έξι μηνών από της κοινοποιήσεώς της και ενημερώνουν αμέσως περί αυτού την Επιτροπή.

2. Γνωστοποιούν στην Επιτροπή τις τροποποιήσεις που επιφέρουν στις νομοθετικές, κανονιστικές ή διοικητικές διατάξεις, για να απλουστεύσουν, στον τομέα της εγκαταστάσεως και της παροχής υπηρεσιών, τις διατυπώσεις και τις διαδικασίες εκδόσεως των εγγράφων που απαιτούνται ακόμη για την διακίνηση και την διαμονή των αναφερομένων στο άρθρο 1 προσώπων.

Άρθρο 10

1. Η οδηγία του Συμβουλίου της 25ης Φεβρουαρίου 1964 περί καταργήσεως των περιορισμών στη διακίνηση και διαμονή των υπηκόων των Κρατών μελών στο εσωτερικό της Κοινότητας στον τομέα της εγκαταστάσεως και της παροχής υπηρεσιών, εξακολουθεί να ισχύει μέχρις ότου τα Κράτη μέλη εκτελέσουν την παρούσα οδηγία.

2. Τα έγγραφα διαμονής που εκδίδονται σύμφωνα με την αναφερόμενη στην παράγραφο 1 οδηγία και που είναι εν ισχύ κατά τον χρόνο εκτελέσεως της παρούσης οδηγίας διατηρούν την ισχύ τους μέχρι την προσεχή λήξη τους.

Άρθρο 11

Η παρούσα οδηγία απευθύνεται στα Κράτη μέλη.

Έγινε στις Βρυξέλλες, στις 21 Μαΐου 1973.

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

E. GLINNE

(1) ΕΕ αριθ. 2 της 15.1.1962, σ. 32/62 και 36/62.

(2) ΕΕ αριθ. Α 19 της 28.2.1972, σ. 5.

(3) ΕΕ αριθ. Α 67 της 24.6.1972, σ. 7.

(4) ΕΕ αριθ. 56 της 4.4.1964, σ. 845/64.

(5) ΕΕ αριθ. Ν 257 της 19.10.1968, σ. 13.

(6) ΕΕ αριθ. 62 της 17.4.1964, σ. 981/64.

(7) ΕΕ αριθ. 56 της 4.4.1964, σ. 850/64.

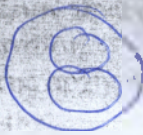
Τέλος κειμένου

Ευρώπη

EUR-lex

es da de en fr it nl pt fi sv

Ισχύουσα κοινοτική νομοθεσία

Έγγραφο 375X0457

Σχετικά κεφάλαια του Ευρετηρίου:

[0 0 0 0 : Μισό και δύο τμήματα]

375X0457

75/457/ΕΟΚ: Σύσταση του Συμβουλίου της 22ης Ιουλίου 1975 περί της αρχής της εβδομάδας των 40 ωρών και της αρχής των τεσσάρων εβδομάδων ετησίας αδειας μετ' αποδοχών

ΕΠΙΣΗΜΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΑΡΙΘ. L 199 της 30/07/1975 σ. 0032 - 0033

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΕΕ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ...: ΚΕΦΑΛΑΙΟ : 5 ΤΟΜΟΣ : 2 σ. 60

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΕΕ ΣΤΑ ΙΣΠΑΝΙΚΑ ...: ΚΕΦΑΛΑΙΟ : 5 ΤΟΜΟΣ : 2 σ. 61

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΕΕ ΣΤΑ ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΚΑ ...: ΚΕΦΑΛΑΙΟ : 5 ΤΟΜΟΣ : 2 σ. 61

Κείμενο:

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 22ας Ιουλίου 1975 περί της αρχής της εβδομάδας των 40 ωρών και της αρχής των τεσσάρων εβδομάδων ετησίας αδειας μετ' αποδοχών

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας,

το σχέδιο συστάσεως που υπεβλήθη από την Επιτροπή,

τη γνώμη της Συνελεύσεως(1),

τη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής(2),

ΣΥΝΙΣΤΑ ΣΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ,

να λήψουν τα κατάλληλα μέτρα, ανάλογα με τις υφιστάμενες εθνικές πρακτικές και συνθήκες, είτε δια της συμβολικής οδού, είτε δια της ενθαρρύνσεως των κοινωνικών εταιριών να συνάψουν συλλογικές συμβάσεις, είτε με κάθε άλλο μέσο, αρκούμενου να επιτευχθούν οι ακόλουθοι στόχοι:

1. Η αρχή της εβδομάδας των 40 ωρών, σύμφωνα με την οποία η διάρκεια της κανονικής εβδομάδας εργασίας (δηλαδή, η περίοδος για την οποία δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις που αφορούν τις υπερωρίες), όπως προβλέπεται από την εθνική νομοθεσία, τις συλλογικές συμβάσεις ή από κάθε άλλη πράξη, δεν πρέπει να υπερβαίνει τις 40 ώρες, εκτός να εφαρμοσθεί σ' όλη την Κοινότητα και σ' όλους τους τομείς μέχρι τον 31η Δεκεμβρίου 1978 το αργότερο, και κατά το δυνατόν πριν από την ημερομηνία αυτή.

Για ορισμένους τομείς, όπως δύναται να προβλεφθεί ώστε η αρχή αυτή να εφαρμοσθεί εντός προθεσμίας που συμφωνείται μεταξύ των αμέσως ενδιαφερομένων μερών.

Επίσης δύναται να προβλεφθεί η μη εφαρμογή της αρχής αυτής σε ορισμένους τομείς και δραστηριότητες λόγω της ιδιαίτερης φύσεώς τους- το ίδιο ισχύει και για

το προσωπικό που υπόκειται σε καθεστώς δημοσίου δικαίου, ή, στα Κράτη μέλη τα οποία δεν γνωρίζουν την έννοια αυτή, για το προσωπικό που ευρίσκεται σε αντίστοιχη κατάσταση.

2. Η εφαρμογή της αρχής που αναφέρεται στο σημείο 1 δεν δύναται να επιφέρει μείωση της αμοιβής.

3. Η αρχή των τεσσάρων εβδομάδων ετησίας αδειάς μετ' αποδοχών, σύμφωνα με την οποία η ελάχιστη διάρκεια ετησίας αδειάς μετ' αποδοχών για τα άτομα που πληρούν όλες τις απαιτούμενες προϋποθέσεις, για να έχουν πλήρες δικαίωμα αδειάς, πρέπει, ανάλογα με την επιλογή των Κρατών μελών, είτε να είναι τεσσάρων εβδομάδων, είτε να αντιστοιχεί με απαλλαγή από έναν αριθμό εργασιμών ημερών ίσο προς το τετράκις του αριθμού που έχει συμφωνηθεί κατά εβδομάδα, πρέπει να εφαρμοστεί σ' όλη την Κοινότητα και σ' όλους τους τομείς μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 1978 το αργότερο και, κατά το δυνατόν πριν από την ημερομηνία αυτή, η εφαρμογή της αρχής αυτής, συνεπάγεται ότι οι ημέρες αργίας μετ' αποδοχών που περιλαμβάνονται στην περίοδο της ετησίας αδειάς μετ' αποδοχών πρέπει να αναληρωθούν με αντίστοιχο αριθμό ημερών προστιθέμενο στην ετήσια άδεια μετ' αποδοχών.

Για ορισμένους τομείς, όμως, δύναται να προβλεφθεί ώστε η αρχή αυτή να εφαρμοστεί εντός προθεσμίας που συμφωνείται μεταξύ των αμέσως ενδιαφερομένων μερών.

4. Οι διατάξεις περί καταβολής των αποδοχών των ημερών αδειάς πρέπει να τροποποιηθούν, εφ' όσον είναι αναγκαίο, προκειμένου να ληφθεί υπόψη η εφαρμογή της αρχής που αναφέρεται στο σημείο 3- η εφαρμογή της αρχής αυτής δεν δύναται να έχει δυσμενή αποτελέσματα για τα ενδιαφερόμενα άτομα ως προς την πληρωμή των αποδοχών των ημερών αδειάς.

ΚΑΛΕΙ ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ:

1. Να υποβάλλουν έκθεση στην Επιτροπή, το αργότερο μέχρι την εκτιμώμενη ταχθείσα προθεσμία σχετικά με τα μέτρα που έλαβαν για την εφαρμογή των διατάξεων της παρούσης συστάσεως.

2. Να παρέχουν στην Επιτροπή, με τις εκθέσεις που υποβάλλουν σ' αυτήν για την προετοιμασία της ετήσιας εκθέσεώς της επί της εξέλιξης της κοινωνικής καταστάσεως στην Κοινότητα, πληροφορίες για την εξέλιξη της καταστάσεως όσον αφορά τη διάρκεια της εβδομαδιαίας εργασίας και της ετησίας αδειάς μετ' αποδοχών.

Έγινε στις Βρυξέλλες, στις 22 Ιουλίου 1975.

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

M. RUMOLF

(1) ΕΕ αριθ. Α 55 της 13.5.1974, σ. 49.

(2) ΕΕ αριθ. Α 109 της 19.9.1974, σ. 50.

Τέλος κειμένου

Το έγγραφο καταλήγει την: 11/03/1999

REG. LANG. 2

[Έγγραφο] - [Αρχική Κοινοτική] - [Αναζήτηση] - [Βοήθεια] - [Η γνώμη σας] - [©]

Ευρώπη

EUR-Text

9

es de de en fr it nl pt fi se

- ΓΑΛΛΙΚΑ
- ΓΕΡΜΑΝΙΚΑ
- ΑΓΓΛΙΚΑ
- ΙΤΑΛΙΚΑ
- ΟΛΛΑΝΔΙΚΑ
- ΓΑΛΛΙΚΑ
- ΓΕΡΜΑΝΙΚΑ
- ΑΓΓΛΙΚΑ
- ΙΤΑΛΙΚΑ
- ΟΛΛΑΝΔΙΚΑ

Ισχύουσα κοινοτική νομοθεσία

Έγγραφο 382X0857

Σχετικά κεφάλαια του Ευρητηρίου:
[...]

382X0857
 82/857/ΕΟΚ: Σύσταση του Συμβουλίου της 10ης Δεκεμβρίου 1982 σχετικά με τις αρχές μιας κοινοτικής πολιτικής όσον αφορά την ηλικία συνταξιοδότησης
 ΕΠΙΣΗΜΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΑΡΙΘ. L 357 της 18/12/1982 σ. 0027 - 0028
 ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΕΕ ΣΤΑ ΙΣΠΑΝΙΚΑ : ΚΕΦΑΛΑΙΟ : 5 ΤΟΜΟΣ : 3 σ. 39
 ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΕΕ ΣΤΑ ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΚΑ : ΚΕΦΑΛΑΙΟ : 5 ΤΟΜΟΣ : 3 σ. 39

Κείμενο:

*****
 ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ
 της 10ης Δεκεμβρίου 1982
 σχετικά με τις αρχές μιας κοινοτικής πολιτικής όσον αφορά την ηλικία συνταξιοδότησης
 (82/857/ΕΟΚ)
 ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,
 Έχοντας υπόψη
 τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 235,
 το σχέδιο σύστασης που υπέβαλε η Επιτροπή,
 τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (1),
 τη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής (2),
 Εκτιμώντας
 ότι το Συμβούλιο εξέδωσε στις 18 Δεκεμβρίου 1979 ψήφισμα για τη ρύθμιση του χρόνου εργασίας (3) και ότι στα πλαίσια της Μόνιμης Επιτροπής Απασχόλησης επιτεύχθηκε ευρεία συμφωνία όσον αφορά την αναγνώριση της ανάγκης να χειριρισθεί προαδευτικά σε όλους τους εργαζόμενους το δικαίωμα επιλογής, μετά από ορισμένη ηλικία, της στιγμής της συνταξιοδότησής τους
 ότι σειρά λόγων δικαιολογούν μεγαλύτερη ελαστικότητα όσον αφορά την ηλικία συνταξιοδότησης: ότι οι λόγοι αυτοί ερείδονται κυρίως στις αντικειμενικές ανάγκες και στις επιθυμίες των ενδιαφερομένων, αλλά και σε σκέψεις γενικής πολιτικής
 ότι πρέπει να προσδιορισθεί ορισμένος αριθμός αρχών για να πραγματοποιηθεί προοδευτικά ο κοινοτικός αυτός στόχος,
 ΚΑΛΕΙ ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ
 Να αναγνωρίσουν σαν έναν από τους στόχους της κοινωνικής τους πολιτικής την επίτευξη της ελαστικής συνταξιοδότησης, δηλαδή σύμφωνα με τους όρους που καθορίζει η νομοθεσία τους, την ελεύθερη επιλογή της στιγμής κατά την οποία οι

μισθωτοι εργαζόμενοι, κατά την έννοια της εθνικής νομοθεσίας, διακαίουνται να συνταξιοδοτηθούν.

ΣΥΝΙΣΤΑ ΣΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ:

A. Να διαπνέονται από τις ακόλουθες αρχές προκειμένου να επιτύχουν προσθετικά την ελαστική συνταξιοδότηση στα πλαίσια των διαφόρων συνταξιοδοτικών συστημάτων, λαμβάνοντας, ιδίως, υπόψη, την αυτονομία των κοινωνικών εταίρων:

1. Για να επιτύχουν η αποχώρηση, με σκοπό τη συνταξιοδότηση, να πραγματοποιείται εθελοντικά, θα πρέπει να γίνουν ελαστικότεροι οι κανόνες που αφορούν το όριο ηλικίας για την απονομή σύνταξης γήρατος. Για το σκοπό αυτό:

- ο μισθωτός εργαζόμενος θα πρέπει, μετά από μια καθορισμένη ηλικία και, εφόσον συντρέχει περίπτωση, έως ένα όριο ηλικίας, να έχει το δικαίωμα να επιλέγει ελεύθερα την ηλικία από την οποία θα μπορεί να συνταξιοδοτηθεί·
- σε αντίθετη περίπτωση, και εφόσον το σύστημα προβλέπει καθορισμένη ηλικία για τη συνταξιοδότηση, θα πρέπει ο μισθωτός εργαζόμενος να έχει τη δυνατότητα, κατά τη διάρκεια μια προκαθορισμένης περιόδου να ζητήσει να συνταξιοδοτηθεί νωρίτερα ή, αντίθετα, να μεταφέρει τη συνταξιοδότησή του πέρα από την προκαθορισμένη ηλικία. Οι μειώσεις που θα επιφέρονται στα ποσά της σύνταξης που ζητήθηκε νωρίτερα δεν θα πρέπει να είναι τέτοιες ώστε να τείνουν να διαστρεβλώνουν τη δυνατότητα αυτή·
- επιπλέον, ελαστικότερες διατάξεις όσον αφορά την ηλικία απονομής σύνταξης γήρατος, μπορούν επίσης να προκύψουν από σύστημα που αναγνωρίζει, ύστερα από έναν ορισμένο αριθμό ετών ασφάλισης ή επαγγελματικής δραστηριότητας, το δικαίωμα για συνταξιοδότηση λόγω αρχιότητας.

2. Τα αντιστάθμισμα στο σημείο 1 μέτρα δεν πρέπει να σποτιλέσουν εμπόδιο, στις υπάρχουσες ή μελλοντικές δυνατότητες, για τους μισθωτούς εργαζόμενους να επιτύχουν προσθετική μείωση του χρόνου εργασίας τους κατά τα τελευταία έτη που προηγούνται της συνταξιοδότησής τους.

3. Τα μέτρα που υποσχεθούν, με γρημιστικά κίνητρα, να επιτύχουν την πρόωπη αποχώρηση των ηλικιωμένων εργαζόμενων, τα οποία έχουν θεσπισθεί μόνο προκειμένου να εξασφαλιστούν οικονομικών συνθηκών, δεν πρέπει εντούτοις να θεωρούνται ότι αποτελούν τμήμα ελαστικό συνταξιοδοτικό σύστημα.

Τα Κράτη μέλη καθορίζουν, επιπλέον, ποια είναι τα καθεστώτα τα οποία δεν μπορούν να θεωρηθούν ότι ανήκουν σ' ένα ελαστικό συνταξιοδοτικό σύστημα.

4. Οι μισθωτοι εργαζόμενοι στους οποίους χορηγήθηκε σύνταξη γήρατος δεν μπορούν να αποκλεισθούν από κάθε μορφή αμειβόμενης δραστηριότητας.

5. Προγραμματικά προετοιμασίες για τη συνταξιοδότηση πρέπει να εφαρμοσθούν κατά τα έτη που προηγούνται της λήξεως της επαγγελματικής ζωής, με τη συμμετοχή αντιπροσωπευτικών οργανώσεων των εργοδοτών και των μισθωτών εργαζόμενων και άλλων ενδιαφερόμενων οργανισμών.

B. Να προβούν, σε πρώτο στάδιο, σε εξέταση των συνταξιοδοτικών συστημάτων τους υπό το φως των αρχών αυτών κατά τα δύο προσεχή έτη, και να εξετάσουν επιπλέον αν είναι πραγματοποιήσιμη η γενίκευση της δυνατότητας για προσθετική συνταξιοδότηση, προκειμένου να διευκολυνθεί η μετάβαση από την πλήρη απασχόληση στη συνταξιοδότηση.

Μέσα σε προθεσμία δύο μηνών, από την έκδοση της παρούσας σύστασης, τα Κράτη μέλη θα ανακοινώσουν τα αποτελέσματα των εξετάσεων αυτών στην Επιτροπή, για να μπορεί να καταρτίσει έκθεση που θα υποβάλει στο Συμβούλιο, όσον αφορά την πραγματοποιηθείσα πρόοδο και τα εμπόδια που έτυχαν κατά την εφαρμογή της ελαστικής συνταξιοδότησης και της προσθετικής συνταξιοδότησης, και να προτείνει, ενδεχομένως, κάθε αναγκαίο μέτρο για την πραγματοποίηση κοινών στόχων που θα διευκολύνουν τη μετάβαση των μισθωτών εργαζόμενων από την πλήρη απασχόληση στη συνταξιοδότηση.